

УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН
УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ЕКОНОМІСТІВ-МІЖНАРОДНИКІВ
АКАДЕМІЯ ПОЛІТИКО-ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ ДОПОВІДЕЙ
СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«МЕВ У СЕРЕДОВИЩІ ГЛОБАЛЬНИХ
ТРАНСФОРМАЦІЙ»**

17 травня 2024 року

Ужгород

2024

За загальною редакцією:

Федьо В. Я. студентка II курсу факультету міжнародних економічних відносин УжНУ, голова Наукового товариства ФМЕВ.

Сульо А. П. студентка I курсу факультету міжнародних економічних відносин УжНУ, член Наукового товариства ФМЕВ.

Рецензенти:

Палінчак М.М. доктор політичних наук, професор, декан факультету міжнародних економічних відносин УжНУ.

Король М.М. доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин УжНУ, заступник декана з наукової роботи.

МЕВ у середовищі глобальних трансформацій: матеріали доповідей Студентської науково-практичної конференції (м. Ужгород, 17 травня 2024 року)
За заг. ред.: В. Я. Федьо, А. П. Сульо, – Ужгород, 2024. – 319 с.

У збірнику викладено матеріали доповідей учасників Студентської науково-практичної конференції «**МЕВ у середовищі глобальних трансформацій**» (17 травня 2024 року, м. Ужгород), у яких розглядається широкий спектр змін, таких як глобалізація, технологічні інновації, кліматичні зміни, демографічні та політичні процеси.

УДК 339.9 (063)

М 54

© Факультет міжнародних економічних відносин, УжНУ, 2024
Рекомендовано Вченою радою факультету (протокол No 6 від 27 червня 2024 р.)

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1.	6
МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ	6
РОЛЬ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ В МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ.....	6
ВПЛИВ «ТРИАДИ» (США-ЄС-ЯПОНІЯ) НА СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО..	11
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ У МІЖНАРОДНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: СУЧАСНИЙ СТАН, ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	16
РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЙ У СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ОПОДАТКУВАННЯ УКРАЇНИ	22
ЯК УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС ВИЖИВАЄ В УМОВАХ ВІЙНИ?	27
ФОНДОВІ БІРЖІ НА МІЖНАРОДНОМУ ФІНАНСОВОМУ РИНКУ	32
ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ СИСТЕМИ ООН НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	40
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ КЛАСТЕРНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	46
АДАПТАЦІЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ДО ВИМОГ ЄС	52
РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО ВАЛЮТНОГО ФОНДУ В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	58
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ «ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ» В КРАЇНАХ ЄС....	64
ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА ЯК ФАКТОР ЗАГРОЗИ НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ.....	69
ПРОБЛЕМИ БІДНОСТІ І НЕРІВНОСТІ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ	75
СТРУКТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ЕКОНОМІКАХ КРАЇНАХ СВІТУ ЯК НАСЛІДОК ПАНДЕМІЇ КОРОНАВІРУСУ	80
ОФШОРНІ ЗОНИ ТА ЇХ РОЛЬ У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ.....	85
ФОРМУВАННЯ ТА ПІДТРИМКА ІМІДЖУ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗОВНІШНІХ РИНКАХ	90
РОЛЬ ТНК У СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ	94
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	99
ПОДАТКОВА ЛІБЕРАЛІЗАЦІЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ	105
ОПТИМІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ В УКРАЇНІ	112
РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: ДО І ПІСЛЯ.....	118

ВПЛИВ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ НА МІЖНАРОДНУ ТОРГІВЛЮ ТА ІНВЕСТИЦІЇ.....	123
РОЗДІЛ 2.	127
МІЖНАРОДНА ПОЛІТИКА	127
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ ПРОДОВОЛЬСТВА	127
АЗІАТСЬКІ ТИГРИ.....	132
ВПЛИВ САНКЦІЙ НА МІЖНАРОДНУ ТОРГІВЛЮ: ЕКОНОМІЧНА ДИПЛОМАТІЯ У ВИРІШЕННІ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ	137
ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КРАЇН	143
ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ	151
ФАКТОР ОСОБИСТОСТІ В ДИПЛОМАТІЇ ВІЙСЬКОВОГО ЧАСУ.....	154
РОЗДІЛ 3.	160
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ	160
DIFFICULTIES IN TRANSLATING IDIOMS AND WAYS OF CONVEYING THEM INTO UKRAINIAN	160
WHEN IS IT LEGITIMATE TO USE BOTH HARD AND SOFT POWER NEGOTIATING TACTICS?.....	166
THE ROLE OF UKRAINIAN DUBBING IN CINEMATOGRAPHY	172
THE ROLE OF TRANSLATION IN ONLINE SOCIAL MEDIA	176
TRANSLATION OF SCIENTIFIC AND TECHNICAL TEXTS IN THE FIELDS OF IT	180
COHESIVE DEVICES AND THEIR FUNCTION IN TEXT CREATION	184
РОЗМАЇТТЯ ТА МУЛЬТИКУЛЬТУРНІСТЬ У СВІТОВІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ: МОДЕЛЬ ТРЬОХ КІЛ КАЧРУ	188
COHESIVE AS THE MAIN FACTOR OF SEMANTIC CONNECTIONS WITHIN THE TEXT	Помилка! Закладку не визначено.
РОЗДІЛ 4.	198
ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА	198
PECULIARITIES OF TRANSLATION OF ENGLISH HUMOR INTO UKRAINIAN	198
LINGUISTIC MEANS OF EXPRESSING EMOTIONS IN POLITICAL DISCOURSE.....	202
DISTRIBUTIVITY IN LINGUISTICS	209

TRANSFORMATIONAL ANALYSIS	212
LANGUAGE RECEPTION AND PRODUCTION IN THE CONTEXT OF GLOBALISATION: THE CASE OF ENGLISH AS AN INTERNATIONAL LANGUAGE.....	217
SEMANTIC-SYNTACTIC ANALYSIS.....	222
CORPUS APPROACHES TO LINGUISTIC ANALYSIS	227
ADAPTATION AND STYLISTIC PROCESSING OF THE TEXT AS A TYPE OF TRANSLATION	233
COMPONENT ANALYSIS.....	238
MULTIMODAL MEANS IN ENGLISH JOURNALISTIC TEXTS.....	247
ONTRASTIVE ANALYSIS.....	251
USE OF AI IN TRANSLATION	256
LINGUISTIC FEATURES OF GENDER DIFFERENCES IN BLOG COMMUNICATION	260
VARIABILITY OF THE ENGLISH LANGUAGE IN SOCIAL MEDIA AND ONLINE COMMUNITIES.....	264
METHODS FOR TRANSLATING ENGLISH HASHTAGS THROUGH ANALYSIS OF TWITTER DATA	269
CONTEXUAL ANALYSIS	275
THE ROLE OF CHATGPT IN LANGUAGE LEARNING	280
PECULIARITIES OF REPRODUCTION OF ENGLISH PROPER NAMES IN UKRAINIAN TRANSLATION.....	284
ENGLISH TRAVEL BLOGS: LEXICAL AND SYNTACTIC PECULIARITIES	288
THE BEST MACHINE (AI) TRANSLATION TOOLS	292
THE SOCIO-CULTURAL ASPECT OF TRANSLATING FOREIGN LITERATURE: THE IMPACT OF TRANSLATION ON THE PERCEPTION AND UNDERSTANDING OF OTHER CULTURES.....	296
LEXICAL FEATURES OF ENGLISH-LANGUAGE BLOGS.....	301
ANALYSIS OF ORAL COMMUNICATION.....	306
NEW ENGLISH LOANWORDS IN THE UKRAINIAN LANGUAGE IN TRANSLATION THEORY	312

РОЗДІЛ 1.

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

РОЛЬ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ В МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ

Бердар Ніка

студентка II курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Кушнір Наталія Олексіївна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Постановка проблеми: в епоху цифрових технологій та глобалізації електронна комерція стає невід'ємною частиною міжнародного бізнесу. Здатність компаній ефективно використовувати онлайн-платформи, цифровий маркетинг та аналітику даних для залучення клієнтів по всьому світу є ключовим фактором успіху. Однак реалізація потенціалу електронної комерції вимагає ретельного вивчення та розуміння тенденцій, інструментів та стратегій у цій сфері.

Мета дослідження: Метою даної роботи є всебічний аналіз ролі електронної комерції у міжнародному бізнесі, вивчення впливу цифрових технологій на трансформацію бізнес-процесів компаній, дослідження ефективності використання цифрової реклами та збору даних для залучення міжнародних клієнтів, а також визначення перспектив подальшого розвитку електронної комерції на глобальних ринках.

Виклад основного матеріалу: спосіб життя людей поступово змінюється разом із ростом і розвитком

технології в епоху глобалізації. Четверта промислова революція полегшує людям доступ до різних типів інформації через Інтернет. Можливість робити покупки в Інтернеті – це одна з переваг, яку отримують люди. Це пов'язано з формуванням інформаційної економіки та розвитком сучасних медіаринків в 21 столітті. Рекламна діяльність виступає одним з актуальних рішень так як доставляє інформацію до споживача про певні товари чи послуги, створює попит окремого сегменту або ж всього міжнародного ринку.

Електронна комерція – це процес купівлі та продажу матеріальних продуктів і послуг в Інтернеті. У ньому бере участь більше ніж одна сторона разом із обміном даними або валютою для обробки транзакції. Це частина великої індустрії, відомої як електронний бізнес, яка включає в себе всі процеси, необхідні для роботи компанії в Інтернеті[1].

Електронна комерція допомогла компаніям отримати доступ до ринків і створити ширшу присутність, забезпечивши дешевші та ефективніші канали розподілу для своїх продуктів або послуг[2].

Веб-сайт електронної комерції – це цифровий магазин, де клієнти переглядають продукти, роблять покупки та взаємодіють з брендом. Веб-сайт служить основною точкою контакту між бізнесом і його онлайн-аудиторією.

Одним із найвідоміших представників цієї епохи є Amazon.

Amazon, заснований Джеффом Безосом у 1994 році, починався як книжковий онлайн-магазин. Згодом розширився, щоб продавати широкий асортимент продукції. Підхід Amazon, орієнтований на клієнта, рекомендацій на основі даних. Постійні інновації встановлюють новий стандарт для компаній електронної комерції в усьому світі.

Наприкінці 1990-х років онлайн-бізнес швидко розвивався. З'явилося багато стартапів електронної комерції, які сподівалися повторити успіх Amazon. Деякі з них, як-от eBay і PayPal, успішні й сьогодні.

У міру розвитку технологій електронна комерція розвивалася далі. Смартфони та соціальні мережі зробили можливим переглядати та робити покупки на ходу.

Очікується, що до 2026 року 24% роздрібних покупок відбуватимуться онлайн, а ринок електронної комерції становитиме понад 8,1 трильйона доларів. Електронна комерція стала важливим каналом продажів[3].

Значну роль у реорганізації виробництва та веденні бізнесу відіграє електронна комерція змінюючи спосіб роботи фірм, переосмислюючи порядок виконання внутрішніх операцій — проектування та розробки продукту, закупівлі, виробництва, інвентаризації, розподілу, післяпродажного обслуговування та навіть маркетингу. У цьому процесі Інтернет і електронна комерція змінюють ролі та відносини різних сторін, сприяючи створенню нових мереж постачання, послуг і бізнес-моделей. Кінцевими результатами є підвищення ефективності, краще використання активів, швидший час виходу на ринок, скорочення загального часу виконання замовлення та покращене обслуговування клієнтів. Отже, інформаційно-комунікаційні технології пов'язані з підвищенням продуктивності в економіці та підвищенням добробуту.

Збір інформації є дорогою діяльністю, особливо коли вона передбачає отримання інформації через національні кордони. Насправді ці витрати можуть бути настільки високими, що їх можна вважати суттєвою перешкодою для торгівлі. Знайти потрібного постачальника, визначити вимоги до продукту та його якість, узгодити ціну, організувати доставку та маркетинг продукції також дуже дорого. За допомогою Інтернету та програм електронної комерції цілий ряд цих дій відбувається без покупця та продавця в безпосередній фізичній близькості. Використання електронних засобів та Інтернету робить процес ініціювання та ведення торгівлі набагато простішим, швидшим і дешевшим. У цьому відношенні Інтернет, сприяє торгівлі так само, як і зняття інших торговельних бар'єрів[4].

Інтеграція платформ електронної комерції зі стратегіями цифрового маркетингу спрощує процес купівлі для міжнародних клієнтів, завдяки безперебійним платіжним системам та ефективній логістиці. Цифрова реклама електронної комерції стосується просування веб-сайту електронної комерції та продуктів за допомогою платних онлайн-каналів і цифрових технологій[5].

Завдяки розвитку Інтернету рекламодавці та видавці мають доступ до величезної кількості якісних і узагальнених наборів даних, які ніколи не могли бути згенеровані в офлайн-світі. Ці набори даних можуть надати компаніям глибше розуміння поведінки споживачів, визначити тенденції та покращити ефективність кампаній.[6]

Традиційна реклама відображається широкою аудиторією споживачів, які можуть бути не зацікавлені у продукті. Цифрова реклама електронної комерції працює інакше. На базі даних, які надає споживач про себе можна націлюватися на споживачів, які, швидше за все, придбають продукти, збільшуючи продажі та дохід у процесі.

Цифрова реклама визначає майбутнього ймовірного покупця базуючись на його інтересах, історії пошуку, історії покупок, демографії, віку та статі.

Завдяки цифровій рекламі можна легко вимірювати успіх рекламних кампаній та використовувати дані для вдосконалення і розробки нових стратегій.

Залучення споживачів, які, найімовірніше, придбають продукти та послуги, є ключем до збільшення конверсій і продажів[5].

Сервер реклами — це платформа AdTech, яка відповідає за прийняття рішень про те, яку рекламу показувати, показувати, а також збирати та звітувати дані про покази, кліки тощо.

Рекламні сервери для оголошень використовуються для керування та відображення реклами на веб-сайті. Видавці, рекламодавці та рекламні агентства використовують рекламні кампанії для аналізу попиту та пропозиції платформи[6].

Висновки: електронна комерція відіграє ключову роль у міжнародному бізнесі, забезпечуючи компаніям вихід на глобальні ринки, оптимізацію бізнес-процесів та ефективне залучення клієнтів за допомогою цифрових інструментів. Застосування новітніх інтернет-технологій, маркетингових стратегій та аналітики даних в електронній комерції є запорукою підвищення продуктивності, конкурентоспроможності та добробуту в епоху цифрової економіки.

Список використаних джерел

1. E-commerce Defined: Types, History, and Examples URL: <https://www.investopedia.com/terms/e/ecommerce.asp>
2. E-commerce URL: <https://www.techtarget.com/searchcio/definition/e-commerce>
3. What Is Ecommerce? A Beginner's Guide to Online Business URL: https://www.semrush.com/blog/what-is-ecommerce/?kw=&cmp=EE_SRCH_DSA_Blog_EN&label=dsa_pagefeed&Network=g&Device=c&utm_content=676606914713&kwid=dsa-2185834087336&cmpid=18361923498&agpid=157305243271&BU=Core&extid=121450650399&adpos=&gad_source=1&gclid=Cj0KCQjwudexBhDKARIsAI-GWYVMG9QX_Yj7F2kt7IXxdX80iHf_suaMdh87MuStMmNCsIJrceceILgaAkUjEALw_wcB#the-benefits-of-ecommerce
4. UNITED NATIONS ELECTRONIC COMMERCE, INTERNATIONAL TRADE AND EMPLOYMENT: REVIEW OF THE ISSUES URL: <https://repositorio.cepal.org/server/api/core/bitstreams/de9829ad-a78a-4b8b-b11b-fe83f50233c1/content>
5. What Is Ecommerce Digital Advertising and How Does It Work? URL: <https://www.webfx.com/digital-advertising/glossary/what-is-ecommerce-digital-advertising>
6. Data Management Platforms (DMPs) and Data Usage URL <https://adtechbook.clearcode.cc/dmp-and-data-usage/>

ВПЛИВ «ТРИАДИ» (США-ЄС-ЯПОНІЯ) НА СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО

Брензович Даніела

студентка III курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Брендзевич Катерина Степанівна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

У сучасному світі роль глобальних гравців у формуванні та розвитку світової економіки має величезне значення. Одним із ключових аспектів цього явища є взаємодія між такими впливовими економічними суб'єктами як Сполучені штати Америки, Європейський Союз та Японія, що відома як "Тріада".

Сучасні Сполучені штати Америки є найбагатшою та найбільш розвинутою економікою світу. Це досягнення пов'язане з "американською мрією", що стимулює працелюбність та наполегливість. Перші кроки країни в промисловому розвитку були зумовлені сільським господарством та імпортом з Європи. Однак стратегія Гамільтона з підтримки вітчизняної промисловості дала поштовх новим галузям та зменшила залежність від зовнішніх постачальників[2].

Війни, такі як наполеонівська та англо-американська війна 1812 року, стимулювали розвиток промисловості. США активно розвивалися після Другої світової війни, збільшуючи виробництво та експорт [1]. План Маршалла та роль долара як світової резервної валюти закріпили позиції США як світового лідера. Нині успіх країни досягається тим, що фінансові ринки забезпечують доступ до

капіталу, а уряд регулює економіку, стежачи за справедливими умовами для бізнесу[3].

Економіка Японії — одна з найрозвиненіших у світі, особливо у промисловості, яка включає металургію, енергетику, автомобільну, електронну та хімічну галузі. За обсягом ВВП та промислового виробництва вона займає третє місце після США та Китаю [5]

Після Другої світової війни її економіка стрімко зросла завдяки науковим та технічним інноваціям. Японська економіка розвивається в умовах реформ, таким як "абеноміка", що робить більш відкритою та гнучкою. Освіта та наука відіграють ключову роль у розвитку країни, яка також залежить від імпорту ресурсів, особливо мінерального палива та харчових продуктів. У промисловості вона зорієнтована на виробництво електроніки та автомобілів [4].

Європейський Союз (ЄС) виник як результат інтеграції країн Європи, запропонованої "планом Шумана" у 1950 році. Цей процес привів до створення Європейського економічного співтовариства та Європейського атомного договору [1]. Фундаментом об'єднання була ідея наднаціональності для запобігання війні. Римські договори 1957 року створили Європейське економічне співтовариство та Європейське співтовариство з атомної енергії. Згодом були розширення та підписано Маастрихтський договір 1992 року, що утвердив Європейську Унію та євро. ЄС переживав кризи, включаючи бюджетну кризу та європейську кризу 2009-2016 років, проте отримав Нобелівську премію миру 2012 року за свій внесок у просування миру та демократії. У 2022 році Україна та Молдова подали заявки на членство у союзі[6].

США відіграють ключову роль у глобальній економіці та політиці, займаючи провідні позиції у багатьох сферах. Їхня економіка базується на приватній власності та активній участі транснаціональних корпорацій. Модель капіталізму США має недоліки, такі як соціальна нерівність та екологічні проблеми. Після кризи 2020 року, економічний стан країни залишається нестабільним, хоча ринок праці продемонстрував певну стійкість. Інфляція залишається проблематичною, а ситуацію погіршує військовий конфлікт у

Європі. У 2023 році спостерігається певне відновлення інвестиційної активності, але її характер відрізняється за секторами економіки[7].

Економіка Японії є однією з найбільших у світі за обсягами ВВП та купівельною спроможністю, займаючи третє місце після США та Китаю. Однак країна стикається з викликами, зокрема рецесією, що призвела до зменшення ВВП. Серед причин рецесії - слабкість єни порівняно з долларом, але це може мати певні позитивні наслідки для експортних секторів [5]. Щодо міжнародної торгівлі, то Японія є важливим партнером для багатьох країн. За останні роки обсяги торгівлі підвищилися, експортний сектор відновлюється після спаду через пандемію COVID-19. Промислові товари є основними предметами експорту та імпорту, а Китай, США та Європейський Союз відіграють ключову роль у торговельних відносинах країни [8].

Європейський Союз (ЄС) - це вражаючий економічний гігант, що налічує 508 мільйонів жителів і на який припадає близько 25% світового ВВП. Важливо відзначити, що різні країни-члени мають відмінні моделі економічного розвитку, такі як неоліберальна, європейсько-кейнсіанська та скандинавська.

Структурно, ВВП ЄС відображає зростання ролі послуг та зменшення внеску промисловості та сільського господарства. Проте, промисловість залишається ключовим сектором, забезпечуючи значну зайнятість, експорт та наукові дослідження. У той же час, сільське господарство продовжує бути важливим сектором для забезпечення безпеки харчових продуктів та довкілля, хоча його роль поступово зменшується [1].

ЄС також відзначається своїм впливом на міжнародній торгівлі. Завдяки єдиному ринку, ЄС забезпечує вільний рух товарів, послуг, капіталу та людей у межах своїх держав-членів. Це призводить до значних економічних вигод, зокрема, завдяки цьому підвищення ВВП ЄС становить у середньому 2,2% на рік.

Через ініціативи, як Європейська зелена угода, ЄС працює над переходом до більш стійкої економіки, вкладаючи відновлювані джерела енергії та зелені

технології. ЄС бере активну участь у міжнародних організаціях, таких як G7, G20 та Міжнародний валютний фонд [9].

США, ЄС і Японія, як ключові гравці світової економіки, мають значний вплив на глобальне виробництво та торгівлю. Вони працюють над Трансатлантичним партнерством та Угодою про економічне партнерство, щоб зміцнити взаємні економічні зв'язки. Також, ці країни відіграють важливу роль у забезпеченні безпеки як у власних регіонах, так і за їх межами, через альянси та спільні ініціативи. Країни «Тріади» координують політику у багатьох міжнародних питаннях і залишаються важливими учасниками у форумах, таких як ООН та G7.

Перспективи лідерства США, ЄС і Японії не позбавлені викликів через зростання конкуренції, геополітичну невизначеність та внутрішні обмеження. Геополітична напруженість, торгові суперечки та протекціонізм можуть обмежити їх співпрацю, зміцнюючи конкуренцію з боку нових гравців [9]. Щоб залишатися впливовими, вони мають зберігати баланс між конкуренцією та співпрацею, взаємодіяти з іншими регіональними гравцями та адаптуватися до змін у світі [1].

Отже, наведене підкреслює важливість США, Японії та ЄС у світовій економіці - вони займають визначальні позиції завдяки історичним, геополітичним та економічним факторам. Їхні інновації та міжнародна співпраця забезпечують стабільність світовій економіці. Утім, зростання глобальної конкуренції вимагає від них подальших стратегій для збереження лідерських позицій та спільного вирішення глобальних викликів.

Список використаних джерел

1. Копотун Н. І. Відносини США - Європейський Союз після ратифікації Лісабонського договору. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2010. Вип. 94, ч. 2. С. 109–115.
2. Рубель В. А. Історія середньовічного Сходу: Курс лекцій: навч. посібник. К.: *Либідь*, 1997. 462 с.

3. Трансформації у Індо-Тихоокеанському лідерстві. *Центр Разумкова*. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/transformatsii-u-indotykhookeanskomu-liderstvi> (дата звернення: 31.03.2024).
4. Буркацька Г. Японія - країна, де сходить сонце: інформ.- бібліогр. матер. *Державна бібліотека України для юнацтва*. К.: ДБУ для юнацтва, 2017. 82 с.
5. Японія. *NEWP*. URL: <https://export.gov.ua/country/120-iaponiia> (дата звернення: 31.03.2024).
6. Prasad M., Deng Y. Taxation and the worlds of welfare. *Socio-Economic Review*. 2009. Vol. 7, no. 3. P. 431–457. URL: <https://doi.org/10.1093/ser/mwp005> (Assessed on 31 March, 2024).
7. Прасад А. Стійкість США і плани Китаю. МВФ покращив прогноз зростання світової економіки на 2023 рік. *Forbes.ua*. URL: <https://forbes.ua/news/mvf-pokrashchiv-prognoz-zrostannya-svitovoi-ekonomiki-na-2024-rik-cherez-stiykist-ssha-ta-finansovu-pidtrimku-kitayu-30012024-18869> (дата звернення: 01.04.2024).
8. Огляд торговельної політики Японії. *Міністерство економіки України*. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=ukUA&id=7804c20bd3fb42b5959d27bf320d7480&title=OgliadTorgovelnaiPolitikiYaponii> (дата звернення: 01.04.2024).
9. A stronger Europe in the world. *European Commission*. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world_en (Assessed on 1 April, 2024).

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ У МІЖНАРОДНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: СУЧАСНИЙ СТАН, ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Гогерчак Вікторія

студент IV курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Цалан Мирослава Іванівна

кандидат економічних наук

доцент кафедри міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Поняття інтелектуальної власності вживалося теоретиками-юристами й теоретиками-економістами ще у XVIII-XIX ст., але широке використання цього поняття розпочалося лише у другій половині XX ст., а саме після підписання у Стокгольмі конвенції в 1967 р., на основі якої було засновано Всесвітню організацію інтелектуальної власності.

Інтелектуальна власність (ІВ) - це комплексний правовий режим, що охоплює результати творчої та інтелектуальної діяльності людини в різних сферах: науковій, економічній, художній, виробничій та інших. Вона наділяє власника виключними правами володіти, користуватися та розпоряджатися своїми винаходами, як визначено законодавством [1].

У сучасному світі формується новий сектор світової торгівлі – ринок інтелектуальної власності. Суб'єктами цього ринку є різні учасники:

- державні органи управління й контролю, які забезпечують законодавчу базу та контроль за дотриманням правил інтелектуальної власності;
- підприємства та інвестори, які фінансують розробку та впровадження нових об'єктів ІВ;

- розробники ІВ, що володіють ексклюзивними правами на свої розробки.

Щоб ринок інтелектуальної власності (ІВ) функціонував ефективно, необхідні певні умови:

1. Інвестиції в дослідження та розробки. Необхідно також підтримувати впровадження цих розробок у конкретні галузі, щоб вони могли приносити користь суспільству.
2. Людський капітал. Розвиток ринку ІВ залежить від наявності кваліфікованих фахівців, які можуть генерувати, вдосконалювати та захищати інтелектуальну власність.
3. Державне регулювання. Чітке та прозоре законодавство, що гарантує захист прав власників ІВ, є ключовим фактором.
4. Ефективна реалізація. Власнику ІВ повинні бути доступні канали для ефективного виведення своєї продукції на ринок та отримання від неї вигоди.
5. Інформованість. Важливо підвищувати обізнаність про ІВ та вчити учасників ринку правильно нею розпоряджатися [2].

Глобалізація бізнесу і застосування сучасних технологій у виробництві інформації розпочинає епоху глобальної інформаційної революції та формування інформаційного суспільства. Розвиток технологій, зокрема цифрових, революціонізує правила зберігання та поширення інформації, ставлячи під сумнів традиційні закони про захист інтелектуальної власності. Це також суттєво впливає на економіку знань, міжнародну торгівлю інтелектуальними продуктами, процеси глобалізації та громадянське суспільство, і вносить зміни до міжнародної законодавчої системи в цілому [3].

International Property Rights Index (IPRI) – Міжнародний індекс захисту прав власності відіграє важливу роль у визначенні якості правового середовища та ефективності системи захисту власних прав у різних країнах світу. IPRI - це комплексний показник, що охоплює 10 ключових індикаторів (дані ОЕСР Світового банку, СОТ та інших наукових установ). Як інструмент для політиків, бізнес-спільнот і громадських активістів, IPRI підкреслює важливу роль, яку

відіграють права власності у створенні процвітаючої економіки та справедливого суспільства.

У 2023 році Фінляндія стала лідером за захистом прав інтелектуальної власності з найвищим рейтингом 8,1. Далі ідуть Сінгапур (8,0) і Нідерланди (7,9). У 2022 році, Швейцарія входила до трійки лідерів разом із Сінгапуром та Фінляндією. Останні три місця займають Венесуела (1,9), Ємен (2,4) і Гаїті (2,7). Недостатній захист прав інтелектуальної власності є поширеною проблемою в країнах, що розвиваються, особливо в тих, що мають найнижчий рівень доходу. Завдяки покращенню компонента прав інтелектуальної власності (приблизно на 2%) цього року відбулося невелике зростання [4].

З розвитком інформаційних та комунікаційних технологій зростає й значення прав інтелектуальної власності. Штучний інтелект (ШІ) додає нових складнощів до цієї сфери, створюючи як нові виклики, так і нові можливості для законодавців та практиків. Однією з ключових тенденцій є регулювання ШІ в контексті прав інтелектуальної власності. Це питання стосується не лише захисту авторських прав на програмне забезпечення та алгоритми, але й нових форм ІВ, пов'язаних з ШІ, наприклад, патентів на винаходи, створені за допомогою ШІ.

Згідно зі звітним Відомства інтелектуальної власності Великобританії (IPO) «Штучний інтелект: всесвітній огляд патентів на AI і патентування в секторі AI Великобританії», кількість опублікованих патентних заявок, що стосуються ШІ, за останнє десятиліття збільшилася на 400%. Кількість патентних заявок з використанням технології ШІ, поданих в США, збільшилася вдвічі в період з 2002 до 2018 року [5].

Країни з високим рівнем економічного розвитку, значним науково-технічним потенціалом та чітко визначеною правовою системою захисту програмного забезпечення, як правило, мають нижчий рівень піратства. У таких країнах, як США та Японія, рівень піратства програмного забезпечення становить 25-37%, а в Європі - 68%.

В епоху цифрових технологій однією з головних проблем патентного захисту стає феномен "патентних тролів". Це компанії або особи, які спеціалізуються на купівлі патентів з метою подання судових позовів на інші компанії за їхнє нібито порушення, замість того, щоб використовувати ці патенти для створення власних продуктів чи послуг [6]. До прикладу, бізнес у США щорічно зазнає збитків приблизно на 29 мільярдів доларів через прямі витрати, пов'язані з юридичними суперечками з патентними троями. Це призводить також до втрати прибутку та непередбачених інвестицій у реальний сектор, що впливає на економіку країни.

Тому, компанії та індивідуальні власники повинні активно розвивати та удосконалювати свої стратегії захисту інтелектуальної власності, щоб ефективно захищати свої права та інтереси. Це має важливе значення в сучасному бізнесі, оскільки інтелектуальна власність може бути джерелом конкурентних переваг та інноваційного розвитку [7].

Інтелектуальна власність відіграє дедалі важливішу роль у сучасній світовій економіці. Активи, які охоплює ІВ стають ключовим фактором конкурентоспроможності на світовому ринку, адже вони дають компаніям можливість:

- захищати свої інновації та ноу-хау: ІВ дозволяє компаніям отримувати ексклюзивні права на свої винаходи, що стимулює дослідження та розробки, а також запобігає несанкціонованому копіюванню;
- створювати та підтримувати сильні бренди: товарні знаки та авторські права допомагають компаніям відрізнити свою продукцію та послуги від конкурентів, а також формувати стійкі зв'язки з клієнтами.

Інтелектуальна власність є цінним активом для бізнесу, тому важливо розробляти ефективні стратегії для її захисту. До стратегій, які можуть бути використані компаніями, що виходять на міжнародний ринок, відносять такі:

1. Реєстрація ІВ може включати реєстрацію патентів, товарних знаків, авторських прав та інших видів ІВ у відповідних органах влади цільових ринків.

2. Компанії можуть надавати ліцензії на використання своєї ІВ іншим компаніям на цільових ринках. Це може бути ефективним способом отримання додаткового доходу та розширення ринкової присутності.
3. Франчайзинг може бути ще одним способом розширення присутності компанії на міжнародному ринку, використовуючи її ІВ.
4. Спільні підприємства з місцевими партнерами можуть допомогти компаніям краще зрозуміти специфіку цільових ринків та ефективніше використовувати свою ІВ.

Перспективи ІВ є динамічними і невизначеними, але прогнози дозволяють зрозуміти, що чекає попереду:

- Збільшення кількості судових спорів: оскільки технології стають все більш невід'ємною частиною нашого життя, спори щодо інтелектуальної власності, ймовірно, зростатимуть, що призведе до збільшення кількості справ про порушення патентів і авторських прав.
- Інновації, створені штучним інтелектом: ШІ відіграватиме дедалі більшу роль у створенні нових ідей та продуктів, що призведе до дискусій щодо правового статусу та власності.
- Еволюція керування цифровими правами: із зростанням цифрового вмісту системи керування цифровими правами розвиватимуться, щоб ефективно захищати права творців.

Таким чином, захист ІВ вимагає комплексного набору стратегій, що враховують унікальні особливості та умови кожного бізнесу. Ефективне управління інтелектуальною власністю стає необхідністю для будь-якого сучасного бізнесу, який прагне досягти успіху на глобальному ринку.

Список використаних джерел:

1. Вахонева Т. М. Інтелектуальна власність // Велика українська енциклопедія. <http://surl.li/ekrog>.

2. Чуницька, І., & Бондарук, О. Сучасний стан ринку інтелектуальної власності в Україні. Економіка та суспільство. 2023. №52. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-55>.
3. Zolotar A. S. Using the globalization experience of the world's leading countries in the field of intellectual property protection in Ukraine. Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. 2023. №1 (57). С. 197-204.
4. International property rights index 2023 // Prosperity Rights Alliance. 2023. https://atr-ipri.s3.amazonaws.com/ipri23_fullreport.pdf.
5. Artificial Intelligence - a worldwide overview of AI patents // Intellectual Property Office. 2019. <https://www.gov.uk/government/publications/artificial-intelligence-a-worldwide-overview-of-ai-patents>
6. Patent Trolls Are Harming Innovation. Congress Can Help. <https://www.promarket.org/2024/03/21/patent-trolls-are-harming-innovation-congress-can-help/>
7. Рогач С. М. Стратегії управління інтелектуальною власністю: ідентифікації, розвиток та реалізація в умовах сучасного бізнесу. // Економіка та суспільство. 2023. №56 с.

РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЙ У СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ОПОДАТКУВАННЯ УКРАЇНИ

Гойс Іванна

*студентка II курсу факультету міжнародних економічних відносин
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

керівник: Сідак Святослав Васильович

*старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Постановка проблеми. Зростання використання штучного інтелекту та блокчейн-технологій в сучасній системі оподаткування України ставить перед собою ряд складних завдань і проблем. Однією з головних проблем є необхідність забезпечення безпеки та конфіденційності персональних даних платників податків у процесі використання цих технологій. Крім того, існує потреба в розробці ефективних механізмів контролю за використанням штучного інтелекту та блокчейну для запобігання випадкам податкових шахрайств і уникнення оподаткування. Іншою важливою проблемою є необхідність адаптації законодавства до нових реалій, що враховуватиме особливості та можливості цих технологій, забезпечуючи їхню легальну та ефективну інтеграцію в систему оподаткування країни.

Мета цієї дослідницької роботи полягає у визначенні потенціалу і можливостей використання штучного інтелекту та блокчейну для оптимізації процесів оподаткування, забезпечення більшої ефективності та прозорості в роботі податкових органів, а також у виявленні можливих перешкод.

Виклад основного матеріалу. Сучасний світ характеризується стрімким розвитком технологій, які здатні кардинально змінювати традиційні підходи до багатьох сфер життя, включаючи систему оподаткування. Штучний інтелект

(ШІ) та блокчейн вже застосовуються в різних країнах для оптимізації процесів збору та аналізу податкових даних, що відкриває нові можливості для української фіскальної системи.

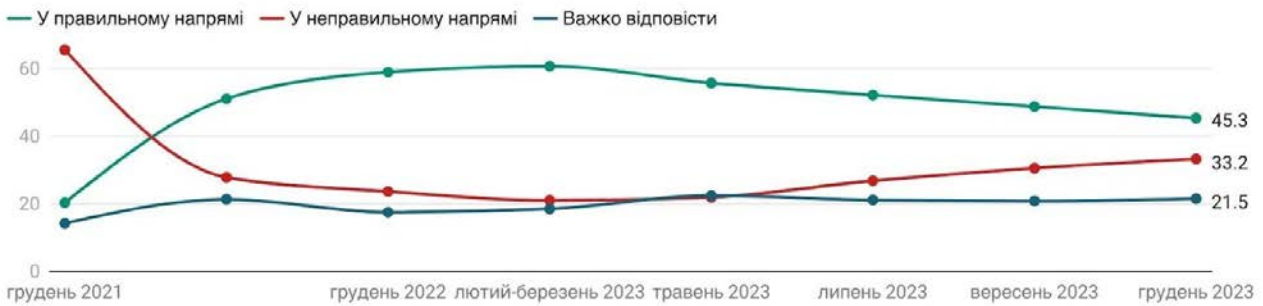
Технології ШІ можуть бути використані для автоматизації рутинних завдань, таких як обробка податкових декларацій та ідентифікація помилок або шахрайства. В Україні, хоча і повільно, але починають впроваджуватися системи, здатні аналізувати великі обсяги даних для виявлення податкових порушень, що може значно підвищити ефективність податкових органів.

Блокчейн пропонує безпрецедентний рівень прозорості та безпеки в обліку та зберіганні податкових записів. Використання блокчейну в Україні для податкових цілей може допомогти запобігти маніпуляціям з даними та знизити ризики корупції, а також спростити процеси звітності для платників податків.

Наразі в Україні вже існують ініціативи, спрямовані на впровадження ШІ та блокчейну в податкову сферу [1]. Наприклад, розглядаються проекти електронного надсилання документів, що можуть включати елементи ШІ для перевірки достовірності даних, а також блокчейн для забезпечення незмінності записів [2]. Іншим прикладом є можливість використання блокчейну для створення надійної системи ведення податкових реєстрів, яка б забезпечила неможливість їх підробки та несанкціонованого доступу, тим самим підвищуючи довіру до податкової системи країни [1].

Незважаючи на потенціал ШІ та блокчейну, існують виклики, пов'язані з їх впровадженням, такі як необхідність розробки правової бази, забезпечення захисту персональних даних та уникнення технологічних ризиків, таких як помилки в алгоритмах ШІ або вразливості блокчейну [2].

Якщо говорити в цілому, як ви вважаєте, події в Україні розвиваються у правильному чи неправильному напрямі?

Результати соціологічного опитування, що проводилося соціологічною службою Центру Разумкова спільно з Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва з 8 по 15 грудня 2023 року. Опитано 2019 респондентів віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3%.

Created with Datawrapper

Рис.1 Опитування респондентів щодо їхньої думки про впровадження діджитал-технологій у сучасній податковій системі України.

Рисунок показує відсоток респондентів в Україні, які вважають, що країна рухається в правильному або неправильному напрямку з впровадженням ШІ та блокчейну в оподаткуванні. Опитування включає відповіді з лютого 2021 року по лютий 2023 року, з теоретичною похибкою вибірки, яка не перевищує 2.3% [3].

Застосунок “Моя податкова” є інноваційним рішенням, яке спрощує взаємодію платників податків з податковою системою України. Цей мобільний додаток дозволяє користувачам легко отримувати доступ до своїх податкових даних та здійснювати різноманітні операції, не виходячи з дому або офісу [4].

Однією з ключових переваг застосунку “Моя податкова” є його інтеграція з електронним кабінетом Державної податкової служби, що забезпечує безперервний доступ до актуальної інформації та можливість швидко реагувати на податкові зобов'язання [4].

Нижче наведений перелік функцій даного мобільного застосунку, якими може скористатися кожен користувач, незалежно від операційної системи пристрою (Таблиця 1).

Таблиця 1. **Можливості додатку “Моя податкова”**

Функція	Опис
Подання заяв	Можливість подання заяв на внесення змін до Державного РФО
Реєстрація волонтерів	Процес реєстрації волонтерів через додаток
Облікова картка ФОП	Створення та подання облікової картки фізичної особи
Декларації про доходи	Подання декларації про доходи та майновий стан
Моніторинг розрахунків	Моніторинг стану розрахунків з бюджетом
Сплата податків	Можливість сплати податків через інтегровані платіжні системи

Висновки. Штучний інтелект та блокчейн мають великий потенціал для трансформації системи оподаткування України, пропонуючи підвищення ефективності, прозорості та безпеки. Інтеграція штучного інтелекту та блокчейн-технологій у систему оподаткування потребує не лише технічних знань, але й ефективного співробітництва між державними органами, приватним сектором та експертною громадськістю. Правильна стратегія впровадження цих інноваційних рішень може сприяти збільшенню ефективності податкової системи та створенню сприятливого середовища для бізнесу та інвестицій у нашій країні.

Список використаних джерел

1. “Перспективи впровадження штучного інтелекту та блокчейн-технологій у господарському судочинстві.” Вища школа адвокатури НААУ - URL:<https://www.hsa.org.ua/blog/perspektyvy-vprovadzhennya-shtuchnogo-intelektu-ta-blokchejn-tehnologij-u-gospodarskomu-sudochynstvi> .
2. Вишня, Георгій. “Штучний інтелект і людина: загрози і можливості.” Радіо Свобода, 12 March 2021 - URL:<https://www.radiosvoboda.org/a/shtuchnyi-intelekt-zagrozy-i-mozhlyvisti/31145992.html> .
3. “Підсумки 2023 року: громадська думка ...” Фонд «Демократичні ініціативи - URL:https://dif.org.ua/article/pidsumki-2023-roku-gromadska-dumkauraintsiv?fbclid=IwAR3_vkElf71tHks9lVcoCpHYHic2w3tP7cOUWdJDCSHnl_zUzosrRrWnVsQ.
4. “«Моя податкова» — мобільний застосунок від ДПС.” ukrainian intelligent technology - URL:<https://uit.kiev.ua/moja-podatкова-mobilnij-zastosunok-vid-dps/>.

ЯК УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС ВИЖИВАЄ В УМОВАХ ВІЙНИ?

Гойс Іванна

студентка II курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Кушнір Наталія Олексіївна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Постановка проблеми. Оскільки український бізнес знаходиться в унікальних умовах, бо країна переживає війну та конфлікт на своїй території, ця ситуація ставить під сумнів стабільність та безпеку бізнес-середовища, викликаючи різні проблеми для підприємств у всіх секторах економіки: породжує різноманітні проблеми та перешкоди для підприємств, включаючи збитки виробництва, зменшення попиту на товари та послуги, зниження інвестиційного клімату та загрози безпеки для працівників і майна.

Метою цієї дослідницької роботи є спрямування на вивчення та аналіз того, як українські підприємства адаптуються та виживають у таких складних умовах війни, визначаючи основні фактори, стратегії та інструменти, які допомагають їм протистояти викликам. Дослідження має на меті дослідження діяльності державних органів з підтримки та стимулювання бізнесу в умовах війни.

Виклад основного матеріалу. Український бізнес зіткнувся з безпрецедентними викликами через війну, що призвело до значних збитків, особливо на початкових етапах конфлікту. За даними Міністерства соціальної політики, майже 30% населення опинилося за межею бідності, що впливає на платоспроможність громадян і, відповідно, на доходи підприємств [1].

Таблиця 1

**Порівняльний аналіз економічних показників України після
повномасштабного російського вторгнення**

Показники	Зміни (2022р.)	Зміни (2023р.)	Зміни (перший квартал 2024р.)
ВВП України	Падіння на 30,4% ; 160,5 млрд дол. США	Зростання на 5,3 % ; 169 млрд дол. США	Зростання на 4,9% ; 177,3 млрд дол. США
Інфляція	Зростання до 26,6%;	Падіння до 5,1%	Зростання до 8,6%
Рівень бідності	24,2%	67%	67%

Джерело : складене автором на основі [6],[7] .

З вищенаведених у таблиці даних можемо відмітити, що найважчим періодом для українського бізнесу став перший рік війни росії проти України (2022 рік), а далі за допомогою міжнародної економічної допомоги показники стабілізувалися і пішли в плюс, хоча й рівень бідності залишається значним, оскільки купівельна спроможність не дозволяє людям придбати все необхідне продовольство.

Для адаптації до нових умов, багато компаній переглянули свої бізнес-моделі, змінили логістику та знайшли нові ринки збуту. Для подолання кризи бізнес вдається до різноманітних стратегій: від оптимізації витрат та переорієнтації на нові ринки до цифрової трансформації та пошуку нових форматів роботи.

Компанії, які змогли швидко адаптуватися та переосмислити свою діяльність, продовжують розвиватися, незважаючи на військові дії, що демонструє їхню гнучкість та інноваційний підхід. Наприклад, компанія IDS Ukraine, виробник безалкогольних напоїв, зіткнулася з втратою виробництва через окупацію Херсонської області, але змогла відновити роботу, адаптувавшись до нових реалій [2]. Також генеральний директор медичної лабораторії "Ескулаб" Сергій Дядюшко розповів, що компанія стикалася з проблемами у логістиці, адже реагенти для аналізів є європейськими. Вантажі довго стояли в чергах на кордоні, тому ланцюжки постачання були оптимізовані і зараз вантажі отримуються майже так само швидко як до війни [2].

Серед основних проблем, з якими стикається український бізнес в умовах війни, є тимчасова втрата виробництва, паливна криза, відтік цільової аудиторії та зниження платоспроможності населення [4]. Керівники провідних українських компаній визнають необхідність адаптації бізнес-процесів та збільшення рівня довіри та підтримки серед працівників для подолання цих викликів [5].

Український бізнес очікує на підтримку з боку держави, що включає зниження податкового тиску та регуляторного навантаження. Члени ЄБА визначили ключові пріоритети на 2023 рік, які передбачають сприяння відновленню та відбудові України, включаючи залучення іноземних інвестицій [2]. Вже в березні минулого року був ухвалений закон про пільгове оподаткування бізнесу. Крім цього, було скасовано мито і ПДВ на весь імпорт, які, однак, були повернуті в червні.

Українські підприємці продовжують шукати шляхи для виживання та розвитку. Важливим аспектом є переосмислення ролі держави в бізнес-процесах та оптимізація регуляторного середовища для полегшення ведення бізнесу в умовах війни [1].

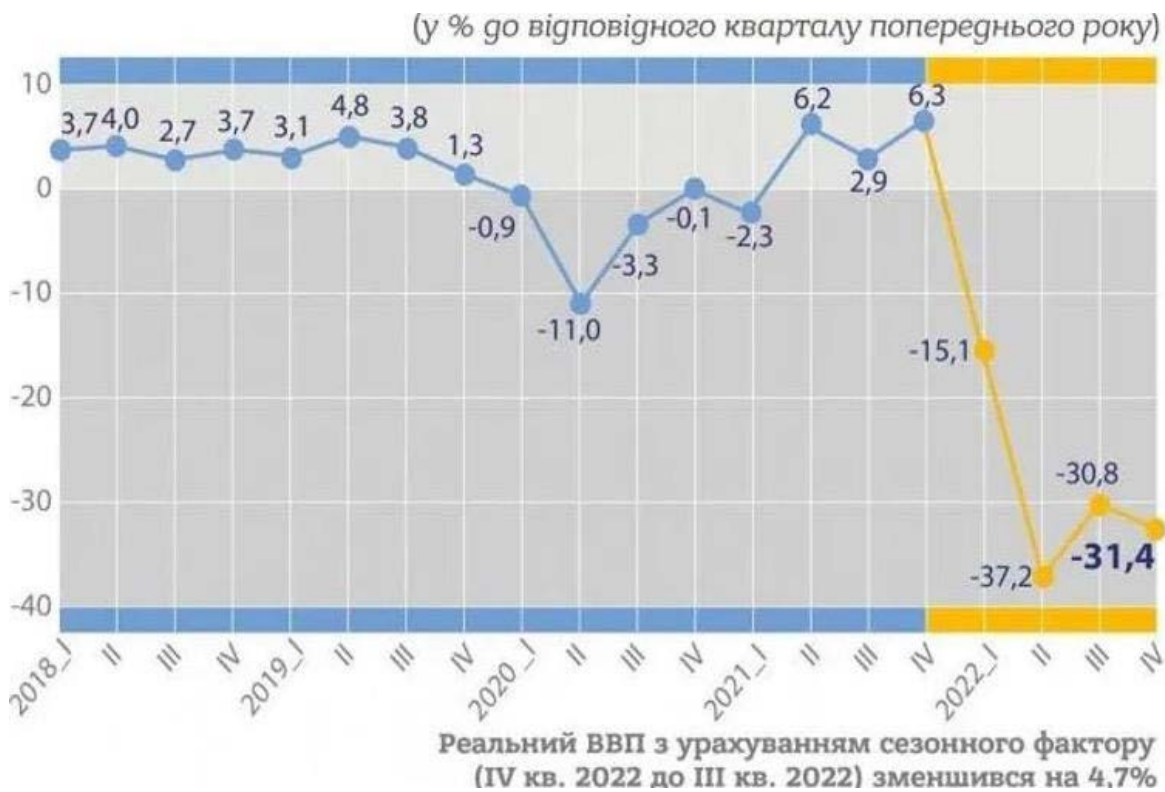

Рис 1. Реальний ВВП з урахуванням сезонного фактору (IV кв. 2022 до III кв. 2022) зменшився на 4,7%

Рисунок показує квартальну зміну реального ВВП України у відсотках за 2022 рік, демонструючи економічний спад з урахуванням сезонного фактору. У третьому кварталі 2022 року ВВП впав на 30,8%, а у четвертому кварталі - на 31,4% порівняно з відповідними кварталами 2021 року. Порівняно з третім кварталом, падіння ВВП у четвертому кварталі 2022 року оцінюється у 4,7% з урахуванням сезонного фактору [3].

Висновки. Вистоявши у найскрутніші для держави часи, український бізнес не здається та продовжує будувати плани на майбутнє. Він пристосовується до викликів, шукає нові можливості і стратегії, спираючись на ресурси, інновації та підтримку громадськості. Це свідчить про силу українського підприємництва та віру в майбутнє країни [2]. Умови війни не сприяють значному економічному зростанню, проте важливо не покладати рук – треба активно діяти в межах можливостей і використовувати наявні можливості на повну потужність. Стратегічне переосмислення бізнес-моделей, цифрова трансформація та підтримка з боку фінансових інституцій є ключовими

факторами, які допомагають підприємствам вистояти в умовах війни та навіть знайти нові можливості до розвитку [1]. Перемога прийде, разом з нею – відновлення, підвищення добробуту і нові шанси для розвитку бізнесу.

Список використаних джерел

1. “Як український бізнес виживає в умовах війни?.” Visit Ukraine – URL: <https://visitukraine.today/uk/blog/1810/how-does-ukrainian-business-survive-the-war> .
2. “Час для роботи: як відновлювався та адаптувався український бізнес за рік війни.” УНІАН – URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/chas-dlya-roboti-yak-vidnovlyuvavsya-ta-adaptuvavsya-ukrajinskiy-biznes-za-rik-viyuni-12154170.html> .
3. “Падіння ВВП у 4 кварталі минулого року” Економічна правда – URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/03/13/697983/>.
4. “Блог - Виклики, гнучкість та трансформація бізнесу під час війни.” Українська академія лідерства – URL: <https://ual.ua/ua/blog/news/biznes-yakui-nablyzhae-nashu-peremogu> .
5. “Що відбувається з українським бізнесом на другий рік війни?.” Visit Ukraine – URL: <https://visitukraine.today/uk/blog/3177/shho-vidbuvajetsya-z-ukrainskim-biznesom-na-drugii-rik-viini> .
6. «Ріст реального ВВП України у березні становив майже 5%» – URL: <https://minfin.com.ua/ua/2024/04/19/125321970/> .
7. „Дві третини українців живуть за межею бідності, – демографія” – URL: <https://uworld.news/amp/news/dvi-tretyny-ukraintsiv-zhyvut-za-1005930.html>

ФОНДОВІ БІРЖІ НА МІЖНАРОДНОМУ ФІНАНСОВОМУ РИНКУ

Громовчук Вероніка

студентка III курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Кушнір Натаія Олексіївна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Постановка проблеми. Фондові біржі грають важливу роль на міжнародному фінансовому ринку. Вони є майданчиками, де трейдери можуть купувати та продавати акції, облігації, товари, валюту та інші фінансові інструменти. На міжнародному рівні існує кілька великих фондових бірж, де торгуються цінні папери компаній з усього світу. У сучасних умовах глобалізації економіки фондові біржі стають центральним елементом міжнародного фінансового ринку. Їхнє значення полягає в забезпеченні можливостей для торгівлі різноманітними фінансовими інструментами та відкриття доступу до капіталу для компаній з різних країн.

Мета дослідження - дослідити роль фондових бірж на міжнародному фінансовому ринку з урахуванням їхньої важливості для глобальної економіки та інвесторів.

Виклад основного матеріалу. Біржа - це організований ринок, на якому здійснюються операції купівлі-продажу товарів і послуг через членів біржі. Фондова біржа, як частина цього ринку, функціонує як акціонерне товариство, збираючи попит і пропозицію цінних паперів і формуючи їх біржовий курс відповідно до законодавства та статуту. Функції фондових бірж включають цінове формування, прогнозування, організаційну діяльність, надання

інформації та регулювання за допомогою правил, зазначених у законі. Наразі фондовий ринок України переживає зміни у правовому полі, але залишаються нерозв'язаними проблеми, такі як захист прав інвесторів, регулювання валютних операцій, збільшення капіталізації та ліквідності ринку, створення конкурентоспроможного національного фондового ринку та інші аспекти, пов'язані з розвитком фінансового ринку та глобалізацією.

У сучасному світі, де економіка стає все більш глобалізованою, роль фондових бірж на міжнародному фінансовому ринку стає надзвичайно важливою для розуміння сучасних тенденцій та процесів, що відбуваються у глобальній економіці. Дослідження впливу та ролі цих бірж вимагає комплексного підходу, який охоплює економічні, фінансові, технологічні та регуляторні аспекти.

Фондові біржі є централізованими ринками, де відбувається купівля та продаж цінних паперів, таких як акції, облігації, та інші фінансові інструменти. Вони відіграють ключову роль у фінансовій системі, забезпечуючи ліквідність, формування цін та забезпечення прозорості на ринку. Фондові біржі створюють механізм, який дозволяє компаніям залучати капітал та інвесторам ефективно розподіляти свої фінансові ресурси [1].

Також фондові біржі є важливими інструментами для розвитку економіки, вони впливають на різні аспекти фінансової системи та загальний стан економіки. Розглянемо детальніше деякі ключові аспекти їх впливу. Першим елементом є залучення капіталу та інвестицій. Компанії, що випускають акції або облігації на біржі, мають можливість залучити фінансові ресурси для розвитку та реалізації нових проектів. Це сприяє створенню нових робочих місць, розвитку технологій та стимулює економічне зростання.

Другим елементом є ефективне розподілення капіталу. Шляхом торгівлі цінними паперами на ринку інвестори спрямовують свої фінансові ресурси в найбільш продуктивні сектори та проекти. Це сприяє підвищенню ефективності використання капіталу та зростанню виробництва.

Наступним є стимулювання інвестиційної активності. Інвестори шукають можливості для отримання прибутку через інвестування в цінні папери, що сприяє залученню додаткових фінансових ресурсів у розвиток економіки та нові сектори. Фондові біржі сприяють розвитку фінансової інфраструктури та забезпечують високий рівень прозорості на ринку. Вони вимагають від компаній публічної фінансової звітності та дотримання стандартів доброчесності. Це сприяє збільшенню довіри інвесторів та залученню більшої кількості капіталу в економіку. Також фондові біржі є основними гравцями на фінансовому ринку, вони створюють умови для реалізації різноманітних фінансових операцій та сприяють розвитку фінансових інструментів. Це дозволяє інвесторам та компаніям здійснювати операції з ризиком та забезпечує стабільність фінансової системи [2].

Фондові біржі також мають значний соціальний вплив, сприяючи розвитку фінансової грамотності серед населення. Вони створюють можливість для інвестування для широкого кола осіб, що сприяє формуванню фінансової культури та відповідального керування фінансами. Крім того, фондові біржі є важливими джерелами пенсійних та інвестиційних фондів, які забезпечують фінансову стабільність для населення.

Розвинуті та стабільні фондові ринки можуть зменшити ризики фінансових криз та сприяти макроекономічній стабільності. Це відбувається через більш ефективний розподіл капіталу, прозорість та надійність фінансової системи, а також збільшенням впливу на регулювання ринків капіталу та фінансової політики. Фондові біржі сприяють стимулюванню інновацій та технологічному прогресу. Компанії, що мають доступ до капіталу через ринок цінних паперів, можуть інвестувати у дослідження та розробки нових технологій. Це сприяє створенню конкурентоспроможних продуктів та послуг, що підвищує ефективність економіки в цілому [3].

Станом на 2024 рік світовий ринок цінних паперів характеризується наступними тенденціями:

1. Технологічні інновації: розвиток таких технологій, як штучний інтелект, блокчейн та аналітика великих даних, може значно вплинути на стратегії торгівлі, ефективність ринку та виникнення нових фінансових інструментів.
2. Демографічні зміни: старіюче населення в багатьох розвинених країнах та зростання середнього класу в країнах, що розвиваються, можуть впливати на патерни споживання, інвестиційну поведінку та попит на різні типи цінних паперів.
3. Зміни в регулюванні: зміни у фінансову законодавстві, як внутрішні, так і міжнародні, можуть впливати на ліквідність ринку, практики управління ризиками та структуру фінансових ринків.
4. Відсоткові ставки та грошова політика: дії центральних банків, такі як зміни в процентних ставках та програми кількісного полегшення, впливають на вартість позик, цін на активи та поведінку інвесторів.
5. Фінансова поведінка: психологічні фактори, стадна поведінка та настрої ринку можуть призводити до періодів ірраціонального екстазу або паніки, що впливає на ціни активів та волатильність ринку.

За останні роки спостерігається стійке зростання капіталізації провідних фондових бірж світу. Це пов'язано з низкою факторів, таких як сприятлива макроекономічна ситуація, політика стимулювання центральних банків та зростання інвестиційної активності [4].

Наявність фондових бірж покращує ліквідність цінних паперів, що сприяє зниженню вартості капіталу для компаній. Коли акції компаній легко купувати та продавати на відкритому ринку, це зменшує вартість витрат на залучення капіталу через емісію акцій. Фондові біржі стимулюють підприємницьку активність та інновації, сприяючи розвитку нових технологій та продуктів. Компанії, що залучають капітал на біржі, можуть використовувати ці ресурси для впровадження нових ідей та розробок.

Фондові біржі сприяють створенню багатства через зростання цін цінних паперів та виплату дивідендів. Інвестори, які участь в операціях на біржі, можуть отримати прибуток зі своїх інвестицій, що сприяє підвищенню їхнього фінансового стану та життєвого рівня. Наявність фондових бірж сприяє збільшенню конкуренції та ефективності на ринку. Конкуренція між компаніями за капітал інвесторів приводить до покращення управління та ефективності діяльності, що сприяє розвитку економіки в цілому. Розвинені фондові біржі привертають іноземних інвесторів та стимулюють міжнародні інвестиції та експорт. Це сприяє розвитку міжнародних економічних відносин та збільшенню обсягів торгівлі товарами та послугами.

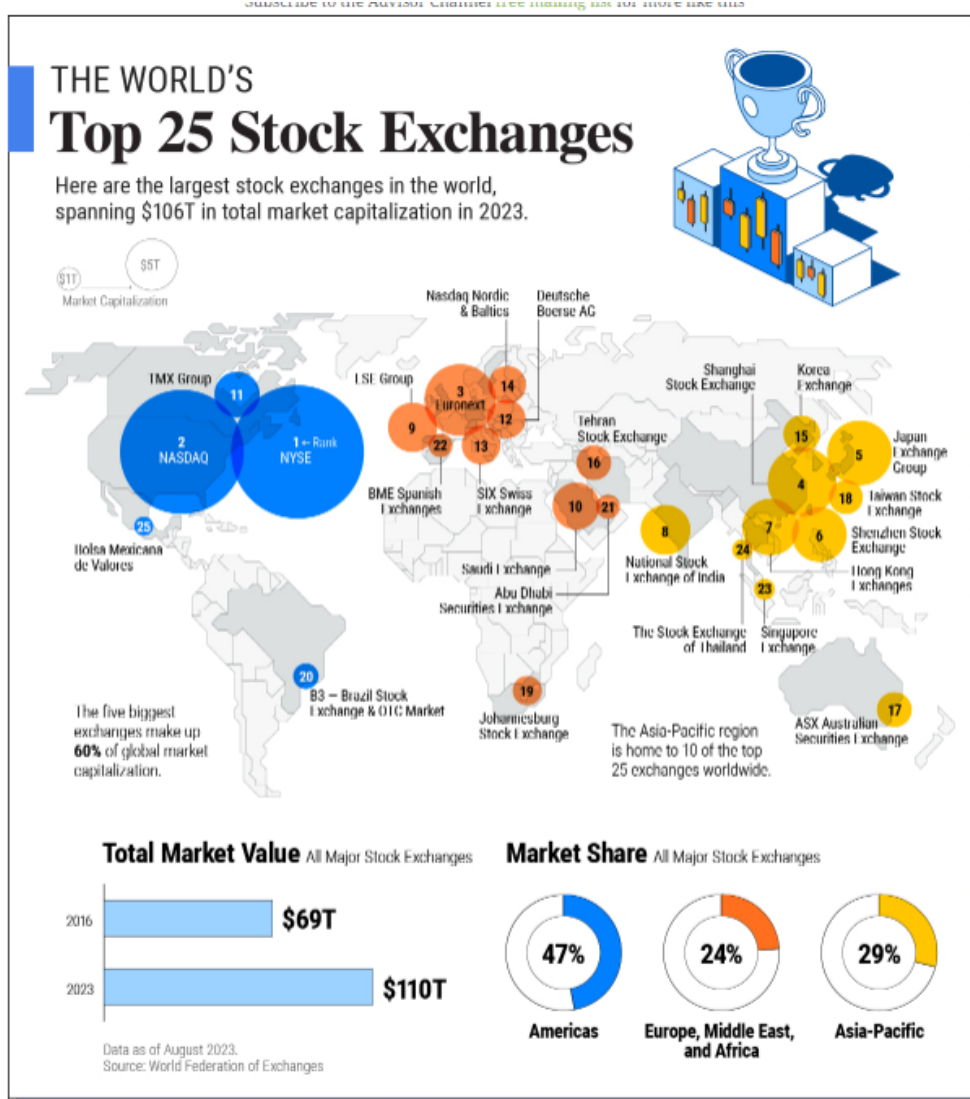
Отже, фондові біржі відіграють багатогранну роль у міжнародному фінансовому ринку, сприяючи розвитку бізнесу, економіки та інвестиційної активності

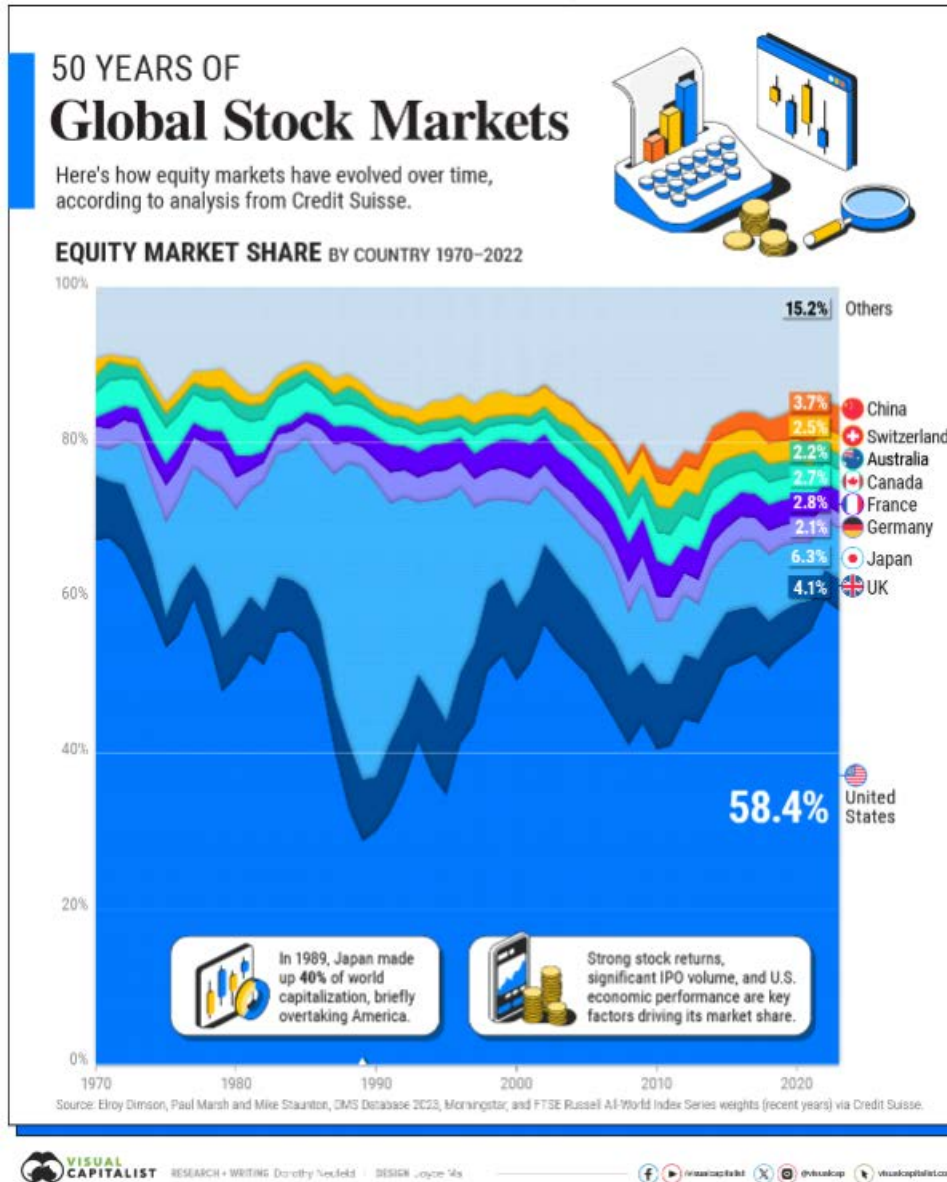
Висновки. Біржа - це некомерційний ринковий механізм, або складова організованого, регулярно діючого ринку товарів і послуг, де проводяться різноманітні операції. Поняття "фондова біржа" трактується різним чином в залежності від епохи. На початковому етапі вона вважалася особливими місцями, де збиралися продавці та покупці цінних паперів, і де укладалися угоди щодо купівлі-продажу. Фондова біржа представляє собою певний організований ринок, де власники цінних паперів проводять угоди через членів біржі, які виступають посередниками. Таким чином, фондова біржа є акціонерним товариством, що збирає попит і пропозицію цінних паперів, сприяє формуванню їх біржового курсу та здійснює свою діяльність відповідно до законодавства, статуту і правил біржі.

Функції фондових бірж включають цінове формування, прогнозування, організаційну роботу, інформаційне надання та регулювання за допомогою правил, встановлених у законі "Про цінні папери і фондову біржу". Обов'язкові правила застосовуються до учасників фінансового ринку, таких як члени фондових бірж, учасники фондових торгів, емітенти. Фондова біржа має складний статут, який схвалюється вищим органом і є учасником фондового

ринку, а також займається організацією торгівлі на цьому ринку. Фондовий ринок України переживає значні зміни у правовому полі, але залишаються невирішеними питання, такі як підвищення захисту прав інвесторів, валютне регулювання, збільшення капіталізації та ліквідності фондового ринку, створення конкурентоспроможного національного фондового ринку та інші питання, пов'язані з розвитком фінансового ринку в умовах глобалізації, удосконалення умов і правил державного регулювання та нагляду на фондовому ринку, розвиток ринку деривативів та ін.

Статистичні дані взяті з джерела [5].

Статистичні дані взяті з джерела [6].

Список використаних джерел

1. Фондові біржі. URL: <https://finance.ua/ua/goodtoknow/fondovi-birzhi>
2. Поняття, суб'єкти і класифікація бірж. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/bank/19865/>
3. S&P 500. URL: <https://forbes.ua/money/ukrainskie-birzhi-obrastayut-inostrannymi-bumagami-no-etogo-malo-pochemu-v-ukraine-do-sikh-por-ne-prodayutsya-vse-aktsii-sampp-500-29042021-1516>

4. Сучасний стан фондових бірж. URL:
<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5872>
5. The Largest stock exchanges in the world. URL:
<https://www.visualcapitalist.com/largest-stock-exchanges-in-the-world/>
6. The Largest stock markets over time, by country. URL:
<https://www.visualcapitalist.com/largest-stock-markets-by-country-1970-today/>

ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ СИСТЕМИ ООН НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Длужевська Марія-Анастасія

студентка III курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Кушнір Наталія Олексіївна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Міжнародні економічні організації зараз займають головне місце в інтеграційному процесі. Вони встановлюють певну стабільність у валютно-розрахункових операціях; слугують регуляторами фінансових відносин між країнами; збирають, опрацьовують та аналізують інформації, щодо тенденцій розвитку і створення різних рекомендацій з найважливіших проблем світового економічного господарства, проводять моніторинг за діяльністю країн, надають консультації, чим впливають на економічну політику держав. Найбільш розвинутим органом, щодо підтримки безпеки та миру, розвитку різного роду співпраці між державами, врегулювання та запобігання проблем в певних галузях функціонування країн є Організація Об'єднаних Націй (ООН). [1]

Спеціалізовані установи ООН є самостійними міжнародними організаціями, які створені за спеціальним договором та мають власний статут, структуру та бюджет. Це глобальні організації, які мають працювати в певній галузі міжнародної діяльності, підписати угоду з ООН про спільну роботу, поважати принципи та права народів, вирішувати проблеми своєї компетенції, сприяти економічному та соціальному розвитку країни. Загалом, такі установи поділені на три основні групи в залежності від напрямку своєї діяльності: перша – спеціалізовані установи економічного характеру, друга - соціальної

спрямованості, до складу третьої групи відносяться установи, сфера діяльності яких, охоплює культурно-гуманітарний аспект. [2; 3]

Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО) – це спеціалізована агенція ООН, яка сприяє динамічному розвитку промисловості й економіки країн світу. Основним баченням ЮНІДО є світ без голоду та бідності, промисловість процвітає та розвиває економіку, вдосконалення технологій без шкідливих викидів, покращення рівня життя для людства та його майбутніх поколінь. Зважаючи на сучасні події, основними напрямками діяльності є: сприяння стійкому розвитку, дотримання міжнародних конвенцій щодо питань екології, досягнення гендерної рівності, стимулювання інвестицій, зменшення бідності та голоду, збільшення частки жінок і молоді у практичній діяльності, зменшення промислового забруднення, забезпечення доступу до технологій та інновацій, підтримка соціально-економічного відновлення після пандемії COVID-19. Для досягнення всіх своїх завдань, ЮНІДО в 2015 році спільно з усіма іншими країнами-членами ООН, ухвалили Порядок денний сталого розвитку на період до 2030 року. Для посилення глобального партнерства було створено 17 цілей, які є потужним закликком до дій для всіх країн світу. [4; 5]

Міжнародний валютний фонд (МВФ) - глобальна спеціалізована установа ООН, яка встановлює стандарти для глобальної економіки з метою економічного зміцнення держав, сприяє збільшенню рівня зайнятості та зменшенню бідності в усьому світі, забезпечує міжнародне валютне співробітництво та міжнародну торгівлю. Зазвичай, МВФ надає позики країнам, які переживають економічні кризи або мають проблеми з зовнішньою торгівлею та платіжним балансом. Кожен учасник може відразу запозичити до 25 відсотків своєї квоти. Позики країнам з низьким рівнем доходу мають нульову процентну ставку. З моменту вторгнення Росії в Україну МВФ схвалив 41 запит від 38 країн-членів щодо нових фінансових зобов'язань у розмірі 95,2 мільярда СПЗ (128 мільярдів доларів), довівши загальну підтримку з початку пандемії до 218 мільярдів СПЗ (294 мільярди доларів) для 96 країн. Кошти, які МВФ позичає своїм державам-членам на непільгових або загальних умовах, надходять від тих же країн,

головним чином через сплату ними квот. Багатосторонні та двосторонні домовленості доповнюють фонди квот і відіграють вирішальну роль у підтримці державам-членам під час кризи. [6]

Поточний загальний обсяг ресурсів МВФ складає близько 982 млрд СПЗ станом на 15 грудня 2023 року, це означає здатність кредитувати близько 695 млрд СПЗ, а це приблизно 932 млрд \$ США. Базовий прогноз полягає в тому, що світова економіка продовжуватиме зростати на рівні 3,2 відсотка протягом 2024 і 2025 років. Невелике прискорення для розвинутих економік: зростання з 1,6 відсотка в 2023 році до 1,7 відсотка в 2024 році і 1,8 відсотка у 2025 році — це буде компенсовано помірним уповільненням у країнах, що розвиваються: з 4,3 відсотка у 2023 році до 4,2 відсотка у 2024 та 2025 роках. Прогнозується, що глобальна інфляція стабільно знижуватиметься з 6,8 відсотка у 2023 році до 5,9 відсотка у 2024 році та 4,5 відсотка у 2025 році, причому країни з розвинутою економікою повернуться до своїх цільових показників інфляції раніше, ніж країни з ринками, що розвиваються, і економіки, що розвиваються. Загалом прогнозується, що базова інфляція буде знижуватися більш поступово. [7; 8]

Група Світового банку - одна з найбільших у світі міжнародна фінансова організація, що складається з п'яти фінансових інституцій, які працюють разом з метою забезпечення сталого розвитку, економічного зростання держав, створення клімату для інвестицій, покращення умов життя населення та боротьби з бідністю. Банк проводить аналіз і пропонує позики під низькі відсотки, дешеві або безвідсоткові кредити та гранти, надає консультації та технічну допомогу для держав, що розвиваються. [9]

Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) - надає фінансову (кредити, гранти) та технічну підтримку проектам з реконструкції та розвитку інфраструктури, енергетики, освіти та транспорту в країнах з середнім рівнем доходу та кредитоспроможним країнам із низьким рівнем доходу. Більшу частину коштів МБРР залучає на світових фінансових ринках. Це дозволило їй надати понад 500 млрд \$ позик для подолання бідності в усьому світі. [10]

Міжнародна фінансова корпорація (МФК) – надає фінансову підтримку приватному сектору в країнах, що розвиваються шляхом надання комерційних фінансових послуг, таких як кредити, гарантії та інвестиційні послуги. МФК сприяє розвитку підприємництва, приватного сектору та фінансової стійкості в країнах-членах. З 1956 року інвестувала понад 321 мільярд доларів США в ринки країн, що розвиваються. [11]

Міжнародна асоціація розвитку (МАР) – міжнародна фінансова організація з підтримки економічного розвитку країн-учасниць та боротьби з бідністю. Головною метою є забезпечити фінансову підтримку та технічну допомогу країнам-членам для здійснення економічних реформ, підвищення життєвого рівня населення та зниження рівня бідності. Надає фінансування на пільгових умовах для бідних країн. [12]

Багатостороннє агентство з гарантій інвестицій (БАГІ) – підтримує розвиток економіки країн-членів через забезпечення гарантій та захисту іноземних інвестицій, а також сприяє розвитку міжнародної торгівлі та економічного зростання. Організація працює на основі двосторонніх угод між державою-господарем та інвестором, де надає гарантії іноземним інвесторам щодо повернення їхніх інвестицій у випадку непередбачуваних подій, таких як війна, політичні ризики, економічні кризи та допомагають отримати доступ до джерел фінансування з покращеними фінансовими умовами. [13]

Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних спорів (МЦУІС) - займається вирішенням міжнародних інвестиційних спорів, виступає як арбітражний суд, сприяє забезпеченню стабільності та привабливості інвестиційного клімату, використовуючи високі стандарти визнання прав іноземних інвесторів та працює над підвищенням ефективності та прозорості процесів урегулювання непорозумінь. [14]

Загалом, можна стверджувати, що міжнародні економічні організації системи ООН є надзвичайно важливими для розуміння сучасних викликів та можливостей всіх галузей світового господарства. Вони відіграють суттєву роль у системі формування та реалізації економічних та політичних процесів для країн

сучасного світу: забезпечують розвиток економіки, інфраструктури та міжнародної торгівлі, зменшення торговельних бар'єрів, сприяють демократії, ефективному міжнародному співробітництву та знижують ризики виникнення економічних конфліктів для підтримання політичної співпраці між країнами. Незважаючи на свої досягнення, ці організації стикаються з багатьма викликами, такими як економічні кризи, зміни клімату, торговельні конфлікти тощо, тому вони постійно працюють над адаптацією своїх стратегій та механізмів реагування.

Список використаних джерел

1. «Міжнародні організації в системі міжнародних економічних відносин» уклад. Н. В. Можайкіна. – Харків 2022 – 64 с.
2. UN System | United Nations. URL: <https://www.un.org/en/about-us/un-system>
3. Спеціалізовані установи ООН – Міжнародне право – підручники для вузів онлайн. URL: https://pidru4niki.com/1950120749496/pravo/spetsializovani_ustanovi_oon
4. Who we are | UNIDO. URL: <https://www.unido.org/about-us/who-we-are>
5. Home | Sustainable Development. URL: <https://sdgs.un.org/>
6. About International Monetary Fund URL: <https://www.imf.org/en/>
7. Where the IMF Gets Its Money. URL: <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Where-the-IMF-Gets-Its-Money>
8. World Economic Outlook, April 2024: Steady but slow: resilience amid divergence. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2024/04/16/world-economic-outlook-april-2024>
9. World Bank Group - International Development, Poverty, & Sustainability. URL: <https://www.worldbank.org/en/home>
10. International Bank for Reconstruction and Development. URL: <https://www.worldbank.org/en/who-we-are/ibrd> (дата звернення: 09.04.2024)

11. IFC - International Finance Corporation. URL: [https:// www.ifc.org/wps/wcm/connect/corp_ext_content/ifc_external_corporate_site/home](https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/corp_ext_content/ifc_external_corporate_site/home) (дата звернення: 09.04.2024)
12. International Development Association - World Bank. URL: <https://ida.worldbank.org/en/home> (дата звернення: 09.04.2024)
13. Homepage | Multilateral Investment Guarantee Agency | World Bank Group. URL: <https://www.miga.org/> (дата звернення: 09.04.2024)
14. About ICSID. URL: <https://icsid.worldbank.org/about> (дата звернення: 09.04.2024)

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ КЛАСТЕРНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Лендьял Анастасія

студентка IV курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Цалан Мирослава Іванівна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Кластер — це група компаній, які спільно використовують місцеві ресурси, схожі технології та формують зв'язки та альянси. Ці зв'язки можуть приймати форму відносин “покупець-постачальник”, полягати в плинності кадрів та «піратстві» працівників; мати на меті спільний маркетинг, навчання або дослідницькі ініціативи, асоціації та лобіювання. Серед унікальних особливостей кластерного аналізу є зосередженість на зв'язках між фірмами та на наслідках для спільних стратегій – часто званих «співпрацею» – у яких компанії вибірково конкурують у деяких аспектах (наприклад, на ринках виробництва), але співпрацюють в інших (наприклад, спільні навчальні програми) [6].

Розвинені країни мають багатий досвід з функціонування кластерних утворень. З часом кластери стають все більш інноваційними у своїх підходах і зараз це основний фактор, що впливає на те, наскільки вони є конкурентоспроможними. У Європі налічується 2950 регіональних промислових кластерів у 51 експортному секторі. На ці кластери припадає близько половини зайнятості в експортних галузях (50,3%) і майже кожне четверте робоче місце в Європі (61,8 мільйона працівників, або 23,4% від загальної зайнятості). Продуктивність кластера на 25% перевищує середню продуктивність, що значно

перевищує звичайну продуктивність. Крім того, виробництво зростає разом із силою кластеру. Продуктивність у високопродуктивних кластерах більш ніж удвічі вища за середню (+140%), тоді як продуктивність у базових та середньо продуктивних кластерах на 10-15% вище середньої [9].

Найвищі частки зайнятості для високоефективних кластерів є у відео виробництві та дистрибуції (28,0%), за що відповідає Media's Content Cluster; видобутку та транспортуванні нафти та газу (19,0%) де Антверпен вважається європейським найбільшим нафтохімічним кластером, виконавських мистецтвах (17,5%) з найбільшими кластерами креативних індустрій у Лондоні, Парижі, Мадриді та Стокгольмі [8], та бізнес-послугах. Високоефективні кластери можна знайти в усіх експортних галузях, крім трьох секторів, тобто будівельних товарів і послуг, виробництва та передачі електроенергії та екологічних послуг. Найвищі частки зайнятості в кластерах із середніми показниками є у шкіряній та супутній продукції (55,5%), взутті (46,0%), водному транспорті (40,5%), комунікаційному обладнанні та послугах (38,5%), а також у маркетингу, дизайні та видавничій справі (34,5%) [7]. Найвищі частки зайнятості серед базових кластерів є в техніці (38,0%), металообробних технологіях (36,5%), тваринництві (36,0%), одязі (35,0%), освітленні, та електрообладнанні (35,0%) [7]. Загалом можна спостерігати тенденцію до того, що кластерний ефект сильніший у галузях, що залежать від технологій, і слабший у галузях, які залежать від природних ресурсів чи пов'язані з сільським господарством.

Нульові викиди та безвуглецева економіка є часто використовуваними фразами у сфері екології, але вони мають важливе значення для захисту планети та людства. Кластери-учасники ініціативи «Перехідні економічні кластери», а це 20 кластерів із 10 країн і чотирьох континентів, взяли на себе зобов'язання покращити моделі управління та зменшити вуглецевий слід. У сукупності вони представляють значний потенціал для скорочення викидів вуглецю, еквівалентний річним викидам такої країни, як Австралія. Крім того, ці кластери

роблять значний внесок у глобальний ВВП, а саме 362 мільярди дол. США і створюють 3,4 мільйона робочих місць [5].

Український досвід в розвитку кластерів суттєво збагатися за останнє десятиліття та з початку повномасштабного вторгнення. Як і багато інших інституцій чи інструментів, кластерні організації в Україні знаходяться у фазі активного розвитку та впровадження. На Рис. 1 продемонстровано, що найбільше кластерів задіяно в ІТ індустрії, агропромисловості, деревообробній та меблевій галузі та енергетиці.

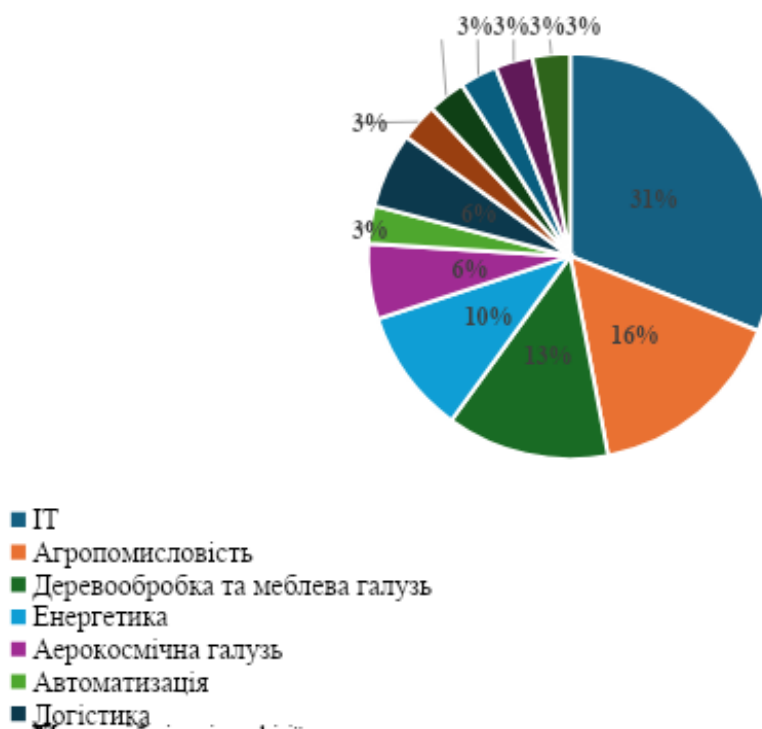

Рис 1 Розподіл кластерів України за видами економічної діяльності у 2020 році

Джерело: складено автором на основі джерела [4]

З 24 лютого 2022 року ведення бізнесу та діяльність кластерів ускладнилося через постійні обстріли, економічну кризу та проблеми з робочою силою. У НБУ стверджують, що втрати фізичного капіталу внаслідок війни зараз становлять понад 92 мільярди доларів. До них відносяться: втрати від зниження ВВП; втрати від мобільності та смертності населення; втрати від погіршення

навколишнього середовища; і втрати від фізичного капіталу, що в загальному склали збитки в розмірі 92,3 млн. дол. США [1].

Для майбутнього кластерного розвитку важливим прийнятим рішенням було створення Українського Кластерного Альянсу (УКА) в 2022 році, як новий формат Industry4Ukraine, що функціонував у 2016-2021 роках. Як зазначено у звіті 2022 року, УКА уклала альянси з провідними асоціаціями ЄС та США, підписавши 13 меморандумів про взаєморозуміння та отримавши доступ до важливих мереж підтримки. Крім того, організація налагодила відносини з іноземними послами та професіоналами, щоб підтримати їхні ініціативи. Вони також активно сприяли розвитку інструментів інтернаціоналізації, таких як платформи для підтримки українських малих і середніх підприємств і кластерів. Проте проблеми залишаються, зокрема непослідовна підтримка з боку українського уряду експорту та інтеграційних зусиль, що потенційно може перешкоджати майбутнім міжнародним заходам, незважаючи на проактивний підхід УКА [3].

Варто відзначити розвиток та стабільність кластерів у сфері ІТ у період війни. Незважаючи на складні обставини, на кінець березня 2022 року понад 80% опитаних спеціалістів працювали повний робочий день. Багато компаній швидко відновили роботу, 75-90% співробітників повернулися на роботу протягом тижня. На кінець березня майже 85% компаній, згідно з опитуванням ІТ Ukraine Association, працювали у відносно нормальних умовах ведення бізнесу. Більше того, ІТ-індустрія продовжує зростати: у 2023 році доходи збільшилися на 21% в порівнянні з 2022 роком, а в 2028 році прогнозується збільшення вартості сфери до 5,49 мільярда дол. США [2].

Підсумовуючи сказане, варто додати, тенденції до кластеризації спостерігаються в обох типах країн – розвинутих, та тих, які розвиваються, до яких належить в Україна. Країни Європи спрямовують найбільше фінансування та підтримки своїх кластерних утворень. Вони створюють значну кількість робочих місць, причому високоефективні кластери особливо виділяються у відео

виробництві, нафті та газі, виконавському мистецтві та бізнес-послугах. У випадку України хоч і діяльність кластерів у багатьох індустріях стала ускладненою в умовах війни, період кризи стимулює розвиток, розширення та утворення нових об'єднань у економіці. Пріоритетами для майбутнього розвитку у всіх країнах повинно стати фінансування кластерів, створення нових робочих місць, співпраця, та сталий розвиток.

Список використаних джерел

1. Вдовиченко А., Лепушинський В. Українська економіка через війну втратила близько \$100 млрд. які руйнування коштували Україні найбільше. розрахунки НБУ. *Forbes.ua*. URL: <https://forbes.ua/inside/ukrainska-ekonomika-cherez-viynu-vtratila-blizko-100-mlrd-yaki-ruynuvannya-koshtovali-ukraini-naybilshe-rozrakhunki-nbu-11052022-5956> (дата звернення: 26.02.2024).
2. Гурська М. Майже рік на воєнних рейках. Яким був 2022-й для ІТ-індустрії. *DOU*. URL: <https://dou.ua/lenta/articles/how-2022-has-affected-it/> (дата звернення: 26.02.2024).
3. Політики та стратегії кластерного руху, їх впровадження в 2022. *Український Кластерний Альянс*. URL: <https://www.clusters.org.ua/report-2022/#c-1> (дата звернення: 26.02.2024).
4. Український Кластерний Альянс. Національна програма кластерного розвитку до 2027. *Industry4Ukraine*, 2020. 74 с. URL: <https://lisderevmash.ua/wp-content/uploads/2020/10/klaster-strategy-2027.pdf> (дата звернення: 26.02.2024).
5. 20 industrial clusters from 10 countries commit to net zero. *Business Facilities Magazine*. URL: <https://businessfacilities.com/20-industrial-clusters-from-10-countries-commit-to-net-zero> (дата звернення: 26.02.2024).

6. Cluster definitions. *European Cluster Collaboration Platform*.
URL: <https://clustercollaboration.eu/cluster-definitions> (дата звернення: 26.02.2024).
7. CONTENT cluster. *Creative Europe*. URL: <https://creative-europe.lu/media/content-cluster/> (дата звернення: 26.02.2024).
8. Domenech R. B., Lazzeretti L., De-Miguel-Molina B. Creative clusters in Europe: a microdata approach. 2011.
URL: https://www.researchgate.net/publication/254457506_Creative_clusters_in_Europe_a_microdata_approach.
9. Hollanders H., Merkelbach I. European panorama of clusters and industrial change. European Commission, 2020. 93 p.
URL: <https://doi.org/10.2826/451726>.

АДАПТАЦІЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ДО ВИМОГ ЄС

Лукачко Дмитро

студент II курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Сідак Святослав Васильович

старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Постановка проблеми. Існуюча система оподаткування в Україні є складною та заплутаною, що створює труднощі для платників податків та сприяє ухиленню від сплати податків. Податкове навантаження в Україні є одним з найвищих у Європі, що стримує інвестиційну діяльність та економічне зростання. Натомість існують проблеми з адмініструванням податків, що призводить до втрат бюджетних доходів та корупції. Деякі податкові правила в Україні не відповідають міжнародним стандартам, що створює бар'єри для торгівлі та інвестицій.

Мета дослідження. Аналіз податкової системи України та адаптація її до вимог ЄС. Порівняння податкової системи України та ЄС.

Виклад основного матеріалу. Податкова система України постійно змінюється відповідно до розвитку країни. Ці зміни відбуваються через актуалізацію податкового законодавства, яке регулює сплату податків, зборів та інших обов'язкових платежів. Нестабільність в законодавстві виникає з потреби адаптувати механізми оподаткування до соціально-економічних змін, шукати ефективніші способи оподаткування, які відповідають фіскальній психології та податковій культурі платників і краще враховують їхню спроможність платити та обсяги оподатковуваних баз. Однак постійні зміни у законодавстві ускладнюють управління податками. Протягом двадцяти років формування та

розвитку податкової системи в Україні ця проблема стає більш гострою через зростання кількості нормативно-правових актів, що робить їхнє оброблення та застосування більш складними. Наприклад, непевність термінів та понять, суперечливість положень і подвійне трактування норм стали звичайною практикою в податковому законодавстві. Це може призводити до помилок у розрахунку податків та пошуків шляхів ухилення від сплати податків, що в свою чергу може підірвати бюджетні доходи, необхідні для фінансування соціально-економічних програм. З метою полегшення цих проблем був удосконалений Податковий кодекс України, який приніс істотні зміни в саму систему оподаткування та механізми сплати податків [1].

Це дослідження спрямоване на висвітлення методів оптимізації вітчизняної системи податкових правовідносин та перегляду нинішньої системи оподаткування на більш раціональну, ефективну та результативну. Крім того, важливо впровадження в національне законодавство найбільш ефективних податкових механізмів, які успішно застосовуються в країнах Європейського Союзу. Це стає актуальним у зв'язку з швидким розвитком євроінтеграційних процесів та необхідністю уніфікації податкового законодавства України з європейськими стандартами.

Питання інтеграції України та адаптації українського законодавства до вимог нормативно-правових актів і стандартів Європейського Союзу та процеси зміни державної фіскальної політики неодноразово висвітлювалися в працях багатьох вітчизняних дослідників (А. Довгєрта, В. Забігайла, тощо).

Визначені в Угоді про асоціацію «Україна – Європейський Союз» стандарти податкової політики та напрями адаптації системи оподаткування України до європейських стандартів повинні насамперед базуватися на зміні нормативно-правових актів, що приймаються уповноваженими органами відповідно до стандартів та принципів ЄС, адаптації процесу адміністрування податків, а саме виробленні курсу на його спрощення та економічність, прозорості контролю за адмініструванням і справлянням податків і зборів, а також, кардинальній зміні

підходів до адміністрування непрямих податків: податку на додану вартість, мита, акцизного податку [2].

Старший економіст та член Наглядової ради незалежної дослідницької організації CASE Україна Володимир Дубровський говорить, що Українська та європейські держави функціонують за різними принципами, тому і податки в них збираються по-різному, і призначені вони для різних цілей [3]. Особливістю податкової системи країн ЄС є те, що, з одного боку, діюча податкова система повинна бути достатньою для забезпечення необхідними коштами дохідної частини національного бюджету кожної країни, а з іншого – уникнути диспропорцій у рівні податкових надходжень між окремими країнами ЄС [5]. Отже, доцільно розглянути основні податки України та ЄС, а також їхні відсоткові ставки.

Таблиця 1

Податок	Україна	Європейський Союз
на доходи фізичних осіб	18% - 20%	20% - 50%
на прибуток підприємств	18%	19% - 25%
на додану вартість	20%	17% - 27%

Як можна помітити на таблиці [4], податкові ставки в ЄС більші ніж в Україні. Різниця у податкових ставках зумовлена комплексом факторів, від історичних до політичних. Для того, щоб наша податкова система була максимально подібною до європейської, потрібно пройти шлях адаптації. Адаптацію національного законодавства до законодавства міжнародних організацій здійснюють уповноважені органи державної влади. Такий процес включає в себе стандартизацію систем, коінтеграцію інституцій і гармонізацію підходів до сталого соціально-економічного розвитку країн. Тобто Україна повинна активно долучатися до процесу адаптації шляхом модифікування податкової системи згідно зі стандартами ЄС.

Європейські стандарти регулювання правовідносин засновані на:	Правовий режим оподаткування в Україні характеризується такими негативними факторами:
<ul style="list-style-type: none"> ліберальному податковому законодавстві для малого бізнесу у більшості країн; 	<ul style="list-style-type: none"> правовий режим оподаткування в країні забезпечує переважно фіскальну роль податків, а не регулюючу функцію;
<ul style="list-style-type: none"> наявності податкових пільг та знижок за умови прибутковості; адаптивному звільненні від оподаткування новостворених підприємств строком до 6 місяців; 	<ul style="list-style-type: none"> наявність достатньої кількості законів, які належать до інших галузей права, але частково регулюють податкові відносини;
<ul style="list-style-type: none"> значній кількості вільних економічних зон; наявності декількох офшорних зон, які водночас є одними з найбільших у світі; 	<ul style="list-style-type: none"> відсутність достатніх правових гарантій для учасників податкових відносин.
<ul style="list-style-type: none"> спрощеній процедурі відносин з податковими органами: абсолютно весь документооборот проходить в електронному режимі. 	

У процесі адаптації податкового законодавства України до принципів та вимог Європейського Союзу необхідно розглядати декілька напрямів роботи, із

застосуванням знань спеціалістів у відповідних галузях: розробка відповідного податкового глосарія, який переважно збігається з термінологією ЄС, та затвердження його відповідників уповноваженим органом; адаптація*.

*Адаптація:

1. правового режиму оподаткування стосовно непрямих податків, таких як мито, акцизний податок та податок на додану вартість, відповідно до нормативних актів ЄС. Як щодо процедур справляння та відшкодування, так і безпосередньо набуття статусу платника податку тощо;
2. системи адміністрування та справляння податків в Україні до принципів та вимог ЄС. Це повинно включати створення прозорої системи контролю, простоту розрахунку та сплати податків і звітності, спрощення процедур для малого та середнього бізнесу;
3. процесу підготовки та прийняття нормативно-правових актів, у тому числі прозорості їх змісту, до принципів їх прийняття та прозорості змісту в ЄС;
4. проведення реформи в кадровому забезпеченні органів державної влади, що здійснюють контроль за сплатою податків у країні, приведення його у відповідність до принципів та вимог ЄС. У тому числі це повинно включати і формування Державної служби фінансових розслідувань, процес формування якої досі не завершився.

Висновки. Адаптація податкової системи України до вимог Європейського Союзу вимагає комплексного підходу та системних змін. Відповідно до цього, необхідно активно впроваджувати реформи, спрямовані на гармонізацію законодавства з європейськими стандартами, зокрема щодо податкової політики. Однак така адаптація повинна враховувати специфіку української економіки та соціальних умов. Ключовими напрямками є збільшення ефективності збирання податків, стимулювання підприємництва та інвестиційної активності, а також підвищення довіри до системи оподаткування серед громадян та бізнесу. Це вимагатиме не лише правових, а й інституційних, економічних та соціальних змін, але також забезпечить більш прозору, справедливу та

конкурентоспроможну податкову систему, яка відповідатиме вимогам сучасного європейського ринку.

Список використаних джерел

1. «Податкова система України» - навчальний посібник. За загальною редакцією О. М. Тимченко – URL:https://afu.kiev.ua/getfile.php?page_id=451&num=8 .
2. Угода про асоціацію «Україна – Європейський Союз» - URL:<https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/ugoda-pro-asociaciyu> .
3. «Чим відрізняється податкова система України від країн ЄС?» - URL:<https://www.radiosvoboda.org/a/25231506.html> .
4. «Податки в Україні vs країни ЄС: де платять більше?» - URL:<https://tax.gov.ua/>
5. «ПОДАТКОВЕ ПРАВО КРАЇН ЄС» - посібник. М. Г. Волощук, О. О. Петріченко, О. В. Білаш, Т. О. Карабін, М. В. Менджул - URL:<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/36800/1/%D0%9F%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B5%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%20%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%20%D0%95%D0%A1.pdf>

РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО ВАЛЮТНОГО ФОНДУ В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Лукачко Дмитро

студент II курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Кушнір Наталія Олексіївна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри міжнародної політики

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Постановка проблеми. Роль Міжнародного Валютного Фонду в економічному розвитку України полягає у наданні фінансової підтримки та умов для стабілізації економіки, але це часто супроводжується строгими реформами та умовами, що можуть викликати соціальні напруження.

Мета дослідження. Визначення впливу та ефективності діяльності Міжнародного Валютного Фонду на економічний розвиток України, включаючи аналіз фінансової підтримки, умов кредитів та їхніх наслідків для країни.

Виклад основного матеріалу. Міжнародний валютний фонд є спеціалізованою установою ООН із дуже широкою автономією. Фонд було засновано у 1945 році для сприяння монетарному співробітництву та торгівлі, забезпечення фінансового зростання та збільшення зайнятості населення. До Фонду входять 189 держав, які керують організацією через Раду Директорів.

Україна є членом МВФ із 1992 року. З моменту завершення Революції Гідності, з урахуванням трьох програм МВФ Stand-by 2014-2020 років, а також Механізм Розширеного Фінансування (EFF) - Україна отримала фінансову підтримку від МВФ загальним обсягом 16,61 млрд. дол. США. В рамках співробітництва з МВФ за весь час Україна отримала 35 млрд. дол. США.

Основними цілями співробітництва з МВФ є стабілізація української фінансової системи, проведення структурних реформ та створення підґрунтя для сталого економічного зростання. Фонд допомагає Україні поновити свою фінансову спроможність, підказуючи, як найбільш ефективно впроваджувати програму реформ.

Також співпраця з Міжнародний валютним фондом на сучасному етапі відкриває можливості для залучення фінансування від інших міжнародних фінансових установ (Світовий банк, ЄБРР, ЄІБ та інші) та урядів інших держав, в тому числі США, ЄС, Німеччини, Канади, Японії тощо [1].

Історія співробітництва України та МВФ є дуже насиченою. Їхні фінансові відносини почалися у 1994 і тривають й до сьогодні. Було надано чимало кредитів та позик спрямованих на відновлення стабільності у економічній сфері України.

Таблиця 1

Програми співпраці Україна-МВФ під час повномасштабної війни

№	Кредити	Сума	Термін дії	Затверджено	Мета
1	Програма розширеного фінансування	15,6 млрд доларів США	4 роки	березень 2023 року	підтримка стійкості економіки України під час війни та післявоєнної відбудови, а також сприяння європейській інтеграції.
2	Додаткове фінансування за інструментом	1,4 млрд доларів США	-	березень 2022 року	термінова фінансова підтримка для покриття дефіциту

	надзвичайного кредитування				платіжного балансу, спричиненого війною.
3	Швидке кредитування	1,4 млрд доларів США	-	лютий 2022 року	негайна фінансова підтримка для задоволення нагальних потреб платіжного балансу.

Джерело: [2]

Ці кредити допомогли стабілізувати гривню, стримати інфляцію та підтримувати позитивні темпи зростання ВВП, навіть в умовах війни. Це сталося завдяки:

- прямому фінансуванню державного бюджету: кошти кредитів використовувались для покриття дефіциту бюджету, що дозволило уряду продовжувати надавати важливі послуги населенню та підтримувати економіку.
- збільшенню довіри до економіки: доступ до кредитів МВФ свідчив про те, що Україна проводить розумну економічну політику, що, в свою чергу, підвищило довіру інвесторів до країни та стимулювало приплив іноземного капіталу.
- фінансування важливих видатків: кредити МВФ використовувались для фінансування соціальних виплат, пенсій, зарплат держсектору та інших пріоритетних видатків. Це допомогло пом'якшити негативний вплив війни на населення та запобігти гуманітарній кризі.
- стимулювання реформ: умови отримання кредитів МВФ часто передбачають проведення структурних реформ, таких як покращення податкової системи, боротьба з корупцією, посилення корпоративного управління та забезпечення верховенства права. Ці реформи мають суттєве значення для збільшення довгострокового економічного зростання та підвищення рівня життя в Україні [3].

Ефективність фінансової допомоги від МВФ для економіки України за 2023 рік

Індикатор	До Програми розширеного фінансування 2023 року (статистика - 2022 р.)	Після Програми розширеного фінансування (статистика - 2023 р.)
Темпи зростання ВВП	-29,1%	5,3%
Рівень Інфляції	26,6%	5,1%
Рівень безробіття	21,1%	19,1%

Джерело: [4,5]

Дані з таблиці 2 демонструють суттєве зменшення рівня інфляції, часткове зменшення рівня безробіття та стрімке підвищення термінів зростання ВВП.

Діяльність МВФ протягом його історії викликала багато суперечок. Одні вважають його рятівником країн, що опинилися в економічній скруті, інші ж – грабіжником, який використовує свою владу для експлуатації бідних країн. Про позитивні наслідки для України вже відомо, тому доцільно висвітлити також негативні аспекти, які можуть виникнути/виникли після отримання фінансової допомоги від фонду

Отже, по-перше, логічним є причинно-наслідковий зв'язок фінансової позики з державним боргом. Залучення кредитів МВФ призвело до збільшення державного боргу України. Це може ускладнити його обслуговування в майбутньому, особливо якщо війна затягнеться або економічне зростання буде значно нижчим, ніж очікується.

По-друге, умови кредитів МВФ можуть бути досить жорсткими. Україні може бути складно їм відповідати, особливо в умовах війни та економічної невизначеності. Це може обмежити можливості уряду щодо проведення фіскальної та монетарної політики. Деякі критики стверджують, що надмірне покладання на кредити МВФ може призвести до втрати Україною контролю над

власною економічною політикою. Уряд може бути вимушений йти на непопулярні реформи, навіть якщо вони не відповідають найкращим інтересам країни.

Основними умовами кредитів МВФ для України є:

- контроль інфляції, дефіциту бюджету та державного боргу;
- проведення структурних реформ (покращення податкової системи, боротьба з корупцією, тощо);
- НБУ має залишатися незалежним у своїй монетарній політиці.
- прозорість та підзвітність (уряд має забезпечити прозорість та підзвітність у використанні коштів МВФ).

Відповідь України на умови МВФ досить вражаючі. Уряд України взяв на себе зобов'язання виконати всі умови кредитів МВФ. Вже зроблено значний прогрес у деяких сферах, таких як фіскальна консолідація та боротьба з корупцією. Однак, виконання деяких інших умов, таких як реформа судової системи, може бути більш складним завданням. Українська влада визнає, що їй необхідно продовжувати докладати значних зусиль для виконання своїх зобов'язань перед МВФ.

Висновки. Міжнародний валютний фонд (МВФ) відіграє ключову роль у підтримці економічної стабільності України, надаючи фінансову допомогу через різні програми. Перед втручанням МВФ, економіка України зіткнулася з рядом викликів, включаючи високу інфляцію, нестабільність валютного курсу та проблеми в критичних секторах, таких як енергетика та металургія. Ці проблеми поглиблювалися політичною нестабільністю та зовнішніми шоками, що вимагали комплексного підходу до вирішення, включаючи структурні реформи та фіскальну консолідацію. Після отримання кредитів МВФ, Україна впровадила низку фіскальних та структурних реформ. Зокрема, було здійснено реформу управління державними інвестиціями, покращено монетарну політику та здійснено кроки до лібералізації ринку. Ці заходи були спрямовані на зменшення дефіциту бюджету, стабілізацію національної валюти та підвищення ефективності державних підприємств. Загалом, кредити МВФ мають значний

вплив на економічну стабільність та відновлення України. Вони допомагають країні впоратися з негативними наслідками війни, сприяють проведенню необхідних реформ та підтримують макроекономічну стабільність. Водночас, Україна стикається з необхідністю забезпечити ефективне використання отриманих ресурсів та продовжувати шлях реформ, щоб зміцнити економіку та забезпечити стійке зростання.

Список використаних джерел

1. Міністерство Фінансів України – URL:<http://surl.li/tfpey> .
2. «Реформи за мільярди. Що Україна пообіцяла МВФ зробити у 2024 році?» - URL:<https://www.epravda.com.ua/publications/2023/12/20/707898/> .
3. Ukraine and the IMF - URL:<https://www.imf.org/en/Countries/UKR> .
4. Трекер економіки України під час війни - URL:<https://ces.org.ua/tracker-economy-during-the-war/> .
5. НБУ, Інфляційний звіт - URL: <https://bank.gov.ua/ua/monetary/report> .

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ «ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ» В КРАЇНАХ ЄС

Мещерякова Юлія

*студентка IV курсу факультету міжнародних економічних відносин
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

керівник: Дроздовський Ярослав Петрович

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Зелена економіка є однією з ключових концепцій сучасного світового розвитку, яка виникає від усвідомлення необхідності забезпечення сталого розвитку та збереження природних ресурсів для майбутніх поколінь. Боротьба зі зміною клімату та необхідні дії для декарбонізації національних енергетичних систем є одними із найважливіших викликів розвитку глобальної економіки.

Європейський Союз має довгострокову стратегію з чіткими цілями та підходами до їх досягнення та займає провідну позицію в усьому світі в розвитку відновлюваної енергетики.

Євросоюз розробив новий план свого розвитку саме для вирішення таких кліматичних та екологічних проблем як: знищення лісів, забруднення морів, підземних і поверхневих вод, повітря, підвищення глобальної температури, з якими зараз стикається людство.

Щоб досягти мети Паризької угоди – запобігти підвищенню глобальної температури більш ніж на 1,5 С до кінця століття – та реалізувати Цілі сталого розвитку, 11 грудня 2019 року був представлений Європейському парламенту Європейський зелений курс (EGD), який формалізує рух до кліматично нейтрального європейського континенту в 2050 році.

Зелений курс – це дорожня карта, яка містить стратегії розвитку сталої, чистої, безпечної та здорової Європи. Він складається з плану дій, спрямованого

на те, щоб зробити економіку ЄС стійкою шляхом перетворення кліматичних та екологічних викликів на широкі можливості у справедливий та інклюзивний спосіб. EGD охоплює всі галузі економіки, зокрема транспорт, енергетику, сільське господарство, будівництво та промисловість.

Також він передбачає підвищення ефективності використання ресурсів, відновлення біорізноманіття та зменшення забруднення. Основна мета Зеленої угоди – перетворити Європу до 2050 року на перший кліматично нейтральний континент, тобто місце, де всі викиди парникових газів, спричинені діяльністю людини, будуть поглинатися екосистемами та технологіями уловлювання та зберігання вуглецю. Для цього були розроблені Плани дій до 2030 року для різних секторів.

Кожна частина Плану передбачає затверджені цілі ЄС до 2030 року, які важливо реалізувати для досягнення загальної мети.

Декарбонізація енергетичної системи ЄС має вирішальне значення для досягнення кліматичних цілей на 2030 і 2050 роки. Виробництво та використання енергії в різних секторах економіки створює понад 75% викидів парникових газів ЄС, тому енергоефективність має бути пріоритетом. Розвивати відновлювані джерела енергії (ВДЕ) необхідно одночасно зі швидким припиненням використання вугілля та газу. Водночас процес переходу на чисту енергетику має залучати споживачів і приносити користь. Ефективні програми, такі як фінансування домогосподарств для підвищення енергоефективності їхніх будинків, можуть зменшити рахунки за електроенергію та допомогти навколишньому середовищу.

Перехід до циркулярної економіки буде зосереджений, зокрема, на таких ресурсомістких секторах, як текстиль, будівництво, електроніка та пластик. Європейська комісія розробила вимоги, щоб до 2030 року вся упаковка на ринку ЄС була придатною для повторного використання або переробки економічно вигідним способом. План дій також передбачає заходи щодо стимулювання компаній пропонувати споживачам багаторазові, довговічні та ремонтпридатні товари. Це передбачає стримування вбудованого старіння пристроїв, зокрема

електроніки. Очікується, що роль нових стійких і доступних бізнес-моделей, заснованих на оренді та спільному використанні товарів і послуг, зростатиме.

Ключовою метою нової політики є стимулювання виробництва кліматично нейтральних і «циклічних» продуктів в ЄС і за його межами. Повноцінне впровадження «циркулярної економіки» передбачає появу нових видів діяльності та робочих місць [1].

Будівництво, експлуатація та реконструкція будівель вимагає значної кількості енергії та мінеральних ресурсів (наприклад, піску, гравію, цементу). Крім того, на будівлі припадає 40% споживаної енергії. Рівень щорічного оновлення будівельного фонду в країнах ЄС коливається від 0,4 до 1,2%. Щоб досягти цілей ЄС щодо енергоефективності, цю швидкість планується збільшити щонайменше вдвічі. Для цього необхідно запуснути «хвилю оновлення» громадських та приватних будівель. Хоча підвищення рівня оновлення є проблемою, енергоефективність знижує рахунки за електроенергію та може зменшити енергетичну бідність (відсутність доступу до сучасних джерел енергії). Це також може стимулювати будівельний сектор, створювати нові робочі місця та підтримувати місцеві малі та середні підприємства.

Необхідно забезпечити, щоб проектування нових та реконструкція існуючих будівель на всіх етапах відповідало потребам циркулярної економіки та призводило до збільшення цифровізації та кліматичної стійкості будівельного фонду. Особливу увагу буде приділено ремонту соціального житла, щоб допомогти домогосподарствам, які мають проблеми з оплатою електроенергії. Впровадження енергоефективних заходів для існуючих житлових будинків має охопити 50 мільйонів споживачів. Слід також зосередитися на підвищенні енергоефективності шкіл і лікарень, оскільки заощадження будуть доступні для підтримки освіти та охорони здоров'я [2].

На транспорт припадає близько 25% викидів парникових газів у ЄС. Щоб досягти кліматичної нейтральності, необхідно скоротити викиди від транспорту на 90% до 2050 року. Скорочення мають відбутися в секторах автомобільного, залізничного, авіаційного та водного транспорту. Створення стійкого та

розумного транспорту означає надання пасажиром більш комфортних, доступних і «чистіших» альтернатив їхнім поточним видам транспорту. Перш за все, значна частина з 75% внутрішніх вантажів, що перевозяться автомобільним транспортом, має переміститися на залізницю та внутрішні водні шляхи. Це, у свою чергу, вимагає кращого управління та збільшення пропускної здатності залізниць і внутрішніх водних шляхів. Ціна транспортування має відображати вплив, який він справляє на довкілля та здоров'я. Необхідно припинити субсидії на викопне паливо. У контексті перегляду оподаткування енергоносіїв Європейська комісія ретельно перевірить чинні податкові стимули, включно з авіаційним і морським паливом, і повністю закrije будь-які лазівки.

Одночасно планується збільшити виробництво та впровадження екологічно чистих альтернативних видів транспортного палива. Очікується, що до 2025 року на європейських дорогах з'явиться 13 мільйонів автомобілів з нульовим і низьким рівнем викидів. Загалом їм знадобиться близько 1 мільйона громадських станцій підзарядки та заправки. Слід значно зменшити забруднення від транспорту, особливо в містах. Комбінація заходів має зменшити викиди, усунути затори в містах і покращити громадський транспорт. Також будуть запропоновані більш жорсткі норми викидів для автомобілів з двигунами внутрішнього згорання.

Загальна площа лісів у Європі становить 45% території, і вони зазнають зростаючого тиску через зміну клімату. Для підвищення якості та кількості європейських лісів підготовлено нову «Лісову стратегію ЄС». Вона передбачає, серед іншого, посадку нових дерев (3 мільярди одиниць) і відновлення пошкоджених або виснажених лісів, щоб допомогти збільшити поглинання CO₂ і зменшити частоту та масштаби лісових пожеж. ЄС також заохочуватиме імпорт, який не спричиняє знищення лісів за кордоном, щоб мінімізувати ризик для лісів за межами ЄС [3].

Європейська їжа повинна залишатися безпечною, поживною та високоякісною, і кожен громадянин ЄС повинен мати до неї доступ. Виробництво їжі призводить до забруднення повітря, води та ґрунту, сприяє

втраті біорізноманіття та зміні клімату. Виробництво продуктів харчування споживає надмірну кількість природних ресурсів, у той час як велика частина їжі витрачається даремно. Для зменшення впливу цих процесів на навколишнє середовище пропонується Стратегія «Від ферми до виделки» (From Farm to Fork), яка сприятиме досягненню цілей циркулярної економіки – від виробництва до споживання. [4]

Список використаних джерел

1. Сільське господарство та біоенергетика. Європейська Комісія. URL : https://ec.europa.eu/agriculture/bioenergy_en
2. European Union. (2001). Directive 2001/77/EC of the European Parliament and of the Council of 27 September 2001 on the promotion of electricity produced from renewable energy sources in the internal electricity market. Official Journal of the European Communities, L 283, 33–39.
3. European Union. (2019). Clean Energy Package. URL:<https://ec.europa.eu/energy/en/topics/renewable-energies/clean-energy-package>.
4. International Energy Agency. (2019). Renewable Energy in the EU: Past, Present and Future. URL:<https://www.iea.org/reports/renewable-energy-inthe-eu-past-present-and-future>.

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА ЯК ФАКТОР ЗАГРОЗИ НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

Приймачук Катерина

студентка II курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Сідак Святослав Васильович

старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Постановка проблеми. Тіньова економіка, яка включає нелегальні види діяльності, виведення коштів за межі офіційного обігу та уникнення сплати податків, становить серйозну загрозу для національної безпеки України. Проте, до сих пір не існує чіткого розуміння розміру та впливу тіньової економіки на економічний розвиток країни та її здатність виконувати свої функції у сфері безпеки. Тому важливо визначити, як тіньова економіка впливає на рівень корупції, фінансування злочинності та тероризму, а також які заходи можна прийняти для боротьби з цим явищем та забезпечення національної безпеки України.

Мета дослідження. Вивчення та оцінка впливу тіньової економіки на національну безпеку України.

Виклад основного матеріалу. Проблема тіньового сектора є глобальною в сучасному світі. Україна відіграла важливу роль у його розвитку через повільні темпи і непослідовність економічних перетворень, що призвело до того, що тіньова економіка стала наслідком деформації легальної економіки, а не причиною. Тіньова економіка існує нелегально, використовуючи негласні і незаконні канали для отримання прибутку за рахунок інших сфер діяльності, таких як ухилення від оподаткування, злочинство, екологічний вандалізм, випуск шкідливих для здоров'я людей товарів та інше [1].

Тіньова економіка - це суспільне виробництво, розподіл, обмін і споживання товарно-матеріальних цінностей, яке не контролюється суспільством. Це соціально-економічні взаємини між громадянами і соціальними групами, які використовують діючі форми власності в особистих і групових інтересах, ухиляючись від контролю держави та громадськості. Тіньова економіка включає в себе всі види економічної діяльності, які не враховані або не регулюються нормативними документами і правилами господарювання. З економіко-правової перспективи, це означає, що тіньова економіка включає не лише злочинні економічні діяння, але й незлочинні економічні порушення, які приносять користь, а також законну, але неприйнятну або неконтрольовану державою економічну діяльність.

Тіньова економіка, подібно до будь-якої іншої економічної діяльності, функціонує в циклі. Цей цикл розпочинається з генерації тіньового доходу, отриманого в результаті нелегальних економічних операцій, і завершується легалізацією цих коштів. Процес легалізації включає фінансові операції, спрямовані на перетворення злочинно отриманих коштів у легальні активи з метою зменшення ризику виявлення цих капіталів правоохоронними та іншими контролюючими органами (рис. 1)[2].

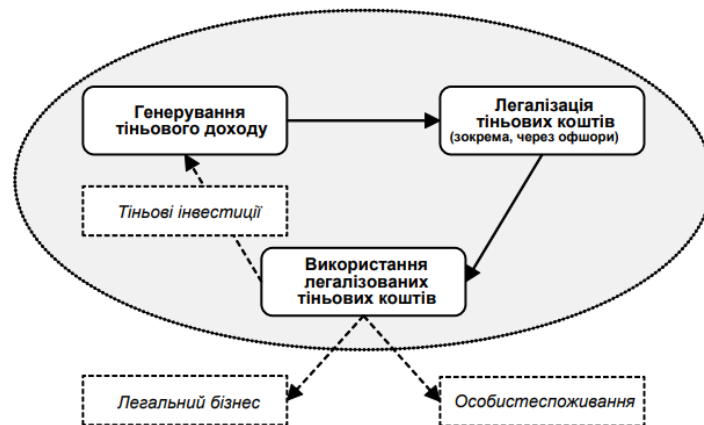

Рисунок 1. Цикл тіньової економіки

Серед найважливіших чинників тіньової економічної діяльності в Україні слід виділити[3; 4]:

1. недостатнє функціонування ринкового середовища та монопольна позиція певних компаній разом з їх афілійованими приватними фірмами, монопольний доступ до державних ресурсів та державного замовлення, злиття бізнесу та влади, що сповільнює інституціональні, структурні та економічні перетворення, породжує зловживання, неузгодженість державної економічної політики з інтересами суб'єктів господарювання;
2. несправедливе навантаження податками, велику кількість збиткових підприємств, недостатню стабільність та недосконалість податкового законодавства, яке не стимулює суб'єктів господарювання легалізувати тіньові кошти та включити їх до офіційної економіки;
3. недоліки державної регуляторної політики, постійні зміни законодавства, що регулює підприємницьку діяльність, відсутність чіткого плану розвитку економіки країни та несинхронізація з програмами розвитку окремих галузей створюють умови для ухилення від оподаткування та виведення капіталу за кордон;
4. недоліки бюджетної політики включають недостатній нагляд за використанням бюджетних коштів, особливо у сфері державних закупівель, недостатню прозорість і завищення їх вартості, неефективне використання державних коштів та інші форми зловживань, що призводять до формування тіньового грошового потоку;
5. деформації структури ринку праці, пов'язані з низькими стимулами до офіційного працевлаштування, збільшенням безробіття та відсутністю ефективного контролю за неофіційним працевлаштуванням і ухиленням від оподаткування;
6. недоліки в роботі судів та правоохоронної системи, пов'язані з неправомірністю судових рішень, відсутність адекватної відповідальності перед державою та суспільством, є причиною злочинів, зокрема злочинів в економічній сфері (рейдерство), та зниженого рівня довіри громадян до судових та правоохоронних органів;

7. Високий рівень корупції є причиною, наслідком і супроводжуючим фактором непрозорої системи взаємовідносин у суспільстві.

Отже, вищезазначені причини існування та розвитку тінізації економіки мають наступні основні негативні наслідки:

- зменшення надходжень податків до бюджету;
- ускладнення управління економікою країни через відсутність достовірних статистичних даних про економічні процеси;
- зниження інвестиційної активності в державі та втрата інтересу зовнішніх інвесторів через недостатню прозорість та відкритість економічної системи;
- зростання рівня корупції в суспільстві через злиття державного апарату з підприємницькими структурами та формування їхніх ділових зв'язків поза межами законного поля;
- зменшення ціни на товари для монополізації галузей тіньового сектору економіки;
- невідповідність демократичним принципам уповільнює інтеграцію України в ЄС;
- нерівномірний та нераціональний розподіл національного прибутку;
- деградація суспільства та інші проблеми.

У 2020 році рівень тіньової економіки зрос до 30% обсягу офіційного ВВП за даними Мінекономіки. Це значно перевищує відсоток у високорозвинених країнах Європи та Америки. Велика частина тіньової економіки припадає на різні галузі: транспорт і логістика - 34%, видобувна промисловість - 32%, переробна промисловість - 26%, операції з нерухомістю та будівництво - 30%, оптова та роздрібна торгівля - 28% та інші. Створення фіктивних фірм для відмивання грошей через оформлення кредитів є популярною схемою. Також створюються фіктивні фірми, які реєструються на підставних осіб для уникнення кримінальної відповідальності. Директорами таких фірм часто стають фіктивні особи, які майже не відрізняються від законних осіб, але реєструються за допомогою персональних даних малозабезпечених громадян. У 2021 році виплата заробітних плат у конвертах стала найпоширенішою схемою, що раніше не

спостерігалось, тоді як інші елітні схеми великого бізнесу значно зменшилися - у 3-4 рази [5].

Ефективність боротьби з тіньовою економікою залежить від розробки та впровадження комплексних державних заходів детінізації. Ці заходи повинні поєднувати політичні, правові, організаційні та регулятивні заходи, що відповідають новим реаліям ринкової економіки. Основні елементи такого комплексу можуть включати створення привабливих умов для інвестування й залучення фінансових ресурсів, прийняття законодавчих актів, що посилюють захист приватної власності, комерційної та банківської таємниці, забезпечують правову захищеність підприємців, посилення відповідальності правопорушників, реорганізацію системи державного управління для більшої гнучкості та оперативності реагування на зміни макроекономічної ситуації, здійснення комплексної податкової реформи, що передбачає розширення оподаткованої бази та зменшення розмірів податкових ставок, реформування національної системи бухгалтерської звітності для спрощення й уніфікації, активізацію державного контролю за результатами господарської діяльності [1].

Висновки: Згідно з наведеними даними, криміналізація економіки становить серйозну загрозу безпеці суспільства. Тому питання організації та покращення безпеки України є складною проблемою, яка вимагає уваги на різних рівнях - від загальної безпеки країни до безпеки окремих регіонів, галузей, соціальних груп та осіб. Оскільки повне усунення тіньової економіки неможливе в реальних умовах, то важливо спрямовуватися на обмеження цього явища до рівня, який існує в розвинених країнах. Досвід світових лідерів показує, що досягнення цієї мети можливе лише за умови ефективного розвитку економіки та підвищення якості життя більшості населення України.

Список використаних джерел

1. Тіньова економіка як негативний фактор економічної безпеки України
URL:Тіньова економіка як негативний фактор економічної безпеки України
(nbuv.gov.ua)
2. Момот Т.В., Ващенко О.М., Тесленко Р.Ю.Тіньова економіка як загроза економічній безпеці України URL:27.pdf (economyandsociety.in.ua)
3. Тіньова економіка: сутність, особливості та шляхи легалізації: монографія / ред. З. Варналія. Київ: НІСД, 2006. 576 с
4. Бочі А., Поворозник В. Тіньова економіка в Україні: причини та шляхи подолання. Міжнародний центр перспективних досліджень. URL: http://icps.com.ua/assets/uploads/files/t_novaekonom_kaukra_ni.pdf.
5. Рівень тіньової економіки в Україні. (2021). URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/07/08/infografika/ekonomika/yak-zminyuvavsya-riven-tinovoyiekonomiky-ukrayini-ostanni-11-roki>

ПРОБЛЕМИ БІДНОСТІ І НЕРІВНОСТІ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Пузяк Людмила

студентка III курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Ерфан Єва Алоїсівна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Сьогодні бідність та нерівність є однією з глобальних проблем людства, яка несе за собою велику кількість наслідків, таких як погіршення здоров'я населення, зростання смертності в країні, а також гальмування соціально-економічного розвитку країни. Незважаючи на загальне багатство Європейського союзу (ЄС), бідність в ЄС знаходиться на відносно високому рівні. Майже 1 із 7 людей, які проживають на території ЄС піддаються ризику бідності. Ці цифри є ще вищими для деяких груп, таких як діти і люди похилого віку. Однак політики та громадськість ігнорують масштаби, серйозність та головне наслідки цієї проблеми.

Спори про бідність в ЄС часто тісно пов'язані з соціальною ізоляцією. Термін соціальна ізоляція використовується, щоб підкреслити ті процеси, які обмежують доступ людини до ресурсів та можливостей, скорочують участь в нормальному соціальному і культурному житті, залишаючи почуття в маргіналізації, безсилості та дискримінації. Щоб зрозуміти сутність та наслідки даної проблеми, давайте розглянемо поняття бідності та нерівності детальніше [1].

На відміну від бідності, яка концентрується на положенні тих, хто на дні суспільства, нерівність показує, як ресурси розподілені по всьому суспільству.

Це дає уявлення про різницю між середнім рівнем доходу, а також те, як бідні і багаті люди заробляють, і підкреслює, наскільки добре різні держави-члени перерозподіляють або розділяють дохід між членами суспільства.

Основні причини нерівності людей у доходах:

1. Різні фізичні та інтелектуальні здібності;
2. Різний рівень освітньої та фахової підготовки;
3. Різне ставлення до праці та різна підприємливість;
4. Різна схильність до ризику;
5. Різний рівень ефективності діяльності суб'єктів господарювання;
6. Різне становище на ринку;
7. Нерівний розподіл приватної власності та її успадкування;
8. Дискримінація (за тендерною, віковою чи етнічною ознаками);

використання способів протизаконного збагачення тощо [2].

Поглиблення інтеграції дає економічно менш розвиненим країнам шанс отримати нові можливості для їх економічного розвитку і ефективніше трансформуватися й забезпечити економічне зростання у тривалій перспективі. Економічна інтеграція є передумовою економічної конвергенції певного регіону. Економічна конвергенція – це наближення економічних систем у часі, завдяки прискоренню темпів економічного розвитку в слабкіших країнах- учасницях цього процесу. Економічна конвергенція притаманна виключно для Європейського Союзу, оскільки процеси конвергенції виникають в помітних масштабах лише на етапі економічного союзу. Політика конвергенції доходів населення впроваджується як на загальноєвропейському рівні, так і на рівні окремих груп та країн, з використанням різних механізмів та інструментів.

Впровадження механізмів реалізації політики конвергенції доходів населення в ЄС потребує використання інституційної бази, до складу якої входять загальноєвропейські, державні і регіональні інституції. До основних механізмів політики конвергенції доходів населення в ЄС віднесено грошово-кредитний, фіскальний, соціальний, зовнішньо-торгівельний і регіональний механізм [3].

У Європі бідність, як правило, вважається відносною, якщо людина або сім'я вважається бідною, а її дохід і ресурси нижчі за ті, що вважаються адекватними або соціально прийнятними для суспільства, в якому вони живуть. Бідні люди часто не можуть брати участь в економічних, соціальних і культурних заходах, які вважаються нормою для інших людей, а виконання їх основних прав може бути обмежене. Той факт, що європейські країни, як правило, враховують пороги відносної бідності при обговоренні проблем бідності, ще не означає, що немає людей, що живуть в умовах абсолютної бідності в цих суспільствах.

У 2022 році 95,3 мільйона людей в ЄС (22 відсотки населення) перебували під загрозою бідності або соціальної ізоляції, тобто проживали в домогосподарствах, які стикалися з принаймні одним із трьох ризиків бідності та ізоляції: бідність за доходами, серйозні матеріальні та соціальні позбавлення та/або проживання в домогосподарстві з дуже низькою інтенсивністю праці (де дорослі працюють менше ніж на 20 відсотків свого потенціалу протягом одного року). Згідно з даними Євростату, цей показник залишився відносно стабільним порівняно з попереднім роком (95,4 мільйона у 2021 році, 22 відсотки населення).

Серед країн-членів ЄС найвища частка людей у групі ризику бідності чи соціальної ізоляції в 2022 році було зафіксовано в Румунії (34,4 %) і Болгарії (32,2 %), тоді як найменші частки були в Словенії (13,3 %) і Чехії (11,8 %). У кожній державі-члені така частка була вище для жінок, ніж для чоловіків, з найширшими гендерними відмінностями у процентному вираженні в Литві та Латвії (обидві понад 6,0 різниця у відсоткових пунктах) і найменша в Данії (0,8 відсоткові пункти) [4].

У січні 2023 року найбільші категорії витрат домогосподарств кінцевого грошового споживання в ЄС були: «продовольчі та безалкогольні напої»; «житло», «вода та енергія»; «транспорт». Разом вони становили близько половини (47,1 %) загальних витрат. Всі ці три категорії характеризувалися високим підвищенням цін під час кризи вартості життя.

Пандемія COVID-19 вплинула не тільки на загальну економічну діяльність, але також на модель споживання домашніх господарств. У період з січня 2022

року по січень у 2023 році сталось зниження показника витрат на «заходи поза будинком», особливо збільшення 2,1 відсоткового пункту для сектору «ресторанів і готелів». У цей період був також помітний приріст для секторів «відпочинку та культури» і «транспорту» (на 0,7 та 0,5 балів відповідно).

Щодо України, то за оцінками Світового банку, частка людей, які живуть за міжнародною межею бідності (6,85 доларів США на людину в день), зростає з 5,5% у 2021 році до 24,1% у 2022 році, що становить 7,1 мільйона людей, які опинилися за межею бідності[5].

Домогосподарства в регіонах, що безпосередньо постраждали від війни, зазнали пошкоджень або руйнувань своїх будинків, а отже, зіткнулися з погіршенням умов життя. У районах, прилеглих до лінії зіткнення, доступ до освіти, охорони здоров'я чи базових послуг був обмежений. Загальнонаціональні перебої в наданні комунальних послуг взимку 2022–2023 років мали здебільшого тимчасовий, але суттєвий негативний вплив на домогосподарства та бізнес. Уже в лютому 2023 року ситуація з комунальними послугами покращилася на більшій частині території країни, хоча електропостачання залишалося головною проблемою в населених пунктах, розташованих поблизу лінії зіткнення в північному та південно-східному макрорегіонах [6].

Підсумовуючи, ґрунтовне вивчення специфіки проблеми бідності у країні допоможе уряду розробити й впровадити ефективну стратегію боротьби з цим соціально-економічним явищем з відповідними механізмами та інструментами скорочення кількості бідного населення. Стратегія подолання бідності розглядається нами як цілісна система взаємопов'язаних пріоритетних цілей, стратегічних завдань та внутрішніх механізмів у сфері скорочення бідності, а також критеріїв оцінювання ефективності дій влади щодо реалізації задекларованих цілей подолання бідності в країні.

Список використаних джерел:

Causes of poverty and inequality [Електронний ресурс] // EARN –Режим доступу до ресурсу: <http://www.earn.eu/> (дата звернення:02.04.2024).

Нерівність доходів та їх причини [Електронний ресурс] //Основи економічної теорії – Режим доступу до ресурсу: <http://pidruchniki.com>.

Poverty and Inequality in the European Union [Електронний ресурс] // The poverty site – Режим доступу до ресурсу: <http://www.poverty.org.uk>. (дата звернення: 05.04.2024).

Poverty in the European Union [Електронний ресурс] // European Parliament – Режим доступу до ресурсу: <http://www.europarl.europa.eu>. (дата звернення: 07.04.2024).

Schleiter P., Morgan-Jones E. Citizens, Presidents and Assemblies: The Study of SemiPresidentialism beyond Duverger and Linz. British Journal of Political Science. 2009. Vol. 39. No. 4. P. 871–892

“Renovation wave”. European Commission website. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/renovation-wave_en (дата звернення: 15.04.2024).

СТРУКТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ЕКОНОМІКАХ КРАЇНАХ СВІТУ ЯК НАСЛІДОК ПАНДЕМІЇ КОРОНАВІРУСУ

Семаль Діана

студентка III курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Брензович Катерина Степанівна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Пандемія COVID-19, що розпочалася наприкінці 2019 року, призвела до безпрецедентних збоїв у світовій економічній діяльності. Країни в усьому світі зіткнулися з суттєвими труднощами у підтримці рівня валового виробництва в умовах суворих заходів охорони здоров'я та економічних обмежень. Пандемія спричинила глибокий шок для глобальних економічних систем, викликавши коливання валового виробництва в різних секторах і країнах. Спочатку виробничий сектор зіткнувся з серйозними проблемами через перебої в ланцюгах поставок, брак робочої сили та зниження споживчого попиту. Особливо постраждав сектор послуг, зокрема туризм, готельний бізнес і розваги [1].

Втім незважаючи на загальний спад економічної активності, деякі сектори економіки змогли не лише встояти, але й процвітати в умовах пандемії. Електронна комерція, наприклад, зазнала сплеску попиту, оскільки прагнучи уникати публічних місць, люди звернулися до онлайн-покупок. Сектор охорони здоров'я також пережив бум, оскільки країни інвестували в розробку вакцин та розширення можливостей тестування та лікування [2].

Збої в ланцюгах постачання та зниження попиту на деякі товари та послуги привели до різких коливань цін. Дефіцит товарів першої необхідності, таких як

продукти харчування та медичне обладнання, спричинив різке зростання їх цін [3].

Центральні банки та уряди в усьому світі вжили заходів для пом'якшення економічних наслідків пандемії. Зниження процентних ставок, купівля активів та прямі фіскальні стимули стимулювали економіку та запобігли більш глибокому спаду. Ці заходи призвели до зростання інфляції в багатьох країнах, особливо в США та Європі. Зростання цін на енергоносії, збільшення грошової маси та збільшення попиту на житло через віддалену роботу також сприяли цьому [4]. Вплив інфляції не був рівномірним. Вразливі верстви населення з низькими доходами відчували на собі найбільший тягар, адже їхні доходи не встигали за підвищенням цін.

Також пандемія COVID-19 негативно вплинула на ринок праці по всьому світу, призвівши до:

1. Зростання безробіття (рівень безробіття різко зріс у 2020 році, особливо в регіонах Америки, Європи та Центральної Азії).
2. Збільшення неформальної зайнятості (у 2022 році 58% зайнятих у світі були неофіційно працевлаштовані).
3. Зростання частки молоді NEET (Not in Education, Employment, or Training) - кількість молодих людей, які не навчаються, не працюють і не проходять навчання, зросла під час пандемії і доці залишається вище допандемічного рівня.[5].

Пандемічна криза змінила ландшафт світової економіки, але в цьому хаосі відзначаються деякі сектори, які виявилися на стику конвергенції інновацій та потреб споживачів. Розвиток технологій 5G, зростання продуктивності і зниження вартості обчислювальних потужностей та зберігання даних відкриває нові перспективи для суспільства. Здатність передавати та обробляти великі обсяги даних швидко за допомогою штучного інтелекту дозволяє оптимізувати процеси та створювати нові, ефективні бізнес-моделі. Дистанційна робота, онлайн-освіта, телемедицина — це лише кілька прикладів секторів, які зазнали різкого зростання популярності та розвитку.

Міжнародні організації, такі як Світовий банк і Міжнародний валютний фонд (МВФ), відіграли вирішальну роль у подоланні економічних наслідків пандемії. Країни з економічними труднощами отримали екстрені кошти від МВФ, а Світовий банк допоміг країнам розробити та реалізувати плани протидії COVID-19 [6].

Україна також постраждала від цієї кризи. Перед пандемією українська економіка поступово відновлювалась після кризи 2014-2015 років. Проте в 2020 році відбувся різкий спад. ВВП скоротився на 4%, промислове виробництво - на 4,5%, а обсяги експорту та імпорту товарів та послуг скоротились на 7,8% та 12,5% відповідно. Рівень безробіття також зріс до 9,5%.

На початку кризи громадяни розпочали виводити кошти з банків, але цей процес не набув значних масштабів і тривав недовго. Банки змогли повернути кошти на перше прохання вкладників. Протягом 2020 року гривневі депозити населення зросли на 26,5%, а гривневі кошти суб'єктів господарювання збільшились на 34,5%. Створення спеціального Фонду боротьби з COVID-19 в квітні 2020 року було ключовим кроком для фінансування протиепідемічних заходів в Україні. На кінець 2020 року з його бюджету було розподілено та використано понад 96% коштів, що дозволило забезпечити фінансову підтримку у боротьбі з пандемією [7].

Найбільш важкі наслідки для економіки мав введений жорсткий локдаун, який суттєво обмежив діяльність бізнесу, за винятком тих, що мали критичне значення для забезпечення життєдіяльності населення. Це призвело до значних втрат для підприємств, особливо для малих та середніх, що мали обмеження в рамках карантинних заходів. Ці втрати в свою чергу поглибили економічний спад в цілому.

Загалом, вирішення проблем, пов'язаних з наслідками коронавірусної кризи, вимагало системного підходу, що передбачало активну участь всіх соціальних груп і рівнів управління. Однак, вихід економіки України з кризи

ускладнюється війною з Росією, що матиме значні наслідки для національного господарства.

Отже, структурні трансформації відображають складний баланс між адаптацією до нових реалій і вирішенням викликів, які вони породжують. Карантинні обмеження прискорили деякі процеси, такі як цифрова трансформація та перехід до онлайн-платформ, але також посилили нерівності і показали вразливість деяких секторів.

Список використаних джерел

1. Валєєва М., Грачова О. Заходи урядів для боротьби з COVID-19. *XI Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні проблеми управління: Трансформація публічного управління у постковідному світі»*. Київ, Україна, 2021. URL: <https://doi.org/10.20535/spu2021.248937> (дата звернення: 31.03.2024).
2. Литвин О., Падун А., Тищенко А. Економіка провідних країн світу в умовах пандемії covid-19. *Молодий вчений*. 2021. № 4 (92). С. 303–307. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-4-92-65> (дата звернення: 31.03.2024).
3. Economic Consequences of the COVID-19 Outbreak: the Need for Epidemic Preparedness / A. Pak et al. *Frontiers in Public Health*. 2020. Vol. 8. URL: <https://doi.org/10.3389/fpubh.2020.00241> (date of access: 19.04.2024).
4. Ahmed M. Y., Sarkodie S. A. How COVID -19 pandemic may hamper sustainable economic development. *Journal of Public Affairs*. 2021. URL: <https://doi.org/10.1002/pa.2675> (date of access: 19.04.2024).
5. Shuai X., Chmura C., Stinchcomb J. COVID-19, labor demand, and government responses: evidence from job posting data. *Business Economics*. 2020. URL: <https://doi.org/10.1057/s11369-020-00192-2> (date of access: 19.04.2024).
6. Maclean C., Pichler S., Ziebarth N. R. Mandated Sick Pay: Coverage, Utilization, and Welfare Effects. *SSRN Electronic Journal*. 2021. URL: <https://doi.org/10.2139/ssrn.3979801> (date of access: 19.04.2024).

7. Белінська Г. В. Вплив пандемії COVID-19 на стан фінансового ринку України: thesis. 2021. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/53721> (дата звернення: 31.03.2024).

ОФШОРНІ ЗОНИ ТА ЇХ РОЛЬ У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

Сухина Олександра

студентка II курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Сідак Святослав Васильович

страший викладач кафедри міжнародної політики

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

З великим податковим навантаженням у більшості країн світу, підприємства все частіше шукають способи зменшення податкового тягаря. Одним з найпопулярніших таких способів є мінімізація податків через виведення капіталу в офшорні зони. Термін "офшор" походить від англійського слова "offshore", що буквально означає "поза узбережжям" або "на континенті". У сфері бізнесу, офшор відноситься до регіонів або країн, де компанії можуть зареєструвати свої філії або підрозділи, використовуючи специфічні фінансові та правові переваги, які надаються цим територіям. Офшорні юрисдикції, часто розташовані на островах або в менш розвинених країнах, відрізняються від своїх внутрішньодержавних регуляторів і податкової системи. Їхні закони та правила, що стосуються оподаткування, фінансової звітності, конфіденційності, власності та іншого, можуть відрізнитися від тих, що існують у більш розвинених країнах.[1]

Основні ознаки у визначенні офшорних зон:

1.Оподаткування. У багатьох офшорних юрисдикціях існують різні підходи до оподаткування прибутку, які можуть включати відсутність оподаткування, обмежене оподаткування або низький рівень оподаткування порівняно з іншими країнами. Часто відсутність податку на прибуток є частиною стратегії приваблення іноземних інвестицій.

2. Фінансова таємниця є важливою складовою офшорних зон. Проте, відмінністю їх є присутність суворих правил оборони банківської й комерційної таємниці. Існують дві категорії офшорних зон: перші відмовляються від послаблення конфіденційності, незалежно від злочинних намірів, а другі дозволяють законні розслідування відповідно до встановлених випадків.

3. Валютний контроль в офшорних юрисдикціях оперує системою подвійного контролю валюти, де місцеві резиденти підлягають контролю, а нерезиденти - ні. Однак, нерезиденти піддаються стандартному контролю щодо використання місцевої валюти. Компанії, засновані в офшорних юрисдикціях та належать нерезидентам, розглядаються як нерезиденти з точки зору валютного контролю.

4. Засоби зв'язку в офшорних юрисдикціях є надійними. Тут працюють якісні телефонні, кабельні послуги зв'язку, які забезпечують з'єднання з іншими країнами. Крім того, багато офшорних юрисдикцій мають регулярний повітряний зв'язок. Наприклад, між Каймановими Островами та Маямі є щоденні безпосадочні авіарейси, а між Х'юстоном і Гранд Кайманом існує пряма лінія. Використання англійської мови як основної в карибських юрисдикціях, а також їх близькість до США робить їх особливо привабливими для жителів США та Канади.

5. Зручність доступу до зарубіжної банківської системи. Використання офшорних юридичних осіб надає можливість розміщувати капітал у стабільних країнах в твердій валюті та надійних банках. Великі секретарські компанії з визнаною міжнародною репутацією мають встановлені зв'язки та можливість відкривати рахунки для своїх клієнтів у зарубіжних банках. Офшорні фірми можуть відкривати валютні банківські рахунки у зарубіжних банках. Такі рахунки можуть використовуватися для безготівкових розрахунків, здійснення інших операцій (перекази, акредитиви, банківські гарантії) або для накопичення неформальних фондів коштів як "скарбнички" грошей.[2]

Якщо говорити про Україну то наразі перелік офшорних зон включає в себе 42 країни і території. Британські залежні території: Острів Гернсі; Острів Джерсі; Острів Мен; Острів Олдерні. Центральна Америка: Беліз; Панама. Європа: Андорра; Гібралтар; Монако. Карибський регіон: Ангілья; Антигуа і Барбуда; Аруба; Багамські Острови; Барбадос; Бермудські Острови; Британські Віргінські Острови; Віргінські Острови (США); Гренада; Кайманові Острови; Монтсеррат; Нідерландські Антильські Острови; Пуерто-Ріко; Сент-Вінцент і Гренадіни; Сент-Кітс і Невіс; Сент-Люсія; Співдружність Домініки; Теркс і Кайкос; Тринідад і Тобаго. Африка: Ліберія; Намібія; Сейшельські Острови. Тихоокеанський регіон: Вануату; Гуам; Маршалські Острови; Науру; Ніуе; Палау; Острови Кука; Американське Самоа; Фіджі. Південна Азія: Мальдівська Республіка. [3]

Українські банки та фінансові компанії активно використовують офшорні схеми для своєї діяльності на міжнародних ринках цінних паперів. Зростає значення офшорних схем у формуванні транснаціональних економічних систем, коли офшорні компанії вбудовуються в мережу зовнішніх філіалів українських підприємств. Офшорні схеми часто спрямовані на подолання іноземних податкових бар'єрів. Україна має ряд факторів, які сприяють розвитку офшорного бізнесу. Серед них основними є високе податкове навантаження та неефективна фіскальна політика, негативний інвестиційний клімат і мотиви для вивезення капіталу за кордон, великі інвестиційні ризики та використання офшорних схем для приховування власності над інвестиційними об'єктами в Україні, криміналізація економіки та використання офшорних схем для відмивання незаконно отриманих доходів. За даними експертів, протягом 1980-х років було переведено мільярди доларів до Швейцарії з Центральної Європи та колишнього СРСР. Швейцарці не мають однозначної думки щодо легальності цих внесків. Однак, ці кошти вважаються "підозрілими" і можуть бути заблоковані. Українські бізнесмени приваблюють можливість уникнути сплати податків або відмити

"грязні гроші" в офшорних зонах (за ці дії передбачена кримінальна відповідальність відповідно до ст. 212 і ст. 209 КК України). [2]

Міжнародні компанії з погляду оподаткування та фінансового планування поділяються на 3 типи:

- Класичні офшори, в яких податки відсутні, звітність не подається, дані про бенефіціара не розголошуються. Компанія сплачує лише фіксований збір до скарбниці. У цю групу входять території з низьким рівнем економічного розвитку, найчастіше – невеликі держави (Панама, Беліз), анклав окремих країн (Лабуан у Малайзії), острови (Острова Кука, БВО). Саме такі юрисдикції зазвичай потрапляють до «чорних» списків.

- Оншорні компанії - це компанії, які зареєстровані в престижних іноземних юрисдикціях з повним (іноді високим) рівнем оподаткування. Такі компанії зазвичай створюються у країнах, де продаються їхні товари, часто разом з офшорними або мідшорними структурами. Оншорні компанії представляють повну звітність і викликають великий інтерес у державних органів. До оншорних юрисдикцій відносяться Австрія, Данія, Швейцарія.

- Мідшори - це проміжна ланка між офшорами та оншорами. Такі компанії не потрапляють до "чорних" списків, але дозволяють нерезидентам сплачувати податки за низькою ставкою. У мідшорних юрисдикціях потрібно подавати звітність, компанії можуть відкривати рахунки в міжнародних банках, не привертають увагу податкових органів. До цієї категорії входять фірми, зареєстровані на Кіпрі, в Угорщині, Великій Британії.[4]

1.	Британські Віргінські Острови	Прийнято вважати найбільш привабливою офшорною зоною. Відсутні податкове навантаження і обов'язкова звітність. Реєстрація відрізняється простотою.
2.	Сейшельські острови	Ця юрисдикція характеризується відсутністю податків та обов'язкової звітності. Реєстрація відбувається за спрощеною схемою. Для нерезидентів гарантується висока ступінь конфіденційності бізнес-діяльності.
3.	Кайманові острови	Cayman Islands – зона не тільки для туризму, але і для реєстрації офшору. Тут нульове оподаткування, не потрібна звітність, приватність бізнесу гарантована. Вважається однією з кращих офшорних зон.
4.	Острови Кука	Юрисдикція в південній частині Тихого океану характеризується відсутністю податків і звітів, простою реєстрацією, а також повною конфіденційністю. Вважається однією з престижних офшорних зон світу.
5.	Беліз	Держава в Центральній Америці пропонує 0% податків при повному збереженні конфіденційності. Реєстрація проста. Зона входить до переліку кращих світових регіонів для реєстрації офшорів.

Рисунок 1. Топ 5 світових офшорних юрисдикцій

Джерело:[2]

Список використаних джерел

1. Офшор: що це та для чого потрібен?. *MixFin - ваш гід у системі електронних грошей*. URL: <https://mixfin.com/ua/blog/shcho-take-ofshor> (дата звернення: 21.04.2024).
2. Учасники проєктів Вікімедіа. Офшорна зона – Вікіпедія. *Вікіпедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Офшорна_зона (дата звернення: 23.04.2024).
3. Перелік офшорних зон розширено. *od.tax.gov.ua*. URL: <https://od.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/421345.html> (дата звернення: 24.04.2024).
4. Перелік юрисдикцій та офшорний бізнес. *Crystal*. URL: <https://crystal.tax/ua/perelk-yurisdikczj-ta-ofshornij-bznes/> (дата звернення: 24.04.2024)
5. ПЕРЕЛІК ОФШОРНИХ ЗОН. URL: <https://youcontrol.com.ua/offshore/>. (дата звернення: 26.04.2024)

ФОРМУВАННЯ ТА ПІДТРИМКА ІМІДЖУ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗОВНІШНІХ РИНКАХ

Тисовська Євгенія

студентка IV курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Приходько Володимир Панасович

доктор економічних наук, професор

завідувач кафедри міжнародної політики

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Корпоративний імідж - це не лише відображення зусиль компанії у сфері брендингу, але й загальне сприйняття, яке формується у споживачів на основі дій компанії, її інформаційної діяльності, соціальної відповідальності та безпосередньої активності на різноманітних ринках [1].

Імідж поєднує в собі "видимі, реальні та об'єктивні образи з ментальними та уявними образами". [2; 3, с. 18]

Інформованість споживачів, сприйняття ними компанії, результат їхнього власного досвіду взаємодії з організацією, низка асоціацій з нею - ось основні елементи, з яких складається імідж компанії.

Джеймс Груніг розрізняє дві різні концепції іміджу в контексті імідж-дизайну (розробки). Перша, яку багато нефахівців вважають єдиною концепцією іміджу, - це імідж, який транслюється аудиторії від комунікатора на основі концепції корпоративної ідентичності. Друга - "концепція споживання", яка показує, що процес формування образу є більш тривалим і складним. Вона сягає витоків поняття іміджу і означає, що одержувач формує імідж для себе самостійно. [4, с. 267]

Ці дві концепції - ідентичність, яку транслює компанія, та очікування одержувачів щодо ідентичності - у поєднанні формують імідж компанії. Тому зрозуміло, що імідж можна контролювати лише до певної міри.

На цю дуалістичну природу формування іміджу впливають такі фактори, як цифрові канали комунікації, які формують і передають корпоративні повідомлення по всьому світу, а також роль лідерів громадської думки, які можуть суттєво впливати на суспільне сприйняття. Зовнішні посередники, такі як ЗМІ та групи споживачів, надають символи, які можуть посилювати або спотворювати корпоративну реальність [5]. (див. Рис. 1)

Рис. 1: Фактори, що впливають на корпоративний імідж

Джерело: розроблено автором на основі джерела [5]

Кожне підприємство має свій імідж, який формується цілеспрямовано або стихійно, впливаючи на його сприйняття ринковими учасниками [6].

Неусвідомлене формування іміджу може призвести до невідповідностей між сприйняттям та реальністю, що вимагає значних зусиль та ресурсів для його коригування [7].

Планування та впровадження чіткої стратегії іміджу визначаються як критичні елементи успіху на міжнародній арені [8].

Етапи формування іміджу:

- Аналіз зарубіжних ринків, який охоплює: вивчення макро- та мікроекономічних умов ринку, конкурентного середовища [9], дослідження культурних особливостей та бізнес-етикету в різних країнах [10].
- Стратегічне планування, що включає: формулювання місії та стратегічних цілей, адаптацію до глобальних умов та розробку глобальної стратегії позиціонування.
- Дослідження маркетингового середовища, яке передбачає: аналіз поведінки споживачів, вивчення цільових сегментів, виявлення потреб та очікувань споживачів на різних ринках.
- Визначення факторів іміджу, що містить: аналіз значущості різних компонентів іміджу для різних груп споживачів, а також визначення індивідуальних підходів до формування іміджу в різних культурних контекстах.
- Концептуалізація іміджу, що передбачає: визначення стратегій взаємодії з різними групами зацікавлених сторін та використання новітніх маркетингових технологій для впливу на сприйняття бренду.
- Планування та реалізація, що містить: створення детального плану заходів, включаючи інструменти цифрового маркетингу, а також впровадження стратегії іміджу та постійний моніторинг ефективності.
- Оцінка та контроль спирається на проведення оцінювання ефективності стратегій іміджу та аналізу ринкової відповіді. Коригування стратегій у відповідності до змін у ринкових умовах та споживацьких настроях.

Процес формування та оцінки ефективності корпоративного іміджу на міжнародних ринках вимагає глибокого розуміння культурних особливостей, цифрової динаміки та глобальних комунікаційних стратегій.

Список використаних джерел

1. Kapferer J.-N. The New Strategic Brand Management: Advanced Insights and Strategic Thinking. Kogan Page, 2012. 512 p.
2. Frigge C. Mit der Corporate Brand zukunftsfähiger werden. *Harvard Business manager*. URL: <https://www.manager-magazin.de/hbm/mit-der-corporate-brand-zukunftsfahiger-werden-a-f53a9942-0002-0001-0000-000020978521> (дата звернення: 04.04.2024).
3. Essig C., Soulas de Russel D., Semanakova M. Das Image von Produkten, Marken und Unternehmen. Wissenschaft & Praxis, 2003. 206 с.
4. Grunig J. E. On the Effects of Marketing, Media Relations, and Public Relations: Images, Agendas, and Relationships. *Image und PR*. 1993. С. 263–295.
5. Alexander S.-M. Perspektiven der internationalen Kommunikationspolitik. 2003. 291 с.
6. Keller K. L. Strategic Brand Management: Building, Measuring, and Managing Brand Equity. Pearson, 2019. 624 с.
7. Greyser S. A. Corporate brand reputation and brand crisis management. *Management Decision*. 1999. Т. 37, № 4. С. 341–346.
8. Park, C. Whan, Bernard J. Jaworski, and Deborah J. MacInnis. "Strategic Brand Concept-Image Management." *Journal of Marketing*, Т. 50, № 4, 1986, С. 135-145.
9. Helsen K., Kotabe M. Global Marketing Management. Wiley & Sons, Incorporated, John, 2020.
10. Moran R. T., Harris P. R., Moran S. V. Global Leaders and Culture. Managing Cultural Differences. 2011. С. 2–36. URL: <https://doi.org/10.1016/b978-1-85617-923-2.00001-x> (дата звернення: 16.04.2024).

РОЛЬ ТНК У СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ

Тітова Юліанна

студентка IV курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Рошко Світлана Михайлівна

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Транснаціональні корпорації займають центральне місце в міжнародному бізнесі та є ключовими учасниками глобальної економіки сьогодення. Роль транснаціональних корпорацій (далі – ТНК) в економічному розвитку країн, їхній вплив на міжнародні відносини та формування глобальних бізнес-структур стає все більш вагомим, оскільки ТНК сприяють інтернаціоналізації виробництва та розширенню виробничих зв'язків між підприємствами різних країн.

За останні роки процес транснаціоналізації набув планетарних масштабів, що виявляється у посиленні взаємозв'язку та взаємозалежності суб'єктів світової економічної системи через глобальні операції ТНК. Транснаціональні корпорації перетворилися на ключових акторів у світовому ринковому виробництві та міжнародному поділі праці, відіграючи домінуючу роль у світовій економіці та міжнародних економічних відносинах. Здатність ТНК гнучко адаптувати механізми інвестиційної діяльності, організаційні методи та засоби до змін, що відбуваються в національній та світовій економіці, перетворила їх на глобальні господарюючі структури, що використовують світове господарство як сферу застосування свого капіталу. Варто відзначити, що вони створили потужні системи маркетингу та реклами, що надасть змогу їм маніпулювати уподобаннями споживачів у всьому світі. У зв'язку з цим, можемо відзначити,

що на тлі цих процесів спостерігається зростання обсягів міжнародного виробництва [1, с. 102–103].

ТНК є ключовими гравцями світової економіки, що мають значний вплив на міжнародні торговельні відносини, технічний прогрес і сталий розвиток. Вплив ТНК на глобальну економіку має складну та дуалістичну природу. З одного боку, ТНК виступають як результат міжнародних економічних відносин, які постійно змінюються та розвиваються, а з іншого боку, вони самі є потужним механізмом впливу на ці відносини, формуючи нові та трансформуючи існуючі.

У своїй стратегії забезпечення конкурентоспроможності та визначенні напрямків розвитку ТНК використовують комплексну глобальну стратегію диверсифікації бізнесу, включаючи у свій господарський портфель практично всі доступні види бізнесу та бізнес-операції. Сучасні ТНК переважно є мультипрофільними корпораціями з різноманітною діяльністю. Кількість та характер підприємств, що входять до складу ТНК, переважно визначається їхньою економічною доцільністю для формування оптимальної структури бізнесу та збалансованого господарського портфеля корпорації.

Варто відзначити, що ТНК можуть охоплювати у своїй мережі не тільки виробничі підприємства, а й банки, телекомунікаційні компанії, страхові компанії, аудиторські компанії, інвестиційні та пенсійні фонди, а також бізнес, який пов'язаний із науково-дослідною та дослідно-конструкторською роботою. Крім того, транснаціональні корпорації інвестують у розвиток технологій та інновацій, що сприяє економічному зростанню та підвищенню конкурентоспроможності національних економік. Варто відзначити, що понад 80% усіх зареєстрованих патентів та близько 80% фінансування таких досліджень у всьому світі припадає на ТНК. Розглядаючи функціонально-галузеву специфіку діяльності глобальних корпорацій, стає очевидним, що міжнародний рух капіталу, а не товарів чи послуг, відображає велику активність транснаціонального бізнесу [2].

За результатами аналізу ТОП-20 ТНК за обсягом доходів у 2023 році, встановлено, що найбільшими компаніями за обсягом доходів є Walmart (611,289

млрд дол. США), Saudi Aramco (603,651 млрд дол. США) та State Grid (530,009 млрд дол. США). Серед основних галузей діяльності ТНК переважають нафтогазова промисловість, електронна комерція, роздрібна торгівля, енергетика та інформаційні технології, які представлені такими ТНК як: Saudi Aramco, Exxon Mobil, China National Petroleum, Amazon, Sinopec Group тощо. Загальна структура ринку ТНК підтверджує домінування енергетичного сектору, роздрібною торгівлі та нафтогазової промисловості серед найбільших компаній світу (див. табл. 1).

Таблиця 1.

ТОП-20 ТНК за обсягом доходів у 2023 році

Рейтинг	Назва компанії	Дохід (млрд дол. США)	Сфера діяльності	Країна
1	Walmart	611,289	Роздрібна торгівля	США
2	Saudi Aramco	603,651	Нафтогазова промисловість	Саудівська Аравія
3	State Grid	530,009	Енергетика	Китай
4	Amazon	513,983	Електронна комерція	США
5	China National Petroleum	483,019	Нафтогазова промисловість	Китай
6	Sinopec Group	471,154	Нафтогазова промисловість	Китай
7	Exxon Mobil	413,680	Нафтогазова промисловість	США
8	Apple	394,328	Інформаційні технології	США

Розділ 1. Міжнародні економічні відносини

9	Shell	386,201	Нафтогазова промисловість	Нідерланди
10	UnitedHealth Group	324,162	Охорона здоров'я	США
11	CVS Health	322,467	Охорона здоров'я	США
12	Trafigura Group	318,476	Торгівля сировиною	Швейцарія
13	China State Construction Engineering	305,885	Будівництво	Китай
14	Berkshire Hathaway	302,089	Фінансові послуги	США
15	Volkswagen	293,685	Автомобільна промисловість	Німеччина
16	Uniper	288,309	Енергетика	Німеччина
17	Alphabet	282,836	Інформаційні технології	США
18	McKesson	276,711	Охорона здоров'я	США
19	Toyota Motor	274,491	Автомобільна промисловість	Японія
20	TotalEnergies	263,310	Енергетика	Франція

Джерело: [3].

Таким чином, можемо відзначити, що регіонально, компанії з Китаю та США займають провідні позиції в світовому рейтингу за доходами, що свідчить про їхню значну роль у світовій економіці. Можемо констатувати той факт, що діяльність ТНК сприяє економічній, фінансовій, діловій, технологічній, політичній та соціальній взаємодії між країнами, забезпечуючи заповнення дефіциту заощаджень, зменшення торгового дефіциту за рахунок припливу іноземного капіталу та виправлення дефіциту доходів, заповнюючи проміжок між запланованими цілями надходження державних та місцевих податків. Однак

діяльність ТНК може мати негативний вплив, зокрема, на екологічну стійкість, розподіл прибутків та загрози для місцевого бізнесу.

Функції та стратегії ТНК є важливими для забезпечення стабільності світового бюджету та економічного зростання. Однак значення та роль ТНК у світовій економіці та міжнародній торгівлі постійно зростають, незаперечно, корпорації стають все більш незалежними та розширюють свою діяльність, уникаючи контролю та регулювання як на рівні національної, так і світової економіки. Отже, ТНК залишаються драйверами глобальної економіки, маючи великий вплив на різноманітні сфери бізнесу та міжнародні економічні відносини [4].

Таким чином, можемо зазначити, що роль ТНК в сучасному міжнародному бізнесі є надзвичайно важливою та незаперечною. ТНК є ключовими акторами у розвитку світової економіки та міжнародної торгівлі, оскільки вони сприяють формуванню потужних міжнародних економічних зв'язків, зростанню та розвитку бізнесу як у розвинених країнах, так і у країнах, що розвиваються.

Список використаних джерел

1. Радченко О.П., Шавлюк О.І. Розвиток та особливості впливу ТНК на економіку України. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2015. Т. 14. Вип. 2 (30). С. 102–111.
2. Руденко С.Ю., Богданов Р.В., Філіповський А.О., Могилевська О.Ю. ТНК як суб'єкт міжнародного бізнесу. *Науковий журнал «Розвиток міста»*. 2024. № 2 (02). С. 31-36. DOI: 10.32782/city-development.2-6 (дата звернення: 21.04. 2024).
3. FORTUNE. Global 500. 2023. URL: <https://fortune.com/ranking/global500/2023/search/> (дата звернення: 21.04. 2024).
4. Yadav S., Rahman F., Pandey P. Role of transnational corporations (TNCs) in the international trade. *EPRA International Journal of Multidisciplinary Research (IJMR)*. 2020, Vol. 10, Issue. 4 (April-2024), pp. 438-443.

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Федьо Вікторія

студентка 2-ого курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Кушнір Наталія Олексіївна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Постановка проблеми. Зовнішньоекономічна діяльність – це одна з найбільш важливих та невід’ємних сфер економічної діяльності. Адже саме вона відповідальна за суттєве джерело бюджетних надходжень та поліпшення стану платіжного балансу. Для будь-якої країни, у тому числі і для України, торгівля — це гарантія на економічний успіх. Розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємств України та зовнішньоекономічних зв’язків є важливою складовою розвитку економіки та ефективної господарської діяльності нашої країни, оскільки міжнародна торгівля допомагає подолати проблеми вузькості ринку, обмеженості ресурсів та дає можливість удосконалювати технології. Але діяльність на зовнішніх ринках потребує більше зусиль. Підприємствам необхідно вдосконалювати технічні параметри виробництва, підвищувати продуктивність праці та якість продукції.

Мета дослідження. Дослідити стан зовнішньоекономічної діяльності України в сучасних умовах, а також проаналізувати проблеми та перспективи розвитку ЗЕД України.

Виклад основного матеріалу. ЗЕД – це сфера економічної діяльності підприємств і держави, як зовнішня торгівля, експорт та імпорт товарів, іноземні

кредити та інвестиції, реалізація спільних з іншими країнами проєктів [1]. В Україні існує система державного регулювання ЗЕД, яка включає в себе:

- закони України, нормативно-правові акти митного і не митного регулювання;
- суб'єкти державного регулювання та недержавні органи;
- економічні та адміністративні методи державного регулювання валютно-фінансових, кредитних та інших зовнішньоекономічних операцій;
- систему договорів, укладених суб'єктами ЗЕД і не суперечать законам України.

Після початку повномасштабного вторгнення росії проти України та введення воєнного стану уряд прийняв ряд законів для врегулювання зовнішньоекономічної діяльності і розрахунків у зовнішньоекономічних операціях для того, щоб продовжити міжнародну торговельну діяльність в умовах війни. Вторгнення рф на територію України призвело до зміни логістичних ланцюгів поставок товарів та руйнуванню об'єктів інфраструктури. Разом з тим, підвищився ризик введення товарів на територію України з боку іноземних суб'єктів, знизилися інвестиції та виникли проблеми щодо виконання зовнішньоекономічних зобов'язань з обидвох сторін.

Одним із перших основних рішень держави було впровадження такого поняття, як «критичний імпорт». Критичний імпорт – це перелік товарів та послуг, за якими держава дозволяє проводити транскордонні валютні платежі. Для кожного підрозділу критичного імпорту (сектор безпеки та оборони, енергетики і т.д.) уряд встановив критерії під час воєнного стану, які згодом і скасував Постановою КМУ No 761 від 07.07.2022 [2].

Для вирішення проблем з логістикою у експортерів та імпортерів та для підтримки національних підприємств Національний банк України збільшив граничні строки при експортно-імпортних операціях від 120 до 180 днів, відповідно до Постанови Правління Національного банку України «Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 24.02.2022р. No18 [3].

Якщо ж говорити про платіжний баланс країни, що є основним методом обліку ЗЕД, то у 2022 році профіцит поточного рахунку платіжного балансу становив 8,0 млрд дол. США або 5,0% від ВВП, у 2021р. – дефіцит у 3.9 млрд дол. США або 1,9% від ВВП. Основними причинами позитивного сальдо стали гранти від міжнародних партнерів і скорочення виплат за інвестиційними доходами. Щодо дефіциту платіжного балансу, то цьому слугувало суттєве зниження експорту у порівнянні з імпортом, суттєві витрати громадян України, які проживали за кордоном. [4]

Експорт товарів збільшився на 34,3% у 2021р., скоротився на 30% у 2022р. через зниження виробництва та проблеми логістики. Імпорт товарів зріс на 33,4% у 2021р., скоротився на 1,4% у 2022р. Деякі зміни відбулися географічно в обсязі імпорту. Зокрема, у 2022 спостерігалось скорочення за всіма напрямками з країн Азії, Америки, ЄС, Африки, та найбільше — з країн СНД. Основна причина — скорочення транспортних послуг. В 2022р. суттєво зменшився експорт послуг повітряного, морського, залізничного та трубопровідного транспорту. Також зменшився обсяг послуг з переробки матеріальних ресурсів – на 39,4%; інших ділових послуг – на 17,6%. В 2022р. скоротився експорт практично всіх послуг. Виключення становлять комп'ютерні – експорт яких зріс на 5,8%. [5]

У 2023 р. Україна отримала значні обсяги неринкової зовнішньої допомоги у вигляді грантів та пільгових кредитів. Тому сальдо платіжного балансу не відображає дійсного стану речей. Дефіцит поточного рахунку платіжного балансу у 2023 році становив 9.2 млрд дол. США (5.2% від ВВП). Дефіцит зовнішньої торгівлі товарами та послугами збільшився до 37.4 млрд дол. США порівняно з 25.7 млрд дол. США у 2022 році. Експорт товарів скоротився на 15.2% і становив 34.7 млрд дол. США. Основними чинниками зниження стали зменшення експорту чорних та кольорових металів (на 33.9%), мінеральних продуктів (на 45.0% насамперед за рахунок руд) та продовольчих товарів (на 5.9%). Крім того, експорт стримувався через блокаду морських портів та обмежений з боку країн-сусідів Східної Європи. Імпорт товарів збільшився на 14.3% і становив 63.5 млрд дол. США. Енергетичний імпорт скоротився на

18.3%, насамперед за рахунок суттєвого скорочення імпорту вугілля та нафтопродуктів. Неенергетичний імпорт збільшився на 23.9%. [6] У географічному розрізі теж відбулися помітні зміни:

Рис.1. Зовнішньоекономічна діяльність України по регіонам світу

Джерело: [6]

Загалом за 2023 рік платіжний баланс зведено із суттєвим профіцитом у 9.5 млрд дол. США (у 2022 році дефіцит становив 2.9 млрд дол. США). [6]

Як бачимо, розвиток зовнішньоекономічної діяльності України має дещо негативні тенденції. Головними чинниками, які негативно впливають на ЗЕД є:

- недосконала система або її відсутність стимулювання експортної діяльності і збуту продукції на міжнародних ринках;
- низький рівень конкурентоспроможності вітчизняних товарів;
- внутрішньополітична нестабільність;
- не сформована спеціалізація вітчизняного виробництва на зовнішні ринки;
- залежність поставок від окремих ринків.

Проаналізувавши вищесказане, можна дійти висновку, що саме стійкість економічного розвитку країни є основним чинником впливу на ЗЕД. Серед основних напрямів перспективного розвитку зовнішньоекономічної діяльності можна виділити наступні:

1. удосконалення технологій та нарощування виробничого потенціалу підприємств;

2. створення законодавчої бази з чіткими вимогами стосовно здійснення зовнішньої торгівлі і інших зовнішньоекономічних операцій, узгоджені з законами ЄС.
3. залучення нових іноземних інвестицій.
4. зростання торговельного обороту, підвищення обсягів та виробництва
5. припинення воєнного конфлікту на забезпечення стабільного політичного стану.

Висновки. Отже, що ЗЕД є основним чинником зростання економіки, сприяє розвитку виробничих та організаційних процесів, раціонального використання ресурсів, інтеграції в світове господарство. На сьогоднішній день стан зовнішньоекономічної діяльності похитнувся через російську агресію проти України. Дані Національного банку вказують на дефіцит поточного рахунку платіжного балансу у 2023 році. Дефіцит сформувався головним чином завдяки значному розширенню дефіциту товарів та послуг, а саме збільшенню імпорту товарів на тлі зниження їх експорту. Змінюються не тільки обсяги експорту та імпорту, а й зовнішні партнери, з якими співпрацює Україна. У географічному розрізі в номінальному вимірі найбільше зріс імпорт товарів із країн ЄС. Однак серед основним негативних тенденцій в розвитку ЗЕД залишаються від'ємне сальдо товарообігу, нерівномірна структура експортно-імпортних операцій, низький рівень конкурентоспроможності вітчизняних експортних товарів, внутрішньополітична нестабільність. Для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України необхідно збільшувати обсяги виробництва та підвищувати якість продукції, стабілізувати політичний стан; завершити воєнний конфлікт на сході.

Список використаних джерел

1. Мельник Л.Г. Економіка та інформація: економіка інформації та інформація в економіці: енциклопедичний словник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2015. 384 с., с. 44.

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 07.07.2022 № 761 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2022 р. № 153 та визнання таким, що втратив чинність, пункт 1 постанови Кабінету 668 Міністрів України від 16 березня 2022 р. № 289 – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-2022-%D0%BF#Text>
3. Постанова Правління Національного банку України «Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18 – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0142500-22#Text>
4. Платіжний баланс України за 2022 – URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/balance/2022/>
5. Платіжний баланс у квітні 2023 року. Національний банк України. – URL: https://bank.gov.ua/files/ES/State_m.pdf
6. Платіжний баланс у 2023 році. Національний банк України. – URL: https://bank.gov.ua/files/ES/State_y.pdf

ПОДАТКОВА ЛІБЕРАЛІЗАЦІЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Федьо Вікторія

студентка II курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Сідак Святослав Васильович

старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Постановка проблеми: Після початку повномасштабної війни ситуація в Україні стала складною: зменшилися податкові надходження, одночасно збільшилася потреба у фінансуванні оборони. Також зросла кількість людей, які потребують державної підтримки, зокрема внутрішньо переміщені особи та безробітні. Уряд України має обмежені можливості для залучення коштів на зовнішніх та внутрішніх ринках. Міжнародна допомога від фінансових організацій, ЄС, США та інших країн значно зросла, але є нерегулярною та недостатньою. У той же час, оборона України може фінансуватися лише за рахунок власних коштів, зокрема сплачених податків. Воєнний стан вимагає швидкої адаптації податкового законодавства до нових реалій. Вже на початку війни були прийняті перші, проте точно не останні зміни до податкового законодавства.

Мета дослідження: розглянути, які основні податкові зміни відбулися в Україні після повномасштабного вторгнення РФ 24 лютого 2022

Виклад основного матеріалу: 17 березня 2022 року набрав чинності Закон №2120-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» – один із базових законодавчих актів, яким запроваджено нову податкову модель на час війни [1]. Він включав у себе такі основні нововведення:

- єдиний податок не лише для малих бізнесів, але і для середніх та великих підприємств;
- пільги з реалізації пального;
- ПДВ-лібералізація;
- «точкова» підтримка підприємців;
- зменшення контролю;

Розглянемо детальніше кожен з цих змін.

Спрощений підхід до оподаткування великих і середніх підприємств із річним доходом до 10 млрд грн дозволяє їм сплачувати єдиний податок з доходу на рівні 2% від обороту замість податку на прибуток та ПДВ (ФОПи третьої групи на спрощеній системі оподаткування відповідно отримали можливість сплачувати податок у 2% замість 5% від доходів) [1]. З квітня переходити на цю систему дозволили навіть компаніям із понад 10 млрд грн річного доходу, за винятком фізичних та юридичних осіб, які працюють в галузях азартних ігор; обміну іноземної валюти; виробництва та торгівлі підакцизними товарами; видобутку, виробництва й реалізації дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння [2]. При переході на спрощену систему оподаткування підприємству необхідно подати заяву в податковий орган за місцем реєстрації платника. Після закінчення воєнного стану такі платники втратять можливість скористатися спеціальною спрощеною системою оподаткування.

Однак, положення Закону не пояснювало ризики, пов'язані із можливим анулюванням реєстрації платника ПДВ щодо тих середніх і великих підприємств, які перейдуть на спрощену систему оподаткування, а також нарахуванням так званих «компенсуючих» податкових зобов'язань на вартість товарів, послуг, активів таких підприємств. Унаслідок цього у березні 2022 року ДПС України надала пояснення, які стосувалися особливостей застосування єдиного податку за ставкою 2% для платників ПДВ. Було вказано, що під час переходу на спрощену систему оподаткування, підприємствам не буде анульовано реєстрацію платника ПДВ.

Після початку повномасштабного вторгнення перед Україною нависла загроза дефіциту палива. Деякий час пальне продавали лише за талонами, які могли придбати підприємства. Проте 15 березня парламент знизив ПДВ на пальне з 20% до 7%, а акциз було знижено до нуля [1]. Крім цього, уряд дозволив використання пального з відповідністю стандартам "Євро 3" та "Євро 4" (раніше дозволено було лише пальне відповідно до стандарту Євро 5), що сприяло залученню додаткових ресурсів для потреб Збройних Сил України [3].

З одного боку, такі зміни призвели до втрати частини доходів для бюджету. Проте з іншого боку, зниження податків на пальне дозволило уникнути значного підвищення цін на нього. Певний час тривали дискусії щодо необхідності повернення цих податків. Зокрема, Мінекономіки підкреслювало важливість повернення акцизу як одного з головних джерел наповнення Дорожнього фонду. Зрештою депутати зійшлися на думці залишити ПДВ на пальне на рівні 7%, а акцизи повернути лише частково [4].

Наступною зміною є так звана ПДВ-лібералізація, метою якої є зменшити податкове навантаження на платників ПДВ під час війни й усунути адміністративні бар'єри. Суть полягає у тому, що платники ПДВ отримують можливість формувати податковий кредит лише на основі первинних документів, без необхідності реєстрації податкових накладних у ЄРПН. Це дозволяє уникнути проблем, пов'язаних з функціонуванням системи моніторингу контролю за оборотом реєстрації податкових накладних. Крім того, платникам ПДВ скасовується обов'язок нараховувати т.зв. «компенсаційний» ПДВ щодо товарів:

- знищених або втрачених внаслідок форс-мажору;
- переданих у державну чи комунальну власність для потреб забезпечення оборони України [5].

Для того, аби зменшити податкове навантаження в перші місяці повномасштабного вторгнення, законодавці вирішили внести зміни щодо сплати єдиного податку. Так, із 1 квітня 2022 р. ФОПи першої та другої груп могли не

сплачувати єдиний податок й відповідно не заповнювати декларацію платника єдиного податку [6]. Однак тепер ФОПи, які перебувають на спрощеній системі оподаткування, повинні дотримуватися граничної межі щодо сум отримуваних доходів. У разі перевищення ліміту ФОПу доведеться перейти на загальну систему оподаткування. Ця гранична межа, яка дозволяє перебувати на відповідній системі, залежить від розміру мінімальної заробітної плати. Проект закону України Про Державний бюджет України на 2024 рік № 10000 від 15.09.2023 року передбачає, що мінімальна зарплата з 1 січня 2024 року у місячному розмірі становить **7 100 грн.** У 2024 році ліміти для ФОПів такі (Таблиця 1):

Таблиця 1

річний дохід для платників I групи (167 мінімальних зарплат)	1 185 700 гривень
річний дохід для платників II групи (834 мінімальних зарплат)	5 921 400 гривень
річний дохід для платників III групи (1167 мінімальних зарплат)	8 285 700 гривень

Джерело: [7]

Якщо ж цей ліміт буде перевищено, ФОП автоматично переводиться на загальну систему оподаткування. Отже, ФОПи у 2024 році повинні вносити такі ставки єдиного податку:

I група — 302,80 гривень на місяць (до 10% від розміру прожиткового мінімуму);

II група — 1 420,00 гривень (до 20% від розміру мінімальної зарплати).

Платники єдиного податку третьої групи й надалі сплачують ЄП у розмірі 5% від доходу чи 3% доходу у разі, якщо вони зареєстровані платниками ПДВ [8].

Щодо єдиного соціального внеску, то на початку агресії ФОПам, особам, які проводять незалежну професійну діяльність, а також членам фермерського господарства дозволялося не нараховувати й не сплачувати ЄСВ за себе та за мобілізованих до ЗСУ працівників.

Крім того, Верховна Рада прийняла рішення про звільнення платників від сплати екологічного податку, якщо їхні об'єкти оподаткування знаходяться на територіях, де тривають бойові дії або які тимчасово окуповані російською федерацією. Крім того, парламент скасував плату за землю, включаючи земельний податок та орендну плату за земельні ділянки державної та комунальної власності. Ця ініціатива поширюється на території з бойовими діями, тимчасово окуповані, а також на території, які були визначені обласними військовими адміністраціями як засмічені вибухонебезпечними предметами або мають фортифікаційні споруди [1].

Після введення в країні воєнного стану, уряд вирішив зменшити контроль та мінімізувати адміністративний тиск. Це полягало в тому, що будь-які податкові перевірки не розпочиналися, а розпочаті – зупинялися [1]. Мораторій не стосувався камеральних перевірок декларацій або уточнюючих розрахунків (у разі їх подання) та камеральних перевірок податкових декларацій платників єдиного податку четвертої групи [5]. Однак у листопаді 2023 року Президентом України було підписано Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо скасування мораторію на проведення податкових перевірок» від 09.11.2023 р. № 3453-IX.

Висновки: початок повномасштабної війни росії проти України змусив Парламент ухвалити суттєві зміни до законодавства, що передбачали значні

послаблення оподаткування для бізнесу на період воєнного стану. Це включало в себе можливість переходу на спрощену систему оподаткування, яка мала виражений ліберальний характер і була спрямована на полегшення фінансового навантаження для багатьох компаній. Це стало необхідним антикризовим заходом держави для забезпечення стабілізації економіки у період воєнних дій. Крім того, було знижено ряд інших податкових ставок, таких як акциз і ПДВ на певні товари, а також скасовано оподаткування земель та орендну плату для певних категорій земельних ділянок.

Загалом після війни можна буде повернутися до обговорення податкової реформи. Однак навряд чи можна думати про радикальне зниження податків – адже потреби державного бюджету будуть доволі значними.

Список використаних джерел

1. Закон України від 15.03.2022 №2120-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану». – URL:<https://tax.gov.ua/data/normativ/000/004/77303/Zakon.pdf>
2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану. – URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2173-20#n25>
3. Про затвердження Технічного регламенту щодо вимог до автомобільних бензинів, дизельного, суднових та котельних палив. – URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/927-2013-%D0%BF#Text>
4. Проект Закону про внесення змін до розділу XX "Перехідні положення" Податкового кодексу України щодо ставок акцизного податку на період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану. –

URL:<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/CardByRn?regNum=7668-%D0%B4&conv=9>

5. Нова податкова модель на час війни. –
URL:[https://boi.org.ua/upload/3r/j8/nova%20podatkova%20model%20v4%20\(2\).pdf](https://boi.org.ua/upload/3r/j8/nova%20podatkova%20model%20v4%20(2).pdf)
6. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану. –
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>
7. Проект Закону про Державний бюджет України на 2024 рік–
URL:<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42796>
8. Які зміни встановлені для ФОП у 2024 році: ліміт доходу та ставки єдиного податку. –URL:<https://fakty.com.ua/ua/ukraine/ekonomika/20240408-yaki-zminy-chehayut-na-fop-u-2024-roczni-limit-dohodu-ta-stavky-yedynogo-podatku/>

ОПТИМІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Цап Василь

*студент II курсу факультету міжнародних економічних відносин
ДВНЗ “Ужгородський національний університет”*

керівник: Сідак Святослав Васильович

*старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин
ДВНЗ “Ужгородський національний університет”*

Постановка проблеми. Сучасна податкова ситуація для вітчизняних підприємств відзначається нестабільністю через постійні зміни законодавства. Це призводить до зростання витрат на управління податками, надмірного податкового навантаження та втратності господарської діяльності для компаній. Така ситуація погіршує стійкість підприємства проти впливу внутрішніх та зовнішніх факторів. За допомогою ефективної системи управління можна покращити функціонування суб'єктів господарювання та підвищити якість управління фінансами. Розробка та впровадження механізмів оптимізації оподаткування та налагодження партнерських відносин із Державною фіскальною службою України стає все більш актуальними для сучасних компаній.

Мета дослідження. Дослідити податкову систему України та висвітлити пропозиції щодо методів її оптимізації.

Виклад основного матеріалу. Оптимізація податкового навантаження в Україні є актуальною темою, особливо в контексті постійних змін у законодавстві та економічних умовах країни. Під податковим навантаженням розуміють сукупність усіх податків та зборів, які юридичні та фізичні особи зобов'язані сплачувати державі. Оптимізація податкового навантаження полягає у використанні законних методів для зменшення податкових платежів без порушення законодавства. Це вимагає глибокого розуміння податкових законів,

а також здатності адаптуватися до їх змін, що може бути складним без професійної допомоги [1;2]. Тому, щоб добре розуміти, які саме чинники впливають на розміри податкових декларацій та платежів, необхідно їх спочатку прокласифікувати, визначити їх характер і форму впливу (Таблиця 1).

Таблиця 1

Вплив податків на діяльність підприємств [6]

Податок	Характеристика впливу	Форма впливу
ПДВ	Вибірковий вплив залежно від сфери господарювання, товарів, що виготовляються, фінансової спроможності покупців. Може мати негативний вплив на діяльність підприємства у випадку існування високих ставок, оскільки зростає затримка між сплатою податкового зобов'язання та податкового кредиту.	<ul style="list-style-type: none"> • глобальне зростання вартості ресурсів та продукції; • лімітування купівельної спроможності споживачів; • обмеження обсягу виготовлення та реалізації продукції; • нагромадження нереалізованих товарів;
Акцизний податок	Непрямої вплив, оскільки	
Мито і митні платежі	безпосередньо входить до вартості основної частини продукції підприємства й відшкодовується її покупцями.	<ul style="list-style-type: none"> • тимчасове відволікання оборотних коштів.
Загальнодержавні та місцеві податки, які відносяться на витрати виробництва	Непрямої вплив, оскільки тягар сплати переноситься на кінцевих споживачів продукції.	Зростання обсягу витрат на виробництво та кінцевої вартості продукції; зменшення прибутку.

Єдиний соціальний внесок		<ul style="list-style-type: none"> • збільшення витрат на виробництво та зменшення прибутку; – збільшення кінцевої вартості продукції; • антимотиваційна функція щодо ФОП.
Податок на прибуток підприємств	Допомагає визначити виробничі можливості підприємства, вибір політики відтворення, вектори розвитку	– прямий розподіл прибутку; – пряма залежність між величиною податків та поточними витратами господарської діяльності.

У контексті соціально-економічного розвитку України, податки відіграють ключову роль, оскільки вони є основним джерелом наповнення державного бюджету. Від ефективності податкової системи залежить стабільність економіки, здатність держави фінансувати соціальні програми, інвестувати у розвиток інфраструктури та підтримувати макроекономічну рівновагу. Тому державна податкова політика має бути збалансованою, щоб з одного боку забезпечити необхідні доходи бюджету, а з іншого — не створювати надмірного тиску на бізнес та громадян [1].

Через складності податкового законодавства та його постійним змінам, професійна допомога податкових адвокатів стає незамінною для бізнесу. Фахівці, які спеціалізуються на податковому праві, можуть допомогти підприємствам адаптуватися до нововведень, мінімізувати податкові ризики та використовувати всі можливі законні способи для оптимізації податкових платежів. Вони враховують індивідуальні особливості кожного бізнесу, що

дозволяє розробити ефективну стратегію податкового планування, яка буде відповідати як потребам компанії, так і вимогам законодавства [3].

Серед стратегій оптимізації податкового навантаження в Україні поширені методи, які включають розмивання податкової бази за допомогою бухгалтерських методів, маніпуляції з запасами, реалізацію товарів за цінами нижче ринкових, а також проведення фіктивних операцій. Особливу увагу приділяють оптимізації за рахунок ПДВ, яка може включати перенесення податкових зобов'язань з однієї компанії на іншу через фіктивні операції. Важливо розуміти, що деякі з цих методів можуть бути на межі закону і потребують ретельного аналізу для уникнення правових наслідків [4].

Використання офшорних компаній для оптимізації податкових платежів є однією зі стратегій, яка може включати відкриття рахунків, проведення операцій та реєстрацію суб'єктів господарювання за кордоном. Цей метод може бути ефективним для зменшення податкового тягаря, але він також вимагає ретельного аналізу та врахування всіх можливих ризиків, включаючи зміни в законодавстві та міжнародні угоди, які можуть вплинути на податкові схеми з офшорами. Крім того, важливо забезпечити, щоб такі дії були в рамках закону, щоб уникнути податкових санкцій та репутаційних ризиків [5].

Агресивні методи оптимізації податків, такі як ухилення від сплати податків через складні схеми, можуть призвести до серйозних правових наслідків. Українське законодавство чітко визначає межу між законною оптимізацією та податковим ухиленням, яке є кримінальним злочином. Використання неправомірних схем може спричинити не тільки фінансові штрафи, але й кримінальну відповідальність. Тому важливо підходити до процесу оптимізації обережно та з дотриманням усіх вимог законодавства, щоб уникнути негативних наслідків.

Аби податки в Україні виконували свою фіскальну функцію, можна розглянути деякі можливі варіанти їх оптимізації:

1. *Зниження ставок податку на прибуток для малих та середніх підприємств.* Встановлення нижчих ставок податку на прибуток для малих

та середніх підприємств може сприяти їхньому розвитку та залученню інвестицій. Це може стимулювати підприємницьку активність та зменшити податковий тягар.

2. *Пільги для інноваційних підприємств.* Встановлення спеціальних пільг для компаній, які займаються дослідницько-розвідувальною діяльністю та інноваціями, може сприяти розвитку нових технологій та залученню інвестицій.
3. *Спрощення процедур сплати податків.* Важливо спростити процедури сплати податків для платників. Це може зменшити адміністративні витрати та покращити бізнес-клімат.
4. *Стимулювання екологічної діяльності через податкові заходи.* Встановлення пільг для компаній, які впроваджують екологічно чисті технології та практики, може сприяти збереженню навколишнього середовища та залученню інвестицій у зелений бізнес.
5. *Активізація боротьби з недекларованими доходами.* Посилення контролю за дотриманням податкового законодавства та впровадження ефективних механізмів боротьби з недекларованими доходами може забезпечити більш повне надходження до бюджету.
6. *Аналіз міжнародного досвіду та передових практик.* Важливо вивчати досвід інших країн щодо оптимізації податкової системи. Наприклад, деякі країни успішно впровадили системи податкових кредитів, які сприяють розвитку бізнесу та інвестицій.

Висновки. Оптимізація податкового навантаження в Україні потребує комплексного підходу, який враховує законодавчі, економічні та соціальні аспекти. Необхідно сприяти створенню стимулів для підприємств та індивідів, які сприяють розвитку економіки та збільшенню спроможності країни. Прозора податкова система, стимулювання інвестицій та підтримка малих та середніх підприємств можуть сприяти досягненню оптимального податкового навантаження.

Список використаних джерел

1. Податкове навантаження в Україні: механізми. - URL:<https://osvita.ua/>
2. Оптимізація податків — Вікіпедія. - URL:https://uk.wikipedia.org/wiki/Податкова_оптимізація
3. П. Віталій. Податкова оптимізація або як законно скоротити податки. - URL:<https://legalaid.ua/ua/podatкова-optymizacziya/>
4. Схеми оптимізації оподаткування та ризики їх застосування. ЛІГА.Закон. - URL: https://biz.ligazakon.net/analitycs/206934_skhemi-optimizats-opodatkuvannya-ta-riziki-kh-zastosuvannya
5. Оптимізація оподаткування, способи оптимізації податку на прибуток, ПДВ. - URL:<https://slinko.com.ua/uk/optymizaciya-opodatkuvannya/>
6. Ткачук Н.В. Вплив податкового навантаження на діяльність суб'єктів господарювання. 2015. № 4. С. 121–128.

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: ДО І ПІСЛЯ

Цап Василь

студент II курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ “Ужгородський національний університет”

керівник: Кушнір Наталія Олексіївна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри міжнародних економічних відносин

ДВНЗ “Ужгородський національний університет”

Постановка проблеми. Інвестування як один із фінансових інструментів підйому економік країн світу зарекомендував себе і в Україні. Потoki інвестицій як прямих (які інвестор відслідковує), так і непрямих (коли капіталовкладаць очікує лише на прибуток) значно різняться не лише у десятиліттях, а й щорічно. На притік капіталу впливає інвестиційний клімат приймаючої держави, який у свою чергу є багатофакторним і залежить від політичної стабільності, макроекономічної політики, рівня оподаткування доходів та наявності СЕЗ, темпів інфляції, судової системи (чи буде інвестор захищений на чужині, чи не відберуть від нього майно незаконним шляхом) та наявності дешевої кваліфікованої робочої сили.

Мета дослідження. Проаналізувати інвестиційну діяльність в Україні, надати оцінку її інвестиційному клімату, розглянути післявоєнні перспективи інвестування.

Виклад основного матеріалу. З погляду науки, інвестиціями є капіталовкладення в економіку держави. На практиці – це все рухоме та нерухоме майно, яке може принести прибуток або дохід. Це можуть бути депозити, держоблігації, “під матрац”, активи великих ТНК, купівля засобів

устаткування, формування інфраструктури для приваблення інвесторів (транспортні шляхи сполучення, обладнані заводи тощо).

Вклавши в економіку, вона принесе прибуток. Вклавши ще раз, дохід буде тільки збільшуватись. Таким чином можна зрозуміти, що економіка як оборотний капітал, процес капіталізації безкінечний – ви продовжуєте отримувати доходи до тих пір, поки будете інвестувати. Так само і економіка, вона буде належно функціонувати, залучаючи капітал, і щорічний приріст національного прибутку буде тільки підвищуватись разом з показником ВВП або кількості товарів, проданих економікою за один рік.

Наша Батьківщина володіє великим потенціалом для капітавкладень. Маючи великі об'єми природних ресурсів по всій території, на жаль, наш інвестиційний клімат не є дуже привабливим. Кількість корупційних схем, недосконалість судової системи та політична нестабільність гальмують розвиток нашої країни. Якщо проаналізувати потоки прямих іноземних інвестицій як в, так і з України, то за останні десять років можна спостерігати їх зростання та падіння. Ці зміни в основному спричинені Євромайданом 2013 року та збройною агресією РФ у 2014, пандемією COVID-19 під час 2020 та широкомасштабною війною проти нашої держави з боку “постсовка” у 2022.

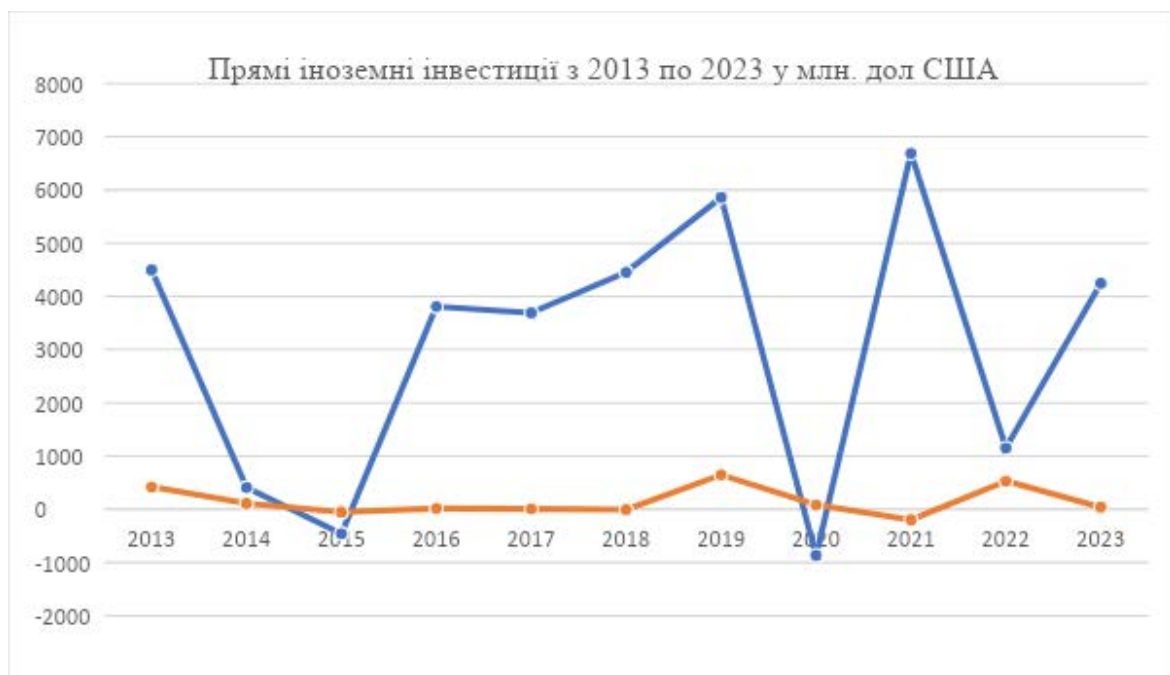

Рисунок сформовано автором на основі джерела [1].

Збройна агресія російської федерації у 2014 році та початок повномасштабної війни у 2022 році стали детонаторами підриву кількості капіталовкладень в нашу державу. Ріст курсу долара з 8 до 27 гривень, потім до 40 гривень та постійні інфляційні очікування змінили напрямок інвесторів, які почали вкладати свої гроші у офшорні компанії, здебільшого розташовані на о. Кіпр та Британських Віргінських островах, у Швейцарії та Ірландії тощо.

Проте економіка України не зруйнована, вона функціонує, навіть збільшує щорічний обсяг ВВП, який у 2023 році зріс на 5,3%. Також, згідно з Світовим банком, прогноз зростання економіки у 2024 дещо сповільниться та буде у межах 3.2% через дефіцит врожаю, недостатню кількість робочої сили, більша частина якої за кордоном і не повернеться до закінчення війни. Є прогноз і на збільшення інфляції з 5.1% до 9,5% через зростання держборгу ВВП України з 86,8% до 96,3% та вартості відновлення економіки до 486 млрд. доларів [2].

Але не потрібно опускати руки, потрібно досліджувати, куди краще інвестувати під час війни та після її завершення. Під час війни ефективним інструментом наповнення економіки є державні військові облігації, які покривають дефіцит державного бюджету та фінансують військові потреби та портфель яких зріс майже у 2,5 рази до 92,1 млрд. гривень станом на 1 лютого 2024 року [3]. Бізнес також відіграє важливу роль під час війни, щомісяця залучаючи 0,5-2 млн. дол. у сектор воєнних технологій. Крім того, значні капіталовкладення присутні в автопереробних, машинобудівних та деревообробних галузях.

Сьогодні, у 2024 році, держава потребує розвитку металургії та металообробки, АПК, енергетики, фармацевтичної промисловості, логістики та інфраструктури. За Дмитром Боярчуком, масових інвестицій під час війни в Україну не буде, але потенційно цікавими для інвесторів є агропромисловість та ВПК, який може стати більш конкурентоспроможним, ніж деінде в ЄС [4]. Наприклад, турецька компанія “Baucar Makina” будуватиме завод в нашій країні, проінвестувавши 95,5 млн. доларів, який ймовірно вироблятиме безпілотники класу Bayraktar TB2 або Bayraktar TB3 у 2025 році [5].

Не лише інвестори власноруч цікавляться нашою державою, але й наші урядовці сприяють залучення інвестицій, як-от прем'єр-міністр України Денис Шмигаль під час свого візиту до Японії взимку 2024 року наголосив на перспективності розвитку атомної та водневої енергетики, с/г, будівництві швидкісних залізниць, видобутку дорогоцінного літію для виробництва електромобілів [6].

Висновки. Після проголошення своєї незалежності Україна стала на тернистий шлях власного розвитку. До новоствореної країни було залучено інвестиції, кількість яких щорічно змінювалась через ряди факторів. Попри економічні та соціальні проблеми наша держава витримала та витримає до кінця війни, яку розпочала росія. Ретроспектива інвестиційної діяльності в Україні прагне до створення сприятливого інвестиційного клімату, шляхом оновлення судової системи, податкового законодавства, інфраструктури та зменшення бюрократії. У 2024 році наша держава демонструє непогані показники розвитку, хоча є найбіднішою з усіх у Європі. Проте, будучи країною з колосальними покладами корисних копалин та великим потенціалом розвитку продуктивних сил, потрібно очікувати зростання ВВП на 6,5% у 2025 році [2].

Список використаних джерел

1. Мінфін. Прямі іноземні інвестиції. – URL:<https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/2023/>
2. Інтерфакс Юкрейн. Світовий банк підтвердив прогноз зростання ВВП України. – 2024. – URL:<https://interfax.com.ua/news/economic/979760-amp.html>
3. Національний банк України. У січні 2024 року уряд залучив від продажу ОВДП на аукціонах майже 33 млрд грн в еквіваленті. – 2024. – URL:<https://bank.gov.ua/ua/news/all/u-sichni-2024-roku-uryad-zaluchiv-vid-prodaju-ovdp-na-auktsionah-mayje-33-mlrd-grn-v-ekvivalenti-a-zagalom-uprodovj-voyennogo-stanu--mayje-851-mlrd-grn-v-ekvivalenti>

4. РБК-Україна. Інвестиції під час війни. Хто, куди і чому готовий вкладати гроші в Україну. – 2024. – URL:<https://www.rbc.ua/rus/news/investitsiyi-pid-chas-viyni-hto-kudi-i-chomu-1710245929.html>
5. Еспресо ТВ. Турецька компанія Baykar будує завод в Україні. – 2024. – URL:<https://espreso.tv/svit-turetska-kompaniya-baykar-budue-zavod-v-ukraini-v-yakiy-investue-955-mln-ekspert-defense-express-ryabikh>
6. Радіо Свобода. Шмигаль під час візиту до Японії розповів про галузі для інвестицій в Україні. – 2024– URL:<https://www.radiosvoboda.org/a/news-shmyhal-iaponiia-invstytsii/32825480.html>

ВПЛИВ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ НА МІЖНАРОДНУ ТОРГІВЛЮ ТА ІНВЕСТИЦІЇ

Череміська Даніела

*студентка II курсу факультету міжнародних економічних відносин
ДВНЗ “Ужгородський національний університет”*

керівник: Сідак Святослав Васильович

*старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин
ДВНЗ “Ужгородський національний університет”*

Постановка проблеми. Глобалізація світової економіки та поглиблення інтеграційних процесів призвели до значних трансформацій у сфері міжнародної торгівлі та інвестицій. Зниження торговельних бар'єрів, лібералізація руху капіталів, розвиток транспортної та комунікаційної інфраструктури сприяли зростанню обсягів міжнародної торгівлі товарами та послугами, а також збільшенню прямих іноземних інвестицій. Однак, поряд із численними перевагами, глобальні трансформації також створили низку викликів та ризиків для національних економік.

Мета дослідження. Провести комплексне дослідження впливу глобальних трансформацій на міжнародну торгівлю та інвестиції, визначити нові можливості та виклики для країн світу, а також розробити рекомендації щодо адаптації державних політик та міжнародного регулювання до нових умов.

Виклад основного матеріалу. Світ переживає період стрімких глобальних трансформацій, які суттєво впливають на всі аспекти життя, зокрема на міжнародну торгівлю та інвестиції. Ці трансформації створюють як нові можливості, так і нові виклики для країн світу.

Глобалізація, яка почалася в останнє десятиліття XX століття, докорінно змінила світову економічну систему. Лібералізація торгівлі, фінансова

інтеграція, революція в транспорті та комунікаціях створили принципово нові умови для міжнародного руху товарів, послуг, капіталу та робочої сили.[2]

Одним із найбільших проявів глобалізації став стрімкий ріст міжнародної торгівлі. За даними Світової організації торгівлі, з 1990 по 2019 рік обсяг світової торгівлі товарами і комерційними послугами зріс майже в 6 разів. Це відбулося за рахунок зниження тарифних і нетарифних бар'єрів, формування глобальних виробничих ланцюжків, зростання прямих іноземних інвестицій.

Саме прямі іноземні інвестиції стали одним із ключових факторів глобалізації економіки. Їх світовий приплив зріс з 208 млрд доларів у 1990 році до рекордних 2 трлн доларів у 2015 році. Транснаціональні корпорації втратили потужність гравців світового ринку, контролюючи значну частину міжнародної торгівлі та інвестицій.[3]

Водночас, глобальні трансформації створили низку викликів та ризиків у сфері міжнародних економічних відносин:

1. Загострення конкуренції та вразливість національних економік до зовнішніх шоків. Світова фінансова криза 2008-2009 років, пандемія COVID-19 та конфлікт в Україні показали, наскільки тісно взаємопов'язані національні економіки в умовах глобалізації.
2. Протиріччя між принципами вільної торгівлі та захистом національних інтересів. Посилилися тенденції протекціонізму, торговельних воєн і санкцій.
3. Нерівномірний розподіл переваг глобалізації. Найбільші вигоди підтримують розвинені країни та транснаціональні корпорації, тоді як для бідних країн глобалізація часто стає джерелом ризиків і загрози економічної безпеці.
4. Вплив на ринки праці та соціальну сферу. Аутсорсинг виробництва в країні з дешевою робочою силою до втрати робочих місць, зростання безробіття та нерівності в розвинених державах.
5. Екологічні виклики, пов'язані з розширенням масштабів світової торгівлі та зростанням транспортних потоків.[4]

Глобалізація світової економіки сприяла активізації міжнародних інвестиційних процесів, які відіграють важливу роль у розвитку світової економіки, оскільки виступають основою для систематичного оновлення й розширення виробничого капіталу, прискорення науково-технічного прогресу, покращення якості продукції, структурної перебудови суспільного виробництва й збалансованого розвитку всіх галузей економіки в умовах глобальних трансформацій.

Запропоновано концептуальну схему формування єдиного міжнародного інвестиційного простору (ЄМІП) (рис. 1).[1]

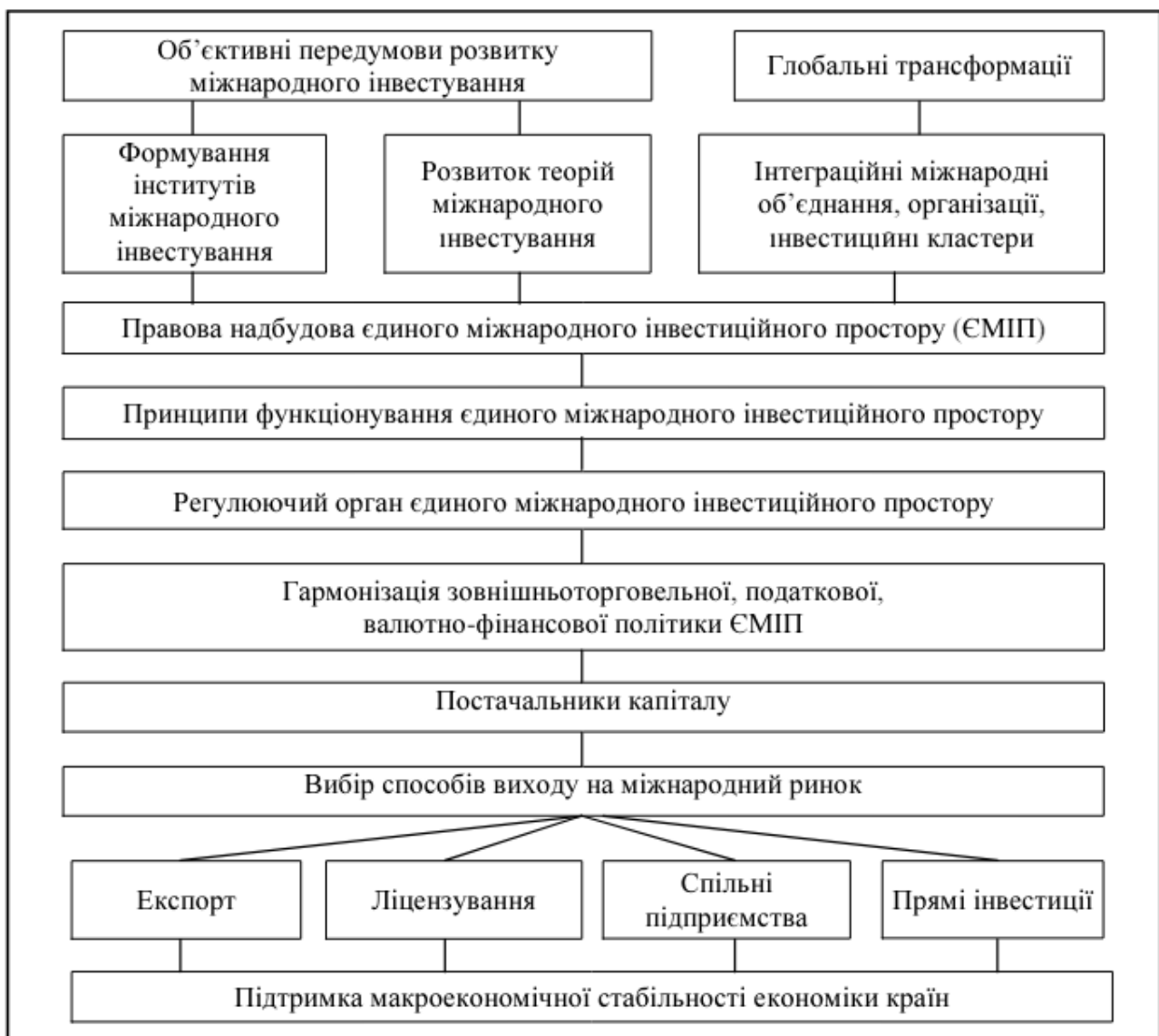

Рис. 1. Концептуальна схема формування єдиного міжнародного інвестиційного простору

Висновки. Країнам необхідно проводити структурні реформи, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності економіки, стимулювання інновацій та покращення інвестиційного клімату. Інвестувати в освіту та науку, щоб підготувати кваліфіковану робочу силу, здатну відповідати вимогам нового часу. Підтримувати малий та середній бізнес, який є ключовим драйвером економічного зростання та створення робочих місць. Співпрацювати на міжнародному рівні, щоб вирішувати спільні проблеми, пов'язані з глобальними трансформаціями. Глобальні трансформації в наш час мають як позитивні, так і негативні наслідки для міжнародної торгівлі та інвестиційних процесів. Критично важливий баланс між перевагами відкритої економіки та оптимальним збереженням національних інтересів і стабільності. Оскільки глобальне торговельне середовище продовжує розвиватися, необхідні подальші дослідження для кращого розуміння динаміки цих змін та розробки ефективних стратегій для вирішення нових викликів.

Список використаних джерел

1. Розвиток міжнародного інвестування в умовах глобальних трансформацій. – URL:<https://abstracts.donnu.edu.ua/article/view/2292>
2. URL:<https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1944689>
3. Світова організація торгівлі (СТО) – URL: <https://www.wto.org/>
4. Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) – URL:<https://www.oecd.org/>

РОЗДІЛ 2.

МІЖНАРОДНА ПОЛІТИКА

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ

ПРОДОВОЛЬСТВА

Йовбак Анна-Діана

*студентка 4 курсу факультету міжнародних економічних відносин
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

керівник: Стеблак Діана Михайлівна

*кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародної політики,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Ринок – це місце купівлі-продажу певних товарів чи послуг. Найважливішим є ринок продовольства, оскільки, продовольство – одна з найважливіших частин життя людства. Експорт та імпорт розширює доступ до здорових і доступних продуктів харчування, відіграючи важливу роль у забезпеченні продовольчої безпеки.

Продовольчий ринок – це місце, де виробники продуктів харчування, можуть купувати або продавати сировину та продовольство одне одному та споживачам. Тут формуються відносини між суб'єктами підприємницької діяльності, що складаються з приводу купівлі-продажу продовольства, це місце, де формується попит, пропозиція та ціна на той чи інший продовольчий товар [2].

Через постійне збільшення світового попиту на продовольчі товари, що зумовлене збільшенням кількості населення планети, на сучасному етапі

розвитку світової економіки прослідковується недостатня забезпеченість населення продуктами харчування, але в той же час відбувається підвищення обсягів виробництва та споживання продовольчих товарів.

В загальному, світовий ринок пройшов багато етапів розвитку та змін, щоб досягти сьогоденного вигляду.

З рис.1.1 можна проаналізувати, що внутрішній ринок (а) – це ринок, на якому всі товари і послуги які призначені до продажу, реалізуються виробником в середині ринку.

Національний ринок (б)– це внутрішній ринок, частина якого орієнтується на закордонних покупців. Формуванню цього типу ринку посприяла спеціалізація внутрішніх ринків.

Міжнародний ринок (в) – це декілька національних ринків, які безпосередньо зв'язані із іноземними ринками.

Світовий ринок (г)– це система стійких грошово-товарних відносин, основою яких є міжнародний поділ праці.

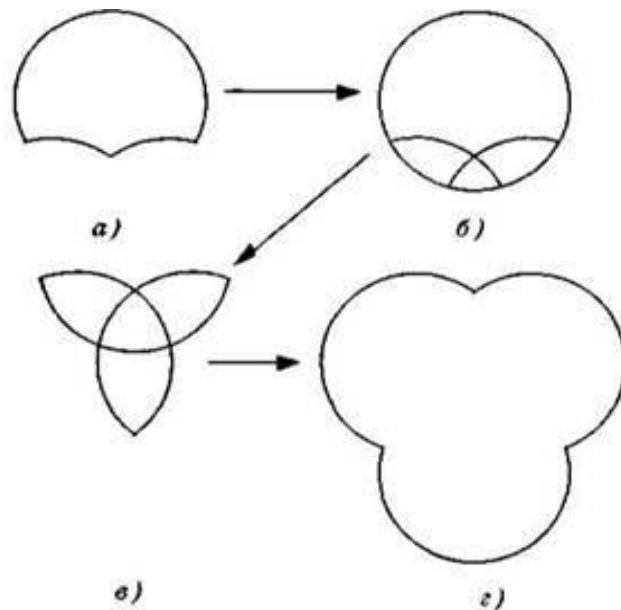

Рис. 1.2.2. Еволюція форм ринку:
a – внутрішній ринок; *б* – національний ринок;
в – міжнародний ринок; *г* – світовий ринок

Рис.1.1 Еволюція форм ринку

Джерело: [4].

Спочатку ринок був місцем обміну одних товарів на інші на бартерній основі. Наприклад, селянин зібравши урожай зерна, чи іншого продовольчого товару, міг обміняти його на товари, які йому були необхідними. Ця торгівля проходила в межах одного регіону. Далі ринок почав розширятися та розвиватися.

Один із найвідоміших торгових шляхів в історії – Шовковий шлях, виник за часів династії Хань у Китаї (206 р. до н. е. – 220 р. н. е.). Протягнувшись на понад 6000 миль, ця мережа сприяла торгівлі між Азією, Європою та Африкою. Це сприяло обміну цінними товарами, такими як шовк, прянощі, різними продуктами харчування, дорогоцінними металами та культурними ідеями.

Так, наприклад, з Китаю, спочатку до Стародавньої Греції, а потім до Європи було завезено редиску та редьку. Також такі продукти як арахіс, рис, часник, квасоллю та інші.

Далі почалася Епоха великих географічних відкриттів або Епоха досліджень 15-17 століття, розпочалося значне розширення міжнародних торгових шляхів. Багато європейських дослідників вирушили в подорожі, шукаючи нові торгові шляхи до Азії та відкриваючи нові землі. Ці дослідження призвели до встановлення торгових зв'язків і колоній, уможлививши обмін товарами, ресурсами та культурним впливом між континентами. Тим самим, вони перевозили різні продукти харчування з одних країн в інші.

Наприклад, з країн Азії на Європу та Америку поширилися такі продукти як: шпинат, імбир, банан, горох, кориця, льон та інші. З Америки в Європу було завезено кукурудзу, помідори, картоплю, коку, маракую, пекан; з Мексики до Європи – кабачки; з Перу – Червоний перець; з Індії – огірки тощо [1].

У світі відбувався, так званий Обмін Колумба [5]. Це масовий обмін рослинами, тваринами, культурними надбаннями, людьми (рабами), інфекційними захворюваннями та ідеями між афро-євразійською та американською півкулями.

У 16-18 століттях європейські країни прагнули накопичити багатство за рахунок сприятливого торговельного балансу. Ключову роль у цьому прагненні відіграв колоніалізм, оскільки європейські країни створювали колонії по всьому світу, щоб забезпечити сировину, створити ринки для готової продукції та зберегти торговельну монополію.

Британська Ост-Індська компанія, заснована в 1600 році, стала значним гравцем у міжнародній торгівлі, особливо в Азії. На піку свого розвитку компанія була найбільшою корпорацією в світі.

Компанія була утворена для здійснення торгівлі в регіоні Індійського океану, спочатку з Ост-Індією (Індійський субконтинент і Південно-Східна Азія), а пізніше зі Східною Азією. Компанія захопила контроль над значною частиною індійського субконтиненту, колонізованими частинами Південно-Східної Азії та Гонконгу [3].

В 18-19 століттях настала промислова революція, яка спричинила революційні зміни в міжнародній торгівлі. Технологічні досягнення, такі як парова машина, механізація та вдосконалена транспортна інфраструктура, сприяли масовому виробництву та торгівлі в глобальному масштабі. Поява телеграфу покращила зв'язок і координацію на великих відстанях, ще більше прискоривши торгівлю.

Після Другої світової війни глобальні зусилля були докладені для розвитку міжнародної торговельної співпраці. Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ), заснована в 1947 році, була спрямована на зменшення торговельних бар'єрів і сприяння економічному зростанню. У 1995 році ГАТТ перетворилася на Світову організацію торгівлі (СОТ), яка контролює торговельні угоди та вирішення суперечок між країнами-членами. СОТ зіграла важливу роль у створенні міжнародної торгової системи, заснованої на правилах.

Цифрова революція кінця 20-го та початку 21-го століть змінила міжнародну торгівлю. Поширення мережі Інтернету та платформ електронної комерції революціонізувало спосіб здійснення бізнесом транскордонних

8. Joan V. R. The historical development of markets. Violet Robinson Joan. *Britannica Money*. <https://www.britannica.com/money/market/The-historical-development-of-markets>

АЗІАТСЬКІ ТИГРИ

Костюк Юлія Вадимівна

студентка II курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Керівник: Стебляк Діана Михайлівна

доцент кафедри міжнародної політики

ДВНЗ «Ужгородського національного університету»

Азіатські тигри – нові промислово розвинуті держави Азії – Сінгапур, Гонконг, Тайвань та Республіка Корея. Завдяки експорту та швидкій індустріалізації азіатські тигри змогли зафіксувати стабільно високе економічне зростання з 1960-х років, що зробило їх однією з найбагатших країн світу.

Сінгапур і Гонконг вважаються великими іноземними фінансовими центрами, а Тайвань і Південна Корея піонерами у виробництві електронних компонентів і комп'ютерів. Їх економічне зростання є зразком для багатьох країн.

Які ж були причини економічного зростання азіатських тигрів?

Основною причиною економічного зростання чотирьох країн азіатського тигра була їх експортна політика. Чотири країни дотримувалися різних підходів. Сінгапур і Гонконг прийняли неоліберальні режими торгівлі, які сприяють вільній торгівлі. Тим часом Тайвань і Південна Корея прийняли гібридні системи для своїх експортних компаній. Оскільки Сінгапур і Гонконг

мають обмежені внутрішні ринки, внутрішні ціни та ціни за кордоном були пов'язані.

Південна Корея і Тайвань запровадили експортні стимули для ринків сировини. Уряди Південної Кореї, Тайваню та Сінгапуру намагалися сприяти певним експортним секторам за допомогою так званої експортно-орієнтованої політики. Усі ці зусилля допомогли чотирьом країнам досягти статусу розвинутих із середньорічними темпами зростання 7,5% протягом 30 років.

До азіатської фінансової кризи 1997 року підйом економіки азіатських тигрів (відомих як азіатське диво) був спричинений експортно-орієнтованою політикою та сильною політикою розвитку. Ці економіки характеризувалися стійким економічним зростанням і високим рівнем справедливого розподілу доходів. Дослідження Світового банку серед інших рекомендує дві стратегії зростання як причину азіатського дива: макроекономічне управління та накопичення факторів.

У 1950-х роках економіка Гонконгу пережила індустріалізацію із зростанням текстильної промисловості. До 1960-х років виробництво в британській колонії зросло до електроніки, одягу та пластику для експорту.

Після здобуття Сінгапуром незалежності Рада економічного розвитку сформулювала та затвердила національну економічну політику для стимулювання обробної промисловості країни. Було побудовано промислові зони, і країна запропонувала податкові пільги для залучення іноземних інвестицій.

Південна Корея і Тайвань, з іншого боку, почали індустріалізацію в середині 1960-х років завдяки значному втручання уряду, включаючи програми та політику. Подібно до Сінгапуру та Гонконгу, обидві країни прагнули розвитку, орієнтованого на експорт.

Фінансова криза .

Під час азіатської фінансової кризи 1997 року економіка азіатських тигрів зазнала величезних втрат. Гонконг зазнав надзвичайних спекулятивних атак на свій фондовий ринок і валюту, що призвело до надзвичайного втручання Державного валютного управління Гонконгу. Південна Корея найбільше постраждала від зростання зовнішнього боргу, що призвело до знецінення валюти на 35-50%. На початку 1997 року фондові біржі Гонконгу, Південної Кореї та Сінгапуру зазнали падіння щонайменше на 60% у доларовому еквіваленті.

Глобальна фінансова криза 2008 року завдала серйозного удару по економіці азіатських тигрів, які виграли від американського споживання. До кінця 2008 року ВВП усіх чотирьох країн падав у середньому на 15% на рік. Експорт знизився на 50% порівняно з минулим роком. Слабкий внутрішній попит також вплинув на відновлення економіки. У 2008 році роздрібні продажі впали на 3% у Гонконзі, на 11% у Тайвані та у Сінгапурі на 6%. Поки світ оговтується від фінансової кризи, економіка азіатських тигрів значно відновилася. Це відновлення відбулося в основному завдяки стимулюванню регіонального уряду, що призвело до зростання ВВП кожної країни більш ніж на 4% у 2009 році. Іншим поясненням швидкого відновлення є помірний рівень боргу підприємств і домогосподарств у чотирьох країнах.

Азіатські тигри ВВП:

Гонконг .

Гонконг вважається спеціальним адміністративним районом (SAR) Китаю, зі свободами в усіх сферах, крім оборони, до 2047 року. Якщо це станеться, Гонконг і Китай переглянуть свої відносини. Згідно з останніми звітами, регіон займає високі позиції за показниками економічної свободи: ВВП станом на квітень 2023 року становив приблизно 383 мільярди доларів США, ВВП на душу населення – 52 430 доларів США, а темпи зростання – 3,5%, населення – 7,5%.

Південна Корея.

У 1960-х роках валовий внутрішній продукт Південної Кореї на душу населення зрівнявся з показниками найбідніших країн Азії та Африки. Але за чотири десятиліття відтоді країна досягла значного зростання завдяки закритій державній системі, цільовому кредитуванню та обмеженням імпорту. Станом на квітень 2023 року загальний ВВП Південної Кореї становить 1,72 трильйона доларів, ВВП на душу населення – 33 390 доларів США, темпи зростання – 1,5%, населення – 51,6 мільйона осіб.

Тайвань.

Незважаючи на суперечливі відносини з Китаєм, Тайвань процвітав протягом останніх 40 років. Станом на квітень 2023 року ВВП Тайваню на душу населення становив 33 910 доларів США. Хоча країна не є членом ООН через тиск з боку Китаю, вона все одно є надійним експортером. З ВВП у 790,73 мільярда доларів США та темпом зростання 2,1% країна з населенням 23,3 мільйона людей є однією з найсильніших економік в Азії.

Сінгапур.

Незважаючи на те, що населення Сінгапуру становить лише 5,7 мільйона осіб, станом на квітень 2023 року ВВП Сінгапуру становив 515,6 мільярда доларів США, ВВП на душу населення – 91 100 доларів США, а темпи зростання становили 1,5%. Сінгапур вважається однією з найменш корумпованих країн у світі з прозорим регуляторним середовищем і добре захищеними правами власності, що забезпечує безпеку бізнесу приватному сектору.

Висновки :

Азіатські тигри відносяться до країн з високими темпами економічного зростання: Гонконг, Сінгапур, Південна Корея і Тайвань.

Усі чотири країни досягли високих темпів економічного зростання з 1960-х років завдяки експорту та швидкій індустріалізації.

Країни, що входять до азійських тигрів, мають такі спільні характеристики, як акцент на експорті, освічене населення та високий рівень заощаджень.

Список використаних джерел:

1. Азіатські тигри URL: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/economics/four-asian-tigers/>
2. Азіатська фінансова криза URL: <https://www.investopedia.com/terms/a/asian-financial-crisis.asp>
3. Кредитна криза URL: <https://www.investopedia.com/terms/c/creditcrunch.asp>
4. Південна Корея, міжнародна торгівля URL: <https://www.trade.gov/country-commercial-guides/south-korea-market-overview>
5. Міжнародний Валютний Фонд Республіки Корея URL: <https://www.imf.org/external/datamapper/profile/KOR>
6. Підтримка участі Тайваню в системі ООН URL: <https://www.state.gov/supporting-taiwans-participation-in-the-un-system/>
7. Міжнародний Валютний Фонд. Китайська провінція Тайвань URL: <https://www.imf.org/external/datamapper/profile/TWN>
8. Міжнародний Валютний Фонд. САР Гонконг URL: <https://www.imf.org/external/datamapper/profile/HKG>
9. Міжнародний Валютний Фонд. Сінгапур URL: <https://www.imf.org/external/datamapper/profile/SGP>
10. Державний департамент США. Заяви щодо інвестиційного клімату на 2022 рік: Сінгапур URL: <https://www.state.gov/reports/2022-investment-climate-statements/singapore/>

ВПЛИВ САНКЦІЙ НА МІЖНАРОДНУ ТОРГІВЛЮ: ЕКОНОМІЧНА ДИПЛОМАТІЯ У ВИРІШЕННІ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ

Васько Даніель Сергійович

студент III курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Панова Альона Олегівна

викладач кафедри міжнародної політики

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Санкції, як інструмент економічної дипломатії, широко використовуються в міжнародних відносинах для вирішення різноманітних глобальних проблем. Ця робота має на меті проаналізувати багатогранний вплив санкцій на міжнародну торгівлю та роль економічної дипломатії в пом'якшенні їх несприятливих наслідків. Санкції, визначені як заходи, що вводяться однією або декількома країнами проти іншої у відповідь на передбачувані порушення міжнародних норм або політики, стали визначним інструментом економічної дипломатії у вирішенні різноманітних глобальних проблем. Хоча основною метою санкцій часто є спонукання до змін у політиці або покарання за невиконання, їхній вплив на міжнародну торгівлю та більш широкі економічні відносини є предметом дебатів серед політиків і науковців.

Торговельні санкції стосуються накладення обмежень або штрафів на торгівлю між країнами. Вони можуть приймати різні форми, включаючи заборону на імпорт або експорт, ембарго, тарифи, квоти або фінансові обмеження. Торгові санкції можуть мати значні економічні та соціальні наслідки для цільових країн. Обмежений доступ до міжнародних ринків і фінансових систем може перешкоджати їхньому економічному зростанню, порушити ланцюжки поставок і обмежити іноземні інвестиції [1]. Санкції також

можуть призвести до дефіциту товарів, інфляції та безробіття, що вплине на засоби до існування звичайних громадян див. табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Види економічних санкцій та їх наслідки для країн

Форма санкції	Наслідки (цільова країна)	Наслідки (країна/країни, що застосовують санкції)
Торгове ембарго. Повна заборона торгівлі (імпорту та експорту) з цільовою країною.	Дефіцит товарів, підвищення цін, безробіття, зниження економічного зростання, політична нестабільність	Втрата торгового партнера, порушення ланцюгів постачання, потенційна втрата робочих місць в експортних галузях
Торговельні обмеження (експорт та імпорт). Обмеження щодо певних товарів, технологій або послуг, якими можна торгувати з цільовою країною.	Перешкоджає розвитку галузей промисловості, зменшує доходи цільових галузей, втрачає експортні ринки	Може обмежити доступ до ринків для певних товарів, вищі ціни на імпортні товари (за наявності)
Заморожування активів. Запобігає доступу до фінансових активів, якими володіє цільовий уряд, де застосовуються санкції.	Обмежує здатність уряду фінансувати діяльність, послаблює фінансову владу цільових осіб	Обмеження доступу до активів, тобто, буквально тимчасова їх втрата
Обмеження фінансових операцій. Обмежує або забороняє фінансові операції з цільовою країною або особами.	Порушує міжнародну торгівлю та інвестиції, доступ до міжнародних фінансових ринків	Може створювати незручності підприємствам, які працюють у цільовій країні
Збройне ембарго. Запобігає продажу або передачі зброї та військової техніки до цілі.	Послаблює військовий потенціал, обмежує здатність вести війну	Може створити можливості для інших постачальників зброї

Джерело: побудовано автором на основі [2; 3].

Однак ефективність санкцій у досягненні намічених цілей сильно відрізняється залежно від економічної стійкості країни-мішені та її здатності адаптуватися до режиму санкцій. У деяких випадках цільові країни зуміли обійти

санкції за допомогою альтернативних торгових шляхів, контрабанди або шляхом диверсифікації своїх торгових партнерів. Крім того, санкції можуть мати непередбачені наслідки, такі як побічний вплив на треті країни та галузі, а також гуманітарні витрати для цивільного населення країни-мішені [3].

Щоб на практиці дослідити вплив санкцій розглянемо 2 конкретні випадки застосування економічних санкцій які мали різні ефекти, це Іран та Росія.

У 2011 році США заморозили активи Центрального банку Ірану, а у 2012 році заборонили американським компаніям вести бізнес з Іраном, у відповідь на ядерну програму Ірану. Санкції були спрямовані, щоб обмежити доступ Ірану до міжнародної фінансової системи та обмежити його експорт нафти та інших товарів, що мало негативні наслідки для економіки Ірану див. табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Вплив санкцій на економічні показники Ірану 2011-2020рр.

Рік	ВВП (млрд. дол.)	Зростання ВВП	Рівень інфляції	Експорт нафти (млн.бар.)	Статус санкцій
2011	626	2,65%	21,53%	2,6	До введення санкцій
2012	644	-3,75%	30,57%	1,8	Пікові санкції
2013	492	-1,5%	34,7%	1,3	Пікові санкції
2014	460	5%	15,56%	1	Пікові санкції
2015	408	-1,42%	11,92%	1,5	Переговори щодо JCPOA
2016	457	8,82%	9,05%	1,8	Реалізація угоди JCPOA
2017	486	2,76%	9,64%	2	Реалізація угоди JCPOA
2018	329	-1,84%	30,23%	2,1	Вихід США з JCPOA
2019	283	-3,07%	34,69%	0,5	Повторне введення санкцій
2020	239	3,33%	40,21%	0,3	Повторне введення санкцій

Джерело: побудовано автором на основі [4].

Примітка: зростання ВВП Ірану різко впало після запровадження санкцій з 2,65% до -3,75%. Також санкції спричинили рекордне зростання інфляції у 2013 та 2019 роках. Ці економічні труднощі тиснули на уряд Ірану. У 2015 році Іран досяг угоди JCPOA зі світовими державами щодо обмеження своєї ядерної програми в обмін на зняття санкцій. Хоча угода була скасована США в 2018 році, і Іран відновив свою ядерну програму. Це свідчить про те, що санкції можна використовувати як важіль для досягнення дипломатичних цілей.

Санкції проти Росії впроваджуються після вторгнення в Україну в 2022 році та анексії Криму в 2014 році. Санкції включають обмеження доступу до банківських систем, заморожування активів та обмеження інвестицій, заборона або обмеження імпорту нафти, газу та вугілля. Незважаючи на масштабність, санкції не дали очікуваного політичного та дипломатичного результату та мали обмежений вплив на економіку країни-агресора див. табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Вплив санкцій на економічні показники Росії 2020-2023рр.

Рік	ВВП (трлн. дол.)	Зростання ВВП	Рівень інфляції (%)	Експорт нафти (млн. барелів)	Показники
2020	1,493	-2,7%	3,38%	7	Постпандемічні
2021	1,837	5,6%	6,69%	7,8	До введення санкцій
2022	2,24	-2,1%	13,77%	7,9	Введення санкцій
2023	1,862	3,6%	5,28%	7,5	Введення санкцій

Джерело: побудовано автором на основі [5].

Хоча 300 мільярдів євро резервів ЦБ заблоковано в ЄС, а 70% активів російської банківської системи перебувають під санкціями. Але санкції не завдали шкоди Росії через сукупність факторів: високі світові ціни на енергоносії сприяли експортним доходам Росії, тоді як такі країни, як Китай та Індія, продовжували торгівлю, заповнюючи прогалини, залишені Заходом.

За даними Світового банку, ціна за барель нафти зросла з 70 доларів США у 2021 році до 105 доларів США у 2022 році через невизначеність російського

експорту нафти. Через обмеження експорту сільськогосподарської продукції ціни на продукти харчування (Індекс цін на продовольство ФАО) зросли з 125,6 у 2021 році до 140,7 у 2022 році [6; 7]. Ці показники ударили по економіках країн, ставлячи під питання ефективність санкцій, та їх “обернений” ефект.

З цього випливає, що хоча санкції є поширеним інструментом економічної дипломатії, вони не завжди ефективні для досягнення поставлених цілей. Економічна дипломатія, яка визначається як використання економічних інструментів і стимулів для досягнення зовнішньополітичних цілей, охоплює ширший спектр стратегій, окрім одних лише санкцій.

Одним із підходів до пом'якшення несприятливого впливу санкцій на міжнародну торгівлю є дипломатичні зусилля з пошуку мирного вирішення конфліктів і суперечок. Дипломатичні переговори та діалог можуть допомогти зміцнити довіру та консенсус між залученими сторонами, що призведе до поступового скасування або послаблення санкцій у міру деескалації напруженості. Прикладом чого є відносини США та Куби, коли у 2015 році вони відновили дипломатичні відносини після 50 років ворожнечі, частково завдяки багаторічним переговорам та крокам з нарощування довіри. Це призвело до пом'якшення санкцій США та відкрило нові можливості для співпраці в таких сферах, як торгівля та туризм [8]. Крім того, економічна дипломатія передбачає надання таких стимулів, як торговельні угоди, пакети допомоги та інвестиційні можливості для заохочення дотримання міжнародних норм і правил.

Крім того, економічна дипломатія може сприяти створенню багатосторонніх структур та інституцій, спрямованих на сприяння міжнародній співпраці та вирішення спільних проблем. Наприклад, торгові угоди, такі як Світова організація торгівлі (СОТ), що сприяє вільній торгівлі, стимулює економічне зростання та знижує ризик торговельних війн. Багатосторонні інституції заохочують діалог і співпрацю між державами-членами.

Підсумовуючи, слід сказати, що вплив санкцій на міжнародну торгівлю є делікатним питанням із значними наслідками для глобальних економічних відносин і дипломатії. Хоча санкції можуть порушити торговельні потоки та

спричинити економічні витрати для цільових країн, вони також служать інструментом економічної дипломатії для досягнення дипломатичних цілей і сприяння міжнародній співпраці. Крім санкцій, економічна дипломатія через дипломатичні переговори, діалог і багатосторонню співпрацю відіграє життєво важливу роль у вирішенні глобальних проблем мирним шляхом.

Список використаних джерел:

1. Trade Sanctions // ITC. – 2023. – URL: <https://tradecouncil.org/trade-sanctions-their-role-and-impact-in-international-relations/>
2. Types of sanctions the EU adopts // European Council. – 2024. – URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions-different-types/>
3. What Are Economic Sanctions? // Council on Foreign Relations. – 2019. – URL: <https://www.cfr.org/backgrounder/what-are-economic-sanctions>
4. Economy of Iran // Macrotrends. – 2022. – URL: <https://www.macrotrends.net/global-metrics/countries/IRN/iran/>
5. Economy of Russia // Macrotrends. – 2023. – URL: <https://www.macrotrends.net/global-metrics/countries/RUS/russia/>
6. Average annual OPEC crude oil price from 1960 to 2024 // Statista. – 2024. – URL: <https://shorturl.at/cmvH4>
7. FAO Food Price Index // FAO. – 2023. – URL: <https://www.fao.org/worldfoodsituation/foodpricesindex/en/>
8. U.S.-Cuba Relations // Council on Foreign Relations. – 2024. – URL: <https://www.cfr.org/backgrounder/us-cuba-relations>

ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КРАЇН

Дудинський Давід Іванович

студент III курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Керівник: Панова Альона Олегівна

Викладач кафедри міжнародної політики

ДВНЗ «Ужгородського національного університету»

Аналіз стану інвестиційної діяльності розвинутих країн

Важливим кроком у становленні інноваційної системи США стало розгортання інноваційного процесу на власній (національній) основі. Дуже важливим фактором у розвитку національної інноваційної системи є її незалежність та самостійність від іноземного впливу. Головною особливістю американської системи освіти завжди була повна її інтегрованість у практичні проблеми корпоративного сектора.

Система освіти та корпоративний сектор США взаємопов'язані та утворюють цілісне інституційне утворення, що працює над однаковими проблемами. Університети у цій системі завжди йдуть попереду, своїми дослідженнями попереджуючи корпорації про можливі проблеми, та головне заздалегідь готують кадри, здатні ці проблеми вирішити. Саме такий підхід до організації діяльності робило й робить американську вузівську науку найпотужнішою та найефективнішою у світі, сила якої полягає у ефективній взаємодії з корпоративним сектором. Ще однією важливою складовою наукового сектору НІС США стали незалежні наукові організації, що були представлені консультативними та дослідно-експериментальними хімічними лабораторіями у

Бостоні та Філадельфії, перші з яких були зареєстровані ще в 1836 році. Наприкінці ХІХ ст. такі лабораторії почали створюватися практично всіма крупними металургійними, хімічними, залізничними компаніями для проведення інженерно-конструкторських робіт власними силами. Отже, механізм залучення капіталів до країни, ефективна система освіти та наявність незалежних наукових організацій і були тими факторами розвитку американської інноваційної системи, на які вона спиралась на перших етапах свого становлення.

Необхідність державно-приватного партнерства полягає у наданні допомоги урядом підприємству у той складний період, коли воно знаходиться на стадії комерціалізації наукового винаходу і перетворення його у інновацію, адже саме у цей період виникає потреба у великих фінансових вливаннях для введення винаходу у життя.

Деякі вчені стверджують, що тільки мінімальне втручання з боку держави є необхідним для забезпечення економічної ефективності. Цей аргумент є вірним тільки в умовах досконалої конкуренції та вільного доступу до інформації всіх учасників ринку, а, отже, невидима рука Адама Сміта призводить до ефективних результатів. Одним з напрямів інноваційної політики США є використання непрямих методів регулювання, що виражаються загалом у податковому стимулюванні. У США система податкових пільг була створена ще в 1981 році і з того часу успішно функціонує. Всі податкові пільги можна розділити на прирістні і об'ємні. Об'ємні розраховуються пропорційно розміру витрат на НДДКР, пов'язаних з основною виробничою і торговою діяльністю платника податків. Прирістні визначаються залежно від приросту витрат в порівнянні з базовим роком або середнім рівнем за певний період. Також у США досить успішно використовується податковий кредит у стимулюванні інноваційного підприємництва. Він складає 20% від суми приросту витрат на НДДКР у порівнянні з середнім значенням за останні три роки. Для нових, ще невідомих, компаній цей кредит надавався за умови, що їх витрати на НДДКР перевищують 3% від всього їх обороту. Досвід США доводить, що, використовуючи механізм

податкового кредиту, держава виступає у ролі стратегічного інвестора і заохочує інноваційну активність підприємства.

Вплив міжнародної інвестиційної діяльності на економіку країн що розвиваються

Протягом останніх десятиліть Федеративна Республіка Німеччина позиціонує себе як країна з високими показниками інноваційності, чому здебільшого сприяють заходи в межах реалізації основних засад її державної політики у сфері інноваційної діяльності. Визначальну роль інноваційної складової для економічного зростання та встановлення лідерських позицій у глобальному економічному просторі підтверджує стрімкий розвиток Німеччини після Другої світової війни, який поряд із заходами щодо післявоєнної відбудови економіки країни був також зумовлений державною підтримкою інноваційної діяльності.

Незважаючи на те, що Німеччина зберігає за собою статус «локомотиву європейської економіки» та інноваційної держави, сьогодні негативні наслідки боргової кризи в деяких країнах єврозони суттєво позначаються на її макроекономічних показниках. Економічний розвиток Німеччини на фоні рецесії окремих країн Європи останнім часом зазнає більшого впливу від їх фінансової нестабільності, яка несе в собі потенційні ризики і дає підстави робити припущення щодо можливого уповільнення темпів зростання німецької економіки. В цьому контексті, нові можливості для економічного розвитку ФРН слід шукати в підтримці та стимулюванні інноваційної діяльності, яка здатна вивести країну на новий рівень технологічного розвитку, що дозволить посилити конкурентні переваги та підвищити попит на її продукцію на світовому ринку.

Те, що сьогодні Німеччина утримує на світовій арені позиції потужного експортера, пояснюється, насамперед, тим, що країна не здійснювала переорієнтацію на сферу послуг та фінансовий сектор, а продовжила робити основний акцент на реальну економіку, засновану на промисловому виробництві, у якому вона має значні переваги і яке спирається на інновації.

Основну роль у виведенні економіки Німеччини з кризи продовжує відігравати зовнішня торгівля, за показниками якої країна виступає одним із найбільших експортерів у Європі. На залежність економіки ФРН від обсягів експорту вказує те, що він становить 1/4 всіх надходжень країни. Цей показник підтверджує здатність німецької продукції, здебільшого завдяки її високому рівню інноваційності, задовольнити попит іноземних споживачів. За таких умов важливим завданням для Німеччини в умовах глобальної конкуренції та загострення кризових явищ у світовій економіці є пошук способів підвищення рівня інноваційності власної продукції, передусім в тих галузях, які становлять основу її експорту, в структурі якого простежується спрямованість на 4 основні галузі промисловості. Це, насамперед, авто- мобіле- та машинобудування (включаючи приладобудування), продукція хімічної промисловості, електротехніка та ІТ-технології.

В структурі експорту ФРН на продукцію машин та транспортного устаткування припадає 44,5%, хімічної промисловості – 15,3%, інші промислові товари та готові вироби – 21,6%. Сьогодні близько 30% всіх витрат підприємств на НДДКР припадає на автомобільну промисловість, що виробляє найбільшу частку інноваційної продукції. Водночас динамічний розвиток автомобілебудування у світі змушує автовиробників ФРН активно працювати над створенням інноваційної продукції у цій галузі з метою підвищення її конкурентоспроможності.

На сьогодні до ключових факторів інноваційного розвитку Німеччини можна віднести гармонізовану урядову політику у сфері інноваційної діяльності, комфортні умови для науково-дослідної діяльності, що забезпечуються та підтримуються завдяки наявній розгалуженій інфраструктурі інноваційної діяльності та потужному технічному забезпеченню, високий рівень витрат на науково-дослідні роботи, безкоштовну освіту тощо. Сприятливий інноваційний клімат в Німеччині пов'язаний також із досконалою законодавчою базою, яка детально регламентує діяльність усіх ланок інноваційної сфери від навчальних закладів до інноваційних підприємств, та наявності спрощеної системи

реєстрації винаходів, що підтримує патентну активність в країні на високому рівні. Основні напрями інноваційного розвитку країни втілені у змісті Стратегії високих технологій («High-Tech Strategy»), що була затверджена Федеральним Урядом у серпні 2006 р. Головним завданням Стратегії визначено об'єднання ключових агентів, залучених до інноваційної сфери, навколо спільної ідеї – створення передового, висококонкурентного ринку, інтенсифікація співробітництва між науковою сферою та промисловістю та продовження удосконалення загальних умов щодо впровадження і реалізації інновацій.

Сучасний стан та тенденції прямого інвестування в економіку України

Сьогодні головним завданням для України є створення умов для забезпечення конкурентоспроможності, що на сучасному етапі розвитку суспільства визначається рівнем освітньої кваліфікації населення, станом фундаментальних розробок, структурою НДДКР та мірою впроваджень нововведень у виробництво. Це стосується вибору інноваційної стратегії, визначення пріоритетів, створення правової бази. У даному контексті доцільно звернутися до світового досвіду, оскільки в розвинених країнах світу вже тривалий час пріоритетним напрямом державної фінансової концепції є пільгова податкова та амортизаційна політика як засіб стимулювання та підтримки інноваційного розвитку.

Вважаємо, що удосконалення політики залучення зарубіжних інвесторів, пов'язано з вирішенням таких проблем:

- регулювання питань власності, особливо на нерухоме майно і землю, згідно з існуючими міжнародними нормами;
- прийняття законів та підзаконних актів щодо проблем, які стосуються іноземного інвестування, єдиним пакетом;
- розробка концепції (програми) з чітким визначенням мети залучення іноземних інвестицій, виділення пріоритетних сфер, механізму реалізації поставлених цілей;

– здійснення політики протекціонізму для підтримки вітчизняних товаровиробників та захисту перспективних галузей економіки.

Ефективне використання іноземних інвестицій потребує упорядкування державного управління ними. Передусім слід чітко визначити та розмежувати повноваження об'єктів державного управління в цій сфері з метою узгодження їхньої діяльності та уникнення дублювання повноважень.

Також звертаємо ще вагу на те, що економіка країни, де вітчизняний інвестор практично не вкладає кошти у розвиток виробництва, не може бути привабливою для іноземного інвестора. Залучення іноземних інвестицій має здійснюватися з урахуванням цілей і завдань державних програм структурної переорієнтації виробництва, цільових програм міжгалузевого та галузевого розвитку, конверсії та розвитку експортного потенціалу. Слід брати до уваги також процеси внутрішньої та зовнішньої кооперації продукції виробничо-технічного призначення, приватизації державних підприємств із залученням іноземного капіталу.

Україна має можливість змінити свої позиції як покупець інвестицій за рахунок їх диверсифікації, отримуючи іноземні інвестиції у вигляді технологічного обладнання, матеріалів, прав інтелектуальної власності, ноу-хау, торгових знаків, деяких інших цінностей. Доцільність такого підходу підтверджена не тільки деякими зарубіжними фахівцями, а й досвідом окремих країн, наприклад Японії, де закупівля та використання зарубіжних ліцензій значною мірою сприяли її соціально-економічному розвитку.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2012. - № 6. – С. 2-8.
2. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002р. № 40-IV // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - №47. – С. 4-8.

3. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 16.01.2003р. № 433-IV // Відомості Верховної Ради України. - 2004. - №47. – С. 6-8.
4. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. - №4. – С. 2-5.
5. Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22.09.2011 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. - №10. – С. 2-4.
6. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів від 02.09.2009 р. / Верховна Рада України. Комітет з питань освіти і науки // Голос України. – 2009. - №4. – С. 10-14.
7. Бень Т. До визначення економічної ефективності інвестицій / Т.Бень // Економіка України. - 2014. - № 4. - С. 12 – 19.
8. Бень Т. Методи визначення економічної ефективності інвестицій: порівняльний аналіз / Т. Бень // Економіка України. - 2015. - № 6. - С. 41 – 46.
9. Войцеховський В.Б. Параметри інвестування та темпи зростання економічного потенціалу промислових підприємств / В.Б. Войцеховський // Україна в ХХІ столітті: концепції та моделі економічного розвитку / матеріали доповідей V міжнародного конгресу українських економістів. Ч.І. - Львів, 2016. - С. 333 – 335.
10. Гриньова В.М. Інвестиційний менеджмент: Навчальний посібник. / В.М. Гриньова, В.О. Коюда, Т.І. Лепейко, О.П. Коюда, Ю.М. Великий. - 2-ге вид., допрац. і доп. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2016. - 664 с.
11. Інвестиційний менеджмент / За заг. ред. В.М. Гринькової. - Х.: ВД «ІНЖЕК», 2014. - 368 с.
12. Інвестування: Навчальний посібник / Під ред. проф. Гриньової В.М. – Х. : ВД «Інжек», 2013. - 320 с.

13. Коюда О.П. Інвестиційна привабливість і життєвий цикл підприємства / О.П. Коюда // Коммунальное хозяйство городов Научно-технический сборник. - К. : Техніка, 2014. - №46. - С. 49-57.
14. Коюда П.М. Оцінка інвестиційної привабливості / О.П. Коюда // Зб. наук. статей «Актуальні проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України». – Харків : Фінарт, 2016. - С. 349-351.
15. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: Навчальний посібник / Т.В. Майорова. – К.: «Центр навчальної літератури», 2013. - 376 с.
16. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом. Підручник / А.А. Пересада. - К.: Лібра, 2014. - 472 с.
17. Романова М.Л. Напрямки покращення інвестиційної діяльності в Україні / М.Л. Романова // Економіка України. – 2013. - № 1. – С. 33-36.
18. Степанова М.Д. Іноземні інвестиції : сутність та особливості / М.Д. Степанова // Підприємництво, господарство і право. – 2015. - № 1. – С. 51-53.
19. Статистичний щорічник України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
20. Фінансовий менеджмент: Навч. посібник / За ред. Г.Г. Кірейцева. - К. : ЦУЛ, 2015. - 496 с.
21. Шевчук В.Я. Основи інвестиційної діяльності. Підручник / В.Я.Шевчук. - К.: Генеза, 2018. - 384 с.
22. Щербанчук С.С. Сутність політики держави щодо інвестиційної діяльності в Україні / С.С. Щербанчук // Юридична Україна. – 2014. - № 9. – С. 12-15.
23. Ярмоленко А.В. Законодавчі аспекти іноземного інвестування в Україні: проблемні аспекти / А.В. Ярмоленко // Економіка України. – 2013. - № 3. – С. 40-

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ

Перец Марія Василівна

студентка III курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Керівник: Панова Альона Олегівна

Викладач кафедри міжнародної політики

ДВНЗ «Ужгородського національного університету»

Зовнішньоекономічна безпека – це здатність держави протистояти зовнішнім загрозам, адаптувати та реалізувати свої економічні інтереси на внутрішньому та зовнішніх ринках, створюючи конкурентні переваги які забезпечують стає економічне зростання [1 с. 3].

Основною метою зовнішньоекономічної безпеки є спостереження та оцінка загроз, що виникають як внутрішньо, так і зовнішньо, а також передбачення розвитку ситуацій, пов'язаних з реалізацією економічних інтересів держави на світових і внутрішніх ринках.

Фактори впливу на зовнішньоекономічну безпеку є важливими аспектами, які визначають стабільність та ефективність зовнішньоекономічної діяльності країни або підприємства. Ці фактори можуть бути різноманітними і включати економічні, політичні, соціальні та технологічні аспекти.

Економічні фактори:

- глобалізація;
- державні установи та законодавча підтримка вітчизняного бізнесу;
- економічна безпека зовнішнього ринку;
- рівень складності збереження існуючих позицій на міжнародних ринках;

- потенціал зовнішньоекономічної діяльності;
- співвідношення експорту та імпорту країни;
- складність виходу на міжнародні ринки [2 с. 5].

Також є й інші аспекти зовнішньоекономічної безпеки, які впливають на розвиток країн:

- **Потік іноземних інвестицій** може мати значний вплив на економічний розвиток країни. Іноземні інвестиції можуть забезпечити капітал для розширення виробництва, впровадження нових технологій та створення нових робочих місць [3].
- **Наявність політичної стабільності** є важливим фактором для залучення іноземних інвестицій та розвитку економіки. Нестабільність та політичні конфлікти можуть відлякувати інвесторів та призвести до зменшення економічного зростання [3].
- **Участь у міжнародній торгівлі** може мати позитивний вплив на економічний розвиток країни. Відкритість до світового ринку може сприяти збільшенню експорту, залученню нових технологій та підвищенню конкурентоспроможності [3].
- **Стабільність фінансової системи** – наявність ефективною банківської системи, регулювання фінансових ринків та контролю за фінансовими ризиками можуть сприяти стабільності економіки [3].
- **Макроекономічна нестабільність** – коливання економічних показників на рівні економіки країни, які виражаються у зміні рівня виробництва, зайнятості, цін, обсягу інвестицій тощо. Це явище характеризується чергуванням періодів зростання та спаду в економіці, що може бути спричинене різними факторами, такими як зміни в політиці, економічній кон'юнктурі, міжнародних відносинах тощо. Нестабільність може мати різні форми, включаючи циклічні коливання, інфляцію, безробіття, зміни валютного курсу та інші економічні дисбаланси [4, 5].
- **Неадекватне державне втручання**

- **Структурна незбалансованість** – може призводити до недостатньої розвиненості певних галузей або регіонів, що ускладнює стале економічне зростання; втрати конкурентоспроможності країни на міжнародному ринку через недостатню диверсифікацію та нерівномірний розвиток галузей [4].

Список використаних джерел:

1. Григорова-Бренда Л. І. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: СУТНІСТЬ ТА ЗАГРОЗИ: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2010-2_0-pages-39_46.pdf
2. Kozachenko G. V. Illiashenko O. V. Matkovskiy A. V. FACTORS OF FINANCIAL AND ECONOMICAL SECURITY OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY IN UKRAINE IN CONTEXT OF GLOBALIZATION CHALLENGES: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/2101/2119>
3. Economic Factors Impacting Economic Development: <https://study.com/academy/lesson/economic-factors-impacting-economic-development.html>
4. Кизилов Г. І., Матрос К. В., Коваленко А. Ю. ВПЛИВ ФАКТОРІВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ ПІДПРИЄМСТВА: https://eprints.kname.edu.ua/54039/1/%D0%9A%D0%9E%D0%9D%D0%A4%D0%95%D0%A0%D0%95%D0%9D%D0%A6%D0%98%D0%AF%20%20%D0%A2%D0%95%D0%97%D0%98%D0%A1%D0%AB%202018_%2B2%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%8C%D0%B8-456-457.pdf
5. Основні принципи макроекономічної нестабільності: https://osvita.ua/vnz/reports/econom_theory/21954/

ФАКТОР ОСОБИСТОСТІ В ДИПЛОМАТІЇ ВІЙСЬКОВОГО ЧАСУ

Пузяк Людмила Міланівна

студентка III курсу курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородського національного університету»

Керівник: Панова Альона Олегівна

Викладач кафедри міжнародної політики

ДВНЗ «Ужгородського національного університету»

Російська агресія поставила Україну в скрутне становище, адже повномасштабне вторгнення передбачало атаку не лише на полі бою, а й по всіх можливих напрямках. 2022 для української дипломатії був сповнений складних викликів. Вже з перших місяців вторгнення, Україні вдалося перетворитися з умовної "буферної зони" між Заходом та Росією – у справжнього актора міжнародної політики. Зараз світ змушений рахуватися з нашими інтересами. Наші дипломати фактично заново себе винайшли, подекуди змінювали стратегію, розширювали горизонти, аби відповідати на удари ворога.

Вторгнення Росії 24 лютого почалося з певного скептицизму союзників, щодо того, чи здатна взагалі наша країна протистояти російській агресії. Зброя, яку постачав Захід з кінця минулого року була призначена більше для партизанської війни, а президенту навіть запропонували евакуацію з країни.

Втім, коли Володимир Зеленський публічно заявив, що їхати він нікуди не збирається, а Україна боротиметься до кінця за власне виживання, риторика міжнародної спільноти та її ставлення до України почали активно змінюватись.

Як легко помітити, обраний Зеленським стиль зовнішньої політики серйозно відрізняється від "класичної дипломатії", з її м'якими і обтічними

формулюваннями, обов'язковими і тривалими реверансами на адресу співрозмовника або аудиторії.

"Президент і на закритих переговорах з нашими західними партнерами говорить гранично прямо і жорстко: ось, нам треба таку і таку зброю, в такій кількості, до такої дати, для таких цілей. Ви пообіцяли нам дати це і це – не дали, чому, в чому причина?" – розповідає виданню один з функціонерів Офісу президента [1].

Про ефективність подібних жорстких методів, які застосовуються українською дипломатією і на публіку, і в закритому режимі, є різні думки. "Нинішня команда влади завжди була скептична щодо класичної дипломатії, а війна дала їй можливість застосувати улюблений підхід "недипломатичної дипломатії", – говорить співрозмовник з експертних кіл.

Мабуть, найяскравіший приклад цього підходу – критика на адресу ключової країни Євросоюзу, Німеччини, за недостатню допомогу, яку вона надає Україні і навпаки – за зайву м'якість щодо країни-агресора. Ключовою персоною тут є посол України Андрій Мельник, який регулярно дозволяє собі прямі випадки на адресу німецького керівництва, не завжди соромлячись у висловах, що викликає великий резонанс у місцевих і не тільки ЗМІ.

Але і сам офіційний Київ також був вкрай різкий – наприклад, відмовивши у візиті президенту Німеччини Франку-Вальтеру Штайнмаєру. І особисто Зеленський у виступі перед бундестагом в середині березня також був вельми недипломатичним. "Ви ніби знову за стіною – так, не за Берлінською, але посеред Європи. Між свободою і неволею. І стіна ця міцніє з кожною бомбою, що падає на нашу землю, на Україну, з кожним рішенням, яке не приймається заради миру. Не приймається, хоча може допомогти", – звернувся український президент до німецьких депутатів [2].

Очевидною аудиторією цього послання, як і заяв посла Мельника, вочевидь, є німецьке суспільство – яке потім знизу вгору тисне на німецький політикум для прийняття потрібних рішень.

В кінцевому рахунку, результату домогтися, схоже, вдалося: Німеччина підтримала кандидатський статус для України, набирають оборот поставки зброї, а канцлер Олаф Шольц прямо говорить про готовність допомагати Україні стільки, скільки буде потрібно.

Інший стиль дипломатії у посла України в США Оксани Маркарової, екс-міністра фінансів.

Її призначення послом до Вашингтона багато хто спершу пов'язував з великими планами Зеленського по роботі з МВФ та іншими фінансовими донорами, враховуючи бекграунд Маркарової в Мінфіні. Але й під час війни, за словами співрозмовників в уряді, посол проявила себе як фахівець широкого профілю.

"Оксана робить велику попередню роботу, використовуючи свої зв'язки і знайомства з конгресменами, першими особами МВФ і Світового банку. Вона не приїхала до Вашингтона відбувати номер. Особливо це стосується питань фінансів і санкцій. На відміну від тієї ж Німеччини, американським політикам не потрібно по два рази пояснювати. І це явно спрощує роботу послу", – говорить один зі співрозмовників в Кабміні.

Звернення до національних парламентів під час війни стали однією з головних "фішок" зовнішньополітичної діяльності Зеленського. Щоправда, багато в чому вимушеною – залишати межі України президент не збирається, тож особисті переговори на високому рівні можливі хіба що в Києві, куди на першій фазі війни закордонні гості їхати боялися [1].

До підготовки до таких виступів залучаються фахівці з відповідного посольства, апарату ОП, МЗС і т.д., при цьому меседжі намагаються адаптувати під кожну конкретну країну, проводити зрозумілі місцевим депутатам і публіці паралелі. Наприклад, у зверненні до парламенту Нідерландів Зеленський згадав про бомбардування нацистами Роттердама, до іспанського парламенту – про трагедію Герніки і т. д.

Президент України виступав зі зверненнями у головних столицях світу, і його слова почула не лише обмежена аудиторія політиків та бюрократів. Свої звернення Зеленський також спрямовував до громадянського суспільства тих країн, де виступав.

Таким чином на політиків створювався додатковий тиск, у хорошому сенсі, адже суспільство починало ставити прямі питання, чому допомога Україні йде такими повільними темпами [3].

Активну участь у підготовці виступів перед зарубіжною аудиторією, як і візитів іноземних гостей до Києва, бере заступник глави ОП з міжнародних справ Андрій Сибіга, який особисто бере участь фактично у всіх переговорах.

Останнім часом, перебравши, фактично, всі країни Європи та окремі країни Азії, Зеленський активно виступає вже і перед студентами, експертними спільнотами, учасниками кінофестивалів [4].

Втім, як розповідають в ОП, не всі вважають таку активність досить корисною – порівняно зі зверненнями до парламентів такі виступи вже мають набагато менший ефект, а час на підготовку і запис витрачати все одно потрібно. В цілому, перед українською дипломатією президент поставив кілька завдань:

1. зброя,
2. санкції проти РФ,

3. кандидатський статус в ЄС,
4. фінансова допомога від Заходу.

Завдання номер три, як відомо, вже виконане, і тепер дипломатія концентрується на інших [5].

Якісь дипломатичні напрямки за час війни відійшли на другий план. Наприклад, переговорний трек з Росією. Наприкінці березня, коли відбулася зустріч української та російської делегацій у Стамбулі, обговорення умов мирного врегулювання виглядало важливим завданням.

Зараз же ця тема фактично знята з порядку денного – і в Києві, і в Москві, і в західних столицях чудово розуміють (і часто говорять відкрито), що все буде визначатися лише на полі бою.

Список використаних джерел:

1. Зовнішній фронт. Як українська дипломатія працює під час війни з Росією. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/vneshniy-front-ukrainskaya-diplomatiya-rabotaet-1656539404.html>
2. Невидимий фронт війни: чого та якою ціною досягнули українські дипломати в 2022. URL: https://24tv.ua/2022-rik-dlya-ukrayinskih-diplomativ-mzs-yaki-uspishi-peremogi_n2226414#1
3. У Берліні Президент України зустрівся з Федеральним президентом Німеччини URL: <https://www.president.gov.ua/news/u-berlini-prezident-ukrayini-zustrivsyia-z-federalnim-prezide-89009>
4. Кризова дипломатія: з ким зустрічався і кому телефонував Зеленський на тлі загрози від Росії. URL:

<https://www.slovoidilo.ua/2022/02/14/infografika/polityka/kryzova-dyplomatiya-kym-zustrichavsya-komu-telefonuvav-zelenskyj-tli-zahrozy-rosiyi>

5. Українська дипломатія в світі. URL: <https://sdplatform.org.ua/blogs/uadiplomacy>

РОЗДІЛ 3.

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

DIFFICULTIES IN TRANSLATING IDIOMS AND WAYS OF CONVEYING THEM INTO UKRAINIAN

Пузяк Людмила

*студентка III курсу факультету міжнародних економічних відносин
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Барчан Андрій

*студент III курсу факультету міжнародних економічних відносин
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

керівник: Сідун Лариса Юріївна

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії та практики перекладу
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Phraseologisms are a large part in the linguistics of any language and function in all spheres of society's communication. Due to the presence of different idioms in different languages, it is possible to study the history of the language and culture of a certain people in a given period. The study of phraseology, as a part of the lexical wealth of a people, helps to study its historical experience. The study of phraseology is an important aspect in the development of English and Ukrainian linguistics. Since English is considered an international language, the connection between English and Ukrainian is unconditional. In order to accurately understand English texts that have been translated into Ukrainian, the translator must carefully select accurate translation methods, especially when translating idioms.

Phraseologisms are stable phrases and expressions that are interpreted not by their components, but by the totality of all units of the phraseology, that is, these

components do not have the same meaning individually. A phraseological unit is understood as a stable unit of language, which consists of several words that together have a certain figurative meaning.

The use of idioms in texts adds expressiveness to them. Thus, accurate and adequate translation of the source language text into the target one is important for the transmission of this feature.

To ensure a precise translation of idioms, it is essential to select the most appropriate translation techniques and strategies. The translator plays a pivotal role, prioritizing professionalism and expertise. Thorough proficiency in both the source language and the target language is crucial for an accurate translation. Additionally, grasping the context in which the idiom is employed is vital, considering their multiple meanings and stylistic nuances, which can pose challenges for the translator.

In order to achieve the adequacy of the translation of idiomatic units, translators resort to translation transformations, which help to carry out the transition of the idiom from the original language to the language of translation.

These transformations are the main method of translating idioms, which consists in replacing the characteristics of the linguistic personality. Translation methods of idioms are divided into equivalent and non-equivalent translations. Equivalent types of translation include full and partial translation, while non-equivalent ones – descriptive translation and tracing [6, p. 100]. Idiomatic equivalents are idioms in the translated language, that are characterized by the preservation of the meaning of the original idiom.

Equivalents make it easier for the translator to choose a translation method. Hence, equivalents are divided into:

1) full equivalents – idioms that are completely equivalent both in the original language and in the translated language. The use of this method leads to a single translation, during which the meaning of the idiom from the original text, its lexical, stylistic and grammatical composition is completely preserved. For example, *a fire in the blood* – вогонь у крові, *bread and circuses* – хліб та видовища [4, p. 45];

2) partial equivalents – idioms that are not the same in all meanings. They have the same meaning, but a different form [1, p. 211]. This category mostly comprises international idioms, such as *as the hill of Achilles* – Ахіллесова п'ята, *since Adam was a boy* – за Адама/ за часів Адама.

The next type of translation is the use of an idiomatic analogue. An analogue is a phraseology that has the same figurative meaning, but a different image [7, p. 207]. The examples of idiomatic analogues are *hair about the heels* – невихована людина, *to curl smb's hair* – злякати когось.

The method of descriptive translation, which consists in reproducing an idiom with a free word combination, is worthy of attention, yet the main features of the idiom – metaphoricity and imagery – are lost. This type of translation is rarely used, only when there is no equivalent or analogue [2, p. 65]. Descriptive translation is employed when rendering the following units: *between the cup and the lip a morsel may slip* – не варто радуватись завчасно, *much water runs by the mill that the miller knows not of* – навколо відбувається багато речей, які ніколи не зрозуміти.

A method often used by translators is tracing, i.e. copying an idiom based on a model in another language. This type is observed when it is not possible to convey the semantic-stylistic meaning, imagery and emotional-expressive colouring by other types [4, p. 54]. The following may be proved as examples: *an apple a day keeps the doctor away* – хто яблуко з'їдає у день, той у лікаря не буває, *the rotten apple injures its neighbors* – одне зіпсоване яблуко псує інші/ сусідні.

The method of translation which deserves particular attention is combined (mixed) translation, which is characterized by a mix of different translation methods (tracing and descriptive translation, etc.): *patient as Job* – терплячий як Іов, *when Greek meets Greek, then comes the rug of war* – найшла коса на камінь.

It is also worth highlighting the antonymic translation, which is known as the selection of the opposite meaning [3, c. 56]. However, it is not commonly used while translating: *between wind and water* – не у брову, а в око, *to keep one's head* – не втрачай голови.

Literalism is an exact and verbatim copying of the words of the original idiom. Unlike tracing, literalism distorts the idiom of the original language and rarely used by translators.

Contextual translation is the selection of phraseology in the language of translation, which will be as similar as possible to the original, according to the context. The following example will best illustrate it: *let well alone* – не буди лихо, поки воно спить.

Translation transformations can be categorized into lexical, grammatical, lexical-grammatical, and lexical-semantic types. Lexical transformations encompass transcription, transliteration, traditional reproduction, and loan translation. Meanwhile, lexical-semantic transformations involve generalization, differentiation, substantiation, and modulation. Grammatical transformations consist of transposition, replacement, addition, and omission. Furthermore, lexical and grammatical transformations comprise antonymic translation, total reorganization, compensation, and the translation of idioms.

In linguistics, there are different opinions about the classification of idioms. According to the etimological classification, the following are distinguished:

1. Splicings that include necrotic words (archaisms, historicisms). For example, *to buy a pig in a poke*, which means an unprofitable purchase. The word *poke* (bag) is an archaism. It is worth noting that archaism continues to “live” in an idiom, while in a free word combination or as a separate lexeme it disappears due to replacement by modern words or in connection with the disappearance of the described concept.
2. Phraseological fusions, which include grammatical archaisms. For instance, the phraseology *I am good friends with him* is grammatically incorrect. The correct form is *I am good friend of his*, but it is no longer an idiomatic unit. J. Seidl and U. McMordy believe that “the way in which the words are put together is often odd, illogical or even grammatically incorrect” [5, p. 4].
3. Phraseological conjunctions that are lexically and semantically indecomposable, as in the cases like *to be born with the silver in one’s mouth* – народитися під щасливою зіркою, *to go through thick and thin* – крізь вогонь і воду.

4. Phraseological conjunctions, which are a semantic unity, while the lexical meaning of the units is not important. For example, *to bring the house down* – змусити зал аплодувати, *to take in out on someone* – зганяти злість на когось [5, p. 4-15].

It is worth noting that there is no single classification of idioms in linguistics and this issue remains urgent during the study of idioms. Therefore, the translation of idioms is a complex phenomenon and requires constant analysis.

The difficulty in translating idioms is that they cannot be rendered literally, since the denotative and figurative meanings of the idiom will be lost. For this reason, the idiom will become incomprehensible to the recipients. Due to this fact, the translation of idioms requires high professionalism and thorough knowledge of the translator, both of the original language and the language of translation.

References

1. Блашків О. В., Ковальчук Л. О. Способи перекладу фразеологічних одиниць з англійської мови на українську. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство) : збірник наукових праць. Вінниця : ТОВ «фірма Планер», 2014. Вип. 20. С. 209-213.
2. Науменко Л. П. Практичний курс перекладу з англійської мови на українську: навч. посіб. Вінниця : Нова книга, 2011. 138 с.
3. Сороквашина І., Єрмоменко С. В. Особливості передачі фразеологізмів при перекладі художнього тексту з української мови на англійську. Збірник наукових статей студентів та викладачів відділення перекладу. Одеса, 2019. С. 56-59.
4. Halverson S. The concept of equivalence in translation: much ado about nothing. Target. 2007. P. 207-233.
5. Seidl J., McMordie W. English Idioms and How to Use Them. Oxford : Oxford University Press, 1983. 266 p.

6. Shchyhlo L., Antipova A. Structural-semantic Features and Translation Specifics of German Phraseological Units with a Colorative Component. *Philological Treatises*, Vol. 12 (2). 2020. P. 96-103.
7. Simpson P. *A resource book for students*. New York : Routledge, 2004. 262p.

WHEN IS IT LEGITIMATE TO USE BOTH HARD AND SOFT POWER NEGOTIATING TACTICS?

Басараб Наталія

студентка IV курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Калинич Ірма Йосипівна

старший викладач кафедри теорії та практики перекладу

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

First of all, it is important to define what hard and soft power tactics are. Hard power is the use of coercive measures by one country to influence the behavior or viewpoints of the other and involves the employment of resources such as military force, economic power and political influence.[1;2]

The most prevalent hard power tactics are:

- Coercion and Threats
- Economic Sanctions
- Military Force or Threat of Force
- Deterrence
- Isolation or Exclusion

On the other hand, soft power is the ability to shape perceptions, create positive impressions and influence others through the attractiveness and appeal of a country's culture, political values, and foreign policy without the use of coercion or visible rewards or punishments. [1;2]

Soft power tactics contain:

- Cultural Exchange
- Coalition Building
- Negotiation and Compromise
- Humanitarian Aid

The resolution of the Cuban Missile Crisis in October 1962 is the most prominent example of the use of coercive hard power tactics. The crisis started when the US discovered Soviet nuclear missiles in Cuba. In response, as an alternative to an immediate invasion or air strikes, President John F. Kennedy chose the naval blockade of Cuba. He also warned of seizing offensive weapons from Soviet vessels attempting deliveries. Tensions rose and the two countries almost reached the beginning of nuclear conflict. But after intense negotiations, Soviet Premier Khrushchev agreed to stop the construction of a missile test site and return the missiles to the Soviet Union. In return, Kennedy secretly promised not to invade Cuba and to remove US missiles from Turkey. [3]

Economic sanctions, such as trade restrictions and asset freezes, are imposed by states to punish or coerce other countries. For instance, the European Union enforced sanctions against Russia after it seized Crimea in 2014, focusing on vital areas of the Russian economy. Moreover, in 2023, the EU implemented further sanctions in reaction to Russia's illegal and aggressive military actions against Ukraine.

In extreme cases, states may use military force or threats of military force to achieve their goals. For example, after the 9/11 attacks, the United States invaded Afghanistan, which was then under Taliban control. The main goal was to destroy al-Qaeda, led by Osama bin Laden, which was responsible for the attacks, and to overthrow the Taliban regime, making it impossible for Islamic extremists to have safe areas of refuge in Afghanistan.[4]

Sometimes, countries have a strong military presence or develop nuclear weapons to prevent potential opponents from acting aggressively. For example, during the Cold War, the idea of guaranteed mutual destruction prevented the United States and the Soviet Union from launching nuclear strikes against each other.

To force rogue states to comply with international norms, states can isolate or exclude them from international forums and agreements. For example, North Korea has been isolated by the UN Security Council from many international organizations and subjected to economic sanctions because it continues to develop nuclear weapons.

The most prominent example of scholar and cultural exchange as a soft power tactic is the Fulbright Program, which aims to strengthen intercultural relations, cultural diplomacy and cross-cultural awareness between Americans and representatives of other nations through the exchange of people, experiences and abilities. Its founder, Senator J. William Fulbright, promoted the creation of such educational exchange initiatives after the Second World War, regarding exchange diplomacy as a part of a greater effort to promote peace. [5]

Diplomats often form alliances and coalitions with similar-minded countries to achieve common goals. For example, in climate change discussions, countries with similar environment-related policies can form alliances to achieve stronger commitments to reduce carbon emissions.

One important but often underestimated initiative that has successfully combined the power of EU delegations and national diplomatic structures is the Green Diplomacy Network. The Green Diplomacy Network consists mainly of a series of bilateral initiatives between the EU and developing countries. Since its creation, the Green Diplomacy Network has been actively involved in promoting sustainable development, protecting biodiversity and combating environmental damage caused by the use of toxic chemicals. As these existing bilateral connections have become stronger, the network has started to organise informal meetings involving many countries with similar goals and interests.[6]

Diplomats lead negotiations to find mutually satisfactory solutions to conflicts and disputes. For example, diplomats can negotiate peace agreements or ceasefires to resolve disputes, such as the Camp David Accords that led to peace between Israel and Egypt in 1978.

The agreement was initiated at the invitation of President Carter and accepted by leaders of both countries- Menachem Begin and Anwar Sadat . Direct communication between Sadat and Begin was extremely difficult. Carter therefore prepared a single document with solutions to the main problems and presented it to both leaders separately, revising the draft several times. As the days passed, the likelihood of a solution decreased

as Sadat considered leaving and Carter prepared for the political consequences of failure. Nevertheless, an agreement was reached on the last day and Begin agreed at the last minute to leave the question of Israeli settlements alone.[7]

In recent years, Turkey has made humanitarian diplomacy a focus of its foreign policy. Turkey has started an important humanitarian development initiative in Somalia that has received a lot of attention. After the visit of then-Prime Minister Erdogan, Turkey donated significant aid, including food and medicine totalling 15,000 tonnes at the start. Later, the Turkish Cooperation and Coordination Agency opened an office in Mogadishu to oversee the project, with a particular focus on strengthening infrastructure, municipalities, education and healthcare.

As a result, in 2018, Turkey and Somalia signed an economic partnership agreement, which led to a significant increase in Turkish imports from Somalia. In 2020, President Erdogan announced that Somalia had invited Turkey to explore offshore oil.[8]

So when is it legitimate to use both soft and hard power tactics? First of all, during complex negotiations. Imagine countries leading peace negotiations in a war zone where there are different groups with different interests. Hard power tools such as economic sanctions can be used to put more pressure on the opposing sides, while aid and diplomatic support can be used to encourage dialogue and bring everyone to the negotiating table.

In addition, in the case of hostile opponents who are reluctant to enter into dialogue or seek compromise, a mixture of hard and soft power tactics can be used to apply pressure while keeping diplomatic channels open.

For example, a policy mix of pressure and diplomacy is often used with a country that is known for its defiance and desire to develop nuclear weapons, namely North Korea. The United Nations places sanctions to stop North Korea's nuclear programme, while countries such as the United States and South Korea enter into dialogue to ease tensions and reach a denuclearisation agreement.

Let's also consider the negotiations over Iran's nuclear program. The United States and its allies tried to impose economic sanctions to force Iran to negotiate. This strong

determination, combined with diplomatic efforts, led to the conclusion of the Joint Comprehensive Plan of Action (JCPOA), under which Iran agreed to limit its nuclear activities in exchange for sanctions relief.[9]

Therefore, for situations where immediate action is necessary to resolve threats to national security or global stability, a combination of hard and soft power tactics can be required.

To sum up, the use of a mix of hard and soft power tactics in diplomacy is often necessary to effectively tackle complex international challenges.

REFERENCES

1. Chris Drew PhD. Hard Power Vs Soft Power. 2023. <https://helpfulprofessor.com/hard-power-vs-soft-power/>
2. Oleksandra Mamchii. The Significance of Soft Power In 2024 Geopolitics. 2023 <https://bestdiplomats.org/soft-power-in-ir/>
3. Britannica, The Editors of Encyclopaedia. Cuban missile crisis. *Encyclopedia Britannica*. 2024. <https://www.britannica.com/event/Cuban-missile-crisis>
4. Witte Griff. Afghanistan War. *Encyclopedia Britannica*. 2024. <https://www.britannica.com/event/Afghanistan-War>.
5. Molly Bettie. The Scholar as Diplomat: The Fulbright Program and America's Cultural Engagement with the World. 2015. P. 233-252 <https://journals.openedition.org/caliban/3066>
6. Torney, D., Cross, M.K.D. Environmental and Climate Diplomacy: Building Coalitions Through Persuasion. In: Adelle, C., Biedenkopf, K., Torney, D. (eds) *European Union External Environmental Policy. The European Union in International Affairs*. Palgrave Macmillan, Cham. 2017. https://doi.org/10.1007/978-3-319-60931-7_3
7. Carter Jimmy. Camp David Accord. *Encyclopedia Britannica*. 2024. <https://www.britannica.com/event/Camp-David-Accords>

8. Altunisik, M. B. Humanitarian diplomacy as Turkey's national role conception and performance: evidence from Somalia and Afghanistan. *Southeast European and Black Sea Studies*. 2023. 23(3), P. 657–673. <https://doi.org/10.1080/14683857.2022.2131978>
9. Kali Robinson. What Is the Iran Nuclear Deal? 2023 <https://www.cfr.org/backgrounder/what-iran-nuclear-deal>

THE ROLE OF UKRAINIAN DUBBING IN CINEMATOGRAPHY

Лукачко Дмитро

студент II курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Цап Василь

студент II курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Бойтор Віталія Юріївна

старший викладач кафедри міжнародної політики

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Есенова Еріка Йосипівна

старший викладач кафедри міжнародної політики

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Formulation of the problem. The problem lies in how Ukrainian dubbing affects the perception of films and the cultural context of the Ukrainian audience, particularly in terms of preserving cultural identity, language policy, dubbing quality, its impact on language development, and the economy of the film industry in Ukraine.

The aim of the thesis. Understanding the significance of Ukrainian dubbing in shaping the cinematic experience and cultural landscape for Ukrainian viewers, investigating its implications for cultural identity, linguistic dynamics, and the film industry's economic trajectory in Ukraine.

Main material. Cinema plays a crucial role in modern society, serving not only as a source of entertainment but also as a means of cultural exchange and information spreading. The growing popularity of foreign films in Ukraine makes the question of their dubbing into Ukrainian relevant. Dubbing not only makes films accessible to a wider audience but can also significantly influence their perception and interpretation [1].

The history of Ukrainian dubbing is closely linked to the Ukrainian cinema evolution and the broader social and political context of Ukraine. Initially, during the Soviet era, foreign films were often dubbed into ruzzian due to state censorship and the promotion of the ruzzian language. Following Ukraine's independence in 1991, there was a push to promote the Ukrainian language and culture, leading to the emergence of Ukrainian dubbing studios. However, resources were limited, and ruzzian-language media still dominated, so Ukrainian dubbing remained relatively uncommon. In recent years, there has been a fresh interest in Ukrainian dubbing, fueled by the growth of Ukrainian cinema and efforts to promote the Ukrainian language. Despite challenges like the competition from the “ruzzian-speaking” media and limited financial resources, Ukrainian dubbing presents opportunities for promoting Ukrainian culture and identity. Ukrainian dubbing has played a significant role in the development of Ukrainian cinematography since its inception in 2006 [2]. The government mandate for mandatory dubbing of foreign films into Ukrainian was initially met with resistance, as distributors predicted higher ticket prices and experts claimed that viewers would stop going to the cinema. However, cinema revenues have grown, and Ukrainian dubbing has become a source of national pride. Famous voice actors such as Eugene Maluha and Yuri Kovalenko have contributed to the popularity of Ukrainian dubbing, lending their talents to characters in cult series and blockbuster films.

In 2010, under pro-ruzzian President Viktor Yanukovych, mandatory dubbing into Ukrainian was abolished. However, Ukrainian dubbing had already become a source of pride, with its own unique style and quality. Ukrainian dubbing actors have become well-known and respected, with many viewers preferring Ukrainian dubbing over other language options.

Despite its popularity, Ukrainian dubbing has faced its fair share of controversies. The mandatory dubbing of films into Ukrainian has caused significant debate, with some filmmakers, such as Sergi Loznitsa, opposing the idea. However, many cultural policy makers in Ukraine consider the promotion of the Ukrainian language and culture through cinema to be fundamental. The new law, introduced in 2019, has been highlighted the shortcomings of the Ukrainian film studios, which have

struggled to provide Ukrainian soundtracks and dubbing or to find actors with sufficient proficiency in the Ukrainian language.

In addition, the Ukrainian dubbing has always been full of controversy. In June 2023, a bill introduced by President Zelenskyy encouraged the use of Ukrainian subtitles rather than dubbing for English-language movies. It was met with strong resistance and with some critics arguing that it infringed on individual rights and freedom. Nevertheless, the bill was enacted, reflecting a broader trend towards the promotion of the Ukrainian language in public institutions and media [3].

Overall, the history of Ukrainian dubbing reflects the complex dynamics of language, culture, and identity in Ukraine, with ongoing efforts to strengthen the Ukrainian language presence in the global media landscape.

One of the most important aspects of dubbing is the translation of the text. The translator must not only clearly and accurately convey the content of the original but also preserve its emotional charge, atmosphere, and cultural nuances.

Additionally, the translator needs to possess strong creative and linguistic abilities to adapt the dialogue and cultural references to resonate with the target audience effectively. This involves making decisions about colloquialisms, idiomatic expressions, and word choices that not only convey the meaning but also maintain the authenticity and natural flow of the dialogue. Moreover, cultural sensitivity is paramount in dubbing to ensure that the translated dialogue aligns with the cultural norms and values of the target audience. This requires the translator to be aware of cultural nuances, historical context, and societal references that may be unfamiliar to viewers from different backgrounds. Furthermore, the timing and synchronization of the translated dialogue with the on-screen action are critical aspects of dubbing. The translator must ensure that the dialogue interpreted matches the lip movements of the characters and the pacing of the scene, maintaining coherence and immersion for the audience [4].

Conclusion. Ukrainian dubbing plays a significant role in cinema by making foreign films accessible to a wider audience and fostering cultural exchange. The

translation of the text is one of the most important aspects of dubbing because its quality determines how viewers perceive the film.

List of the used literature

1. Ukrainian Dubbing –

URL:https://dubdb.fandom.com/wiki/Category:Ukrainian_dubs

2. Cinema of Ukraine - URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Cinema_of_Ukraine

3. Language policy in Ukraine

- URL:https://en.wikipedia.org/wiki/Language_policy_in_Ukraine

4. Hyldyr Studio (Ukrainian Dubbing Studio) -

URL:<https://epacoustics.studio/hildur-gudnadottir-studio/>

THE ROLE OF TRANSLATION IN ONLINE SOCIAL MEDIA

Можневський Олександр

студент III курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Бойтор Віталія Юрїївна

старший викладач кафедри теорії та практики перекладу

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

The recent years have witnessed an increasing importance of sociocultural contexts and aspects of the language of online social media in translation studies in different languages including English, Chinese, and Spanish. This can be attributed to the increasing popularity of online social media with their implications to translation pedagogies and industry.

Social media platforms have revolutionized how we communicate, share information, and connect. These digital spaces have transcended geographical boundaries, allowing individuals, businesses, and communities to interact globally. However, amidst this vast network of diverse voices, languages, and cultures, the role of translation in social media platforms has emerged as a crucial component for effective communication and inclusive engagement.

Translation is a powerful tool that bridges the language gap, enabling users to understand and engage with content in their native language. It plays a vital role in expanding the reach and impact of social media platforms, fostering cross-cultural connections, and facilitating meaningful interactions across borders. From breaking down language barriers to promoting cultural understanding, translation has become essential in ensuring that social media platforms are accessible, inclusive, and engaging for users worldwide.

There are many key points to consider while thinking about the role of translation in social media platforms, such as global reach, user experience, content discovery, cultural understanding, real-time communication and global marketing.

Social media platforms have connected people from around the world, enabling individuals and businesses to communicate and share content globally. However, language barriers can hinder effective communication. Translation bridges these gaps by allowing users to understand and engage with content in their preferred language. It expands the reach and impact of social media by facilitating cross-cultural connections.

Translation also enhances the user experience on social media platforms. When content is available in multiple languages, it becomes more accessible and inclusive to a diverse audience. Users can interact with posts, comments, and messages in their native language, fostering better engagement and understanding. This promotes a sense of belonging and encourages users to participate actively in discussions and communities.

On the topic of content discovery, translation enables users to discover and engage with content that may otherwise be inaccessible due to language barriers. By translating captions, hashtags, descriptions, and comments, social media platforms make it easier for users to find relevant content in their preferred language. This opens up opportunities for individuals, influencers, and businesses to connect with new audiences and expand their reach.

Social media platforms facilitate real-time communication and instant updates. Translation services enable users to understand and respond to posts, comments, and messages from people who speak different languages. This seamless communication fosters connections, collaborations, and information sharing on a global scale.

Social media platforms also serve as powerful marketing tools for businesses, as in the fast-paced world of social media marketing, businesses are constantly seeking innovative ways to connect and engage with a global audience. However, the diverse linguistic and cultural landscape presents a unique challenge. Translation emerges as the driving force that enables businesses to break barriers, resonate with international audiences, and achieve global success. Translation can play a vital role in global marketing strategies by enabling companies to adapt their content for different markets and target audiences. Translating posts, advertisements, and campaigns helps

businesses convey their message accurately and effectively to international customers, ultimately driving brand awareness, customer engagement, and sales.

In the digital landscape, search engine optimization (SEO) and social media optimization (SMO) are vital for businesses to stand out amidst the noise. Translation plays a dynamic role in optimizing social media content for different languages and regions. Skilled translators proficient in SEO and SMO adapt keywords, hashtags, and metadata to improve visibility and attract organic traffic in specific markets.

Translation is the driving force that propels social media marketing towards global success. By embracing multilingual conversations, crafting culturally relevant content, maintaining brand consistency, and amplifying SEO and SMO efforts, businesses can unlock the true potential of social media platforms. Vivid examples illustrate how translation enables businesses to connect authentically with international audiences, build trust, and drive engagement. In an era of digital interconnectivity, investing in professional translation services is no longer an option but a necessity for businesses striving to thrive in the global marketplace.

Список використаних джерел:

1. Christopher, Nguyen. "Social Media Translation: Benefits and Uses You Need to Know". [Digital resource]. // GoTranscript. – Access mode: https://gotranscript.com/blog/social_media_translation_benefits_and_uses_you_need_to_know_2022

2. Haidee, Kotze. "Concepts of translators and translation in online social media: construal and contestation". [Digital resource]. // Taylor & Francis Online. – Access mode: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14781700.2023.2282581>

3. Penny, Huang. "Unlocking Global Success: The Dynamic Role of Translation in Social Media Marketing". [Digital resource]. // LinkedIn. – Access mode: <https://www.linkedin.com/pulse/unlocking-global-success-dynamic-role-translation-social-peggy-huang-0mlpc>

4. Renée, Desjardins. "Translation and Social Media". [Digital resource]. // ResearchGate. – Access mode: <https://www.linkedin.com/pulse/unlocking-global-success-dynamic-role-translation-social-peggy-huang-0mlpc>

5. "The Crucial Role of Translation in Social Media Platforms: Breaking Language Barriers and Fostering Global Connections". [Digital resource]. // Lingua Technologies International. – Access mode: <https://www.translationsingapore.com/the-crucial-role-of-translation-in-social-media-platforms-breaking-language-barriers-and-fostering-global-connections/>

TRANSLATION OF SCIENTIFIC AND TECHNICAL TEXTS IN THE FIELDS OF IT

Перец Марія

студентка III курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Бойтор Віталія Юрївна

страший викладач кафедри теорії та практики перекладу

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Translating a foreign text always requires overcoming numerous difficulties for the translator. When translating, it is necessary to carefully consider all the nuances of a foreign language. The translator's goal is to feel the style of the original article and convey all aspects of the translated material, avoiding distortions. Scientific and technical translation is a particularly difficult type of translation, as it requires not only linguistic but also technical knowledge.

The scientific and technical text is an ordered structural and semantic, compositional and stylistic, functional and pragmatic unity, united by different types of lexical, logical, grammatical connections, which represents the results of human scientific activity, serves as a means of transmitting scientific information, which are implemented in accordance with the motive, purpose, chosen topic, idea and audience etc [1 p. 2].

Key differences between technical translation and general translation:

Technical and general translation involve the transfer of information from one language to another, but have significant differences:

- Specialized terminology vs. everyday language: technical translation uses specialized vocabulary, while general translation emphasizes simple and understandable language.

- Accuracy vs fluency and style: in technical translation, accuracy is the main aspect. However, in general translation, fluency and style are important to communicate effectively with the target audience.
- Subject matter knowledge versus cultural knowledge: to translate specialized texts accurately, technical translators need to have specialized knowledge. General translators, on the other hand, need to understand cultural differences in order to effectively adapt the text for different audiences [2].

The IT industry plays a crucial role in ensuring various essential societal functions. Simultaneously, as foreign economic connections and international interactions expand, along with translation endeavors, ensuring accurate translation of IT-related texts becomes increasingly important to prevent misunderstandings.

Texts related to computer language and belonging to the IT field are known as IT texts. Scientific and technical texts in this field have a number of unique communicative and pragmatic features, the formation of which depends on the use of specialized vocabulary. This vocabulary includes:

- Words of the common literary language that have a generally accepted meaning.
- General literary words that acquire a specialized meaning in the context of IT texts.
- Phraseological expressions.
- Words of the general literary language that are rarely used in scientific texts but may have a scientific context.
- Specialized terminology, etc.

Scientific and technical IT texts are dominated by the use of general scientific vocabulary. To create new terms in this field, people use various methods, such as adding certain parts to a word, shortening words to acronyms, combining words,

turning words of one type into another, and mixing them together. Term formation is usually based on adding certain suffixes and creating phrasal verbs [3 p. 32-33].

Examples of acronyms in the IT field:

1. **HTTP** (HyperText Transport Protocol) – the protocol for moving hypertext files across the internet. Requires a HTTP client program on one end, and an HTTP server program on the other end. HTTP is the most important protocol used in the world wide web (WWW) [4].
2. **UA** (Upgrade Advantage) – a Microsoft software license program [4].
3. **VLA** (Volume License Agreement) – a software licensing option offered under the Novell "Customer Connections" program, with an entry point that opens discounts to smaller organizations [4].
4. **API** (Application Programming Interface) – an interface to a computer operating system or software program that gives other programs access to functions similar to those offered to users through a graphical user interface [4].
5. **AUX** (auxiliary device) – a peripheral device that may perform a useful function but is not necessary for the operation of the computer. Examples are printers, scanners, and modems [4].

To summarize, translating scientific and technical texts, especially in the IT field, presents unique challenges that require a deep understanding of both the source language and the technical subject matter. A translator must navigate specialized terminology, maintain accuracy, and convey meaning while taking into account linguistic nuances and cultural differences.

Scientific and technical translation requires precision, attention to detail, and knowledge of specialized vocabulary to ensure the accurate transmission of complex information. The difference between technical and general translation is the emphasis on specialized terminology, accuracy and subject matter knowledge in technical

translation, compared to the emphasis on fluency, style and cultural understanding in general translation.

Overall, translating scientific and technical texts in the IT field requires a blend of linguistic expertise, technical knowledge, and cultural understanding to convey information accurately and effectively across language barriers. The use of specialized vocabulary, acronyms, and precise terminology underscores the importance of meticulous translation practices in ensuring clarity and accuracy in conveying scientific and technical information in the field of IT.

Список використаних джерел

1. Karachun Yu. G., Borkovska I. P. ENGLISH SCIENTIFIC AND TECHNICAL TEXTS IN MODERN LINGUISTIC STUDIES. 2021. <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.6-1/21>
2. Decoding the Differences: Technical Translation vs General Translation <https://www.kwintessential.co.uk/blog/translation/decoding-the-differences-technical-translation-vs-general-translation>
3. Шумка Х. А. Особливості перекладу та локалізації науково-технічних текстів у сфері IT: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/7f960c9a-09d0-4ab1-9085-3d82aadebfca/content>
4. Dictionary of IT (Information Technology): <https://www.consp.com/it-information-technology-terminology-dictionary>

COHESIVE DEVICES AND THEIR FUNCTION IN TEXT CREATION

Січак Вікторія

студентка IV курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний Університет»

керівник: Драбов Наталія Юріївна

викладач кафедри теорії та практики перекладу

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Cohesive devices serve as the glue that binds together individual thoughts, sentences, and paragraphs, creating a unified and coherent piece of writing. These devices encompass a diverse array of linguistic tools, ranging from transitional words and phrases to pronouns, conjunctions, and lexical cohesion. By employing cohesive devices strategically, writers can enhance the clarity and coherence of their compositions, guiding readers effortlessly through the text while establishing logical connections between ideas.

You can achieve good cohesion by paying attention to five important features which is called cohesive devices. The first of these is repeated words. The second key feature is reference words. The third one is transition signals. The fourth is substitution. The final important aspect is ellipsis.

There are many different types, the most common of which are explained in the next section on transition signals. Some examples of transition signals are:

for example - used to give examples

in contrast - used to show a contrasting or opposite idea

Substitution means using one or more words to replace (substitute) for one or more words used earlier in the text. Grammatically, it is similar to reference words, the main difference being that substitution is usually limited to the clause which follows the word(s) being substituted, whereas reference words can refer to something far back in

the text. The most common words used for substitution are one, so, and auxiliary verbs such as do, have and be. The following is an example.

Drinking alcohol before driving is illegal in many countries, since doing so can seriously impair one's ability to drive safely.

In this sentence, the phrase 'doing so' substitutes for the phrase 'drinking alcohol before driving' which appears at the beginning of the sentence.

Ellipsis means leaving out one or more words, because the meaning is clear from the context. Ellipsis is sometimes called substitution by zero, since essentially one or more words are substituted with no word taking their place.

Shell nouns are abstract nouns which summarise the meaning of preceding or succeeding information. This summarising helps to generate cohesion. Shell nouns may also be called carrier nouns, signalling nouns, or anaphoric nouns. Examples are: approach, aspect, category, challenge, change, characteristics, stage, subject, system, task, tendency, trend, and type.

Pronouns such as "he," "she," "it," "they," "this," and "that" are used to refer back to previously mentioned nouns. They help avoid repetition and maintain clarity.

Demonstratives. Words like "this," "that," "these," and "those" are used to point to specific entities in the text, establishing a connection between what is being referred to and the rest of the text.

Relative Pronouns. Words like "who," "which," "that," and "whose" are used to introduce relative clauses, connecting a subordinate clause to a main clause and providing additional information about a noun.

Conjunctions such as "and," "but," "or," "because," "while," "although," and "however" are used to connect clauses, sentences, or paragraphs, indicating relationships such as addition, contrast, cause and effect, concession, and more.

Subordinating Conjunctions: Words like "if," "when," "because," "since," "although," "while," and "whereas" are used to introduce subordinate clauses, indicating relationships of time, cause and effect, contrast, and condition.

Words and phrases like "furthermore," "in addition," "however," "on the other hand," "therefore," "consequently," and "meanwhile" are used to signal shifts or connections between ideas, helping to organize the text and guide the reader.

Anaphora and Cataphora. Anaphora is the repetition of a word or phrase at the beginning of successive clauses or sentences, while cataphora is the use of a word or phrase that refers forward to another word or phrase that follows later in the text.

Using synonyms or repeating key terms and phrases can help reinforce connections between ideas and maintain coherence.

Parallelism. Structuring sentences or phrases in a parallel form, where elements have the same grammatical structure, helps to create cohesion and rhythm in the text.

By using these cohesive devices effectively, writers can ensure that their texts are coherent, logical, and easy to follow for the reader.

In conclusion, cohesive devices stand as pillars of effective communication in the digital age, bridging the gap between information and comprehension. Whether in academic discourse, professional writing, or everyday communication, the strategic use of cohesive devices enhances the effectiveness of our message, ensuring that our ideas resonate with clarity and coherence. As we continue to adapt to the dynamic landscape of communication, let us recognize the enduring significance of cohesive devices and harness their power to elevate the quality and impact of our written discourse.

REFERENCES:

1. A Study on Cohesive Devices in English Language Learning- URL <https://core.ac.uk/download/489828666.pdf>
2. Cohesive devices- URL <https://ukrainianlanguage.uk/read/unit19/page19-4.htm>
3. Cohesive devices- URL <https://www.lc.cityu.edu.hk/ELSS/Resource/Cohesive%20devices/>

4. HOW TO USE COHESIVE DEVICES CORRECTLY URL <https://ted-ielts.com/cohesive-devices/>
5. Types of Cohesive Devices- URL <https://www.lc.cityu.edu.hk/ELSS/Resource/Cohesive%20devices/>
6. What are cohesive devices and how do they affect comprehension?- URL <https://keystoliteracy.com/blog/what-are-cohesive-devices-and-how-do-they-affect-comprehension/> what are cohesive devices and how do they affect comprehension?

РОЗМАЇТТЯ ТА МУЛЬТИКУЛЬТУРНІСТЬ У СВІТОВІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ: МОДЕЛЬ ТРЬОХ КІЛ КАЧРУ

Стойка Юлія

студентка IV курсу факультету міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

керівник: Калинич Ірма Йосипівна

старший викладач кафедри теорії та практики перекладу

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Для успішної фахової діяльності та проведення наукових досліджень необхідним є формування комунікативних компетенцій, в тому числі розвиток умінь використовувати іноземну мову як інструмент у діалозі культур і цивілізацій сучасного світу. При цьому слід враховувати сучасний стан розвитку мови вивчення. Відомо, що англійська мова стала світовою мовою (International English) в результаті експансії, проте на сучасному етапі її роль переосмислюється, охоплюючи різноманітність і плюралізм усіх її варіантів (World Englishes). Тому проблема мовної варіантності повинна знайти відображення у фаховій підготовці студентів-міжнародників як невід'ємний компонент розвитку їх соціокультурної компетенції.

Найпоширенішою класифікацією англійської мови, особливо у викладацькому середовищі, є поділ на англійську як рідну мову (ENL), англійську як другу мову (ESL) та англійську як іноземну (EFL). Однак для концептуалізації світової англійської мови Б. Качру (Kachru, 1992) запропонував іншу класифікацію, яка окреслює роль англійської мови у світі у вигляді трьох концентричних кіл: внутрішнього, зовнішнього та кола, що розширюється. Внутрішнє коло включає країни, де англійська мова використовується як рідна (напр. США, Велика Британія та Ірландія) і має стандартний національний варіант. Зовнішнє коло охоплює країни, де англійська використовується як друга

мова, (Сінгапур, Індія тощо). До кола розширення належать країни, де англійська використовується як іноземна або третя мова (напр. Таїланд, Китай).

Через таку множинність англійської мови постає питання, який варіант і, зокрема, вид англійського акценту треба використовувати як навчальну та функціональну модель для викладання. Слід враховувати, чи є він рідним або “native accent” (NS), чи набутим, “non-native accent” (NNS). Загалом акценти носіїв часто асоціюються з позитивними атрибутами, такими як «стандартний», «автентичний» або «чистий», тоді як набуті акценти часто сприймаються як «бідні», «сільські» або «нечисті». Наприклад, в одному освітньому блозі стверджувалося, що є лише два акценти, які можуть бути використані як відповідні моделі англійської мови на світовій арені: стандартна американська та британська англійська. Вивчення акцентів, таких як індійський, філіппінський та тайський, лише погіршить володіння англійською тих, хто опановує нову мову. Що стосується австралійського, то він є «сільським» англійським акцентом, важким для сприйняття. За словами дослідника англійських акцентів Лімсуванроте (2010), не варто забирати світле майбутнє своїх студентів, вивчаючи неавтентичні акценти.

Здається, що такий підхід не відповідає сучасному функціональному контексту англійської мови. Насправді англійську мову вивчають для того, щоб взаємодіяти як з носіями, так і з неносіями мови, і саме на останній випадок припадає більша частина спілкування англійською мовою у світі. Отже, на світовій арені немає сенсу надавати виключну першість американській чи британській англійській.

Перевагами моделі трьох кіл над моделлю ENL/ESL/EFL є те, що вона, передусім, відображає мультикультурні ідентичності англійській мови. По-друге, ця модель не припускає перевагу одного різновиду мови над іншим з лінгвістичної точки зору. Тобто, світове поширення англійської призвело до розвитку багатьох її різновидів, а не до закріплення одного. Однак, коли Качру вперше запропонував цю класифікацію в 1985 році, вона викликала бурхливу дискусію. Кіркпатрік (Kirkpatrick, 2007) робить два зауваження щодо цієї моделі.

Перше стосується використання терміну «колонія», а друге — того, що як країни, що розширюють коло, збільшують використання англійської мови.

Згідно з Муфвене (2001), розвиток англійської мови залежав від типу колоній. Муфвене розрізняє «торгові», «експлуаторські» та «поселенські» колонії (2001: 8–9). Торгівля в перших почалася з європейськими торговцями та місцевим населенням, що призвело до появи такого типу мов як піджин. Європейські торговці розмовляли власними діалектами. Оскільки торгові колонії пізніше стали експлуаторськими, вони потрапили під контроль європейців. Зі збільшенням контактів між місцевими та запозиченими мовами зростала й потреба в людях зі знанням англійської. По-перше, на керівні посади відправляли своїх людей, на виконавчі набирали з інших колоній, таких як Бірма та Індія. Колонізатори навчали місцевих жителів виконувати адміністративні функції, що вимагало створення спеціальних шкіл, де викладання велося англійською.

Друге зауваження щодо моделі трьох кіл Качру полягає в тому, що роль англійської мови в колі розширення дещо недооцінена. Неправильно стверджувати, що англійська залишається мовою лише країн, що входять до її внутрішнього кола. Сьогодні в багатьох частинах світу можна зустріти некорінні різновиди англійської мови, і, схоже, вони стають визнаними і прийнятими, такими як Chinglish, англійська мова в Китаї. Можна припустити, що китайцям найкомфортніше спілкуватись саме Chinglish.

Якщо різновиди внутрішнього кола описуються як стандартні, міжнародно визнані та зрозумілі, можна припустити, що англійська внутрішнього кола міцно утвердилася і є лінгвістичним та/або фонетичним стандартом для вивчення англійської мови. Однак, здається, це мало що дає в ситуаціях, де англійська функціонує як загальна мова спілкування (*lingua franca*) або як міжнародна мова.

Однією з сучасних тенденцій є повернення світової англійської у контексти «внутрішнього кола», такі як Великобританія та США. У випадку Великої Британії, в одній газетній статті стверджувалося, що «Лондон є найбільш лінгвістично різноманітним містом на землі» (*The Times*, 22 січня 2000

року, с. 8). У статті зазначено, що лондонські школярі розмовляють приблизно 307 мовами, а третина дітей походить із родин, де розмовляють іншими мовами, такими як бенгалі, панджабі, гуджараті, хінді/урду, турецька, арабська і креольська. Расовий і соціальний мікс, який спостерігається в таких школах по всьому Лондону та інших містах Великої Британії, створює нові етнічні спільноти, у тому числі перехід мови білих британських дітей на креольські та мови іммігрантів (Rampton, 1999).

Аналогічно, у США, після змін в імміграційному законодавстві в 1960-х роках, відбувся значний притік мігрантів до Америки з Африки, Близького Сходу, Індії, Китаю та Філіппін, а також із країн Карибського басейну, Центральної та Південної Америки. Як наслідок, виникло занепокоєння щодо збереження рідної мови, а також щодо різних варіантів англійської мови, якими розмовляють іммігранти та та меншини (Lippi-Green, 1997).

В інших частинах світу наслідки глобалізації відчуються по-різному. У таких країнах, як Індія, Сінгапур і Гонконг, дедалі більше молодих людей виростає, частково здобуваючи освіту вдома, а частково у Великобританії чи США. Такі молоді люди назавжди залишаються багатомовними й поєднують західні і азійські суспільства, змішуючи обидва світи й обидві культури у своєму житті.

За останні три десятиліття у світовій англістиці простежується децентрування і переорієнтацію досліджень англійської мови в різних галузях, зокрема лінгвістичній. Водночас, двоголосся доцентрових і відцентрових сил можна також побачити в напрузі між світовою англійською та поняттями «міжнародна англійська», «глобальна англійська» та «світовий стандарт англійської». Вираз «світова англійська» в однині натякає на існування транснаціонального стандарту в певних галузях комунікації, що включають комп'ютерну комунікацію і міжнародну видавничу діяльність. Наприклад, Макартур McArthur (1997) виділяє «міжнародний стандарт друку», «міжнародний стандарт ЗМІ», «міжнародний урядовий, адміністративний і правовий стандарт», «міжнародний комерційний і технологічний стандарт» та

«міжнародний освітній стандарт». Сьогодні, без сумніву, Макартур міг би згадати стандарти Microsoft, повсюдно запрограмовані в англомовних текстових редакторах.

Іншим прикладом «доцентрових» тенденцій може бути «лінгвістичний аутсорсинг» який зараз відбувається в Індії та на Філіппінах. Саме там розташовуються дві найважливіші точки міжнародних кол-центрів. Лише Сполучені Штати втратили за два роки 250 000 робочих місць у кол-центрах на користь Азії з 2001 по 2003 (CBS News, 2003), і такі центри стали основним місцем зайнятості освіченої молоді обох азійських суспільств.

Незалежно від економічних та соціальних реалій такого лінгвістичного аутсорсингу, нові контексти і далі кидають виклик традиційним уявленням про «діалекти» та «мовні різновиди».

Отже, парадигма світової англійської мови не є статичною, так само як і швидкозмінні реалії використання мови в усьому світі. Вживання англійської в суспільствах, що розвиваються та розширюють кола спілкування, і далі стрімко зростає; водночас з'являються нові моделі мовних контактів і диференціації.

Потреба студентів знайомитися із різними варіантами англійської пояснюється необхідністю сформулювати прийняття лінгвістичного розмаїття, а також підвищити навички мовців для спілкування з вихідцями з різних культур з різними рівнями володіння мовою. Знайомство з різними варіантами англійської мови є підготовкою для тих, хто вивчає англійську як іноземну (EIL), для спілкування з людьми, що розмовляють не «English», а «Englishes».

Список використаних джерел

1. Kachru, B. (1992). World Englishes: approaches, issues and resources. <https://www.cambridge.org/core/journals/language-teaching/article/abs/world-englishes-approaches-issues-and-resources/0AA1213CDC86B3E9B63093A51C15F49C>
2. Kirkpatrick, A. (2007). World Englishes: Implications for international

communication and English language teaching. Cambridge: Cambridge University Press, 257 p.

3. Limsuwanrote, N. (2010). Standard English Accents.

<http://www.vcharkarn.com/vblog/96874>

4. Lippi-Green, R. (1997) English with an Accent: Language, Ideology, and Discrimination in the United States. London/New York: Routledge, 384 p.

5. Mufwene, S. (2001). The Ecology of Language Evolution. Cambridge: Cambridge

University Press 255 p.

6. Rampton, Ben (1999) Sociolinguistics and cultural studies: New ethnicities, liminality and interaction. *Social Semiotics*, 9(3), 355-73.

COHESION AS THE MAIN FACTOR OF SEMANTIC CONNECTIONS WITHIN THE TEXT.

Тітова Юліанна

*студентка IV курсу факультету міжнародних економічних відносин
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

керівник: Драбов Наталія Юріївна

*викладач кафедри теорії та практики перекладу
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

It's vital for the elements of a written text to be interlinked. Cohesion, synonymous with this concept, derives from the verb "cohere," implying unity or sticking together. Hence, cohesion pertains to the assurance that the words and sentences employed in a text maintain a unified connection.

Cohesion denotes how we utilize language and grammar to establish links between ideas presented in a text. It enhances the flow and organization of your writing, contributing to clarity for the reader by ensuring your paragraphs are coherent.

When discussing translation, cohesion pertains to how the components of the translated text are integrated to uphold the meaning, flow, and coherence of the original content. Various facets of cohesion are involved in the translation process, such as:

1). Linguistic cohesion encompasses upholding the grammatical and lexical connections between distinct sections of the text. Translators must verify that pronouns, conjunctions, and other cohesive elements are employed and translated accurately to preserve coherence.

2). Referential cohesion entails preserving consistency when referring to entities or concepts previously mentioned in the text. Translators must guarantee that references remain explicit and uniform throughout the translated text.

3). Lexical cohesion revolves around preserving coherence by selecting appropriate vocabulary and terminology. Translators must opt for equivalent terms that convey identical meaning and register as the original text.

4). Cultural cohesion encompasses the thoughtful adaptation of cultural references, idiomatic expressions, and nuances from the source text to suitable equivalents in the target language and culture. Translators must ensure the accurate portrayal of cultural elements to preserve the intended meaning and impact of the text.

5). Textual cohesion pertains to preserving the holistic structure, organization, and coherence of the text. Translators are tasked with ensuring that the translated text maintains a natural flow and adheres to the same logical progression as the original content.

6). Pragmatic cohesion entails taking into account the communicative context and aims of the original text, then adjusting them suitably in the translation. Translators must consider the target audience and purpose of the translation to guarantee its effectiveness and suitability in the target language and culture.

A method to attain cohesion involves either reiterating words or expressing ideas using alternative vocabulary (synonyms). Cohesion serves as a crucial aspect of academic writing, aiding in the creation of a coherent and unified piece. This cohesion ensures that your writing maintains consistency and solidity, thereby facilitating the reader's comprehension of the main concepts in your essay or report.

Attaining strong cohesion involves focusing on five significant elements. The initial element involves the repetition of words. The second essential feature concerns reference terms. The third aspect is the use of transition signals. The fourth component is substitution. The fifth and final important aspect is ellipsis.

Lexical cohesion pertains to the selection of interconnected words to unite elements within a text, which can manifest in two primary forms: repetition and collocation.

Repetition involves the utilization of identical words or their synonyms, antonyms, and similar terms. For instance, in the dialogue "Which dress are you going

to wear?" – "I will wear my green frock," the synonyms "dress" and "frock" establish lexical cohesion.

Collocation involves the selection of associated words that commonly occur together or convey a similar meaning. An instance of this is the expression "once upon a time," which exemplifies lexical cohesion.

'Cohesion' and 'coherence' are frequently paired together, as they both signify the manner in which a text integrates to form a cohesive and unified entity. While sharing similarities, cohesion and coherence differ in focus. Cohesion pertains to the micro-level of the text, concerning the connection between words and sentences. Conversely, coherence addresses the organization and flow of ideas, ensuring comprehension for the reader, and is thus concerned with macro-level aspects like topic sentences, thesis statements, concluding summaries (covered in the essay structure segment), and other significant features such as report headings. Enhancing coherence can be achieved by employing an outline prior to writing, or alternatively, a reverse outline crafted after completing the writing process. This method ensures that ideas are logically structured and organized effectively.

Coherence and cohesion are crucial for enhancing readability and facilitating the conveyance of ideas. Coherence focuses on the harmony of ideas, while cohesion emphasizes the unity of structural components within the text.

An effective method to achieve this is by employing cohesive devices such as logical bridges (repetition), verbal bridges (synonyms), connecting words, and explicit backward references. In the absence of such devices in the text, not only does the reading process become more challenging, but understanding the content also becomes more difficult. This is because the reader must speculate on how different parts of the paragraph or text are linked, potentially requiring multiple re-readings of sentences or larger sections.

The coherence of the text (cohesion) is revealed through external structural indicators, through the formal dependence of text components. The integrity of the text is revealed in thematic, conceptual, and modal connections. Thus, the concept of

the integrity of the text leads to its content and communicative organization, and the concept of coherence - to the form, structural organization.

In conclusion, cohesion is essential in writing as it ensures that the various elements within a text are interconnected, thereby enhancing readability and comprehension. Achieved through techniques like repetition, collocation, and the use of cohesive devices, cohesion fosters a coherent flow of ideas, facilitating effective communication with the reader.

Список використаних джерел

1. Coherence & Cohesion. URL: <https://writing.chalmers.se/chalmers-writing-guide/writing-a-text/coherence-cohesion/> (дата звернення: 23.04. 2024).
2. Writing. Cohesion. URL: <https://www.eapfoundation.com/writing/cohesion/> (дата звернення: 24.04. 2024).
3. Cohesion (linguistics). URL: [https://en.wikipedia.org/wiki/Cohesion_\(linguistics\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Cohesion_(linguistics)) (дата звернення: 24.04. 2024).

РОЗДІЛ 4.
ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА

**PECULIARITIES OF TRANSLATION OF ENGLISH HUMOR
INTO UKRAINIAN**

Bohdan Shturmak

The 3rd year student of Full-time Department

Speciality: «Philology. Applied Linguistics»

Faculty of International Economic Relations

Uzhhorod National University

Scientific advisor: Maryana Tomenchuk

PhD in Philology, Associate Professor, Applied Linguistics Department,

Uzhhorod National University.

Humor is a concept that is hard to define. It is always present in our everyday life. It is described as a form of entertainment. However, humor is not categorized that easily because it has so many different forms. It can be expressed through words, visuals, and performances. From innocent jokes to sarcasm, humor comes in a wide range of expressions. It is deeply embedded within culture, and it reflects attitude towards society, and it shapes how people view the world. The study of humor involves exploring the peculiarities of language and communication. Understanding humor is important because it helps interacting with people [7].

Despite numerous research from sociological, psychological, and linguistic perspectives, humor remains a challenge to translate [1; 2; 4]. Translation serves to bridge cultures, but accurate translation of jokes is a hard task, especially between languages with such different structures like English and Ukrainian. Proficient translators, who know nuances of culture will find creative ways to preserve the jokes. While some meanings may be lost in the process of translation, skilled translators can give new meanings into jokes to ensure they resonate with people [6]. So, translation is an art that requires to stay true to the original and adapt while considering differences of culture, allowing humor to be appealing across the world.

To achieve accuracy in translation careful attention to semantic distinctions and following the language rules is required. When translating English jokes into Ukrainian, unique challenges come up due to differences in both languages, needing for creative solutions to maintain adequacy. The balance between linguistic faithfulness and effective communication is crucial to prevent humor from getting lost in translation. Various techniques and insights from experts can be useful for successful translation [5].

Humor shows the complexity of human nature. It is based on surprise and ingenuity. It uses different techniques to make people laugh. The understanding of jokes requires a deep understanding of cultural and linguistic contexts, which helps to overcome language barriers. English humor is charming because it uses unique combination of wit and absurdity. It is rooted in culture, making it challenging for non-native speakers to understand and especially to translate. Absurdity is a key element of English humor. It is shown through unexpected differences in meaning, making jokes even more complex. These differences, along with clever wordplay, create laughter and make communication more enjoyable [3].

Analysis of translation of jokes can be quite hard yet interesting task. One needs to grasp the cultural context of both languages, along with awareness of the subtleties of humor. It is not always just about finding the correct words. It is about recognition of distinct elements of comedy. For example:

What do you call a belt made of watches? A waist of time.

Як називається пояс із годинників? Марна трата часу [8].

The joke in English is uses a wordplay between words "waist" (the part of the body) and "waste" (to use carelessly) because they sound the same (waist - [weist]; waste - [weist]). The joke points out that making a belt out of watches is useless and wasteful use of time.

When translated into Ukrainian, the pun fits in the language. Instead of direct translation of the words, the joke uses the phrase "Марна трата часу", which still has the original meaning by incorporating time and wasted value. So, the translation is good because the joke did not completely lose its meaning, but it lost the wordplay which Ukrainian language could not have.

Humor is a fascinating side of human creativity that is intertwined with language. Whether through wordplay, irony or sarcasm, humor uses language to make people laugh and to keep them entertained. Distinguishing the different forms of humor helps translators to understand the humor better and gives insights on effective translation of such. By carefully analyzing jokes translated from English to Ukrainian one can reveal the various outcomes that can occur, from successfully preserving the original intent of the joke to facing difficulties due to linguistic nuances and cultural references. Translation of jokes is quite a challenging task, but recognizing and learning from these challenges is crucial for translators to become more proficient in this area.

REFERENCES

1. Brône Geert, Feyaerts Kurt, Veale Tony. Introduction: Cognitive linguistic approaches to humor. *International Journal of Humor Research*. De Gruyter Mouton, 2006. 203-228 p.
2. Kuipers Giseline. The sociology of humor. *The Primer of Humor Research*. De Gruyter Mouton, 2008. 361-372 p.

3. Mahna Homa. An Exploration in the language of Humor in English. *International Journal of Applied Linguistics and English Literature*, Australian International Academic Centre PTY.LTD., 2012. 44-58 p.
4. Martin Rad A., Ford Thomas E. The psychology of humor. Burlington, MA: Elsevier, 2006.
5. Tuzzikriah Raihana, Ardi Havid. Students' perception on the problem in translating humor text. *Proceedings of the Eighth International Conference on English Language and Teaching*. Atlantis Press, 2021. 326-331 p.
6. Savina Y. O. Incongruity as a cognitive mechanism of the comic and its rendering in ukrainian translations. *Львівський філологічний часопис №5*. Національний технічний університет Дніпровська Політехніка, 2019. 134-139 p.
7. Stoianova T., Chernenko K. Peculiarities of translation of english humor in ukrainian. *Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського*, 2020. 401-418 p.
8. Популярні анекдоти англійською мовою. <https://speak-up.com.ua/news/populyarni-anekdoty-anglijskoyu-movoyu-2/> (дата звернення: 07.05.2024).

LINGUISTIC MEANS OF EXPRESSING EMOTIONS IN POLITICAL DISCOURSE

Ivan Tsupyk

The 3rd year student of Full-time Department

Speciality: «Philology. Applied Linguistics»

Faculty of International Economic Relations

Uzhhorod National University

Scientific advisor: Antonina Devitska

Ph.D in Linguistics, Associate Professor,

in Applied Linguistics Department

Uzhhorod National University

The ability to effectively express and convey emotions is a crucial aspect of political discourse in the English language. Politicians and public figures must navigate the complexities of emotional expression to connect with their audiences, shape public opinion, and achieve their desired objectives. The relevance of this topic cannot be overstated, as emotions play a pivotal role in persuasion, motivation, and the establishment of trust and credibility in the political arena.

One of the primary means of expressing emotions in political discourse is through the use of lexical devices. Emotionally charged vocabulary, such as words and phrases carrying positive or negative emotional connotations, can evoke corresponding feelings in the audience. For instance, terms like "patriotism" and "pride" can elicit a

sense of motivation and unity, while words like "threat" and "danger" can instill fear and apprehension. Euphemisms also play a crucial role in softening or obscuring expressions that may be unpleasant or controversial. For example in the UK, politicians have been known to use emotionally charged vocabulary, particularly in the context of Brexit. Boris Johnson, during his time as Prime Minister, used terms like “surrender,” “betrayal,” and “traitors” in relation to the Brexit debate. These words were strategically chosen to evoke strong emotions and frame the political narrative around the UK’s departure from the EU [9].

Phonetic devices, including intonation and prosody, contribute significantly to the emotional impact of political speeches. Variations in pitch, stress, rhythm, and pauses can convey different emotions and intentions, allowing politicians to emphasize key points and establish a desired emotional undertone. Moreover, other prosodic elements like volume, timbre, and speech rate can further influence the emotional impact of a message.

Non-verbal cues, such as gestures, facial expressions, and posture, play a vital role in reinforcing verbal messages and establishing an emotional connection with the audience. Open gestures can convey transparency and sincerity, while defensive postures may indicate defensiveness or a closed-off attitude. Facial expressions have the ability to convey a wide range of emotions, and politicians must exercise careful control over them. Posture also contributes to the emotional landscape, with upright, open postures conveying confidence and authority.

The strategic use of stylistic devices like metaphors, hyperboles, and rhetorical figures can infuse political speeches with vivid imagery and emotional resonance. Metaphors help establish connections between abstract ideas and tangible objects or phenomena, making complex concepts more relatable. Hyperboles serve as a potent tool for emphasizing the importance of a specific issue or evoking strong emotional responses.

For example, in his 2009 inaugural address, President Barack Obama metaphorically portrayed the nation's economic and social challenges as "gathering clouds and raging storms," creating a powerful visual representation that tapped into the collective associations of turbulent weather and its disruptive consequences. This skillful use of metaphor helped foster a visceral understanding of the gravity of the situation, going beyond mere statistics or policy jargon [10].

Political speeches often employ rhetorical strategies like metaphor, hyperbole, and repetition to legitimize certain actions or policies by evoking specific emotions in the audience [3, p. 782-785].

Metaphors are widely used by politicians to express emotions and persuade audiences [1, p. 11-28]. For example, conceptual metaphors like "nation as a person" allow politicians to attribute human qualities and emotions to abstract entities [2, p. 33-34].

One notable example is President Franklin D. Roosevelt. In his First Inaugural Address on March 4, 1933, he used the metaphor of the nation as an army to inspire hope during the Great Depression. He said: "*I assume unhesitatingly the leadership of this great army of our people dedicated to a disciplined attack upon our common problems.*" [10].

Political metaphor analysis examines how metaphors are used to construct emotional scenarios and shape public discourse on political issues [5, p. 12-15].

Furthermore, the expression and interpretation of emotions in political discourse are influenced by sociocultural factors. Norms of political correctness and tolerance shape the boundaries of acceptable emotional displays, promoting inclusivity and respect.

Facial expressions and body language can convey emotions in political debates and speeches. For instance, Kamala Harris' facial expressions during the 2020 VP

debate went viral for appearing to convey emotions like frustration and disbelief

[4].

Figure 1. Kamala Harris' facial expressions during VP debate.

The situational context and target audience play a pivotal role in determining the appropriate level and style of emotional expression. Political communication may require different emotional approaches depending on the specific circumstances, such as public speeches, interviews, debates, or international meetings. Politicians may adjust their emotional appeals based on the demographic and cultural characteristics of their intended audience.

During an official ceremony honoring victims of a tragedy, a politician is likely to express deep sorrow, compassion, and respect. Conversely, during election debates, more passionate and intense emotional displays such as outrage, anger, or enthusiasm may be expected in an effort to persuade the audience. For instance, during Prime Minister's statement on Ukraine: 3 April 2022 Johnson uses strong emotive language to condemn Russia's actions, describing them as "despicable attacks" and "war crimes." He evokes a sense of outrage and moral indignation.

He directly calls out Muscovy President Putin, saying he is "desperate" and that "his invasion is failing." This personal criticism aims to undermine Putin's credibility and leadership. Support for Ukraine: Johnson expresses unwavering support for

Ukraine, stating that *"Ukraine's resolve has never been stronger"*. He positions the UK as a staunch ally of Ukraine.

Commitment to action: Johnson outlines specific actions the UK will take, including stepping up sanctions, providing military support, and offering humanitarian aid. He also mentions supporting the International Criminal Court's investigation and deploying specialist investigators, signaling a commitment to holding Russia accountable.

Determination and resolve: Johnson uses phrases like *"I will do everything in my power"* and *"we will not rest until justice is served"* to convey a sense of determination and resolve in the face of Russian aggression. Overall, Johnson's statement is a powerful condemnation of Russian's actions, positioned within the context of the ongoing war [12].

Understanding the intricacies of emotional expression in political discourse is crucial for politicians, communication professionals, and citizens alike. It empowers leaders to craft impactful and persuasive messages, fosters inclusive and respectful dialogue, and enables citizens to critically evaluate the emotional appeals employed by political actors, ultimately strengthening the democratic process.

For politicians and public figures, mastering the art of emotional expression is essential for achieving their desired objectives. By skillfully incorporating linguistic tools, non-verbal signals, and rhetorical strategies, they can establish strong connections with their audiences, shape public opinion, and rally support for their causes or initiatives. However, it is crucial for them to exercise ethical responsibility and caution, as the excessive or manipulative use of emotions can worsen societal divides, escalate conflicts, and contribute to the spread of misinformation.

Emotional language and rhetoric can serve to construct a political leader's image of charisma and leadership qualities [6, p. 6-9]. Changes in political language and rhetoric, such as New Labour's rebranding efforts, can reflect attempts to appeal to voters' emotions and values [7, p. 95-109]. Political speeches are a rich source for

discourse analysis, allowing examination of how emotions are expressed through language choices, metaphors, and rhetorical strategies [8, p. 201-203].

In conclusion, the speech specifics of expressing emotions in English-language political discourse represent a highly relevant and multifaceted phenomenon with significant theoretical and practical implications. Through a comprehensive analysis of the linguistic, non-verbal, and sociocultural dimensions of emotional expression, this study aims to contribute to a deeper understanding of this phenomenon and provide valuable insights for various stakeholders in the realms of politics, communication, and public discourse.

REFERENCES

1. Charteris-Black, J. (2005). *Politicians and rhetoric: The persuasive power of metaphor*. Basingstoke: Palgrave Macmillan. URL: <https://journals.openedition.org/lexis/1691>.
2. Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press. URL: https://ceulearning.ceu.edu/pluginfile.php/100337/mod_forum/attachment/9319/Metaphors%20We%20Live%20By.pdf.
3. Reyes, A. (2011). Strategies of legitimization in political discourse: From words to actions. *Discourse & Society*, 22(6), 781-807. URL: https://www.academia.edu/12627132/Strategies_of_Legitimization_in_Political_Discourse_from_Words_to_Actions_In_Discourse_and_Society_Vol_22_6_781_807_Sage_2011_?sm=b.
4. Kamala Harris' facial expressions during vice presidential debate go viral URL: <https://nypost.com/2020/10/08/kamala-harris-facial-expressions-during-vp-debate-go-viral/>.
5. Musolff, A. (2016). *Political metaphor analysis: Discourse and scenarios*. London: Bloomsbury Publishing. URL:

- https://www.academia.edu/35039305/Political_Metaphor_Analysis_Discourse_and_Scenarios_book_review.
6. Mio, J. S., Riggio, R. E., Levin, S., & Reese, R. (2005). Presidential leadership and charisma: The effects of metaphor. *The Leadership Quarterly*, URL: https://cognitivepolitics.ucr.edu/events/mio/mio_etal_2005.pdf.
7. Fairclough, N. (2000). *New Labour, new language?*. London: Routledge URL: https://www.researchgate.net/publication/12491151_New_Labour_New_Language.
8. Schäffner, C. (1996). Editorial: political speeches and discourse analysis. *Current Issues in Language & Society* URL: https://www.academia.edu/68517366/Editorial_Political_speeches_and_discourse_analysis.
9. Traitors, betrayal, surrender: British politics now dripping with terms that fuel division URL: <https://theconversation.com/traitors-betrayal-surrender-british-politics-now-dripping-with-terms-that-fuel-division-124318>.
10. President Barack Obama's Inaugural Address URL: <https://obamawhitehouse.archives.gov/blog/2009/01/21/president-barack-obamas-inaugural-address>
11. Franklin D. Roosevelt, First Inaugural Address (Washington DC, March 4, 1933)URL: <https://literarydevices.net/top-6-great-metaphors-in-presidential-speeches/>.
12. Prime Minister's statement on Ukraine: 3 April 2022 URL: <https://www.gov.uk/government/news/prime-ministers-statement-on-ukraine-3-april-2022>

DISTRIBUTIVITY IN LINGUISTICS

Daryna Homechko

The 3rd year student of Full-time Department

Speciality: «Philology. Applied Linguistics»

Faculty of International Economic Relations

Uzhhorod National University

Scientific advisor: Myhaylo Poliuzhyn

Doctor of philological sciences, Professor,

in Applied Linguistics Department

Uzhhorod National University

Distributivity in natural language occurs in sentences such as *John and Mary (each) took a deep breath*, when a predicate that is combined with a plurality-denoting expression is understood as holding of each of the members of that plurality. Language provides ways to express distributivity overtly, with words such as English *each*, but also covertly, when no one word can be regarded as contributing to it. Both overt and covert distributivity occur in a wide variety of constructions. This article reviews and synthesizes influential approaches to distributivity in formal semantics and includes pointers to some more recent approaches. Theories of distributivity can be distinguished on the basis of how they answer a number of interrelated questions: To what extent can distributivity be attributed to what we know about the world, as opposed to the meanings of words or silent operators? What is the relationship between distributivity and plurality? Does distributivity always reach down to the singular individuals in a plurality? If not, under what circumstances is distributivity over subgroups possible, and what is its relation to distributivity over individuals [1, p. 1]?

Thus, the distribution of an object is generally the distribution of its tokens in the environment or environments in which it occurs. The term can be used in a broad sense in linguistics as well as in other disciplines, where one examines the distribution of any data in the subject area and so also from the distribution of languages in an area or the distribution of properties of linguistic units, such as sentence lengths, can speak in corpora [1, p. 1-2].

In the narrower sense, the distribution of a linguistic unit is the totality of the context (or contexts) in which it occurs. Linguistic units of all levels and levels of abstraction come into one topic, including: Sounds and phonemes, morphs and morphemes, words, constructions, etc. When such a unit occurs in speech or a text, there are other units of the same type before and after it or to the left and right of it, with which together they form a unit of a higher level of complexity forms. The German morph *-em* occurs after the stems beautiful (“schön”), old (“alt”), loud (“laut”), etc., generally after adjective stems, and forms the strong declension form of the dative singular masculine and neuter [2, p. 45-47].

Distributivity is a kind of deciphering approach based on the principle of the maxim "Tell me who your friend is, and I'll tell you who you are" (tell me the environment of an element and I'll tell you which element it is). The possibility of using the distributive method in the analysis of linguistic phenomena comes from the understanding that each linguistic unit has its own special environment, that is, the distributive properties of a linguistic unit realize its internal properties, which reflect its functional role. There are no two units whose surroundings are completely identical [2, p. 48-49].

Distributional analysis has become widely used in linguistics. It can be used to analyze language units of any level. With its help, everyone can set the system of phonemes and morphemes of any language, the meaning of polysemic words, the semantic distance between words of a certain lexical-semantic category [2, p. 50].

REFERENCES

1. Champollion L. Distributivity in Formal Semantics. 2019. P. 1-2.
<https://www.annualreviews.org/content/journals/10.1146/annurev-linguistics-011718-012528>.
2. Vries H. Two kinds of distributivity. 2017. P. 45-50.
<https://link.springer.com/article/10.1007/s11050-017-9133-z>.

TRANSFORMATIONAL ANALYSIS

Anetta Fiureis

The 3rd year student of Full-time Department

Speciality: «Philology. Applied Linguistics»

Faculty of International Economic Relations

Uzhhorod National University

Scientific advisor: Myhaylo Poliuzhyn

Doctor of philological sciences, Professor,

in Applied Linguistics Department

Uzhhorod National University

Transformational analysis is a method used to understand how things change in different areas of life, such as psychology, sociology, and language studies. Transformational analysis isn't something new. People have been interested in how things change for a long time. It comes from different fields like psychology and sociology. Over the years, researchers and thinkers have used this approach to study how societies, organizations, or people evolve and adapt to new situations.

Understanding why things change is really important in different areas like how people think, how societies work, in businesses, and in becoming a better person. Transformational analysis helps us handle changes better, make smart choices, and get the results we want. For example, if we know why people buy certain things, businesses can make products that people want. In personal life, understanding why we feel certain ways can help us make changes for the better. In business, if we can predict what customers will want, we can plan ahead and make better decisions.

Definition of the concept of "transformational analysis":

Imagine you have a plant. You notice that it grows and changes over time. Transformational analysis is like studying how and why the plant grows. It's about understanding the processes of change in systems, groups, or individuals. For example, it helps us understand why people might change their behaviors or thoughts in different situations.

The main idea of transformational analysis is to understand the reasons behind change and what happens as a result. It helps us figure out what causes change and how we can manage it better.

There are three main principles and methods in transformational analysis:

- **Understanding the reasons behind change**

The first step in transformational analysis is figuring out why things change. Just like how we might wonder why the river flows differently at different times, we want to understand what causes these changes. Is it because of the weather? The shape of the riverbed? By asking these questions, we can start to understand the reasons behind change.

- **Predicting what might happen next**

Once we understand why things change, we can start to predict what might happen next. For example, if we know that rainy weather makes the river flow faster, we can predict that the river will speed up when it rains. By making these predictions, we can better prepare for and manage changes when they happen.

- **Making plans to deal with changes effectively**

Transformational analysis helps us make plans to deal with changes effectively. If we know that the river will speed up when it rains, we can make plans to prevent flooding or protect our homes and crops. By making these plans ahead of time, we can reduce the impact of changes and make sure that everything runs smoothly.

Transformational analysis is like studying a puzzle. We look at all the pieces and try to understand how they fit together and why they might change shape over time. By understanding these changes, we can make better decisions and help things grow in a positive direction.

Beginnings of transformational analysis:

The story of transformational analysis begins in the late 19th and early 20th centuries when people started looking closely at human behavior and how societies work.

In psychology, pioneers like **Sigmund Freud**, **Carl Jung**, and **Alfred Adler** were exploring how our minds work:

- **Sigmund Freud** talked about hidden desires and conflicts in our minds that affect how we behave.
- **Carl Jung** looked at universal symbols and ideas that connect us all
- **Alfred Adler** focused on how we grow and become who we are. In sociology, thinkers such as Émile Durkheim, Max Weber, and Karl Marx were studying how societies change and grow:
 - **Émile Durkheim** looked at the rules and beliefs that hold societies together.
 - **Max Weber** explored how people's ideas and values shape society
 - **Karl Marx** examined how power and money affect people's lives. Over the years, many brilliant minds have added to our understanding of transformational analysis.

In psychology, Jean Piaget, Lev Vygotsky, and Erik Erikson made important contributions:

- **Jean Piaget** studied how children learn and grow
- **Lev Vygotsky** looked at how social interactions shape our thinking • **Erik Erikson** talked about the different stages we go through as we develop our identity.

In sociology, scholars like Michel Foucault, Pierre Bourdieu, and Anthony Giddens added new insights:

- **Michel Foucault** talked about how power shapes our lives and institutions
- **Pierre Bourdieu** looked at how social structures affect our behavior • **Anthony Giddens** explored how we create our identities through our actions.

Together, these thinkers helped us see how people and societies change over time. They showed us that our minds and societies are always evolving, and that understanding these changes can help us make the world a better place.

The role of transformational analysis is significant in various aspects of life, as it helps us understand, manage, and adapt to change:

- **Understanding Change**

Transformational analysis helps us grasp why change occurs in different situations.

- **Strategic Planning**

It enables us to anticipate future changes and develop strategic plans to respond effectively. By predicting potential outcomes and identifying opportunities or risks, transformational analysis guides decision-making processes and helps set realistic goals.

- **Problem-Solving**

When faced with challenges or obstacles, transformational analysis provides a framework for problem-solving. By analyzing the root causes of problems and exploring alternative solutions, we can develop innovative strategies to overcome difficulties.

- **Organizational Effectiveness**

In business and organizational settings, transformational analysis enhances effectiveness and efficiency. By understanding market trends, consumer behavior, and competitive dynamics, organizations can adapt their strategies.

REFERENCES

1. Introduction to Transformational Analysis: A Comprehensive Guide for Coursework Students

2. Theoretical Foundations of Transformational Analysis: Key Principles for Coursework Students
3. Covey, S. R. (1989). *The 7 Habits of Highly Effective People: Powerful Lessons in Personal Change*. Free Press.
4. *Psychology Today* - "Understanding Transformational Analysis in Personal Development"
5. Transformational Analysis Across Languages

LANGUAGE RECEPTION AND PRODUCTION IN THE CONTEXT OF GLOBALISATION: THE CASE OF ENGLISH AS AN INTERNATIONAL LANGUAGE

Anastasiia Stepchuk

The 3rd year student of Full-time Department

Speciality: «Philology. Applied Linguistics»

Faculty of International Economic Relations

Uzhhorod National University

Scientific advisor: Olesia Stoyka

Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Applied Linguistics

State University «Uzhhorod National University»

The dynamics of language reception and production face profound transformations in the era characterised by widespread interconnectedness and global interdependence. Globalisation, with its complex network of economic, social and technological advances, has not only changed the way people communicate, but has also affected the way languages are perceived, valued and used in different societies. As people live in linguistic landscapes shaped by globalisation, there is a need to explore the relationship between language, culture and global dynamics. Nowadays, English plays the role of a global lingua franca and has a profound impact on linguistic diversity, cultural identity and global communication.

Globalisation has a significant impact on the way people perceive and comprehend languages. The interconnectedness that globalisation increases leads to greater exposure to a variety of linguistic and cultural expressions, which encourages

the development of adaptive strategies for perception and comprehension. In the context of globalisation, people demonstrate flexibility in language perception and comprehension, using strategies such as code-switching, contextual inference and reliance on non-verbal cues to effectively navigate multilingual environments [1, pp.1-10].

Language perception strategies cover the cognitive processes that people use to interpret and understand language. These strategies involve the integration of language signals, cultural context, and cognitive mechanisms to understand spoken or written expressions. In a globalised context, people are exposed to a variety of languages through different channels such as international media, travel and digital communication. This increased exposure is contributing to a more dynamic linguistic landscape that challenges traditional notions of language perception. Cross-cultural communication, which is a direct consequence of globalisation, has a significant impact on language perception. When people communicate with speakers of different cultures, their language perception adapts to different communication styles, linguistic nuances and cultural specifics [8, pp.103-112].

Language comprehension strategies cover the cognitive mechanisms that people use to interpret and understand spoken or written language. These strategies involve a complex combination of linguistic decoding, semantic interpretation, and cognitive processing to extract meaning from linguistic information. Comprehension strategies adapt to different linguistic contexts, individual levels of language proficiency, and the subtleties of communication. These strategies cover a range of skills, including lexical and grammatical decoding, inferential reasoning and cultural interpretation. Mastery of comprehension strategies enhances a person's ability to engage in nuanced conversations, comprehend implicit meanings, and adapt to various communication styles [2].

Multilingualism provides cognitive challenges and advantages by affecting various cognitive functions, such as executive control, working memory and attention regulation. Research shows that multilingual people develop cognitive flexibility and resilience, which contributes to cognitive adaptation and improved problem-solving

skills. Effective management of cognitive load is essential for navigating the complexities of a multilingual environment. Multilingual people use strategies such as language compartmentalisation and adaptive cognitive processes to optimise cognitive resources and facilitate communication in a globalised language landscape [5, pp.1-6].

Global trends form the creative environment of broadcasting, stimulating innovation in content creation, narrative structures and audience engagement strategies. The dynamic interaction between global trends and broadcasting reflects the evolution of preferences, technological progress and cultural changes in the media environment. Language provides a powerful tool for conveying cultural nuances and global trends in broadcasting, promoting cross-cultural understanding and conveying diverse points of view. Innovative approaches, such as transmedia storytelling and real-time interactive features, use global connectivity to engage audiences and promote cultural exchange [4].

There are cases that illustrate how language and creativity come together in the global entertainment and media industry. Netflix's multilingual originals, BTS's linguistic inclusivity, and the BBC's multilingual news platforms demonstrate the effectiveness of using linguistic diversity to reach global audiences, promote cultural exchange and cross-cultural understanding. These examples highlight the importance of adapting to global trends, addressing challenges such as cultural sensitivity, technological disruption and audience segmentation, and exploiting opportunities for creative expression and global resonance.

Netflix, the global giant of streaming services, is an example of the dynamic interaction between language, creativity and global trends. The strategy of creating multilingual original content allows Netflix to reach a global audience. By offering content in multiple languages, such as Spanish for “Money Heist” and “Elite”, French for “The Casteekers” and “Lupin” and German for “Dark”, “Sing On” and “Unorthodox”, Netflix can satisfy viewers with different language origins around the world.

As individuals and broadcasters navigate the complexities of a globalised linguistic and media landscape, understanding the nuances of language perception,

comprehension and creative expression is essential. By recognising linguistic variety, cultural exchange and innovative approaches to broadcasting, people can use language and creativity to promote global understanding, unity and engagement in an increasingly interconnected world [6].

The role of English as an international language is multifaceted and wide-ranging, influencing global communication, cultural dynamics and linguistic landscapes. As the lingua franca of the modern world, English facilitates interaction, cooperation and exchange across diverse linguistic and cultural boundaries. Its dominance in various fields such as diplomacy, trade, science and popular culture underscores its indispensability in shaping international relations and facilitating global cooperation.

The widespread influence of English also poses challenges, including linguistic marginalisation, cultural homogenisation and threats to linguistic diversity. The adoption of English as a global language can lead to the marginalisation of speakers of other languages, especially indigenous and minority languages, which can lead to language shift, endangerment and loss of languages. In addition, the cultural hegemony of English may contribute to the erosion of cultural diversity and the marginalisation of non-Western cultural expressions [1, pp.72-78].

The prospects of using English as an international language provide numerous opportunities for economic mobility, access to knowledge, global communication and cultural influence. English language fluency increases a person's ability to navigate the complexities of a globalised world, interact with different cultures and actively participate in the global economy, society and culture. By using the opportunities offered by English language proficiency, people can widen their horizons, realise their aspirations and contribute to a more interconnected, inclusive and prosperous world [3, pp.49-51].

Addressing the challenges posed by the dominance of English requires concerted efforts to promote linguistic diversity, cultural pluralism and equal access to language resources and opportunities. Initiatives such as language revitalisation programmes, bilingual education and the promotion of multilingualism in the digital space can help

preserve indigenous languages, empower linguistic minorities and contribute to an inclusive and equitable linguistic environment.

The complex interrelationships between the role, impact and challenges of English as an international language underscore the need for balanced approaches that recognise both its advantages and disadvantages. By fostering inclusive language policies, promoting linguistic diversity and ensuring equal access to opportunities, people can use English as a tool for global understanding, cooperation and mutual respect [7, pp.5-8].

REFERENCES

1. Crystal, D. English as a global language. Cambridge University Press. 2003. 212 p.
2. Gibbs, T. All about language comprehension: What it is and how it can help your child read. NWEA. 2021.
3. Grigoryeva, L. and Zakirova, R. The role of English in intercultural communication: Past, modernity and future global perspectives. *Training Language and Culture*, 6(2). 2022. pp.45–55.
4. Jack, W. 5 Key Trends in Broadcast Media 2024. London Broadcasting Company. 2023.
5. Maher, J.C. *Multilingualism: A Very Short Introduction*. Oxford University Press. 2017. 148p.
6. *Multilingual Technology For Global Entertainment: A Case Study Of Netflix*. 2023.
URL: <https://amt-lab.org/blog/2023/1/the-future-of-non-english-storytelling-through-linguistic-diversity-a-case-study-of-netflix>
7. Phillipson, R. *Linguistic imperialism*. Oxford University Press. 1992. 365 p.
8. Vulchanova, M., Vulchanov, V., Fritz, I., & Milburn, E. Language and perception: Introduction to the Special Issue “Speakers and Listeners in the Visual World”. *Journal of Cultural Cognitive Science*, 3(2). 2019. pp.103–112.

SEMANTIC-SYNTACTIC ANALYSIS

Bohdana Savka

The 3rd year student of Full-time Department

Speciality: «Philology. Applied Linguistics»

Faculty of International Economic Relations

Uzhhorod National University

Scientific advisor: Myhaylo Poliuzhyn

Doctor of philological sciences, Professor,

in Applied Linguistics Department

Uzhhorod National University

Semantic analysis is the process of understanding the meaning of language within a given context. It involves examining how words, phrases, and sentences convey specific meanings, and how these meanings are interpreted by speakers or listeners.

There are different ways of thinking about semantics. Formal Semantics uses logic and math to accurately show what sentences mean, like deciding if something is true or not. Lexical Semantics looks at what words mean by themselves and how they connect with each other. Cognitive Semantics studies how our thoughts and experiences influence what words mean.

Syntax, on the other hand, deals with the rules for putting words together to make sentences. It's about things like word order, sentence structure, and the roles that words play in sentences, like subjects and objects.

Different theories help us understand syntax better. Transformational Grammar talks about how sentences can be transformed from one form to another. Dependency Grammar focuses on the relationships between words in a sentence, while Constituency Grammar breaks sentences down into smaller parts.

Semantic-syntactic analysis is the process of studying sentences to grasp both their intended meaning (semantic analysis) and their grammatical structure (syntactic analysis). This joint approach allows us to understand how words, phrases, and clauses collaborate to communicate specific ideas within a particular context. By examining both semantics and syntax, we gain a full understanding of how language operates and how meaning is conveyed in sentences.

The principle of compositionality says that the meaning of a sentence comes from the meanings of its parts and how they're put together. But language has exceptions, like idioms and metaphors, where the meaning isn't predictable from the individual words.

Methods of semantic and syntactic analysis

1. Traditional Methods:

- **Attributive Analysis:** Focuses on the morphological and syntactic properties of words to determine their semantic roles in a sentence.
- **Test Analysis:** Uses a series of questions to determine the semantic relations between words and sentences.
- **Componential Analysis:** Breaks down the meaning of a word into its constituent semantic components (semes), representing it as a bundle of features or semes.

2. Modern Methods:

- **Cognitive Linguistics:** Studies the relationship between language and thought, emphasizing cognitive frames and models.
- **Functional Linguistics:** Studies language from the perspective of its communicative functions, considering context and discourse.

- Corpus Linguistics: Analyzes language based on large collections of textual data, examining frequency and distribution of words and phrases.

Syntactic Structure:

1. Phrases:

- Noun Phrase (NP): Consists of a noun and any associated words that modify or describe it.
- Verb Phrase (VP): Includes a verb and any objects, complements, or adverbs that modify or accompany it.
- Adjective Phrase (AdjP): Consists of an adjective and any words that intensify or specify its meaning.
- Adverbial Phrase (AdvP): Provides information about the manner, time, place, frequency, degree, or reason of an action or event.
- Prepositional Phrase (PP): Contains a preposition and its object, along with any modifiers. Example: "on the table."

2. Grammatical Functions:

- Subject: The noun or pronoun that performs the action or is described by the verb.
- Verb: Expresses the action or state of being in a sentence.
- Object: Receives the action of the verb or shows the result of the action.
- Complement: Completes the meaning of a sentence by providing additional information about the subject or object.
- Adverbial: Modifies the verb by providing information about how, when, where, why, or to what extent the action occurs.

Semantic Roles:

- Agent: The entity that performs the action expressed by the verb.
- Patient: The entity that undergoes the action or is affected by it.
- Theme: The entity that

undergoes movement or change of state • **Experiencer:** The entity that perceives or experiences a sensation, emotion, or mental state.

- **Instrument:** The entity used to perform an action or bring about a change.
- **Location:** The place where the action occurs or where an entity is located.
- **Source:** The starting point or origin of an action or movement.
- **Goal:** The endpoint or destination of an action or movement

Alignments between syntactic functions, such as subject and object, and semantic roles, like agent and patient, often clarify sentence meaning. For instance, in the sentence "The cat chased the mouse," the subject "the cat" aligns with the agent, and the object "the mouse" aligns with the patient, making it easy to understand the action.

Mismatches between syntactic functions and semantic roles can cause ambiguity. In passive voice sentences like "The ball was kicked by the child," syntactically, "the ball" is the subject, but semantically, it's the patient, leading to confusion about who performed the action.

Ambiguity in language can come from structural and lexical sources. For example, in "I saw the man with the telescope," it's unclear if "with the telescope" modifies "I saw" or "the man." Also, in "I saw a bat in the cave," "bat" could mean either the flying mammal or the sports equipment, depending on context.

REFERENCES

1. Chierchia, G., & McConnell-Ginet, S. (2000). *Meaning and Grammar: An Introduction to Semantics*. MIT Press.
2. Fillmore, Charles J., & Baker, Collin F. (2010). *A frames approach to semantic analysis*. Oxford University Press.
3. Radford, A. (2004). *English syntax: An introduction*. Cambridge University Press.

4. Saeed, John. (2016). *Semantics*. Wiley-Blackwell.
5. Van Valin, Robert D. Jr. (2005). *Exploring the Syntax-Semantics Interface*. Cambridge University Press.

CORPUS APPROACHES TO LINGUISTIC ANALYSIS

Polina Plastun

The 3rd year student of Full-time Department

Speciality: «Philology. Applied Linguistics»

Faculty of International Economic Relations

Uzhhorod National University

Scientific advisor: Myhaylo Poliuzhyn

Doctor of philological sciences, Professor,

in Applied Linguistics Department

Uzhhorod National University

1. Corpus linguistics

Corpus linguistics is about studying language through collections of texts. These texts can be traditional paper documents or digital archives. It's about analyzing language in its natural context, whether historical or contemporary. Corpus linguistics studies language using a bunch of methods and helps to understand how often words appear in the text and what similarities do they have. That's where frequency data comes in. It tells us how many times each word shows up in the text. This mix of looking at words in context and counting how often they pop up is what makes corpus linguistics so powerful. We get both detailed examples (qualitative analysis) and big-picture trends (quantitative analysis), helping us understand language in a deeper way.

2. Short History of corpus linguistics

The roots of corpus linguistics stretch back to the late 19th century, long before the digital age. Scholars were already compiling text corpora and laying the theoretical

groundwork for analyzing language patterns. Its early history was marked by opposition from, in particular, Noam Chomsky, who favored a rationalist view over the empiricism associated with corpus-based approaches. However, corpora have been shown to be highly useful in a range of areas of linguistics (but perhaps most notably lexicography and grammatical description).

Over time, corpus linguistics evolved from a simple methodology into a full-fledged scientific discipline. There's ongoing debate about the theoretical underpinnings of corpus linguistics. Some trace its origins to American structuralism, emphasizing descriptive linguistics and empirical observation. Others look to Firthianism, which prioritizes understanding language in its social and communicative context.

3. Text corpora

Text corpora (singular: text corpus) are large and structured sets of texts, which have been systematically collected. Text corpora are used by corpus linguists and within other branches of linguistics for statistical analysis, hypothesis testing, finding patterns of language use, investigating language change and variation, and teaching language proficiency.

Text corpora can be classified based on various criteria, including their size (small, medium, large), the sources of texts (written, spoken, transcribed), the time period they cover (historical, contemporary), and their thematic focus (general language, specialized domains like legal, medical, academic, etc.). The construction of text corpora involves careful selection, categorization, and annotation of texts to ensure they reflect the linguistic features and patterns of interest to researchers.

4. Types of text corpora

Text corpora can be classified into several types based on various criteria such as their content, purpose, source, size, and organization. Here are some common types of text corpora, that will be explained during conferention in more details:

1. General Corpora

2. Specialized Corpora
3. Historical Corpora
4. Contemporary Corpora
5. Monolingual Corpora
6. Multilingual Corpora
7. Parallel Corpora

Methods of corpus analysis refer to the techniques and approaches used to extract, process, analyze, and interpret data from text corpora. These methods vary depending on the research goals, the type of corpus, and the specific linguistic phenomena being studied. Here are some common methods of corpus analysis:

1. Frequency Analysis
2. Collocation Analysis
3. Concordance Analysis
4. Keyword Analysis
5. Part-of-Speech Tagging
6. Semantic Analysis
7. Corpus Querying
9. Statistical Analysis:

5. **Application of corpus analysis in linguistics**

Methodological acquaintance with the problem involves studying the main approaches, concepts, and techniques used for corpus analysis in linguistics. In this case, the author conducts research using corpus analysis in linguistics. The methodology includes the following steps:

- 1)Literature review

- 2) Setting goals
- 3) Corpus selection
- 4) Data preparation
- 5) Application of analysis methods
- 6) Interpretation of results

6. Example: the Voyant tool

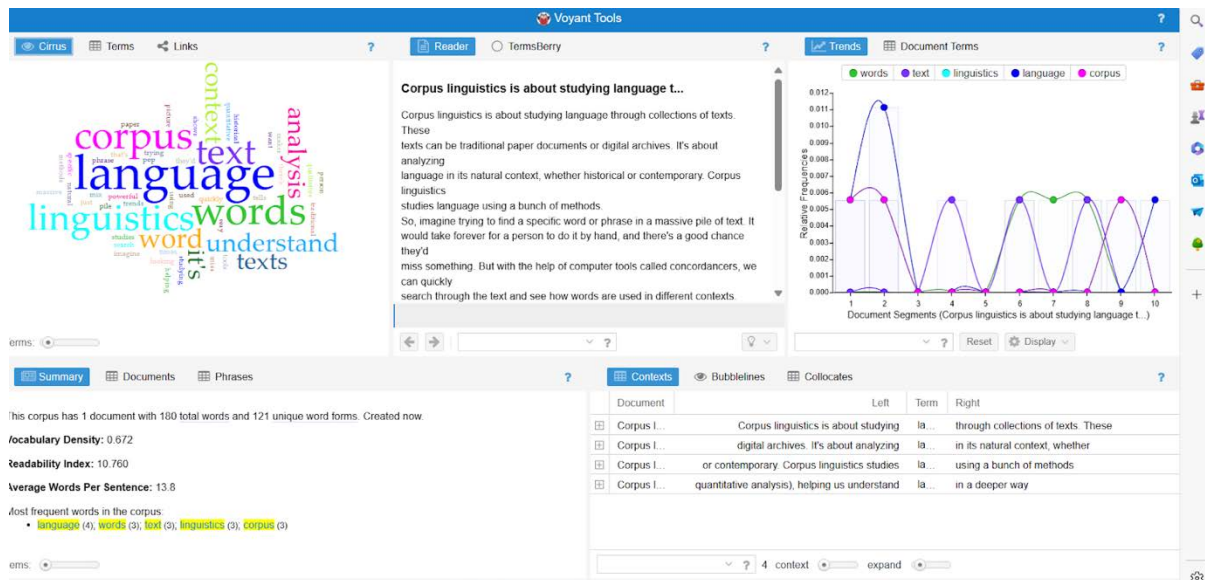
The Voyant Tools is a powerful online platform that facilitates corpus analysis by providing various tools and functionalities for text visualization, exploration, and interpretation. It provides a summary of key statistics such as word count, unique words, and average word length.

Users can conduct exploratory analysis using the visualization tools to identify key terms, patterns, trends, and relationships within the corpus. This analysis helps in gaining insights into language usage, themes, and discourses present in the text data.

The Voyant Tools also offers basic statistical analysis functionalities such as frequency counts, collocation analysis, keyword analysis, and dispersion plots. These tools enable users to quantify and analyze linguistic patterns and phenomena in the corpus.

Finally, based on the results of the analysis, researchers can interpret the findings, draw conclusions, and gain insights into the linguistic characteristics, discourse structures, and semantic relationships present in the corpus. This information can be valuable for various research purposes in linguistics, literature, digital humanities, and social sciences.

Example: the Voyant tool analyzes the first paragraph “Corpus linguistic”

REFERENCES

1. Hardie, A. and McEnery, T. eds., (2011). *What is corpus linguistics?* [online] Cambridge University Press. Available at: <https://www.cambridge.org/core/books/abs/corpus-linguistics/what-is-corpus-linguistics/C16393FB65F2BA9D7C7EFF9284F99EAE>.
2. Kutter, A. (2017). Corpus analysis. In *The Routledge Handbook of Language and Politics* (pp. 169-186). Routledge.
3. Perebiynis V. I. Tradytisyna ta komp'yuterna leksykohrafiya. Navchalnyi posibnyk / V. I. Perebiynis, V. M. Sorokin. – K. : Vydavnytstvo Kyivskoho natsionalnoho lnhvistychnoho universytetu, 2009. – 218 s.
4. *A Mosaic of Corpus Linguistics: Selected Approaches* / Ed. A. Sanchez, M. Almela. – Frankfurt on Main : Peter Lang, 2010. – 291 p.
5. *An International Handbook* / Eds. A. Ludeling, M. Kyto. – Walter de Gruyter – Berlin – New York : Corpus Linguistics, 2008. – Volume 1. – 776 p.
6. Kennedy Hr. *Introduction to Corpus Linguistics* / Graeme Kennedy. – London : Longman, 1998. – 315 p.
7. Lager T. *A logical approach to computational corpus linguistics* / Torbjorn Lager // Doctoral Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy. – Goteborg : Goteborg University, Department of Linguistics, 1995. – 326 p.

8. Leech H., Fallon R. Computer corpora – what do they tell us about culture? /H. Leech, R. Fallon // ICAME Journal. – 1992. – Vol. 16. – 29-50 p.
9. McEnery T., Wilson A. Corpus Linguistics: An Introduction / Tony McEnery Andrew Wilson. – Edinburgh : University Press, 2001. – 235 p.
10. McEnery T., Hardie A. Corpus Linguistics: Method, Theory and Practice / Tony McEnery, Andrew Hardie. – Cambridge : Cambridge University Press, 2012. – 294 p.
11. Perspectives on Corpus Linguistics. Studies in Corpus Linguistics / Eds. V. Vander, S. Zyngier, G. Barnbrook. – Vol. 48. – Amsterdam : John Benjamins Publishing, 2011. – 256 p.
12. The handbook of English linguistics / ed. Bas Aarts, April McMahon. – Malden MA : Blackwell Publishing, 2006. – 824 p.

ADAPTATION AND STYLISTIC PROCESSING OF THE TEXT AS A TYPE OF TRANSLATION

Bohdana Lutak

The 3rd year student of Full-time Department

Speciality: «Philology. Applied Linguistics»

Faculty of International Economic Relations

Uzhhorod National University

Scientific advisor: Olga Baybakova

Ph.D in Linguistics, Associate Professor,

in Applied Linguistics Department

Uzhhorod National University

The topic of adaptation and stylistic processing in translation holds high relevance in the field of linguistics. It addresses the fundamental question of how meaning, tone, and cultural nuances are conveyed across languages.

Adaptation in translation is the process of modifying a text to suit the linguistic, cultural and contextual characteristics of the target audience while preserving the essence and meaning of the original text. Unlike literal translation, which focuses solely on reproducing the original language, adaptation involves a certain amount of creative reworking to make the translated text resonate with the target reader. This includes adjusting cultural references, idiomatic expressions and stylistic elements to maintain relevance and authenticity in the target language and culture [1, p. 76].

In other words, adaptation is the adjustment of a text to the level of ability of the recipient. Such text processing is often used when translating texts for children or special texts for non-specialized audiences. Special vocabulary (terms, complex

thematic vocabulary) is replaced or explained in general terms, and complex constructions are simplified.

Stylistic text processing encompasses the manipulation of language and stylistic elements to achieve a desired effect in the target text. This involves carefully selecting vocabulary, sentence structure, tone, and rhetorical devices to convey the intended meaning and evoke a specific response from the reader [2, p. 115].

Stylistic processing is particularly important in translation, as it allows translators to capture the unique voice, tone, and style of the original author while adapting it to suit the linguistic and cultural conventions of the target audience. Stylistic (also known as literary) processing can be used in cases where the quality of the source text does not satisfy the customer of the translation text [3, p. 147].

Even the most experienced translators encounter challenges stemming from disparities between the realities of the source and target languages. There are factors that prompt adaptation in translation:

- "**Cross-code breakdown**": where no direct lexical or other equivalents exist in the target language.

- "**Situational or cultural inadequacy**": when the contexts and perspectives of the source text cannot be seamlessly transitioned to the target context.

- "**Genre switching**": the necessity to transition from one genre to another.

- "**Disruption of a communication process**": the need to cater to a distinct readership profile.

There are also two types of adaptation:

- "**local adaptation**";

- "**global adaptation**" [4, p. 159].

Typically, local adaptation is employed to address specific challenges encountered during the translation process. This form of adaptation targets discrete segments of a text to tackle inherent structural, pragmatic, social, or cultural translation complexities. Serving as a localized intervention, adaptation works to minimize the gaps between the source and target texts. It is apt to liken local adaptation to a

translation technique, given their shared purpose of resolving isolated issues within the source text without significantly impacting the target text in its entirety.

In contrast, global adaptation encompasses adjustments made to the entirety of the text and is driven by 'extrinsic factors' inherent to the source material. Scholars often characterize global adaptation as a process that extends beyond mere language translation, also manifesting within a single language context. This form of global adaptation is referred to as "monolingual adaptation". An illustration of monolingual adaptation can be seen in scenarios such as transforming a novel into a play or adapting a play into a film [6, p. 214].

Within the framework of stylistic text processing, there are three main types:

1. **Lexical stylistic processing** which scrutinizes the stylistic elements at the level of individual words.
2. **Syntactic Stylistic Processing**, which investigates the impact of sentence structures on textual style.
3. **Rhetorical Stylistic Processing**, a category dedicated to understanding the strategic use of rhetorical devices to enhance the overall persuasiveness and effect of the text.

A translator utilizes various forms of knowledge during the translation process, broadly categorized into linguistic and extralinguistic realms. In linguistics, the following linguistic factors are distinguished: **language structure** and **grammar**, **lexical equivalence**, **register** and **tone** [5, p. 58].

The linguistic structure and grammar intricacies of both the source and target languages are crucial elements that translators must navigate. Beyond syntax, morphology, and grammatical conventions, phonology and discourse structure also contribute to the challenging task of modifying the text effectively for the target audience.

When adapting content across languages, it's crucial to pay attention to variations in formality levels (formal vs. informal) and tones, which can include elements like humor, seriousness, or everyday language. Moreover, the choice of register and tone can significantly impact how the message is perceived by the target audience. For

instance, a humorous tone in one language might not resonate in another culture due to differences in comedic preferences or cultural sensitivities [2, p. 116].

Extralinguistic factors are important in the translation and communication process, encompassing elements outside the language that affect the interpretation of a message. These factors include cultural context, target audience, medium, and genre, each of which affects how a message is conveyed and understood in a particular context.

Cultural factors such as customs, beliefs, values, and social norms influence the adaptation and stylistic processing of the text. Moreover, cultural factors extend beyond mere translation, requiring to navigate the complexities of cultural adaptation ,taking into account historical context, local practices, and even regional variations in language usage [1, p. 78].

The successful adaptation of text hinges on how the content will be aligned with the characteristics and inclinations of the intended audience. Beyond language nuances, considerations such as age demographics, educational background, socio- economic status, and cultural identity of the target readers play a pivotal role in informing the adaptation process and stylistic text processing.

Adaptation and stylistic text processing are essential components of the translation process, allowing translators to effectively convey the meaning and impact of the original text in the target language and culture [6, p. 221].

REFERENCES

1. Baker, M. In Other Words: A course book on Translation. London: Routledge, 2002. 76-78 p.
2. Mona Baker, Gabriela Saldanha. Routledge Encyclopedia of Translation Studies. New York: Routledge, 2011. Pp. 115-117.
3. Newmark, P. A Textbook of Translation. New York: Phoenix ELT, 2005. 147 p.

4. Reiss, K. “Text types, translation types and translation assessment”, Helsinki: Finn Lectura, 2008. 159 p.
5. Wales, K. A Dictionary of Stylistics, London: Longman, 2009. 58 p.
6. Wynne, M. “Stylistics: corpus approaches”, in Keith B., Oxford: Elsevier, 2006. Pp. 213-226.

COMPONENT ANALYSIS

Alla Kushnir

The 3rd year student of Full-time Department

Speciality: «Philology. Applied Linguistics»

Faculty of International Economic Relations

Uzhhorod National University

Scientific advisor: Myhaylo Poliuzhyn

Doctor of philological sciences, Professor,

in Applied Linguistics Department

Uzhhorod National University

Component analysis (CA) is a method used to break down complex entities, such as words or data sets, into their fundamental components or building blocks. In linguistics, CA is applied to understand the underlying structure of language by deconstructing word meanings into basic semantic components known as semes. This analysis helps in gaining a deeper insight into the core meaning of words and how they relate to each other within specific domains. In data analysis, CA is used to identify patterns and structures within datasets by decomposing them into simpler components, enabling researchers to uncover hidden relationships or insights.

Deeper Understanding of Language and Meaning: Component analysis (CA) provides a framework for deconstructing word meanings into semes, facilitating a deeper understanding of language and how words relate within specific domains.

Cross-Linguistic Comparison and Cultural Influence: CA enables the comparison of word meanings across languages, revealing shared and distinct

semantic components and highlighting the influence of cultural factors on meaning expression.

Relevance in Data Analysis: CA is a powerful tool for understanding data structures and identifying patterns, with applications in various fields such as medicine, finance, and sociology, where the volume and complexity of data are rapidly increasing.

Theoretical Foundations and Practical Application: The year paper on "Component Analysis" aims to elucidate the theoretical foundations and practical applications of CA, enhancing students' analytical skills and ability to apply this knowledge across domains.

Contribution to Research and Innovation: By exploring the theoretical and practical aspects of CA, this work contributes to advancing knowledge in data analysis and research methodology, offering insights that can lead to innovative solutions in diverse fields.

Definition of component analysis in linguistics. Component analysis, also known as feature analysis, is a linguistic method that breaks down words into their minimal distinctive features to understand their meaning. It focuses on semantic domains like kinship terms or colors and identifies contrastive features that distinguish words within these domains. By decomposing lexical meaning into these features, it reveals the core meaning and variations. This method helps understand relationships between words, identify core meanings, and compare languages to reveal linguistic universals and cultural differences. However, it may not capture the full complexity of word meaning and features proposed may not be universal. Stemming from structural linguistics, component analysis has evolved with feature-based approaches prevailing but alternative methods like prototype theory and frame semantics offering different perspectives. It continues to evolve alongside advancements in cognitive science and linguistic theory, contributing to a deeper understanding of language structure and expression.

Basic principles of component analysis. Component analysis begins by defining

a

specific area of meaning, such as verbs of motion or color terms. Within this domain, contrastive features are identified to distinguish each word. For example, in the domain of colors, features like hue, brightness, and saturation differentiate words like red, blue, and green. Each word is then described as a combination of these features, revealing its fundamental components. This process allows for understanding relationships between words, identifying core meanings, and comparing meanings across languages.

Historical overview of the method's development

Early Foundations (1930s - 1950s):

Structural Linguistics: De Saussure and Jakobson emphasized language as interconnected elements.

Glossematics: Hjelmslev introduced content and expression planes to identify basic units of meaning.

Formalization and Debate (1960s - 1980s):

Katz and Fodor (1963): Introduced semantic features, sparking debate on oversimplification and universality.

Evolution and Refinement (1990s - Present):

Cognitive Science Integration: Explores how mental processes shape language and meaning. Alternative Methods: Prototype theory and frame semantics offer alternative perspectives on meaning representation.

Analysis of phonetic components of language. Component analysis in language delves into various areas, including kinship terms, color terms, verbs of motion, and grammatical morphemes, to dissect their structure and organization of meaning. For instance, "father" can be decomposed into +Parent and +Male. In phonetics, the study of speech sounds involves segments (phonemes and allophones) and suprasegmental features like stress and intonation. Articulatory phonetics explores the physical mechanisms of sound production, analyzing place and manner of articulation, and voicing. Techniques such as auditory analysis and instrumental phonetics aid in analyzing speech sounds and their physical

properties. Through these analyses, linguists gain insights into sound patterns, the relationship between sound and meaning, and universal principles of speech production and perception.

Study of morphological component. The study of morphological components in language focuses on morphology, which examines how words are structured and meaning is constructed through morphemes, the smallest meaningful units. These morphemes can be free (stand-alone words) or bound (require attachment to another morpheme). Morphological processes involve derivation (adding affixes), compounding (combining morphemes), and conversion (changing grammatical categories). Techniques for morphological analysis include identifying morphemes, determining their type, and understanding the processes involved. Studying morphological components enhances vocabulary acquisition, reveals word meanings, and allows for comparative analysis across languages, providing insights into how languages create meaning.

Free Morphemes	Bound Morphemes	Morphological Processes
"book"	Prefixes:	Derivation:
"run"	- "un-" (as in "unhappy")	"happy" + "-ness" = "happiness"
	- "re-" (as in "rebuild")	"happy" + "un-" = "unhappy"
	Suffixes:	Compounding:

<u>Free Morphemes</u>	<u>Bound Morphemes</u>	Morphological Processes
	- "-ing" (as in "running")	"book" + "case" = "bookcase"

	- "-ed" (as in "walked")	"smart" + "phone" = "smartphone"
	Roots:	Conversion:
	- "play" (as in "player", "replay")	"run" (verb) -> "the run" (noun)
		"play" (noun) -> "to play" (verb)

Table 1. Study of morphological component

Syntactic aspect in component analysis. Component analysis primarily focuses on the semantic aspect of language, analyzing meaning through features and morphemes within specific domains. However, the syntactic aspect, which deals with sentence structure and word combinations, is not directly within its scope. Nevertheless, the syntactic aspect can indirectly influence component analysis in two ways:

Selectional Restrictions: Certain verbs, based on their syntactic aspect (completed vs. ongoing action), may impose limitations on the types of nouns they can take as arguments. For example, the verb "build" (perfective aspect) typically requires a noun representing a completed action, like "house," while the verb "build" (imperfective aspect) can take nouns representing ongoing processes, like "career."

Alternative Lexical Decomposition: Some propose including syntactic features like aspect as secondary features alongside semantic features in the component analysis framework, especially when considering the relationship between verb meaning and sentence structure. However, this approach is less common and not widely adopted.

Semantic components of language. Semantic components are fundamental in understanding the meaning of words and expressions in linguistics. They encompass features, morphemes, and concepts, each contributing to the overall understanding of language. Features represent distinctive characteristics within semantic domains, morphemes are meaningful units that form words, and concepts are broader mental representations. These components interact, with features combining to form morphemes, and words sharing features belonging to the same semantic domain. Component analysis utilizes these components to understand word relationships, identify core meanings, and compare meanings across languages. However, semantic components have limitations as they may not fully capture the complexity of meaning influenced by context, pragmatics, and cultural factors. Despite this, they provide a valuable framework for analyzing language meaning, although additional factors should be considered for a comprehensive understanding.

<u>Features</u>	<u>Morphemes</u>	<u>Concepts</u>	
Binary Feature:	Free Morpheme:	Concept of "Furniture":	
In the semantic domain of colors, the feature "red" distinguishes the color red from other colors.	The word "book" consists of the free morpheme "book" itself, which can stand alone.	This encompasses various words like "chair," "table," and "sofa," each representing a different piece of furniture but sharing a common concept of items used for seating or placing objects	
Multiple Value Feature:	Bound Morpheme:		
In the same domain, the feature "brightness" can	In the word "unhappy," "un-" is a bound morpheme that		

Features		Morphemes		Concepts	
have values like "light" or "dark."		root morpheme "happy"	the meaning of		

Table 2. Semantic components of language

Practical Application of Component Analysis

Natural Language Processing (NLP):

Machine Translation: Automated translation of text between languages.

Sentiment Analysis: Determining the sentiment expressed in text data, crucial for social media monitoring and customer feedback analysis.

Information Retrieval:

Search Engines: Understanding user search queries to retrieve relevant information. Document Categorization: Automatically categorizing documents into specific topics. Education and Language Learning:

Vocabulary Acquisition: Breaking down complex vocabulary for learners.

Reading Comprehension: Enhancing understanding through semantic analysis of text. Marketing and Advertising:

Targeted Advertising: Identifying semantic components of user profiles for personalized ads. Market Research: Analyzing online reviews and feedback to understand customer perceptions. Speech Recognition:

Understanding Spoken Language: Improving systems' ability to recognize and understand spoken words.

Use in linguistic research .Component analysis in linguistic research offers a structured approach to understanding language meaning and expression. Here's

how it contributes: *Semantic Domain Analysis*. Systematic examination of word meanings within specific domains like kinship or colors.

Identification of distinguishing features helps uncover relationships between words and their categorization.

Cross-Linguistic Comparisons: Application of consistent frameworks across languages facilitates comparisons.

Reveals universal patterns in meaning representation and cultural influences on expression. *In conclusion*, component analysis (CA) emerges as a pivotal tool across diverse fields, particularly in linguistics, unraveling the layers of language and meaning. It deepens understanding by breaking down words into elemental components, known as semes, enriching comprehension and revealing interrelationships within semantic domains. Furthermore, CA facilitates cross-linguistic comparisons, unveiling shared and distinct semantic components across languages, highlighting cultural influences. Beyond linguistics, CA's relevance extends to data-intensive fields like medicine, finance, and sociology, where it aids in understanding data structure and identifying patterns. Moreover, CA's role in research and education enhances analytical skills and problem-solving abilities across disciplines. Overall, CA fosters innovation, informs decision-making, and promotes interdisciplinary collaboration, enriching our understanding of data analysis techniques and facilitating knowledge exchange.

REFERENCES

1. "Principal Component Analysis" by I.T. Jolliffe
2. "Applied Multivariate Statistical Analysis" by R.A. Johnson and D.W. Wichern
3. "Factor Analysis: Statistical Methods and Practical Issues" by Rof by f M. Love
4. "Introduction to Factor Analysis: What It Is and How to Do It" by Jae-On Kim and Charles W. Mueller

5. "Practical Multivariate Analysis" by Abdelmonem Afifi, Susanne May, and Virginia A. Clark
6. "Factor Analysis: A Practical Approach" by Raymond DiGiuseppe and Beth M. Young
7. "Practical Multivariate Analysis" by Abdelmonem Afifi and Susanne May

MULTIMODAL MEANS IN ENGLISH JOURNALISTIC TEXTS

Diana Kurta

The 3rd year student of Full-time Department

Speciality: «Philology. Applied Linguistics»

Faculty of International Economic Relations

Uzhhorod National University

Scientific advisor: Antonina Devitska

Ph.D. in Philology, Associate Professor

Uzhhorod National University

As the modern world becomes a more popular place for journalism, multimodal media combine different communication tools, such as sound, images and video, to effectively disseminate information and attract the attention of the audience. Such multimodal texts are becoming key in covering social events and ideas, especially given the dynamic development of media and information technology.

Multimodal texts can also take different forms, including films, podcasts, memes, social media posts, and use different images, music, words and sound to convey informative messages. Equally importantly, these texts do not necessarily require technology or digital spaces to create.

When analysing multimodality, different modes are taken into consideration, such as visual, linguistic, auditory, gestural, spatial, and media such as books, newspapers, and radio. The visual mode focuses on images and visual design, the linguistic mode on writing and speech, and the auditory mode on sound. The gestural mode includes movements and gestures, and the spatial mode includes physical

location. Understanding these modes is important for better perception and use of different types of texts, not only by speakers and reporters, but also by viewers [4].

Multimodal media serve several functions in the dissemination of information and narration, such as amplifying content, attracting attention, facilitating understanding, and expressing detail. They combine different modes of communication to enhance understanding of a topic. For example, journalism in Ukraine and the UK is using multimodal media to transform the way news is reported, including video interviews, social media and photojournalism.

TED Talks are an equally well-known example of multimodal texts that combine linguistic and extralinguistic modes, including gestures, voice quality, visual and sound effects, and video. Published for free distribution under the slogan "ideas worth sharing", they often include stories, problems, solutions, and demonstrations of new inventions or processes.

It is worth noting that the study of multimodal media helps to understand the evolution of human interaction and information exchange, and also influences communication practices and the consumption of multimedia content by different cultures and communities.

The peculiarities of multimodal texts depend on the genre and the audience's needs, and their use in education, advertising and entertainment opens up new opportunities for integrating different modes of communication. Another important piece of information to note is the well-known number three, which is often used in presentations and literature, as it is perceived as more attractive and easier to remember [3]. This rule of threes is an effective tool for public speaking, including presidents, writers and TED speakers. For example, in her TED talk, Dr. Jill Bolte Taylor spoke about her experience of suffering a stroke, dividing her talk into three parts for better absorption of information by listeners.

Mia Nakamura, speaking about the "Benefits of a Bilingual Brain", used visuals such as infographics and charts to make complex information clear and provided real-life examples. Her language was accessible and engaging, without the use of jargon, making her presentations understandable to a wide audience.

Multimodality in translation involves combining different semiotic modalities to create a unique meaning of a text. The TED.com platform is a great example of where multimodal texts are translated into a variety of languages. The translation process at TED includes collaboration with volunteer translators and adherence to the TED Translator programme, which ensures high quality translation.

TED talks that require specific translation strategies use clarification to convey the main idea and context, as well as evidence to influence the audience. Translating multimodal texts requires the use of different strategies to preserve the original meaning and impact. The success of translation depends on understanding the purpose of the speech and using pragmatic relations.

Modern translation theory emphasises the communicative and pragmatic nature of translation and its impact on the audience. TED talks demand that translators use emotional and stylistically coloured vocabulary, as well as adapt the text to the recipient's culture [1]. Translators use various techniques, such as word-for-word translation, substitution, rearrangement, addition and deletion, to ensure accuracy and preserve the style of the original.

Importantly, translators take into account the cultural context and use their knowledge and insight to achieve an effective translation. Translating into Ukrainian requires a deep understanding of the cultural context, and the translator acts as a bridge between cultures, facilitating better understanding through language.

REFERENCES

1. Офіційний сайт TED. URL: <https://www.ted.com/about/our-organization>.
2. Laureanda Chiara Tosatto. Audiovisual Translation: An Analysis of Subtitling in the TED Talks. Pp. 46-47. URL: https://thesis.unipd.it/retrieve/c63beb26-6885-4a02-9ff8-7328412b9ea9/Chiara_Tosatto_2019.pdf.
3. Multimodality. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Multimodality>.

4. Multimodality: Meaning, Examples, Types and Analysis. URL:
<https://www.studysmarter.co.uk/explanations/english/key-concepts-in-language-and-linguistics/multimodality/>.

ONTRASTIVE ANALYSIS

Bohdan Kryshinets

The 3rd year student of Full-time Department

Speciality: «Philology. Applied Linguistics»

Faculty of International Economic Relations

Uzhhorod National University

Scientific advisor: Myhaylo Poliuzhyn

Doctor of philological sciences, Professor,

in Applied Linguistics Department

Uzhhorod National University

In the modern world, diplomatic relations and socio-political relations between countries are constantly evolving. Additionally, phenomena such as the development of new technologies and globalization are characteristic of today's world. These trends lead to the updating and standardization of vocabulary in different languages.

As for contrastive analysis, contrastive linguistics, which is rightfully considered one of the youngest directions in modern linguistics, belongs to the oldest research areas of linguists. Contrastive linguistics emerged as an independent science within the science of language about forty years ago; it is still in its youth, seeking its identity, striving to defend and justify its independence among other linguistic sciences, develop its methodology, demonstrate its usefulness [6, p. 716].

Contrastive linguistics, as a distinct discipline within linguistics, began to be particularly actively described in the works of scholars in English-speaking countries starting from the 1960s. The emergence of contrastive linguistics as a science is usually associated with the publication of R. Lado's book "Linguistics Across Cultures," which

was released in 1957. The foundations of comparative linguistics were successfully developed earlier by the Prague Linguistic Circle. Significant contributions to its formation as a science and further development were made by renowned works of Charles C. Fries, which arose out of the necessity to teach German to French-speaking students [4].

Contrastive analysis (CA) is the systematic comparison of two or more languages, with the aim of describing their similarities and differences. CA has often been done for practical/pedagogical purposes. The aim has been to provide better descriptions and better teaching materials for language learners. There is more to CA than this, however.

Some authors of scientific works, narrowing down the concept of contrastive linguistics, oppose it to confrontative linguistics. These researchers believe that confrontative linguistics is more theoretically oriented and studies both similarities and differences between language systems. According to them, contrastive linguistics has a greater practical orientation and is primarily concerned with identifying differences between languages. Since both directions of linguistic research use the same methods, there is no basis or necessity to draw a distinction between contrastive and confrontative research [1, p. 216].

The main tasks of contrastive language research include the following:

- 1) Comparison allows for identifying similarities and differences between different languages concerning the use of linguistic means.
- 2) Comparison helps to identify the specificity of each of the languages under consideration and features that may not be noticed during an "internal" study of languages.
- 3) Comparison is directly related to many types of applied linguistics, primarily foreign language teaching, where it helps to predict and effectively overcome interference, as well as translation theory, for which it provides a theoretical basis [5, p. 424].

The linguistic components of contrastive analysis involve examining various aspects of languages to identify similarities and differences between them. Some key linguistic components considered in contrastive analysis include:

- **Phonetics and Phonology:** contrasting the sound systems of languages to identify differences in phonemes, phonetic inventories, phonotactics, intonation patterns, and other phonological features.
- **Morphology:** analyzing the structure of words, including inflectional and derivational processes, morphological categories, and word formation rules in different languages.
- **Syntax:** comparing the rules and structures governing the formation of sentences, including word order, sentence structure, grammatical categories, agreement patterns, and syntactic rules.
- **Lexicon:** examining vocabulary items, semantic domains, collocations, idiomatic expressions, borrowings, and semantic shifts across languages.
- **Semantics:** investigating the meaning of words, phrases, and sentences, including lexical semantics, compositional semantics, ambiguity resolution, and pragmatic considerations.
- **Discourse:** analyzing discourse-level features such as discourse structure, coherence, cohesion, information packaging, and rhetorical strategies employed in different languages [2].

By comparing these linguistic components across languages, contrastive analysis aims to identify areas of similarity and divergence, which can be valuable for language teaching, translation, language planning, and intercultural communication.

In our time, linguists from many countries in their research note the activation in the evolution of many languages. The most influential phenomenon related to internationalization in the modern world is the scientific and technological revolution, as it has affected all countries worldwide. Also, significant roles are played by mass media, which are rapidly spreading and developing [3, p. 224].

Typically, new words arise through derivational means, which may be characteristic of different systems of the given language. Equally important is the

process of borrowing foreign words, which gradually undergo a period of adaptation and adjustment to a particular linguistic atmosphere. Additionally, there is a social need in society for specific categories of vocabulary, which contributes to the growth of the productivity of linguistic means.

It is not difficult to trace that the tendency towards the internationalization of the lexical composition is particularly pronounced in those areas of human activity where international contacts occur quite intensively. Undoubtedly, such spheres include culture and the economy [6, p. 717].

It turned out that internationalisms in the field of culture are very diverse and denote a large number of concepts in this sphere. It can be identified the following patterns in the use of international vocabulary in the "Culture" domain:

Since culture encompasses a wide range of human activities and is influenced by various global phenomena, internationalisms on this topic are very multifaceted.

Ukrainian-language cultural news use significantly more international vocabulary. However, this can also be explained by the larger volume of publications in the Ukrainian version of the news. Additionally, in the German language, there are noticeably more equivalents to borrowed words used in the Ukrainian language.

If we compare the research results between domains ("Culture" and "Economics"), both in German and Ukrainian news, significantly more internationalisms are used in the "Culture" domain than in the "Economics" domain.

The contrastive analysis of international vocabulary unveils a rich tapestry of linguistic globalization, where languages serve as vibrant conduits for cross-cultural communication and exchange [3, p. 226].

REFERENCES

1. Akulenko V. V. Issues of Vocabulary Internationalization. Kharkiv: Kharkiv University, 1972. 216-218 p.
2. Azhnyuk B. M. Contrastive Linguistics. Encyclopedia of Modern Ukraine. 2014. Access mode: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=5046.

3. Biletskyi A. O. On Language and Linguistics: Educational Manual. Kyiv: Artek, 1997. 224-226 p.
4. Danylenko L. I. Linguistics of the 20th — Beginning of the 21st Century. In Search of a Comprehensive Theory of Language, Culture, and Thought. Linguistics, 2009.
5. Kochergan M. P. Fundamentals of Comparative Linguistics / M. P. Kochergan. — Kyiv: Academy, 2006. — 424 p.
6. Selivanova O. A. Modern Linguistics. Terminological Encyclopedia. Poltava: Dovkillya, 2006. 716-717 p.

USE OF AI IN TRANSLATION

Serhiy Kopyn

The 3rd year student of Full-time Department

Speciality: «Philology. Applied Linguistics»

Faculty of International Economic Relations

Uzhhorod National University

Scientific advisor: Maryana Tomenchuk

PhD in Philology, Associate Professor,

Applied Linguistics Department,

Uzhhorod National University

The advent of Artificial Intelligence (AI) in linguistic translation has ushered in a multitude of opportunities that enhance communication and foster greater cultural understanding. Its technological advancements have been remarkable in recent years, boasting an impressive array of AI models predominantly reliant on deep learning algorithms, mirroring the neural networking system of the human brain. In this era of rapid AI development, there is a burgeoning potential for establishing a collaborative partnership between humans and AI to achieve impeccable translation outcomes.

Translation between languages presents a formidable challenge [4, pp. 54-55], requiring translators to possess a profound understanding of the linguistic nuances embedded within diverse datasets encompassing vocabulary, syntax, phonetics, style, and more. Furthermore, the translation process entails the transfer and adaptation of numerous elements from one language to another, each with its own unique cultural and contextual intricacies that must be integrated into the algorithm's datasets.

The current landscape is flooded with Artificial Intelligence news and tools [2, pp. 13-26] fundamentally reshaping the acquisition and dissemination of information. While AI undeniably holds the promise of streamlining and automating translation

tasks, there persists a debate regarding its potential to supplant human translators, particularly considering its current limitations in accuracy compared to human counterparts.

Examining the evolution of machine translation, tracing its origins, and assessing the current competence of AI in translation tasks. Through a comparative analysis of human and machine translations, the aim is to evaluate the suitability of AI for professional translation roles. Rajeev Ronanki highlighted the following technology used in machine translation [1, pp. 108-116]

The technology which machine translation and AI translation uses:

- Rule-based machine translation;
- Statistical machine translation (SMT);
- Fully automatic high-quality translation (FAHQT);
- Machine learning (ML);
- Neural machine translation (NMT);
- Deep learning (DL);
- Natural language processing (NPL).

The fusion of artificial intelligence technology and human proficiency endeavors to elevate the standards of translation in terms of quality, velocity, and effectiveness. Termed as AI-assisted human translation, this approach not only accelerates the translation process but also enhances accuracy in certain instances. There are many methods of incorporating AI into the works of translation, the most widespread methods use the AI as a starting point and the translator corrects the mistakes it has made.

Machine Translation Post-Editing (MTPE) [3, pp. 131-148] involves a process wherein translators meticulously assess and enhance the accuracy of machine-generated translations by rectifying errors. Although machine translation quality has seen notable advancements in recent years, texts produced by machines still fall short of being publishable without thorough review and refinement.

The evaluation of the quality of the translations is based on the types of mistakes presented by Nanda Fitri in her research on the matter of errors made by machine generated translation [5 pp. 39-50].

These are the main categories of errors and inaccuracies:

- Lexical errors – These are errors in the choice of words. For example, using the wrong word, incorrectly conjugating the word, misspelling a word, or using a word that is not appropriate for the context.

- Semantic errors – These are errors in meaning. They can occur even if the grammar is correct. For example, a sentence may be grammatically correct but not make sense logically.

- Possible translation variant – This category likely refers to errors that can arise when translating text from one language to another. These errors can occur because of differences in grammar, vocabulary, and culture between the two languages.

The comparison of the text resulted in the following evaluation. Despite being well-suited for certain algorithms, AI still exhibits numerous inaccuracies, particularly evident when translating texts related to jurisdiction and other documents in Ukrainian. To ensure the accurate conveyance of meaning, tone, and emotions, AI must diligently analyze the context of the text.

However, the result of this research shows that incorporating AI into your translation is a real time saver. The AI basically creates a sketch for your translation and through post-editing a professional translation can clearly see the inaccuracies made by the machine, saving an enormous amount of time.

REFERENCES

1. Davenport, Thomas H., and Rajeev Ronanki. "Artificial intelligence for the real world." *Harvard business review* 96.1 (2018): 108-116.

2. de-Lima-Santos, Mathias-Felipe, and Wilson Ceron. "Artificial intelligence in news media: current perceptions and future outlook." *Journalism and media* 3.1 (2021): 13-26.
3. Koponen, Maarit. "Is machine translation post-editing worth the effort? A survey of research into post-editing and effort." *The Journal of Specialised Translation* 25.2 (2016): 131-148.
4. Kilanko, V. *The Transformative Potential of Artificial Intelligence in Medical Billing: A Global Perspective* (2021). 54-55
5. Sholikhah, Nanda Fitri Mar'athus, and Rohmani Nur Indah. "Common lexical errors made by machine translation on cultural text." *Edulingua: Jurnal Linguistik Terapan dan Pendidikan Bahasa Inggris* 8.1 (2021): 39-50.

LINGUISTIC FEATURES OF GENDER DIFFERENCES IN BLOG COMMUNICATION

Myroslava Komar

The 3rd year student of Full-time Department

Speciality: «Philology. Applied Linguistics»

Faculty of International Economic Relations

Uzhhorod National University

Scientific advisor: Maryana Tomenchuk

PhD in Philology, Associate Professor,

Applied Linguistics Department,

Uzhhorod National University

As the Internet continues to evolve, human communication is increasingly moving into the virtual space. The World Wide Web has created online communities that are interconnected and form a complex network of interactions. The emergence of platforms such as Facebook, Twitter, Instagram, and TikTok has led to the emergence of a new genre of virtual communication: blogs. Similar to personal online diaries, blogs combine textual posts, multimedia materials, and audience comments to create a dynamic space for the exchange of thoughts and idea [1, p.65].

Blogs, as one of the areas of development of computer-mediated communication (CMC), have become popular among users due to their ease of use, accessibility, and the possibility of self-expression and self-presentation. Comments on blog posts, being an active form of interaction, provide an opportunity to explore the linguistic features used by women and men in the digital space [2, p. 729].

The anonymity of virtual communication, in contrast to live communication, can stimulate more frank self-expression and the creation of a virtual image that does not always correspond to a real personality. In the field of online communication, there are specific features of gender expression that manifest themselves at different language levels. Gender expression refers to the manner in which individuals externally manifest their internal perception of possessing predominantly feminine or masculine attributes to the broader societal context [3, p. 17]. Online communication can both reproduce traditional gender stereotypes and provide space for their rethinking and destruction.

In terms of lexical usage, women tend to employ adverbs suffixed with +ly, lexical fillers that emphasize hope, refutation, justification, or confirmation, and avoid writing in all caps, repeating letters, and lexical repetition for emotional emphasis. Additionally, they frequently utilize polite forms, first and third person pronouns, and hedge verb phrases. Conversely, men typically favor neutral naming conventions or, when evaluations are present, employ irony. Notably, women often employ perfect tense to denote outcomes and more frequently employ gerundial constructions, conditional clauses, and modal verbs. Emoticons, representing facial expressions to convey emotion, are scarcely used by men due to socio-cultural and psychological factors [4, p. 2].

Linguistic characteristics common to both genders include disregarding punctuation and capitalization norms in comments, employing non-standard spelling, informal language, and providing minimal responses. Both genders also utilize intensifiers to augment the strength of verbs, adjectives, and other adverbs [5, p. 222-223].

In informal virtual communication, linguistic reductions are prevalent, encompassing various forms such as abbreviation, acronyms, clipping, vowel omission or substitution, nonstandard spellings, word-letter and digit replacement, and slang. Acronyms, formed by condensing the initial letters of phrases into single words, are commonly encountered in comments, including examples like "BTW" for "By The

Way," "IDK" for "I do not know," "LOL" for "Laugh out loud," and "OMG" for "Oh My God."

Nonstandard spellings, exemplified by words like "gonna" for "going to" and "wanna" for "want to," diverge from the conventional orthographic norms. Letter substitution, as seen in "Y" for "why," "U" for "you," and "S" for "is," imparts an informal appearance to words. Word-digit replacement, evident in expressions like "2night" for "tonight" and "Thx 4" for "thanks for," involves substituting letters with numerical digits.

Vowel omission or substitution involves the alteration or removal of vowels within words, as illustrated by "thx" for "thanks," "cmng" for "coming," "Nvr" for "never," and "fr" for "friend."

Slang, a common feature among both genders, originates from youth subcultures, thrives in informal settings, and perpetually evolves within media platforms, integrating into everyday language. Popular slang terms include "red flag," denoting a sense of suspicion towards potential manipulation, and "CON ARTIST," gaining traction on TikTok as a descriptor for a deceitful individual. Another prevalent term is "scam," used to characterize habitual deception and unfulfilled promises.

Gender-specific linguistic features in online communication are contingent upon the thematic context, age, and socio-cultural background of participants. Further research into the linguistic peculiarities of blogs and their impact on language and communication opens up wide-ranging possibilities for investigation across various functional domains, including private, media, political, and corporate discourse [6, c. 131]. Moreover, such inquiries extend our understanding of cultural, sociolinguistic, and gender-related aspects of speech and interaction in the online realm, thereby uncovering new horizons for scholarly exploration.

REFERENCES

1. N. A. Sapuan Comparing Language Use across Gender In Blogs (2023). Baitulmal Professional College, p. 65.
URL: https://www.researchgate.net/publication/370599516_Comparing_Language_Use_across_Gender_In_Blogs (date of access: 07.05.2024).
2. Gender-Related Differences in Online Comment Sections: Findings From a Large-Scale Content Analysis of Commenting Behavior. Sage Journals. Social Science Computer Review. (2022) Vol. 41, no. 3, p. 729.
URL: <https://doi.org/10.1177/08944393211052042> (date of access: 07.05.2024).
3. D. Soh The End of Gender: Debunking the Myths about Sex and Identity in Our Society. 2nd ed. New York : Threshold Editions Publication(2020), 17 p.
4. Koch, T. K., Romero, P., & Stachl, C. (2021). Age and gender in language, emoji, and emoticon usage in instant messages. Computers in Human Behavior. p. 2
URL: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2021.106990> (date of access: 07.05.2024).
5. M. L. Newman, C. J. Groom, L. D. Handelman, J. W. Pennebaker (2008). Gender differences in language use: An analysis of 14,000 text samples, p. 222-223. URL: https://www.researchgate.net/publication/253291274_Gender_Differences_in_Language_Use_An_Analysis_of_14000_Text_Samples (date of access: 07.05.2024).
6. Матковська, О. (2015). Перспективи лінгвістичних досліджень блогів. У збірнику наукових праць "Людина. Комп'ютер. Комунікація" с. 131. Львів: Видавництво Львівської політехніки, Національний університет "Львівська політехніка", Інститут комп'ютерних наук та інформаційних технологій, Кафедра прикладної лінгвістики. URL: <https://ena.lpnu.ua/handle/ntb/32521> (дата звернення: 08.07.2024).

VARIABILITY OF THE ENGLISH LANGUAGE IN SOCIAL MEDIA AND ONLINE COMMUNITIES

Oleksandra Kovach

The 3rd year student of Full-time Department

Speciality: «Philology. Applied Linguistics»

Faculty of International Economic Relations

Uzhhorod National University

Scientific advisor: Olesia Stoyka

Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Applied Linguistics

State University «Uzhhorod National University»

The spread of social media has been rapid and impressive during the past decade. Social media is one of the online media where users can participate, find information, communicate, and make friends across all facilities and applications. The presence of it influences what people do today. Consequently, the world has become increasingly interconnected through synchronous and asynchronous communicational scripts, such as SMS, online chat, Yahoo messengers, emails, blogs, and wikis, which have become retrievable as accessible corpora for analysis. The emergence of Web 2.0 tools and applications, such Viber, Facebook, WhatsApp, Skype, and Twitter, can also highlight current changes in the English language. The Internet has given rise to what is arguably a new variety of English that differs from standard varieties.

The Internet was originally set up as a shared information space for government and academic institutions. In the first days of the Internet, it was not expected to develop into a means for people all over the world to communicate with each other. Millennial generations have always been the ones to bring about language changes. The language change includes changes in vocabulary, orthography, grammar, pragmatics, and style. Hundreds of words and neologisms have been added to the English lexicon.

Social media has been also responsible for giving new uses to some existing words. For instance, today it is common to use the word ‘friend’ –which is a noun – as a verb such as ‘*to friend/unfriend somebody on FB*’. Other examples include ‘*google it*’, ‘*twit on twitter*’, and so on.

There are many forms of variation in the English language, including the following:

- ***Shortenings (missing end letters);***
- ***Contractions (missing middle letters);***
- ***Clipping (final letter missing);***
- ***Acronyms;***
- ***Letter/number homophones;***
- ***Non-conventional spelling;***
- ***Accent stylization*** (speaker tries to represent a particular pronunciation, for example regional speech);
- ***Non-alphabetic symbol;***
- ***Emoticon.***

Shortening is the process of reducing a word or phrase to a shorter form, often by removing one or more syllables (bro – brother, lang – language, sis – sister).

Clipping is a specific type of shortening where a part of a word is removed to create a shorter form (til – till, hav – have, talkin – talking, wil – will).

Unconventional spellings refer to the non-standard or irregular ways in which words are spelled. These spellings often deviate from the standard rules and

conventions of spelling in a given language. (plz – please, sory – sorry, thanx – thanks, shud – should).

Word-letter replacement refers to the process by which letters within a word are substituted with other letters or symbols, often for the purpose of creating a shorthand or informal representation of the word (Y – why, U – you, B – be, R – are, K – okay).

Word-digit replacement, on the other hand, involves the substitution of letters with numerical digits (4 – for, 2 – two, too, to, 8 – ate).

Abbreviations, on the other hand, involve shortening a word or phrase by omitting letters or syllables. Abbreviations are commonly used in written language to save space or time, and they can range from highly formal abbreviations used in academic writing (AFAIK – As far as I know, IRL – in real life, CMB – call me back, IDK – I do not know, LOL – Lough out loud).

However, the attention should be taken on some of the most widely used acronyms and shorthand terms, that have been identified from researched Twitter and Facebook chat samples: BTW – By The Way, L8R – Later, NM – Never mind, NP – No Problem, ILY – I Love You, J/K – Just Kidding, YW – You're Welcome, W/O – Without, OMG – Oh My God, ROFL – Roll On the Floor Laughing.

Keyboard-generated icons and smileys emoticon is a pictorial representation of a facial expression using punctuation marks, numbers and letters, usually written to express a person's feelings or mood. Emoticons are generally found in web forums, instant messengers and online games. They are culture-specific and certain emoticons are only found in some languages but not in others (:-) – smile, happy face, :=(- crying, O_O – surprised, shocked)

Language variety on social media platforms is greatly influenced by social factors, including age, gender, and social standing. Compared to older users, younger users tend to use more slang, acronyms, and casual language. Gender may also have an impact on language use on social media. Men may speak more directly and assertively, whilst women may speak more expressively and emotionally. The subjects and information that people are more likely to discuss online might also be influenced by their gender.

New slang terms and expressions are continuously being created by social media users to describe their interactions, experiences, and feelings. Slang is frequently used in social media posts to give them humor and originality. Among the most commonly used slang words are: Dude, Bro, Chill, Cringe, Flex, GOAT, Troll, L, W.

Due to users' constant creation and popularization of new terms and expressions, TikTok has developed into a slang a lot. One of the most widely used slang term of recent months is **Delulu**. *Delulu* originated in the K-pop community and is shorthand for the word “*delusional*”. It can be applied to any situation where you feel someone is being entirely unrealistic. The phrase that originated in Tiktok and gained wide popularity is **Roman Empire**. That is a slang expression for something that someone constantly thinks about (used especially by girls on TikTok), inspired and popularized by the belief that most men often think about the actual Roman Empire and its legacy. Another popular youth slang is **side eye**. The expression has gained lots of popularity through TikTok. This slang word refers to someone regarding you with suspicion and giving you the side eye. It gained popularity through the “bombastic side eye” trend on TikTok. **A glow up** is a drastic transformation, usually in physical appearance. It describes the process of becoming an improved version of yourself and appearing more confident, motivated, and attractive. The word **based** is used when you agree with something; or when you want to recognize someone for being themselves, i.e. courageous and unique or not caring what others think. Especially common in online political slang.

The main reasons of the variability of the English language in social media include: technical progress, development of social media, new “trends” in social media, the development of language.

REFERENCES

1. Urban Dictionary. URL: <https://www.urbandictionary.com/>

2. David Crystal. English as a Global Language. 1997, Cambridge: Cambridge University Press. 229 p.
3. David Crystal. Language and the Internet. 2001, Cambridge: Cambridge University Press. 256 p.
4. David Crystal. The Cambridge Encyclopedia of The English Language: Second Edition. 1995, Cambridge University Press. 245 p.
5. Brenda Danet, Susan C. Herring. The Multilingual Internet: Language Culture, and Communication Online. 2007, Oxford. 362 p.
6. Gretchen McCulloch. Because Internet: Understanding how language is changing. 2019, New York. 336 p.

METHODS FOR TRANSLATING ENGLISH HASHTAGS THROUGH ANALYSIS OF TWITTER DATA

Andriyana Ilkiv

The 3rd year student of Full-time Department

Speciality: «Philology. Applied Linguistics»

Faculty of International Economic Relations

Uzhhorod National University

Scientific advisor: Antonina Devitska

PhD in Philology, Associate Professor,

Applied Linguistics Department,

Uzhhorod National University

Social media networks are an essential component of contemporary life, serving as a new form of communication, representation, and identification, as well as a source of income. The rapid development of technology, globalization, and social challenges (such as Covid 2019) have contributed to the emergence of various social media networks that cover the functional needs of users and are characterized by their distinctive linguistic features. The hashtag represents a novel development in the lexicon of social media.

The hashtag – a word or phrase preceded by the symbol # that classifies or categorizes the accompanying text (such as a tweet) [6]. It is thought that the implementation of the hashtag was initially suggested by Chris Messina, a Californian internet activist and product designer, on August 24, 2007 [5, pp. 18-19]. This invention has a significant impact on online communication, and during its evolution, it acquires more and more new functionalities. Due to that, in 2013, the American

Dialect Society named "hashtag" the "word of the year," and it was added to the Oxford English Dictionary in 2014 [4].

Primarily, it is worth noting that the ability to create hashtags in Ukrainian has not always been available. Ukrainian-language hashtags appeared only in 2011, about 4 years after their inception. Nevertheless, because 66% of hashtags are created in English, which dominates this social media network, they were not extremely popular among Ukrainians now. The events of Russia's full-scale invasion of Ukraine sparked the popularity of Ukrainian-language content and the construction of a hashtag database. This is supported by a study conducted by statisticians at Ludwig-Maximilians-University Munich, which discovered that the use of Ukrainian grew by 56% between 2020 and 2024 [8, pp. 10-11]. In order to accumulate the entire Ukrainian-language Twitter space, a special hashtag *#УкрТві* was created to identify Ukrainian content.

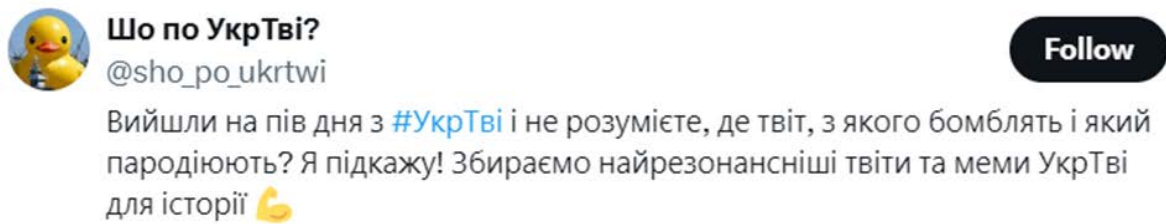

Figure 1. Profile of a user-collector of Ukrainian-language content

As a result, sociopolitical factors and increased use of the Ukrainian language are driving demand for English-language hashtag translations.

In general, the process of translating hashtags is quite occasional, as it is done not by professional translators but by ordinary users or automated translation systems. Despite their instability and unprofessionalism, there are certain trends in developing Ukrainian adaptations of prominent English hashtags.

The analysis of the translation techniques was conducted relying on some of the methods and the types of translation proposed by Professor Mykhailo Polyuzhyn,

namely literal translation, variant counterparts, descriptive, transcoding, and transliteration [3].

The method most commonly employed for translating hashtags is literal translation, which replicates the foreign language sentence's structure without materially altering the word order or structure [3, p.5]. From the grammatical point of view, such a translation can be called "direct". For example: #MoneyTuesday / #грошовий четвер; #Peaceonearth / #мирназемлі; #BeSmart / #БудьРозумним; #endoftheworld / #кінецьсвіту2012; #SocialDistancing / #соціальнадистанція; #photooftheday / #ФотоДня .

A significant number of Twitter's hashtags are abbreviations that can just be translated by using a descriptive method. This approach is also used to translate hashtags with components that do not exist in the target language [3, p. 10]. This method is inefficient and is used to explain a hashtag rather than write Ukrainian-language copy. For instance: #grwm – get ready with me / хештег-челендж, що позначає відео, де користувачі одягаються; #TBT – Throwback Thursday / хештег-челендж, що позначає четвер, в який користувачі поширюють старі світлини; #Twitterati – це група користувачів Twitter зі списку А, які мають велику кількість підписників і є відомими в колах Twitter ; #WCW – Woman Crush Wednesday – хештег-челендж, публікування фото жінки по середах, як правило, знаменитості, якою захоплюється користувач.

One frequently observed approach in translating hashtags is transcoding, which includes transcription and transliteration, which leads to a certain tendency among users to enrich the Ukrainian language with anglicisms. Transliteration is the process of translating English words using the visual principle, i.e. by conveying letters instead of sounds [2, pp. 153-155]. For example: #crashtest / краштест; #vipperson / #віпперсона; #multimedia / #мультимедіа; # offshore / #офф-шор . Transcription is the process of transferring the sound composition of a word from one language to the sound composition of a word in another. For instance: #Mindfulness / #Майндфулнес; #BookTok / #букток; #handmade / #хендмейд; #cringe / #крінж .

Generally speaking, translation is a difficult process that, depending on the requirements, tends to focus on a variety of approaches rather than just one. On Twitter, for example, frequently uses both transcoding and literal translation techniques. As an illustration: #CancelCulture / #кенселкультура; #OOTD – Outfit of the Day – #аутфітдня; #KungFlu / #Кунгрип; #multi-experience / #мультидосвід; #Cryptocurrency / #криптовалюта .

The process of translating hashtags involves identifying counterparts. Professor Mykhailo Poluzhyn distinguishes two types of counterparts: equivalent counterparts – words whose meaning is constant and does not depend on the context; and variant counterparts – lexemes that acquire meaning depending on the context [3, p. 8]. When the material was examined, it was discovered that translation using the method of equivalent equivalents is an incredibly unusual phenomenon in the Twitter space, because most terms are polysemantic in either the target language or the source language. For example #teatime / #часчаю – "tea" – 1. чай; 2. легка вечеря з чаєм. Depending on the context, the hashtag might signify either a time to drink tea as a beverage or a time for a light meal with tea. Apart from choosing a word's meaning, the variation correspondence approach also entails choosing a suitable stylistic equivalent: #russiaterroriststate / #росіякраїнаагресор – "terrorist" – 1. терорист; 2. агресор; 3. злочинець; "state" – 1. стан; 2. штат, держава; 3. пишність. #UkrainiansWillResist / #УкраїнціЧинитимутьОпір – "resist" – 1. протистояти; 2. не піддаватися; 3. утримуватися; 4. чинити опір. In this example, the verb "resist" is reproduced with the collocation «чинити опір» which is a stable counterpart in Ukrainian.

Oftentimes while translating hashtags, it's necessary to consider not just the lexical characteristics of the target language but also its grammatical structure – which includes the order of words in sentences and phrases. In some circumstances, to convey the meaning, it is required to change the sequence of terms in the word combination, such as #HoldChinaAccountable / #КитайМаєВідповісти. This hashtag and its translation is a vivid example of word order reversal and the use of variant counterparts [3, pp. 6-11].

One of the most difficult aspects of translating hashtags is preserving their primary function, which is to attract a bigger audience and draw attention to a tweet. It could seem throughout the translation process that the translated hashtag is not widely used enough, which hinders the promotion. As a result, users frequently create hashtags using various words from the same message in different languages. This enables you to modify hashtags based on the target audience, emphasizing terms that hold significance for them. Mykhailo Podolyak, a Ukrainian politician who tweets in two languages, provides a vivid illustration of this phenomena.

Today's massive and combined strike on #Odesa/#Chornomorsk (#drones, #Kalibr, #Onyx, X-22 missiles) absolutely clearly reflected #Russia's attitude towards "food security", African countries, the #UN and the prospects of global hunger... #RF deliberately and intentionally struck at grain terminals and other port facilities

Сьогоднішній масований і комбінований удар по Одесі/Чорноморську (дрони, «Калібри», «Онікси», X-22) абсолютно конкретно зафіксував ставлення #Рф до «продовольчих безпеки», африканських країн, #ООН і перспектив глобального голоду... РФ навмисне й цілеспрямовано завдала ударів по зернових терміналах й інших портових спорудах.

Highlighting the names of weapons as hashtags will attract the attention of foreigners to provide assistance, while in the Ukrainian version of this tweet, such highlighting is completely inappropriate.

All things considered, it is obvious that an amalgamation of these methods can translate hashtags effectively; the best strategy will depend on the particular context and subtleties of the target language. As a result, a translator must have a thorough awareness of the unique social, cultural, and linguistic nuances of the language they are translating in order to translate hashtags accurately.

REFERENCES

1. Марченко, В. Способи відтворення англомовних висловлювань з ознаками мови ворожнечі українською мовою / Валентина Марченко, Олена Матюшенко // *Advanced Linguistics*. – 2021. – № 8. – Рр. 77-88.
2. Ніколаєва Т. М ОСНОВНІ МЕТОДИ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТСПІК (МОВИ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ) УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. 2019. Т. 30, №1. С. 156-161.
3. Полюжин М.М., Максимчук Н.М., Омельченко Л.Ф. Теорія і практика перекладу. К.: УМК ВО, 1991. 96 с.
4. Announcing the Oxford Dictionaries “Word” of the Year 2015. Oxford University Press URL: https://global.oup.com/news-items/11001744/Announcing_the_Oxford_Dictionaries_Word_of_the_Year_2015?cc=ua (date of access: 27.04.2024).
5. Bernard A. Theory of the Hashtag. Cambridge: Polity Press, 2019. 110 p.
6. The definition of the word “hashtag” in Cambridge Dictionary, 2024. URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/hashtag> (date of access: 27.04.2024).
7. Racek, D., Davidson, B.I., Thurner, P.W. et al. The Russian war in Ukraine increased Ukrainian language use on social media. *Commun Psychol* 2024, Vol. 2, no. 1. 14 p. URL: <https://doi.org/10.1038/s44271-023-00045-6>.

CONTEXTUAL ANALYSIS

Elizaveta Dupyn

The 3rd year student of Full-time Department

Speciality: «Philology. Applied Linguistics»

Faculty of International Economic Relations

Uzhhorod National University

Scientific advisor: Myhaylo Poliuzhyn

Doctor of philological sciences, Professor,

in Applied Linguistics Department

Uzhhorod National University

Contextual analysis, as the focus of the research, delves into the intricate relationships between objects and subjects within specific contexts. In the ever evolving landscape of linguistic analysis, contextual analysis stands out as a crucial method for unraveling the subtleties of language use and interpretation. The study of language in its contextual structure makes it possible to understand the nuances by which words and expressions acquire meaning. The study delves into the field of contextual analysis of the English language, aiming to examine its meaning, application and dynamics of language development in different contexts.

Context helps the translator avoid misunderstandings due to cultural or historical differences. The translator must take into account the peculiarities of the culture in order to correctly interpret and convey the meaning.

Words and expressions acquire different meanings depending on the context. This applies not only to individual words, but also to grammatical features that affect their interpretation.

The context helps to convey not only the meaning of the text, but also its tone, mood, and intonation. This is especially important when translating literary texts or dialogues. Taking into account the context helps to avoid misinterpretation of the text and deterioration of the relationship between the author and the reader». [1, с. 33 - 34].

This is how the American researcher Christine Nord described the example: «When translating technical documents, the context plays an important role in the accurate and understandable reproduction of terms and instructions. Even a minimal inaccuracy can lead to the wrong understanding and use of the equipment.

In medical translation, context determines the accuracy and relevance of information. Misinterpreting terms or diagnoses can have serious consequences.

In the field of legal documentation it is important to consider the context in order to accurately convey legal terms. An incorrect translation can lead to misunderstandings or even legal problems.

In the case of literary works and poetry, the context determines the artistic reproduction, mood and style of the work. Ignoring the context can lead to a loss of poetic or authentic text.

In the case of negotiations or business communication, the context determines the accuracy of the transfer of requirements, conditions and agreements. Even small misunderstandings can lead to serious consequences in contractual relations». [2, с. 284].

As for methods of contextual analysis, this is how Aleksenko S. F. explains: «The method of contextual analysis is a set of procedures aimed at establishing the status of the text in relation to other texts, its significance in the socio-cultural context, as well as at the reconstruction of the author's (communicative) idea, motives and goals, general content, receptive orientation of the text, etc. Some researchers consider this method to be a type of general descriptive method, although the latter applies, of course, to less complex linguistic units». [3, с. 21].

General methods of contextual analysis consist of: semantic analysis, analysis of lexical relations, analysis of emotions and sentiment, contextual analysis of grammar, thematic analysis, morphological analysis. Semantic analysis is the process of studying the meanings of words and expressions in a text in order to understand their semantic structure and internal relationships. The analysis of emotion and sentiment in English includes the study of expressions that indicate the emotional state or feeling of the speaker in the text. By analyzing the use of words, expressions, and general tone in sentences, one can determine the emotional nuances and sentiments conveyed by the language. Contextual analysis of grammar includes consideration of grammatical constructions and their meanings in a specific speech context. This means that understanding grammar in a text requires taking into account the connections between different parts of speech and their impact on semantic perception. Thematic analysis in speech identifies the key themes and issues discussed in the text. This analysis helps to establish the main ideas and directions in the text, confirming which themes are the

main ones. Morphological analysis is the study of the structure of words and their grammatical and lexical characteristics in speech. The main components of morphological analysis include the study of parts of speech, inflections (changes in word forms), and the definition of grammatical categories.

The definition of variability of interpretations depending on the context refers to how different people can interpret or understand a certain expression or message differently depending on the situation or circumstances in which it is used. Context plays a key role in shaping different interpretations, and this can be especially important for complex or metaphorical expressions. Here are examples of variability from several quotes:

«To be or not to be, that is the question». [4, с. 36]. William Shakespeare's Hamlet drama context: interpretation 1: Hamlet ponders the meaning of life and death. Interpretation 2: Hamlet considers options for his actions in difficult circumstances.

«Big Brother is watching you». [5, с. 2]. Context of George Orwell's 1984: interpretation 1: The expression indicates mass surveillance and control by the state. Interpretation 2: Assertion of power and persecution in society.

«All animals are equal, but some animals are more equal than others». [6, с. 143]. Context of the novel «Animal Farm» by George Orwell: interpretation 1: The idea of equality of animals seems hypocrisy and hidden inequality. Interpretation 2: The paraphrase «equal, but some are more equal» emphasizes the absurdity of power in animal society.

«It was the best of times, it was the worst of times». [7, с. 110]. Context of the Novel «A Tale of Two Cities» by Charles Dickens: interpretation 1: The age of the French Revolution has both its positive and negative aspects. Interpretation 2: Contradiction of the times in which the heroes of the novel live.

Modern research in the field of linguistics, natural language processing (NLP), and computer linguistics continues to actively explore and develop methods of contextual analysis. Some possible areas of research include: contextual processing of speech elements, adaptive models of context understanding, contextual semantics, context models in machine learning, contextual analysis in social networks.

Contextual processing of speech elements plays a key role in modern research on natural language processing (NLP). This is an important direction in the development of algorithms and models that are able to understand and adequately process speech taking into account the context.

Development of models such as BERT (Bidirectional Encoder Representations from Transformers) that are able to create vector representations of words and phrases taking into account the context of the entire text. These vectors store semantic relationships between words and their meanings in different contexts.

Contextual analysis remains vital for understanding English texts comprehensively. Continual research in this field promises advancements in intelligent systems and data processing, offering new insights into text interpretation.

REFERENCES

1. Gerasimova, O. I. The importance of context in translation from English. Foreign languages of the 21st century: professional communications and dialogue of cultures, 31.
2. Nord Christiane. Text Analysis in Translation: Theory, Methodology, and Didactic Application of a Model for Translation-Oriented Text Analysis. Rodopi, 1991. 284 p.
3. Aleksenko, S. F. Concrete scientific methods of linguistic research. 2020. 4. The Tragedy of Hamlet, Prince of Denmark. URL: [<https://books.google.com.ua/books?id=91RRAAAACAAJ&ots=HkIzm nU2W&dq=The%20Tragedy%20of%20Hamlet%2C%20Prince%20of%20Denmark&lr&hl=uk&pg=PA36#v=onepage&q=To%20be%20or%20not%20to%20be,%20that%20is%20the%20question&f=false>].
5. George Orwell. 1984. URL: [<https://www.abhafoundation.org/assets/books/html/1984/4.html>].
6. Menchhofer, Robert W. (1990). Animal Farm. Lorenz Educational Press. ISBN 978-0787780616.
8. «Dickens: A Tale of Two Cities».

THE ROLE OF CHATGPT IN LANGUAGE LEARNING

Vasyl Dziamko

The 3rd year student of Full-time Department

Speciality: «Philology. Applied Linguistics»

Faculty of International Economic Relations

Uzhhorod National University

Scientific advisor: Maryana Tomenchuk

PhD in Philology, Associate Professor,

Applied Linguistics Department,

Uzhhorod National University

ChatGPT is a recently made artificial intelligence with an advanced language model. As the topic of learning a language through artificial intelligence became relevant in recent years, it is important to delve into the possibility of the use of ChatGPT for that exact reason.

In the field of linguistics such a new discovery is yet to be thoroughly researched, this prevents the opportunity of a truly innovative and unique learning experience. Although some linguists have indeed tried to solve this issue, for example: Lucas Kohnke, Risang Baskara and Wilson Cheong Hin Hong [4; 2; 3].

Lucas Kohnke and his colleagues were among the first ones to introduce the problem to the world, however, as ChatGPT of the time was in its early stages of development, new and updated research is necessary [4, p. 538].

Risang Baskara further delved into this issue, discussing the uses of ChatGPT for higher education. While posing some innovative solutions, his work does not cover every aspect of language learning with ChatGPT. Risang acknowledged it in his research, providing advice and yet to be discovered potential of ChatGPT [2, p. 351-354].

Lastly, Wilson Cheong Hin Hong in his work: "The impact of ChatGPT on foreign language teaching and learning: Opportunities in education and research." compiled and shortened already existing knowledge. While the work is relatively short, it has an impressive number of references. His work wonderfully summarized the state of the issue at the present moment, and this once again reinforces that the issue is yet to be solved [3, p, 41-42].

With the ability to learn from ChatGPT, students from all over the world will get access to knowledge even from devices as small as a phone. As the only requirement to use ChatGPT is connection to the internet, many people who can not afford a tutor may find this new opportunity very appealing.

Many people around the world are currently debating whether or not ChatGPT should be used for educational purposes at all. And although their worries are not groundless, for an artificial intelligence does not understand things as humans do, it is ultimately a matter of approach as to what we learn from this machine [5, p. 4-5]. At its core, ChatGPT is a tool, it was created by the people for the people, in order for them to use it and improve themselves.

In order to provide answers to the question it is needed to gauge how well ChatGPT fits the role of a tool for language acquisition. It important to understand exactly how to use ChatGPT for language learning, with all of its nuances and features not often associated with the process of language acquisition. There is an importance to research not only the usage of ChatGPT during self-learning of a foreign language, but also how a teacher may incorporate ChatGPT into his lessons to improve the overall learning experience of the students.

Language teaching is a process that includes many aspects, some of which are obvious, some of which are not. Among those that rarely come to mind is providing motivation for learning. It a complex part of a profession of a teacher and many struggle or even abandon their calling exactly because of it. ChatGPT can help during this process, while not a certain way to mitigate the issue, it can advise the person in various ways, for him to find an answer by himself [1, p. 47].

The methodology of the research includes mainly qualitative research with a mix of analysis and observation. Through repeated use of different prompts given to ChatGPT, a try was made to confirm whether the answers provided by ChatGPT are reliable and correct in different situations that suit different needs.

The possibilities of use of ChatGPT were proven to be quite broad. There was found a large number of ways to utilize ChatGPT in the process of language acquisition. From such obvious ways as word-list creation and simple dialogue to more complex and obscure ones as incorporating image and video generation capabilities of ChatGPT to satisfy the needs of visual learners.

The results of the research were verified to be detrimental to the proposed question. The examples of which are as follows:

“Let’s check the words I know. Please pick words from the topic of food and ask me one word at a time. If I do a mistake don’t reveal the word, instead give me clues, or images.”

This complex prompt to ChatGPT provides the user with an opportunity to check his knowledge or even acquire new one. Such a complicated use of ChatGPT for language learning is merely a small part of the result found during the research.

It is impossible to cover every aspect of use of ChatGPT in language learning, as the potential of ChatGPT in this field is nearly infinite. The team behind ChatGPT did not finish its development yet, so in the future it is possible that even more uses will be found. However, the findings mentioned are by no means meaningless, but instead open a new path for those willing to learn.

REFERENCES

1. Ali, Jamal Kaid Mohammed, et al. "Impact of ChatGPT on learning motivation: teachers and students' voices." *Journal of English Studies in Arabia Felix* 2.1, 2023, p. 41-49.
2. Baskara, Risang. "Exploring the implications of ChatGPT for language learning in higher education." *Indonesian Journal of English Language Teaching and Applied Linguistics* 7.2 2023 p. 343-358.

3. Hong, Wilson Cheong Hin. "The impact of ChatGPT on foreign language teaching and learning: Opportunities in education and research." *Journal of Educational Technology and Innovation* 5.1 2023 p. 37-45.

4. Kohnke, Lucas, Benjamin Luke Moorhouse, and Di Zou. "ChatGPT for language teaching and learning." *Relc Journal* 54.2, 2023, p. 537-550.

5. Vaccino-Salvadore, S. Exploring the ethical dimensions of using ChatGPT in language learning and beyond. *Languages* 8(3), 2023 p. 191.

PECULIARITIES OF REPRODUCTION OF ENGLISH PROPER NAMES IN UKRAINIAN TRANSLATION

Andrii Havrosh

The 3rd year student of Full-time Department

Speciality: «Philology. Applied Linguistics»

Faculty of International Economic Relations

Uzhhorod National University

Scientific advisor: Antonina Devitska

Ph.D in Linguistics, Associate Professor,

in Applied Linguistics Department

Uzhhorod National University

In modern times, when culture and technology are developing rapidly, the problem of translating proper names remains urgent. On the one hand, cultural development and technological progress help to spread specific names beyond the boundaries of one's own culture, and on the other hand, they lead to the emergence of new names that require correct translation.

Proper names of people are called anthroponyms. Some scholars describe an anthroponym as a proper name (or a group of proper names) that is officially used exclusively to identify a person, serving as a unique identifier. An anthroponym allows you to distinguish and separate one person from others [1]. At the same time, other scholars expand the concept of anthroponyms to include proper names that can be assigned to real persons, as well as to certain objects or fictional characters [2, p.62].

However, the most controversial aspect of the definition of proper names is the question of whether they carry semantic meanings or whether their role is limited to

identifying a person. Scholars do not always agree on this issue, so the study of this problem remains relevant. Of particular interest is the dynamics of the use of proper names and surnames, which allows real-time tracking of changes in the vocabulary of people's proper names and helps to better understand the linguistic and cultural essence of these unique words.

There are several types of proper names in English, including:

1. *Personal names*. For example, *John and Peter* are common personal names.
2. *Patronymics*. These names based on the father's name used to be common, but since the 17th century they have become part of personal names.
3. *Surnames*. Such as *Brown and Gregor*, which are passed down from generation to generation.
4. *Family names*. These names remain unchanged even after the surname is changed at the wedding, for example, the prefixes *Mac or O'*.
5. *Nicknames and pseudonyms, animal names*. These can be descriptive or playful names, such as *Fire Face for James II*, who had a prominent mole, or *Redhead* for a person with red hair.
6. *Cryptonyms*. Used in literature, folklore and myths, examples include *Titanium and Nemesis*.
7. *Ethnonyms*. These are names that identify people by their nationality or place of origin, such as *Englishman or Londoner*.
8. *Technonyms*. Titles such as *Mrs, Ms and Mr* that indicate social or family status.

The translation of proper names from English into Ukrainian has several peculiarities that depend on the context of use, the purpose of the translation, and the genre of the document or literature. Figure 1 shows some of the key aspects:

Fig. 1. Key aspects

Proper names are considered to be as a part of the "non-equivalent vocabulary", i.e., those that have no direct analogues in other languages, and their translation requires a special approach. Translation, transliteration and transcription are the transfer of the sounds of the original language into the target language while maintaining phonetic similarity. In transliteration, foreign proper names and place

names are transcribed with the letters of the Ukrainian alphabet, usually ignoring the peculiarities of pronunciation of these words: *Hull* – *Гуль*, *Walter* – *Вальтер*, *Worcester* – *Ворчестер*, *Hudson* – *Гудзон*. Therefore, this method allows you to preserve the appearance of the word, but does not always reflect the exact pronunciation used in the language of origin.

Proper names are not translated, but transcribed. There are certain rules for rendering proper names in translation that establish Ukrainian equivalents of English letters and sounds and certain combinations of letters and letters [3, p. 436]. For example, the letter "h" in the surname *Havrosh* is rendered as "г" *Гаврош*, the letter "w" in the name *William* as "в" *Вільям*, the letter "r" at the end of the name *Rodger* as "р" *Роджер*, etc.

When translating anthroponyms into Ukrainian, transcription, transliteration and a mixed method (a combination of transliteration and transcription) are used. For example, the surname *Havrosh* is transcribed using transcription – *Havrosh*, the name *Lancing* is transcribed using transliteration *Лансінг*, and the surname *Pattery* is transcribed using the mixed type – *Паттері*. It is worth mentioning, that in recent years, transcription of proper names has been widely used and transliteration is less common. For example, the name *Liza* is transcribed not as *Ліза* but as *Лайза*, *Catherin* transcribed not as *Катерина* but as *Кетрін* and *George* transcribed not *Джордж* but as *Жорж*.

Thus, the translation of proper names from English into Ukrainian can be complex and requires careful consideration of various linguistic and cultural factors. Translators must remain aware of these nuances to ensure accuracy and preserve the identity and significance of proper names in different contexts. By balancing phonetic similarity with cultural relevance, translators contribute to maintaining the integrity and uniqueness of these names while fostering a better understanding between languages and cultures.

REFERENCES

1. Бойван О. С. Антропоніми та їх ключові характеристики у книгах дж. К. Роулінг «Гаррі Поттер». Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Том 31 (70) № 2 Ч. 2 2020 С. 35-40.
2. Бережна М. В. Тринадцять етапів перекладу власних імен та назв. М. В. Бережна // Вісник Сумського державного університету. Серія Філологія. – 2007. – Т. 2 ; № 1. – С. 62-67.
3. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми -Вінниця, Нова книга, 2004. 576с.

ENGLISH TRAVEL BLOGS: LEXICAL AND SYNTACTIC PECULIARITIES

Mikhaylo Broshniak

The 3rd year student of Full-time Department

Speciality: «Philology. Applied Linguistics»

Faculty of International Economic Relations

Uzhhorod National University

Scientific advisor: Maryana Tomenchuk

PhD in Philology, Associate Professor,

Applied Linguistics Department,

Uzhhorod National University

Blogs are a type of regularly updated website that provides insight into a specific topic. This means that a travel blog is a blog specifically dedicated to the topic of travel and everything related to it. The means of travel storytelling has gone through an extraordinary shift as the use of digital technologies has raised to the point. While it is difficult to pinpoint who the “first travel blogger” was due to the gradual evolution of the travel blogging concept, it is safe to say that Jorn Bjorn Ogestad's 1994 blog "The World According to Jorn" and Jeff Greenwald's "Big World" were among the first to pioneer the development of travel blogging, changing the way travel is documented and shared with the world [3].

The first blogs evolved with time along with platforms that developed to handle digital content; bloggers began to include textual entries, and photographs if necessary along with emotional elements to create their personal accounts. Unlike regular internet diaries, which were limited to communicating with oneself, online blogs promoted the relationships where, users gave feedback and supported each other.

It was the mid-2000s when the travel blogging witnessed amazing growth - the bloggers had available, portable blogging platforms like Blogger and WordPress, and there were also advances in digital photography. Famous blogging experts like Robert Scoble and Shel Israel have distinctively provided explanations of what blogs are based on the characteristics of blogging such as accessibility, community integration, and viral potential [5]. Development of micro-niches with their own agenda became the order of the day so that bloggers could endear themselves to particular audiences and thus derive income through partnerships with travel agents. Social media added the last but not the least merit of travel blogging, i.e. offering multiple platforms for wider audience and rich storytelling. Today, blogs are not only that's for individual indulgence but also that's for professional and educational opportunities. Analysis demonstrates an intricate linguistic spectrum in English-language travel blogs, with specialized vocabulary and grammatical structures, depicting the continuous improvements in digital storytelling.

English-language travel blogs offer readers a magical experience of traveling to faraway places through the use of a variety of carefully selected words that help them relax and feel like real inhabitants of different cultures. That is why there is a need to analyze the selection of phrases and words that attract readers to an English-language travelogue consisting of blogs and to identify the role of lexical features in frequency and influence. The application of descriptive adjectives and adverbs through immaculate pictures is the sine qua non for the visualization of picturesque worlds and generates sensory experiences for readers. Words such as "amazing" and "majestic" grab the reader's attention, prompting them to take a closer look. The use of adverbs such as "gentle" and "vibrant" helps build a complex picture of travels through descriptions.

Travel bloggers also use a fairly large number of slangisms, which is the result of the development of the so-called "weblish" (web + English). Slang, as defined by R. Hudson, is a set of slang terms and expressions that are used to create or strengthen social identity and are constantly changing [4]. Therefore, it is not surprising that this

new language of the Internet used by bloggers contains a lot of jargon that has emerged due to the Internet realities. These are words such as “netiquette”, “livestream”, “google”. For example, googling means searching for something in a browser, which appeared due to the fact that Google is the most famous browser. Also, due to the informality of Internet slang and the adaptation to fast typing and conveying as much information as possible in the least amount of text, many abbreviations have appeared, such as BRB - be right back, BTW - by the way, and others [1].

Another peculiarity of online blogs is their own grammar, which is expressed in brevity and informality, reflecting the speed and spontaneity of digital interaction. Bloggers add colloquial tone and allusions to their language using slang and identity and use contractions, omissions, and abbreviations, thus simplifying their sentences. Being the essence of blog writing, the straight-to-the-heart language helps the blog writer make the writing more emotionally engrossing, which allows the reader to discover the personality of characters and their background stories. The author uses different types of sentences, such as declarative, interrogative, imperative, and exclamatory, which reflect the tone of real life and add a sense of informality to the blog [2]. Exclamatory sentences that evoke a sense of surprise or emotion help to emphasize the text, and rhetorical questions are used as persuasive tools to draw attention to certain points in the context of social media. Authors can masterfully use rhetorical questions to present in compelling manner the facts and adversaries, pointing to the persuasive aspect of this type of verbal interaction. Identifying and grasping these types of rhetoric gives readers the opportunity to explore different perspectives and increase their understanding of persuasive techniques, paving the way for understanding successful travel blog social media marketing campaigns.

In conclusion, travel blogging has undergone significant evolution, shaped by digital technologies and cultural shifts. Pioneers like Jorn Bjorn Ogestad laid the groundwork, revolutionizing how travel experiences are shared. Today, English-language travel blogs captivate audiences with vivid imagery and immersive storytelling, employing specialized vocabulary, slang, and informal grammar to create engaging narratives. This linguistic spectrum, coupled with rhetorical strategies,

enhances reader engagement and underscores the persuasive potential of travel blog marketing on social media platforms.

REFERENCES

1. Barseghyan, Liana. "On some aspects of Internet slang." Graduate School of Foreign Languages N 14, 2013. P. 19-31.
2. Cappelli, Gloria. "Travelling words: Linguaging in English tourism discourse." Travels and translations. Brill, 2013. P. 353-374.
3. Greenwald, Jeff. "The World's First Travel Blogger." Everything Everywhere. URL: <https://everything-everywhere.com/guest-post-jeff-greenwald-the-worlds-first-travel-blogger/> (date of access: 07.05.2024).
4. Hudson, Richard A. Sociolinguistics. Cambridge university press, 1996. P. 15.
5. Scoble, Robert, and Shel Israel. Naked conversations: How blogs are changing the way businesses talk with customers. John Wiley & Sons, Inc., 2006. P. 10-16

THE BEST MACHINE (AI) TRANSLATION TOOLS

Dmytro Bodnariuk

The 3rd year student of Full-time Department

Speciality: «Philology. Applied Linguistics»

Faculty of International Economic Relations

Uzhhorod National University

Scientific advisor: Maryana Tomenchuk

PhD in Philology, Associate Professor,

Applied Linguistics Department,

Uzhhorod National University

The role of machine translation in the everyday lives of people all around the world has risen drastically over the recent years. At first, the communication between people from different nations speaking different languages required either at least one of them to speak the language of their interlocutor or for both to know some commonly spoken language, like English. Of course, learning new languages takes immense amount of effort and time, so often such intercommunication has been impossible to conduct. And here, the machine translation tools came to help. Those instruments help people speaking different languages to convey their messages to the others very quickly and effortlessly. However, the problem is that those tools are far from perfection, even though recently it has been getting better and better. So, it is very important to point out which machine translation tools are the best to use so that you will make as few mistakes and cause as little confusion as possible.

There are various types of machine translation tools, each works in its' own way. The most popular ones are the Rule-based machine translation (RBMT), statistical machine translation (SMT) and neural machine translation (NMT).

Rule-based machine translation, as its name implies, operates on stringent rules and predefined dictionaries to produce translations. It utilizes predetermined guidelines to select the most appropriate words or phrases from the target language based on the original text. An RBMT system analyzes sentence structure, linguistic rules, and contextual meaning in order to make translation decisions [2].

Statistical machine translation (SMT) is an approach to MT that is characterized by the use of machine learning methods. SMT systems rely on already existing translations analyzed as example to evaluate complete phrases rather than single words, leading to translations that sound more natural and achieve greater accuracy [3, p.1].

Finally, neural machine translation is a newly emerging approach to machine translation. Unlike the traditional phrase-based translation system which consists of many small sub-components that are tuned separately, neural machine translation attempts to build and train a single, large neural network that reads a sentence and outputs a correct translation [4, p.1].

The biggest problem a machine can face while interpreting texts from one language to another is the fact that the computer has no way of conveying human emotions. It comes to no surprise that emotions heavily impact the human speech. Very often, the way a person says a certain phrase, the emphasis on the certain words or syllables can often define the meaning, or at least the subtext of what they are going to say, and computers can not define those emotions yet. Another big problem in translation is that not all of the language models are “compatible” with each other. For example, “Google Translate” cannot translate from Ukrainian to German directly. Instead, what it does is first translating the text from Ukrainian to English, and then – from English to German. In the end the user will receive a double translation, which very often suffers from quality losses.

Indonesian linguists Ahmad Yulianto and Rina Supriatnaningsih in their research have conducted that the two best machine translation tools in the world are “Google Translate” and “DeepL Translate”. They have then analyzed those two instruments while translating from French to English [1, p.109]. While “Google” is a more popular one and can access way more languages than “DeepL”, it supports an

astonishing number of one 133 different languages, while the latter one can only translate between 32 languages. Even still, most people who often have to deal with interpretation, consider “DeepL” to produce translation of a much higher quality that “Google” does.

Worth mentioning also is the fact that the quality of translation may highly differ when translating between to same languages, but swapping them. This means, that if one were to, for example, translate a text from Ukrainian to German, and then from German to Ukrainian, the quality in translation may drastically change. For example, personal research has conducted that while translating from German to Ukrainian, “DeepL” has a way higher quality of translation, but when doing so from Ukrainian to German, “Google” prevails.

When translating from German to Ukrainian, the MT tools have very often mistaken the person and gender of the nouns. The likeliest reason for that is the fact that those tools cannot translate correctly from German to Ukrainian, and they first run the text from German to English, which has no genders and very different persons as Ukrainian, and only then to the latter language – often losing the grammatical categories in the progress. For example: “Die euch durch die Seele fließt” was translated by both MT tools as “Що тече крізь твою душу”. “Euch” in German is a plural pronoun, while in Ukrainian it was translated as the singular one. And it happens very often.

In the end, machine translation tools have nowadays become an essential part of many people’s everyday life, so the need for the improving of such tools has been rising drastically during the latest years, or even decades.

REFERENCES

1 - Yulianto, Ahmad, and Rina Supriatnaningsih. "Google translate vs. DeepL: a quantitative evaluation of close-language pair translation (french to english)." *AJELP: Asian Journal of English Language and Pedagogy* 9.2 (2021): 109-127.

2 – Keerthana Sathish. “Rule Based Machine Translation”.

URL: <https://medium.com/@keerthanasathish/rule-based-machine-translation-7b0074a91d20>

3 - Lopez, Adam. "Statistical machine translation." ACM Computing Surveys (CSUR) 40.3 (2008): 1-49.

4 - Bahdanau, Dzmitry, Kyunghyun Cho, and Yoshua Bengio. "Neural machine translation by jointly learning to align and translate." arXiv preprint arXiv:1409.0473 (2014).

THE SOCIO-CULTURAL ASPECT OF TRANSLATING FOREIGN LITERATURE: THE IMPACT OF TRANSLATION ON THE PERCEPTION AND UNDERSTANDING OF OTHER CULTURES

Yana Bzova

The 3rd year student of Full-time Department

Speciality: «Philology. Applied Linguistics»

Faculty of International Economic Relations

Uzhhorod National University

Scientific advisor: Olga Baybakova

Ph.D. in Pedagogy,

Associate Professor of the Department of Foreign Languages,

Uzhhorod National University

The socio-cultural aspect of translation considers how socio-cultural elements may impact both the process and the outcome of translation. It discusses several facets of the cultural background that influence how the text is understood, such as language conventions, literary and cultural domains, mindsets, traditions, and customs; history; political and social circumstances; religious convictions and values.

A translator must consider each of these factors when working on a text since they affect how the translator perceives and understands the text as well as how the text's metaculture is understood. Understanding and communicating not just words and phrases but also the core ideas, themes, and nuances of the source text's mindset and cultural context are essential for a good translation.

Therefore, maintaining the cultural uniqueness of the source text in translation while also ensuring translation accuracy and sufficiency depends critically on the socio-cultural component of translation.

The issue of determinism in language phenomena, which involves specific ethnicities as carriers of particular cultures, has historically been one of the main linguistic research areas. The term «culture» is used rather broadly in modern discourse since it is now understood to encompass not only the entirety of a civilization's material and spiritual accomplishments but also the distinctive indications and phenomena that are innate to all facets of ethnic communities' consciousness and being. A collective that «lives» exclusively in dialogue with other cultures, culture is the entirety of all active subjects in the world, founded on a system of attitudes and prescriptions, values and standards, models and ideals [1].

When translating literary works, the translator's context is often extremely similar to the author's. A correlation between data from the literature and data from reality is the coincidence criteria, or conversely, the difference of both settings. A writer transitions from his perspective of reality to the image captured in words. A translator starts with the text that already exists and goes from the reality that is imagined through «secondary» or «inferred» perception to fresh imagery that is fixed in the translated text. In other words, the translator's background is indicated by the preponderance of literary data. Literary translation is therefore influenced by both subjective (a translator's artistic choices) and objective (particular, historical literary canon, norms) aspects. Since the language system of the target literature itself objectively cannot entirely represent the content of the original, no translation can be completely correct without necessarily losing some information. Every linguistic component influences a native speaker's visual thinking and conjures up a particular sensory image through the use of invisible associative linkages. It is only normal for these associative associations to be severely broken when translating fiction into another language because of linguistic differences. The fiction must be translated by a translator in order for it to survive as a work of art in a new language. The translator

must assume the author's role, replicate the creative process in part, and add new associations that will elicit new images unique to the target language.

Because life material is transformed into a sort of "little universe" and presented as the author sees it, literary texts are created in accordance with the laws of visual thinking. As a result, there is always a subtextual, interpretive functional context, or "secondary reality," behind the depicted pictures of life. These texts are composed using both visual and associative speech features. While the imagery in a non-literary text is essentially superfluous and, if it exists, serves solely as a vehicle for information, in this instance, imagery represents the pinnacle of creativity [2].

Literary texts, therefore, reflect all the literary elements of the original, including expressiveness, connotative elements, and symbolism; attention to form as well as content; subjectivity; multiple interpretations possible; use of specific stylistic devices and expressive means to enhance the communicative effect; and a propensity to stray from linguistic conventions. In addition to a perfect command of both foreign and native languages, translators must have a broad worldview, refined artistic taste, and active speech practice. Additionally, translators require a unique set of abilities, including the capacity to decipher wordplay, perceive linguistic form, and creative image transmission.

Because of this, a good literary translator must have extraordinary word sense, an intuitive sixth sense that unlocks creative potential from the subconscious, and the ability to render the source text in a translation that is neither too loose nor too accurate. Too loose a translation loses its aesthetic appeal and readability, while too accurate a translation undermines both.

It has been argued many times that literary sensitivity is necessary for both translation and editing. This is because it is this ability that allows us to recognize that a translation that deviates from the rules of grammar, spelling, or punctuation is impossible, as this is the only way to accurately convey the features of the original text [3].

Another challenge of literary translation is preserving the national specificity of the original text, which involves perceiving and reproducing the entire combination of

elements in a functionally correct manner. This is a very challenging task from both a theoretical and practical perspective. Cultural issues arise in this situation because there may not be a common spiritual ground between the two cultures. As a result, translators' tasks are made more difficult by the need to accurately present a new culture to readers in addition to translating a specific work of art. Additionally, representatives of different ethnic groups may have different social relationships. Translators need to be aware of customs and variances in etiquette that readers might find difficult to understand without clarification. It is the responsibility of a translator to determine the most appropriate manner to render each country's known nationally biased units (names of food, clothes, money, holidays, etc.) in the target language. The purpose of background information is to assist a translator in resolving the issue of maintaining the text's national specificity. The task of translators is extremely complex and occasionally demands true skill from them due to all these and numerous other cultural differences.

When comparing literary texts to other kind of writings, another characteristic of literary texts is that each artistic creation uses language in a distinctive way to leave the desired effect on the reader. Accuracy in literary translation is frequently attained by deviating from the original text and making the necessary substitutions rather than translating the entire text word for word. In order to find a solution at the text level, a translator needs to disassociate himself from the original text as well as from phraseological and dictionary equivalents. Every language is unique and has a unique way of expressing itself. In literary translation, it is occasionally necessary to alter a concept, image, or phrase entirely in order to accurately transmit it [4].

As a result, translation influences how readers perceive and comprehend different cultures, which is shown in how it broadens cultural variety and encourages closer cross-cultural interactions. One can better recognize and comprehend the depth of the cultural heritage of humanity when it is translated.

REFERENCES

1. Sarnovska, N. (2020). Interaction of Language and Culture in the Process of Foreign Language Studying at Higher Education Establishments. *Culture and Arts in the Modern World*, 21, 160-171.
2. Goncharenko L. Theoretical foundations of the study of translation transformations. *Collection of scientific papers. issue 2. 2013. p. 244-246.*
3. Fordonski Krzysztof. The Art of Translation and the Art of Editing. «Komunikacja Specjalistyczna». Vol. 7. 2014. P. 167–173.
4. Nekrich T'Challa Y. Through the thorns to the stars: difficulties in translating literary works: a textbook for students of translation. translation faculties of higher educational institutions. Vinnytsia: New book. 2008.

LEXICAL FEATURES OF ENGLISH-LANGUAGE BLOGS

Natalia Bezkravna

The 3rd year student of Full-time Department

Speciality: «Philology. Applied Linguistics»

Faculty of International Economic Relations

Uzhhorod National University

Scientific advisor: Antonina Devitska

Ph.D in Linguistics, Associate Professor,

In Applied Linguistics Department

Uzhhorod National University

Today, the Internet has become an integral part of everyday life for people around the world. As one of the most powerful communication tools, the Internet not only facilitates the creation and development of various online communities, but also plays a significant role in changing language processes.

One of the most exciting areas in modern linguistic research is the analysis of virtual language. The Internet has created a unique context that not only facilitates linguistic research, but also leads to the emergence of new linguistic phenomena that are unique to the online environment. This topic is very relevant in the scientific community, attracting the attention of numerous researchers, including K.R. Scherer, L. Lee, L.E. Holzman, W.M. Pottenger, C. Strapparava, A. Valitutti, E. Boldrini, A. Balahur, P. Martínez-Barco, A. Montoyo, O. O. Selivanova.

A blog, or weblog, is a form of online communication that has become popular since the late 1990s [4. p142]. The history of blogs dates back to the dawn of the Internet, when Internet users began using personal web pages to express their

opinions and share their experiences. These early personal sites were usually static in nature and served more as personal homepages than as places for active exchange of ideas.

Due to the format of written-verbal communication commonly found in blogs, authors can integrate various types of nonverbal elements, such as gestures and facial expressions in video blogs, intonation and pauses in podcasts, and visual aids for conveying information. For instance, in the podcast "My Brother, My Brother and Me" [6], the hosts employed diverse auditory expressions, including sound imitations (like hoofbeats), exclamatory intonations (*Derby time! I'm not kidding! Give me these horses!*), interjections (*A-ha! Come on! Oh-o!*), and elongated vowel sounds (*Derby-y y! He loves the spee-e-ed*). These phonetic features not only indicate the hosts' keen interest in the races but also contribute to the conversational and emotionally vivid tone of the podcast.

Furthermore, alongside phonetic techniques, bloggers utilize graphical elements to enhance their content. For instance, consider the post-Derby reflections: *We don't know about you, but we're still feeling that post-Derby glow. Seeing all those big, magnificent animals do their best out on that sloppy, sloppy track has prepared us for whatever life has to throw at us this week. GOD, horses are good.* The deliberate emphasis on *god* underscores the anticipated excitement and emotional engagement in the upcoming discussion.

However, the change came in 1999 when programmer Peter Merholz rephrased the word "weblog" as "we blog" on his website, which helped popularize the term [8]. At the same time, several platforms were created, such as *LiveJournal*, *Blogger*, and *WordPress*, which greatly simplified the process of creating and publishing blogs, allowing users to more easily engage in regular online communication.

According to English dictionaries [2], a "blog" is defined as "a web page dedicated to providing information on a particular topic, with updates appearing continuously at the top of the page" or as "an online journal containing personal reflections or comments, usually updated frequently to reflect the latest news and opinions". Due to the written-verbal nature of blogs, authors have the opportunity to combine textual verbal content with various forms of non-verbal expression (e.g., *gestures and facial expressions in video blogs, tone of voice and pauses in podcasts, visuals, etc.*) [3]. Thus, written-verbal nature of blogs may completely perceive and convey the meaning.

Digital communication theories provide a valuable insight into how technology shapes the way people interact and communicate online. Models such as media richness theory, which explores the ability of communication channels to effectively transmit information, and social presence theory, which examines the sense of human connection mediated by digital platforms, provide a fundamental framework for understanding the dynamic of English-language blogging. In addition, theories such as uses and gratifications theory shed light on the motivations that drive people to interact and create content on blogs, emphasizing the multifaceted nature of online communication [5,7].

When studying online blogs in English, sociolinguistics also helps us understand how language use is influenced by factors like who the audience is, the social networks involved, and cultural norms. For example, we can look at how different groups within the blogging community use language in their own unique ways, based on their shared practices and identities. For example, Chloe Ting in her sport blog frequently uses synonyms and adjectives of comparison, like *low-impact, shorter time commitments, a little harder, high intensity, strength* to attract reader's attention [1].

Discourse analysis allows us to go beyond just looking at individual words or sentences in online blogs. Instead, we can explore the overall text, as well as the visual and interactive elements. For example, Chloe uses a lot of keywords in her blog that focus the reader's attention on the main topic: *fitness, something that pushes*

you, progress further, weight loss journey, get you sweating, workout programmes, grow your glutes, without equipment, resistance based programmes, recipes. This helps us uncover the underlying beliefs, power dynamics, and persuasive strategies used in blog posts.

It's also worth noting that Chloe uses loud and short headlines, for example: *If you want to work on your strength, check out these resistance-based programmes, These programmes can be performed at home without the need for equipment such as dumbbells or resistance bands! Start your weight loss journey with one of these challenges that are high intensity and will make you sweat.* In this way, the reader immediately understands what the text is about and wants to read the sequel. The short and localised text makes it easy for readers to absorb the material quickly and easily, it doesn't seem boring, and its simplicity makes the audience more engaged in the context.

However, it's not just the written content that engages the reader, the blog page also uses a significant amount of multimedia. By way of example, Chloe's page contains dozens of photos of the results of her own courses and those of her clients. All the photos are bright, attractive and, most importantly, motivating. The motivation to achieve the same results, to get your body in good shape, leads to the desire to purchase an individual training programme from Chloe. Obviously, the main goal of a blog is always to attract attention, to get readers and viewers involved in trying and buying a particular product or service. The relevance of posts is also important for successful follower retention, as fresh posts will always be more in demand, because as long as bloggers regularly write new articles and discuss the most relevant topics, their fans will stay with them.

By researching these issues, we can find out how language is used to form meanings and navigate social identities. By examining the language and communication strategies used in weblogs, we can gain valuable insights into the way that language influences perception, shapes interaction, and builds digital identities. More importantly, looking deeper into the dynamics of language on online

media platforms enhances our knowledge of the complex relations between technology, language, and society.

Finally, further studies in this field will not only deepen our comprehension of digital communication, but will also help us to develop more effective strategies for reaching diverse online audience.

REFERENCES

1. Chloe Ting`s blog URL: <https://chloeting.com/program>
2. Collinsdictionary
URL: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/blog>
3. Gulich O. O., Hnyria A. Features of the internet blogs language. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2023 № 59 Том 1. С. 80-83.
4. Longman Exams Dictionary. London: Pearson Education Limited, 2006.
5. Media richness theory - Int. J. Human-Computer Studies (1997) The poverty of media richness theory: explaining people`s choice of electronic mail vs. voice mail URL: <http://surl.li/togyx>
6. My Brother, My Brother and Me podcast URL: <http://www.maximumfun.org/my-brother-my-brother-and-me>
7. Social presence theory - International J. of Educational Telecommunications (1995) Social Presence Theory and Implications for Interaction and Collaborative Learning in Computer Conferences URL: <http://surl.li/tohax>
8. Weblog definition URL: <https://www.techtarget.com/whatis/definition/weblog>

ANALYSIS OF ORAL COMMUNICATION

Oleksandra Baratynets

The 3rd year student of Full-time Department

Speciality: «Philology. Applied Linguistics»

Faculty of International Economic Relations

Uzhhorod National University

Scientific advisor: Myhaylo Poliuzhyn

Doctor of philological sciences, Professor,

in Applied Linguistics Department

Uzhhorod National University

Research on interpersonal communication, linguistic personality modelling, and effective communication patterns is influenced by the speaker's discourse position, linked to modality. This reflects subjective attitudes toward language. Despite existing studies on speaker position in oral communication, sociolinguistic markers in academic discourse remain understudied.

Comparing oral speech to written one, where the speaker ensures that his speech is logically connected by choosing appropriate words to express his thoughts, in oral speech certain deviations from the generally accepted norm are allowed – incomplete expressions, elements of hesitation, authorial comments – which are necessary for the success and effectiveness of oral communication.

Oral speech involves auditory and visual elements, including tone, pace, gestures, and facial expressions, influencing how messages are perceived. Unlike written communication, it's dynamic, impacted by context, and involves immediate feedback. In personal interactions, it fosters connections, while in the

professional realm, effective oral communication is crucial for collaboration, teamwork, and conveying complex information.

By acknowledging the significance of all verbal and non-verbal features of oral communication, analyzing its intricacies, and improving it, individuals can enhance their oral communication skills and navigate various communication contexts successfully.

There are also several *functions* of oral communication: *a) information sharing* that is crucial for transmitting facts and details; *b) persuasion* (through articulate verbal expression); *c) social interaction* that builds relationships and fosters community through conversations and gatherings; *d) problem-solving*; *e) expressing emotions* that provides a direct means of conveying feelings such as joy, sorrow, excitement, or frustration.

According to the types of oral communication, there are five of them: *interpersonal communication, group communication, public speaking, interviews* and *informal conversation*.

All means of communication, expressing one's thoughts, and influencing the interlocutor or audience are divided into verbal (linguistic) and non-verbal (gestures, facial expressions, pantomime, appearance). Verbal communication is a fundamental component of the work of professionals such as managers, lawyers, psychologists, businessmen, advertisers, etc. Verbal communication is oral, verbal interaction in which participants exchange statements regarding the subject of communication.

Nonverbal communication, widely known as "body language," includes forms of self-expression that rely not on words and other linguistic symbols but manifest through posture, facial expressions, gestures, etc. and operate on a subconscious level, providing additional layers of meaning to verbal messages. Facial expressions are crucial in conveying emotions and attitudes. A smile, a furrowed brow, or narrowed eyes can significantly impact how a message is received. Body language,

including gestures and postures, adds depth to communication, emphasizing or contradicting verbal content.

However, to understand how these two types can interact and make communication complete, it is essential to clearly see the boundary between verbal and nonverbal communication. It seems that distinguishing between these two types of communication is quite straightforward, as it is commonly understood that, as stated by prominent scholars such as J. Burgoon, T. Saine, A. Eisenberg, and R. Smith, everything conveyed by words is verbal, and the rest is nonverbal [3, p.17]. However, research in subsequent years has shown that such a definition is too broad and does not provide precise characteristics or properties to reflect the boundary between the two types of communication. Due to the imperfection of the initial explanation, the question arises whether involuntary eye blinking and involuntary body movements belong to

the means of nonverbal communication. Most modern scholars, including J. Bavelas, M. Hetch, and L. Guerrero, deny this and assert that such movements should not be studied in the context of communication [2, p.3]. The issue is also raised by sign language for the deaf: since words are demonstrated through gestures, it is challenging to determine whether it is verbal or nonverbal communication. Due to the pressing need, a set of criteria was developed, and certain characteristics were identified to distinguish between the two concepts. The first criterion for establishing clear boundaries between the aforementioned types of communication, developed by P. Andersen, is the way the transmitted message is perceived. The scientist claims that a person can perceive a message as a whole, i.e., analogously, or by dividing it into individual components, i.e., according to the principle of digital devices or partially [1, pp.112-115]. When the message is analyzed by the first method, all its elements act as a single entity and are not separated from each other. This is how people perceive songs, works of art, and children – individual words until they learn to read. The same applies to changes in facial expressions, body movements, i.e., gestures. The second way of perception involves understanding the message only by

dividing it into smaller parts, such as dividing text into sentences, phrases, words, and letters.

The second criterion is the method of representing objects, phenomena, features, or concepts. In verbal communication, they are represented by symbols specific to different cultures. It is worth noting that the connection between a concept and its representation in language is not necessarily obvious and is often arbitrary.

Like any complex process, communication is prone to various challenges and problems, including misunderstandings, misinterpretations, ambiguous language, and language barriers. The most common communication problems and their potential solutions are:

1. Lack of clarity: messages are unclear and poorly organized, that leads to confusion and misinterpretations. The solution is to organize your thoughts before communicating, tailor your message to the audience, use clear and concise language, and proofread for clarity.

2. Lack of active listening: the receiver doesn't pay full attention, fails to understand the message, or interrupts frequently, leading to missed information and frustration. The solution is to be present and attentive, paraphrase to confirm understanding, and ask clarifying questions.

3. Emotional reactions: strong emotions, like anger, frustration, or fear, cloud judgment and lead to aggressive or dismissive communication, hindering a productive exchange of information. To solve it, you need to take a moment to calm down before responding and focus on the issue, not personalities.

4. Cultural or language barriers: differences in cultural background, language skills, or communication styles. It is important to be mindful of cultural differences, use respectful language, and ensure clear pronunciation and articulation.

5. Inadequate feedback: a lack of constructive feedback hinders learning and improvement. Alternatively, overly critical feedback can demotivate or discourage communication. The solution is to offer both positive and constructive

feedback, to be specific and actionable. Encourage open and honest feedback by creating a safe and respectful environment.

6. *Communication overload:* receiving too much information through various channels (e.g., email, phone calls, meetings) can lead to information overload and decreased effectiveness. To avoid it, prioritize information, set boundaries for communication, utilize different tools strategically, and use them at appropriate times.

To improve the effectiveness of your oral communication, here are some recommendations:

- *Preparation and Planning:* first of all, define your purpose. Tailor your message and language to your audience's level of understanding, background, and interests. Structure your message using an introduction, body, and conclusion to ensure smooth flow and clarity. Consider potential questions from your audience and prepare concise and compelling answers.

- *Delivery and Expression:* speak clearly, concisely, and audibly enough for everyone to hear without straining or shouting. Connect with your audience by establishing eye contact, but avoid staring intensely.

- *Engagement and Interaction:* show your audience you're engaged by actively listening to their responses, nodding, and providing verbal cues of understanding. Ask open-ended questions to foster interaction, invite feedback, and create a dialogue rather than a monologue. Be confident and enthusiastic.

- *Practice regularly:* rehearse your presentation or conversation beforehand. You can also record yourself and watch video recordings of your presentations to identify areas for improvement in your delivery and nonverbal communication. Ask trusted individuals to provide constructive criticism of your communication effectiveness.

The research findings affirm that oral communication is a complex process requiring consideration of multiple factors. Non-verbal elements such as gestures, facial expressions, and intonation play a crucial role in information

perception. An integrated approach to analysis, considering both verbal and non-verbal aspects, is favored. Emphasizing the development of skills in both verbal and non-verbal expression is crucial for enhancing effectiveness, fostering better understanding, and reducing potential conflicts in communication.

REFERENCES

1. Andersen, P. A. (2011). Tactile traditions: Cultural differences and similarities in haptic communication. *The handbook of touch: Neuroscience, behavioral, and health perspectives*, 351-369.
2. Burgoon, J. K., Manusov, V., & Guerrero, L. K. (2021). *Nonverbal communication*. Routledge.
3. Cepero, A., Clapés, A., & Escalera, S. (2013). Quantitative analysis of non verbal communication for competence analysis. In *Artificial Intelligence Research and Development* (pp. 105-114). IOS Press.
4. Jd, M. H. F. (2010). *Body Language: And Behavioral Profiling*. AuthorHouse.
5. Salim, M. S. (2023). Verbal and non-verbal communication in linguistics. *International Journal of Innovative Technologies in Social Science*, (2 (38)).

NEW ENGLISH LOANWORDS IN THE UKRAINIAN LANGUAGE IN TRANSLATION THEORY

Yuliia Artemiuk

The 3rd year student of Full-time Department

Speciality: «Philology. Applied Linguistics»

Faculty of International Economic Relations

Uzhhorod National University

Scientific advisor: Olga Baybakova

Ph.D. in Pedagogy,

Associate Professor of the Department of Foreign Languages,

Uzhhorod National University

Languages are continuously in a state of growth and change. By evolving, language allows for interchanging between languages, during which they are affected by one another. Such borrowing occurs through various mechanisms, including direct borrowing of foreign language terms, adaptation to the phonetic and grammatical features of the recipient language, as well as phonetic and grammatical models of the recipient language, as well as semantic expansion to include new meanings within the recipient linguistic community. The outcome of such contact is language interchange or borrowing words from one language to another.

"The attempted reproduction in one language of patterns previously found in another," according to Haugen, is what is meant to be understood as borrowing [4, p.212]. A similar definition can be found in Jackson and Zé Amvela's study, where they describe borrowing as a way when speakers copy a word from another language and adjust it to fit their language [7, p.38].

According to Haspelmath and Tadmor's study, the loanword is a term that has been incorporated into the vocabulary of a target language at some stage in its development. This process involves integrating the borrowed term into the recipient language's vocabulary, often retaining its original form or undergoing slight modifications to align with the phonetic and grammatical structures of the receiving language [3, p.36].

In 2013, Suzanne Kemmer, a Professor of Linguistics and Cognitive Science at Rice University Linguistics, argued that terms like "loan" and "borrowing" are metaphorical because there is no actual transfer of words from one language to another or their return [8]. When a language borrows words, the original language does not lose them [5, p.253].

Additionally, the more loanwords appear in a language, the more influence and status the language they originated from gains. It is worth mentioning that foreign words are only considered loanwords once most of the receiving society commonly uses them. Over an extended period of usage within a specific language, borrowed terms gradually assimilate and become more and more similar to the native words of this language. A significant proportion of loanwords undergo alterations consonant with the grammatical and phonetic conventions of the source language, often blurring the distinction between archaic borrowings and native vocabulary.

According to Hoffman, borrowings fall into three main groups based on their location: dialectal, intimate, and remote or cultural borrowings [6, pp 103-104]. Intimate borrowing happens between two languages located close to one another geographically. In this instance, the close interpersonal ties between the speakers of nearby languages predict the transfer of foreign vocabulary from one language to another.

• Remote borrowing involves the process of loanwords being introduced into a recipient language before they become fully integrated within it. This type of borrowing is a peculiarity of modern society. The words directly enter the lexicons of other languages due to English's decades-long dominance in the global language scene.

• Dialectal word borrowing is the third category. It discusses the potential for word transfers across different varieties of the same language, such as regional or class dialects and standard English [2, p.101].

Globalization processes, digitalization, and the rapid development of society provoke interlingual interactions, which creates the basis for constant borrowing. However, given the fact that each language has its own unique structures, phonetic, spelling and syntactic features, borrowed words in each target language require

adaptations that are acceptable to their speakers. In response to this need, linguists have developed such translation methods as equivalence, adaptation, domestication, and foreignization. However, the most frequently used method of translating loanwords is equivalent translation theory.

The equivalence theory of translation, particularly concerning loanwords, posits that translators aim to find equivalents in the target language that capture the meaning, cultural nuances, and stylistic characteristics of the original loanword. It emphasizes the importance of retaining the essence of the borrowed term while adapting it to the linguistic and cultural context of the target language.

According to Vinay's and Darbelnet's study, equivalence-oriented translation is a method that recreates the original situation while employing an entirely different language. They argue that employing this approach in translation can preserve the stylistic essence of the source language text in the target language [9, p.342].

Additionally, in 1992 scientist Mona Baker defines five types of equivalence:

1. Equivalence at the word level.
2. Equivalence above the word level.
3. Grammatical equivalence.
4. Textual equivalence.
5. Pragmatic equivalence.

First and foremost, equivalence at the word level, constitutes a fundamental aspect of translation theory and practice. At this level, the primary aim is to ensure that individual words in the source language (SL) are accurately conveyed in the target language (TL) without loss of meaning or distortion [1, p.10].

This type of equivalence can be demonstrated by the following example: • «*Investing in cryptocurrency is similar to investing in the stock market*» - «*Інвестиції в криптовалюту схожі на інвестиції на фондовому ринку*»; The second type of equivalence is equivalence above the word level. This type refers to the comparison or similarity of meaning between different linguistic expressions, phrases, sentences, or even larger units such as paragraphs or texts. It involves assessing how two or more linguistic elements convey similar concepts or messages despite potential differences in form, structure, or language. Equivalence can be examined in various linguistic dimensions, including semantic, pragmatic, syntactic, and stylistic aspects, to determine the degree of similarity or correspondence between expressions in different languages or within the same language [1, p.53].

The third type is grammatical equivalence. The grammatical equivalence of translating loanwords involves ensuring that the borrowed terms fit seamlessly into the grammatical structure of the target language. When languages borrow words from one another, they often import not only the lexical items but also their grammatical features [1, p.94].

This type of equivalence can be illustrated by the following example: «*In the 1930s, a new form of restaurant arose and it was called the drive-in*» - «*У 1930-х роках виникла нова форма ресторану, яка отримала назву «драйв-ін»*». This word was borrowed from English, but the Ukrainian language has adapted it by changing the formation to suit Ukrainian grammatical rules. The Ukrainian language uses a hyphen to combine the word «драйв» and «ін» to form a compound word that has grammatical equivalence in Ukrainian.

Textual equivalence is the fourth type of equivalence translation. Textual equivalence in the translation of loanwords involves maintaining a balance between faithfulness to

the original word and ensuring the translated text is clear, natural-sounding, and culturally appropriate in the target language [1, p.194].

This type of equivalence can be illustrated by the following example: «*Usually we watch films only on a streaming platform*» – «*Зазвичай ми дивимося фільми лише на стрімінговій платформі*». In the sentence, the word «streaming» corresponds to the Ukrainian word «стрімінг», which retains the same semantic meaning - the transmission of audio or video content in real time over the Internet. Therefore, in this case, the Ukrainian translation is textually equivalent to the English borrowing, retaining the same term and its usage in the context of films and platforms.

Finally, the fifth type of equivalence translation is pragmatic equivalence. Pragmatic equivalence refers to the same application value, that is, the actual meaning expressed in the context of the language meaning and language structure when the language is used, rather than the exercise of referential meaning [1, p.235]. This type of equivalence can be illustrated by the following example: «*To reach it you need to constantly fill your vlog with interesting, unique and popular content*» – «*Щоб досягти цього, потрібно постійно наповнювати свій відеоблог цікавим, унікальним і популярним контентом*». In this sentence, it can be seen that the English loanword «vlog», when being translated into Ukrainian, has acquired the meaning «відеоблог» and has become a pragmatic equivalence, as it accurately conveys the concept of a blog consisting of video materials and provides clarity and ease of perception.

In general, the study of borrowing processes and their translation methods is important for understanding dynamic changes in language and ensuring appropriate interlingual exchange. It is also worth mentioning that the study of methods of translating borrowed words, in particular the equivalent method, which considers different types of equivalence, contributes to the improvement of interlanguage translation practice and its adequacy.

REFERENCES

1. Baker, Mona. In *Other Words: a Coursebook on Translation*, 1992, URL: https://books.google.com.ua/books?id=xGMJT7pBjAMC&printsec=frontcover&hl=uk&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false
2. Barber, C.L. *Linguistic Change in Present-day English*, 1964, URL: https://www.cambridge.org/core/journals/journal-of-linguistics/article/abs/charles-barber-linguistic-change-in-presentday-english-london-oliver-boyd-1964-pp-ix-154/1231B076DB128A9C83E51EA5BCAA19D1?utm_campaign=shareaholic&utm_medium=copy_link&utm_source=bookmark
3. Haspelmath, M. and Tadmor, U. *Loanwords in the world's languages: a comparative handbook*, 2009, URL: https://books.google.com.ua/books?id=OYFMqEJ1KCgC&printsec=frontcover&hl=uk&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false
4. Haugen, E. *The Analysis of Linguistic Borrowing*, *Language: Journal of the Linguistic Society of America*, 1950, 26(2), pp.210-231, URL: <https://www.jstor.org/stable/410058>
5. Hock, H.H. and Brian D.J. *Language history, language change, and language relationship: an introduction to historical and comparative linguistics*, 2006, URL: <http://library.megu.edu.ua:8180/jspui/bitstream/123456789/3409/1/2009Language%20history%2C%20language%20change%2C%20and%20language%20relationship%20an%20introduction%20to%20historical%20and%20comparative%20linguistics%20%28%20PDFDrive%20%29.pdf>
6. Hoffmann, Z. *Ways of the world's words: language contact in the age of globalization*, 2011, URL: <https://search.worldcat.org/title/1104283472>
7. Jackson, H. and Zé Amvela, E. *Words meaning, and vocabulary: an introduction to modern English lexicology*, 2007, URL:

https://books.google.com.ua/books?id=gzjnGTaa26oC&printsec=frontcover&hl=uk&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

8. Kemmer, S. Loanwords. Major Periods of Borrowing in the History of English. 2013, URL: https://www.researchgate.net/publication/376101548_Major_periods_of_borrowing_words_from_other_languages_in_the_history_of_english
9. Vinay, J.P. and J. Darbelnet. Comparative Stylistics of French and English: a Methodology for Translation, 1995, URL: <https://search.worldcat.org/en/title/1058257125>

МЕВ У СЕРЕДОВИЩІ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Матеріали доповідей студентської науково-практичної конференції

(м. Ужгород, 17 травня 2024 року)

За заг. ред.: В. Я. Федько, А. П. Сульо

Ужгород

2024